

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK ✓

100155 1493

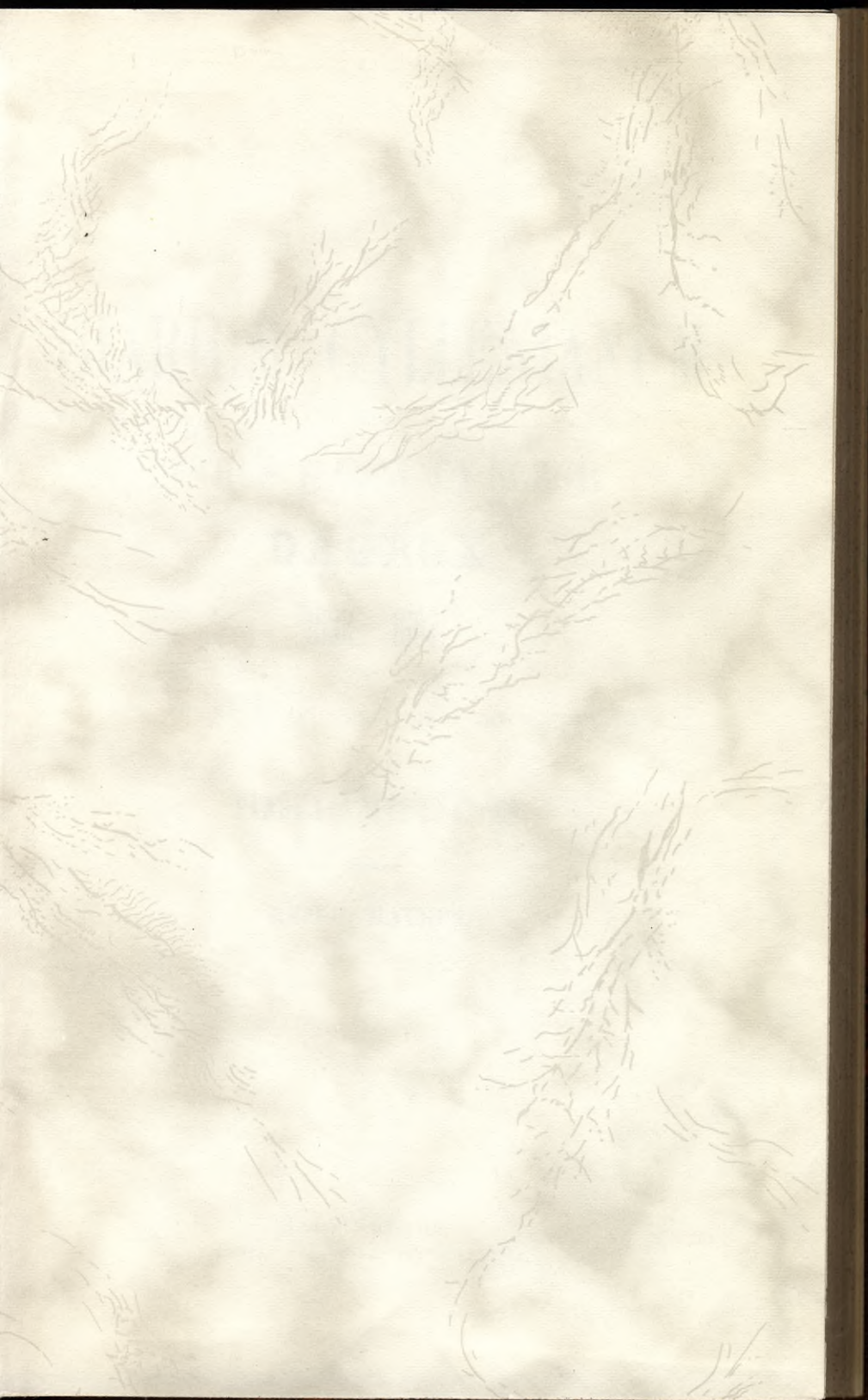

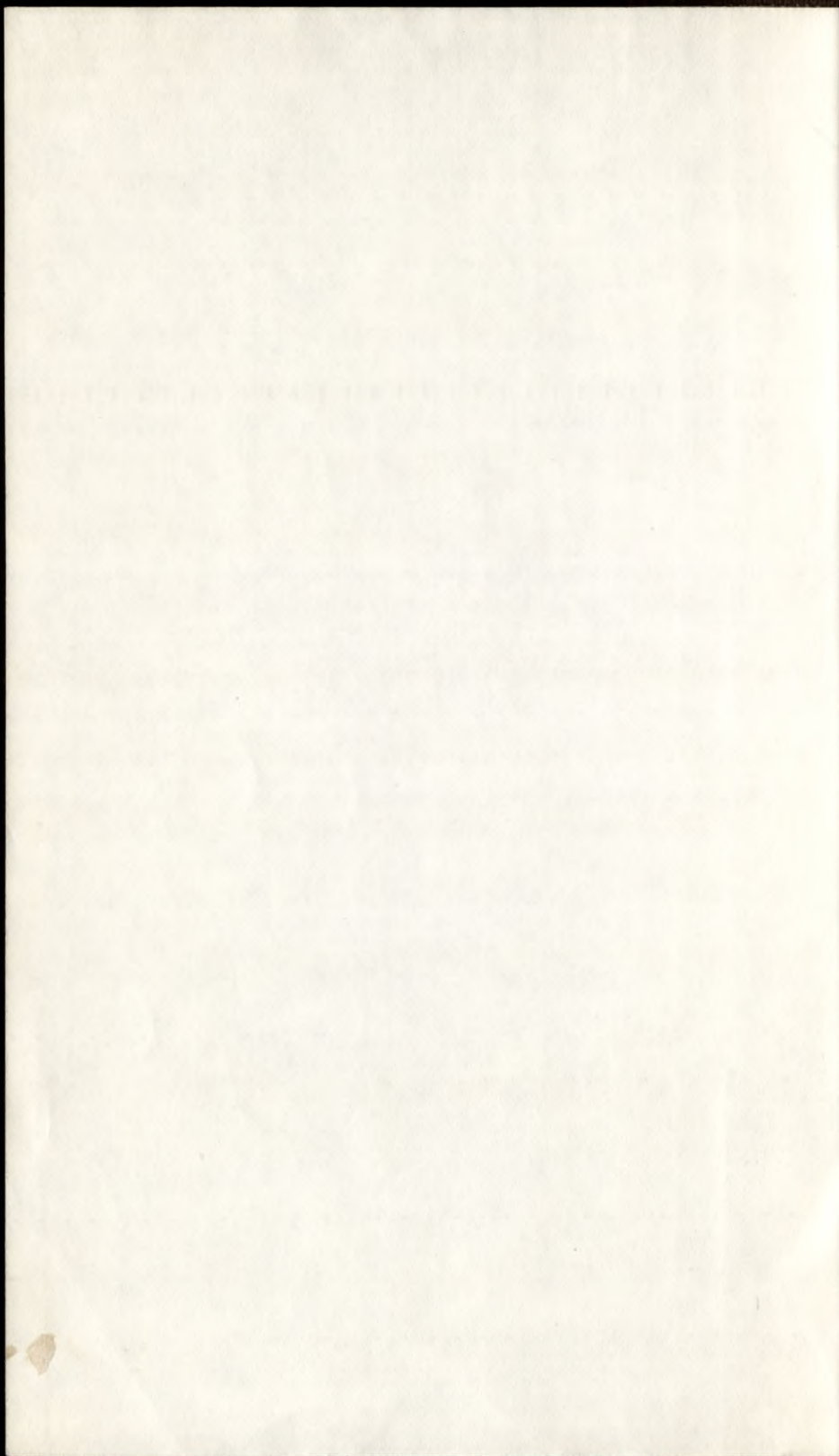

Allmänna Sektionen

Biogr.
Sv.
[Gyllenius]

DIARIUM GYLLENIANUM

ELLER

PETRUS MAGNI GYLLENII

DAGBOK

1622—1667.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFVEN

AF

FINSKA STATSARKIVET

GENOM

REINH. HAUSEN.

—♦♦—

HELSINGFORS,

J. SIMELII ARFVINGARS TRYCKERI, 1882.

DIARIUM GYLLBERGANUM

PETRI MAGZI GYLLBERG

DAGBOK

1852-1867

LINNAEUS

HENRIK HANSEN

Förord.

Petrus Magni Gyllenius hör icke till dem, hvilka med någon märklig lifsgerning tecknat sitt namn på historiens blad. Ej mer än det stora flertalet af sina samtida gelikar tog han någon verksam del i tidens händelser. Det oaktadt erbjuda hans här offentliggjorda anteckningar för forntidsvännen mycket af intresse, hufvudsakligen genom den inblick de lemna i lifvet och sederna hos de ofrälse klasserna under medlet af 17:de århundradet. I en enkel, ofta naiv stil skildrar nämligen Gyllenius här i en fortlöpande följd sin lefnad, ända från födseln, genom den långa tiderymden af nära ett halft sekel, och det med en noggrannhet, som icke lemnar den minsta honom beträffande omständighet oberörd. I korthet sagdt förtälja oss dessa anteckningar huru en yngling på den tiden, utan några materiela tillgångar och utan annat stöd än det hans egen inneboende viljekraft skänker honom, söker sig fram till kunskapens och bildningens härdar, huru han vid dessa genom ärligt och tråget arbete utbildar sig, samt huru han slutligen, man vorden, träder ut i samhället och der som en aktad medlem verkar i det allmännas tjänst.

För att icke störa helheten af denna intressanta utvecklingsbild har utgifvandet af Gyllenii anteckningar här icke blifvit inkränkt till meddelandet af endast det, som direkt berör Finland. Då vårt eget literära arf från förgångna tider är så fattigt, har det ansetts, att äfven det öfrigas offentliggörande också för oss kan hafva sitt intresse, så vida nämligen många af de här skildrade svenska seder och förhållanden helt visst för den tiden låta tillämpa sig äfven på vårt land.

Originalen till Gyllenii dagbok tillhör Karlstads högre elementarläroverk. Det utgör en liten tjock volym i duodes format och inbunden i gult svartprickigt pappband med ljusgulladerygg, hvarpå denna titel är tryckt: BIBLIOTHECA WERMLANDICA. VIII BAND. I sitt nuvarande skick innehåller boken 377

skrifna blad, men har fordom varit ännu digrare; flere luckor förefinnas nämligen i densamma. Handstilen är ganska vårdad.

Redan för fjorton år sedan meddelade professor O. Hjelt uti andra häftet af Historiallinen Arkisto ett genom en svensk student honom delgifvet utdrag ur ifrågavarande anteckningar. Detta utdrag var emellertid så kort och ofullständigt (det upptager i nyssnämnda arbete endast något öfver fyra blad), att densamma ej tjenade till stort annat, än att fästa uppmärksamheten på tillvaran af ett så beskaffadt arbete. För tvenne år tillbaka anhöll då Statsarkivarien D:r Bomansson att ifrån Karlstads läroverk få till statsarkivet utlåna ifrågavarande dagbok. Denna anhållan blef äfven, med Kongl. Majestäts bifall, medgifven; och sedan originalet hit anländt uppdrog Statsarkivarien åt undertecknad att ombesörja dagbokens fullständiga utgifning i tryck.

Beträffande redaktionen härvid så har texten troget blifvit återgifven sådan den finnes i originalet. Hvarje sidas begynnelse har dessutom särskildt blifvit angifven, sålunda att dess nummer med fina siffror blifvit utsatt i marginalen, hvarjämte en *f* i texten inskjutits, der början af originalsidan i tryck infallit i uti raden. Der åter en sådan hake saknas i raden vid marginaltalet, vidtager originalsidan med begynnelsen af samma rad. Då texten på originalets sju första blad icke hör till den egentliga dagboken, utan blifvit skildt inskrifven, så har denna text i trycket återgifvits med en något skiljaktig stilsort.

Vid uppgörandet af det här meddelade registret har den principen följts, att endast de personer deri blifvit upptagna hvilkas tillnamn här i dagboken funnits utsatta eller, om så ej varit fallet, kunnat utredas. I senare fallet har hänvisningen till sidan blifvit slutet inom parentes. Vidkommande åter ortnamnen har äfven med dem en inskränkning blifvit gjord, så till vida att i registret införts namnen öfverhufvudtaget endast å de orter, hvilka förekomma i något annat sammanhang än blott och bart att Gyllenius besökt desamma.

Då mången på förhand torde vilja inhämta någon kannedom om författarens person, så meddelas här enligt Hammarins herdaminne för Karlstad stift de hufvudsakliga tilldragelserna i Gyllenii lefnad:

Petrus Magni Gyllenius, bondson från Tofta i Ölmehärad i Wermland, föddes den 14 april 1622. Efter att hafva

genomgått Karlstads skola blef han student i Åbo 1648; magister derstädes 1656; konrektor i Mariestads skola 1657; andre kollega i Karlsstads skola 1660; förste kollega derstädes 1663; matheseos lektor, eller, som det då kallades, Apologgista dersammastädes 1665. Utnämndes till kyrkoherde i Bolstad församling i Wermland 1667. Tillträdde pastoratet 1669. Dog derstädes den 11 januari 1675. Han var gift med Anna Tolle, dotter af kronofogden Gilius Tolle på Stora Skanum i Ölmehärad. En kongligt bref af 2⁶ 1676 afgick till domkapitlet „att, som kyrkoherdeenan i Bolstad Anna Gilliusdotter beklagar sig, att mannen vore död och att hon hade många barn, deribland en blind, så anbefalles konsistorium nådeligen att låta bemälda enkas tillstånd vara på det bästa rekommenderadt, och så laga, att hon eller någon af döttrarna må vid församlingen blifva konserverad, på det hon som intet hafver må kunna någonstädes sin tillflykt taga, och således sin mans gjorda arbete på prestgården till godo njuta.“

De hade tillsamman åtminstone 6 barn, deraf 2 söner Johannes och Magnus (död ung), samt fyra döttrar, Annika, Brita, Maria (död ung) och en annan med namnet Maria. Sonen Johannes föddes 1664, blef student i Lund 1687, och komminister i Ölmehärad i Wermland 1692. Han var en orolig man som låg i ständig tvist med pastor och församlingen. Afsade sig 1712 komminister sysslan för att undgå ransakning och dom för flere grofva förseelser. Var sedermera någon tid krigsprest och armén följaktig åt Pommern och Norge. Slutligen med kongl. fullmakt kyrkoherde i Torp. 1720.

De förfrågningar som blifvit gjorda, huruvida något porträtt af författaren finnes i behåll, hafva ej ledt till något resultat.

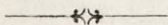
Helsingfors & Statsarkivet i mars 1882.

R. Hausen.

Rättelser:

Sid.	11 rad	14	uppifr.	står: ihke	läs: icke
"	91	"	12	" " Horenij	" Norenij
"	105	"	18	" " Knästad	" Knöstad
"	127	"	16	" " Jahannes	" Johannes
"	208	"	2	nedifr. " Fryke	" Fryken
"	276	"	3	" " agh	" jagh
"	328	"	7	uppifr. " Anderson	" Anderson

Rättsläsa

Antal	Titel	Antal	Titel
11	14	11	14
91	12	105	18
105	18	127	10
127	10	208	2
208	2	270	3
270	3	328	7

Om mine Syskon.

Sid. I.

Anno 1607. bleff Kirstin född. hon war mäst hemma, men Anno 1634. kom hon bort tilienst hooss Erick i Sunnääss. och thär war hon 2. århss tijdh. Sedhan 1636. kom hon til Biör i Norr Täfte til at tiena. 1638. den 7. octobr. kom hon åter hem, och war sedan alt iempt hemma hooss vår Moor.

Anno 1610. föddess Marijt, om Brittemesse tijdh, hon kom Sid. II. bort at tiena, när hon var myckit vngh. hon tiente i Gästlöse, Weglemyra, Haffstodh, och i Kijllesshammar i Warnum vthi många år. Sedhan Anno 1633. om hösten kom hon til Herr Nils i Ölmehäradz prästegårdh. thädan til gubben Nils i Täfte. sedhan hem til Moor, och på sistonne til Oluff, hvilken hon tiente öfver 12. år. och til migh kom hon 1660. om våren, när iagh flytte til Carlstadh. och war hooss migh til hösten, tå begaff hon sig hem. att sittaa inhyssess hooss Oluff.

Anno föddess Karin 1613 och dödde 1614. leffde något öf- Sid. III ver itt år.

Anno 1616. föddess Torbiör vidh kynderssmesse. han war alt hemma. och 1637. den 27. Decemb. kom han i echenskap medh Elin jacobsdotter, född i Weste[r]göthlandh i Kååregården i Keumss Sockn, hon folgde herr Mårten och migh från Westergötlandh 1636, och kom i tienst til Skråkwijk. Medh henne haar han thesse barn bekommit.

Anno 1638. den 20. Augusti föddess hanss dotter Kirstin om en måndagh emoot qvällen, och bleff Christnat den 26. bleff kallat efter mormodher Kirstin i haaff.

Anno 1640. den 25. Februarij, om en tijdzdag Matthiæ dagh föddess tvenne hanss döttrar, när thet begynte dagass. Samma dagh blefve the Christnade aff Herr Mårten Cappelanen, then ena kalladess Karin, och samma dagh affsompnade hon saligt i her- Sid. IV.* ranom, i sin spädeste ålder, och begroffz i Ölmehäradz kyrkio-
gårdh den 1. Martij. Then andra vidh namn Britta, hon dödde then 5. Martij, och begroffz hooss sin Sal. Syster den 8. eiusdem.

* En i bladkanten befintlig anteckning har vid bokens inbindning blifvit afskuren så att endast följande kvarstår: Månss Länge[n]äs 76 [å]hr A? [1]717 tem[p]ore 10 . . bris . . tills . . Tofta . . år [y]ngre . . Karin . .

Anno 1641. den 10. octob. om en Söndagh sent om qvällen föddess Månss. then 17. eiusdem Christnadess han i Ölme-häradz kyrckia, och kalladess effter vår Sal: fadher, wittnen war iagh och Sven i Gästlöösa. etc.

Anno 1643. den 23 Decembris om qvällen emellan 8. och 9. föddess hanss Son Nils, och christnadess i Ölmehäradz kyrckia den 31. och wardt kallat effter vår faarfaar.

Anno 1646. den 26. Januarij om en måndagh föddess hanss dotter Karin. och Christnadess den 1 Februarij.

Anno 1648. den 9. Majj. om en tijsdagh föddess hanss Son Pedher klock. 1. effter middagen. och Christnadess i ölmehäradz kyrckia den 14 eiusdem. Witnen woro iagh och Oluff Pederson (: dierffven :) i Vgleboo etc.

Sid. V. Anno 1651. den 24 Januarij om en freedagh föddess hanss Son Sven, och Christnadess den 26 eiusdem. fick namn effter sin Moorfadherss brodher.

Anno 1655. den 19. Aprilis, om en thorssdagh fempte dagh påska föddess Jacob, hanss Son, och Christnadess den 29. i Ölme-häradtz kyrckia, fick namn effter sin Moorfadher. hustru Sigridh Silffverax baar honom. etc.

Sid. VI. Anno 1619. föddess Oluff, all Helghone tijdh. han kom i sin vngdom bort j tienst: begynte sedhan lära Skomakare embetet, och när han thet hade lärt, bleff han fru Annass tienare och skomakare på Vgleboo, och hade i en längh tijdh försvar hooss henne och arbetade likväl i Soknen.

Anno 1644. Stodh hanss bröllopp i Vgleboo hvilket fruun giorde, och han fick til hustru Marijt Anderssdotter i Noore, och haffver vthi sitt echtenskap fått these barn.

Anno 1646. den 26. Aprilis. om en Söndagh föddess hanss Son Månss, och Christnadess i Ölmehäradz kyrckia den 1 Majj. fick namn effter vår S. fader.

Anno 1648. den 20. Aprilis, om en Thorssdagh om morgonen föddess hanss Dotter Karijn hijt til werlden, och fick doop och Christendom den 23 i Ölmehäradz kyrckia.

Sid VII. Anno 1651. den 25. Martij. om en Tijssdagh, Mariæ Bebo-delsess dagh föddess hanss dotter Kirstin, om afftonen. och Christ-nadess i Ölmehäratz kyrckia den 27. om Skärthorssdagh.

Anno 1654. den 3. Februarij, om en fredagh föddess hanss dotter Marijt. Christnadess i Ölmehäratz kyrckia den 5. eiusdem. och Anno 1656. den 3. Martij. bleff hon död, och den 9. eius-

dem begroffz. sedhan hon leffvat hade i 2 åhr. en månadt, och en dagh. gudh haffve henness Siäl.

Anno 1656. den 10. Majj. om en Lögherdagh föddess hanss dotter Anna, och Christnadess i Ölmehäradz kyrckia den 15. Christi himmelssfärdz dagh.

Anno 1659. den 23. Aprilis, om en lördagh föddess hanss Son Anders, och Christnadess i Ölmehäradz kyrckia den 1 Majj kalladess efter sin Moorfader Anders i Noore.

Anno 1664 föddess hanss Sohn Pähr . . . . 53 åhr
och A? 1669 föddess hanss Sohn Johan . . . . . 48 åhr*

[Härefter en tom sida.]

Sid. VIII.

Anno 1624. den 18 Majj, Erickzmessedagh föddess Karin then yngre hijt till werlden. och war alt hemma medan hon war ungh. 1634. war hon en Sommar vthi Skräckvijk, och achtade barnen.

Sid. IX.

Anno 1638. den 30. Septemb. kom hon tilienst till Sven j Broo, thär nu Staden Christinehamn är. Samma åhr kom Kirstin hem i henness Ställe.

Anno 1639. den 29. Septemb. kom hon hem ifrån Broo, och i thetta åhret från den 6. Januarij til den 13. hadhe hon ondt i sin wenstre handh aff Qvesan, aff hvilken siuke then längste fingren bleff krookot, at hon icke fick räckia vth honom.

Den 2 Octob. kom hon til Noore at tienna hooss Anders.

Anno 1641. den 12 Martij. medhan hon tiende i Noore bleff hon siuk aff kopperna, och fick ganske myckit aff them öfver sin heele kropp, medhan hon war siuk fördess hon hem til Tåftta, och thär lågh hon hårdt betaghen in til den 23. om nathen emellan 10. och 11. affsompnade hon saligt i herranom. gudh hugne henness Siäl, och giffva henne en frögdefull vpståndelse på then yttersta dagen. och den 28. eiusdem om en Söndagh begroffz hon i Ölmehäradz kyrckiegårdh

Sid. X.

Min faarmodher Kirstin Pedherssdotter war född i Åålskär, och emedan hon ännu war myckit vngh fick hon til man en Encklingh som bodde i Öster Wijk benämb jon, medh honom fick hon 4 barn. 1. Pedher. 2. Pälle. 3. Barbroo. 4. Elin. Then förste bleff giffit till Skanum sedhan hanss Styfffaar flytte til Wall, och fick ther en Enckia som heet Rangella, han hade willat tagha

Sid. XI.

* Dessa två sista anteckningar äro i boken senare och, som det tyckes, med annan hand inskrifna

dotteren men modren ville icke gifta bort dottren för sigh —ss—. Den andre, sich feel aff kopperna at han bleff så när blindh. Sedhan hans Moor kom til Täfte, tå then dyre tiden påstodh, begaff han sigh sin kooss öster i landet, och kom intet mehr ighen. then tridie hon bodde vthi Arnsstorp, och den fierde i Bennebergztorp och Ulmskogh ther hon och dödde. Medh min faarfader åtte hon och 4. barn. först min fader. sedhan en Son som hett Oluff, som i then dyre tiden bleff siuk när han var en vngh dreng, på sidstone kom han sig något, och medhan hans faar war vester i gillbergesockn att köpa Spannemaal, dödde gossen, Sid. XII. när han war i sin fremste växter. och effter honom heeter min brodher Oluff. Item en Dotter som heet Karin, hvilcken dödde medhan hon war i linnekläderna. och Helie som bodde i Sanna och Torp, hon hade tree män. Oluff, Biör och Pedher. effter Karin heet min Syster then förste medh thet nampnet.

Den förskräckelighe dyre och hårdhe tijdhen påstodh i 7 år, och i thesse år finge the ingen Sådth på många orttar, och sommostädess ganska ringa, stundom förderffvadess åhrssväxten aff förmyckin wåta och stundom aff onaturligh torcka, ett år fröss bort all åhrssväxten öffver heele Swerigess Rijke. I thenne dyre tiden Svalt myckit folck ihiäl, och lågo på wägarna och annorstädess hoopetaal døde aff hunger. gudh affvende sådana hårda år och straffe icke oss ther medh. Näst effter then dyre tijdhen folgde och Stångebrooslagh, såsom och en heftigh pestilencie, öffver heela landet.

Min Moder var tå en vngh pijga, och tiente sin broder pe- Sid. XIII. dher, som war hooss sine Svärfolck i söder Höjje och honom folgde hon thår ifrån til prästerudh. Men i the hårde åhren war hon i Höjje.

Anno 1648. den 26. Julij bleff min Modher ilia siuk aff ögnewärck, hvilken hon hade en längh tijdh, och vthi Augusti månad aldrevärst, men vthi Sedtemb. bleff hon något bättre. på thet högra öghat bleff hon aldeless blindh, men medh thet andra fick något ljetet see, och behölt så myckin Syyn, at hon kunde wäghledha sigh och gåå hvarth hon ville. gudh wari loff som henne så nådelighen halp vthur sin wånda.

Diarium Gyllenianum,

Sid. 1.

per certas Decurias dispositum, in quo Vita, Jtinera, Acta, et alia accidentia Gyllenij breviter ostenduntur et indicantur.

PRIMA DECURIA.

innehåller 10 åhrss tijdh.

Anno Christi 1622.

Aprilis.

Den 14. Aprilis föddess iagh hijt till werlden, om en Söndagz morgon vthi Tåfta, en by beläghen i Ölmehärats Sockn vthi Wermelandh. aff fattige, doch ährlige bondefolck. —ss— på samma morgonen föll en Stoor och diup Snöö, men han gick strax sin kooss.

Den 21. Aprilis, bleff iagh inskreffvin vthi lijffzsenss book, genom thet heliga dopsenss Sacramente, vthi Ölmehäratz kyrckia.

NB. Een kort berättelse om mina föräldhrar och Syskon.

Sid. 2.

Min Sal: Fadher vidh namn Måns Nielson, war en äckerman, och bodde vthi Söder Tåfta, huilcken By han brukade tillijka medh sin fadher. han vardt födder vthi Samma sokn, i en By benämbd Wall.

Hanss fadher war ochså en bondhe och äckerman, och myckit rijker, war född vthi Hofflanda på Arnöön i Wäsehäratz Sockn, och hett Niels Matzson, han föddess vthi konunggh Gustaffz then förstess lijffztijdh, kom i sin ungdom från sina föräldrar, och till Westergötlandh, och til Marstrandh thär han war en Sillefiskiare, Sedan kom han til Wermelandh, och bleff giffter vthi Öster Wijk i Warnumss Sockn, bekom

Anno
1528

- en änckia som hett Kirstin, och vthi Wijk bleff min farsyster
- Sid. 3. Helia Nilzdotter föddh. [Sedan kom han til Wall i Ölmehä-
ratz Sockn, thär som min S. fader och några andra hanss
Syskon föddess. men 1598, köpte han Söder Tåffta aff An-
derss Oluffz Son, thär han bodde sin heela lijffztijdh. En
rumligh tijdh sedhan han kom til Tåffta, bleff min S. faar-
modher hustru Kirstin dödh. Sedhan begaff han sigh andre
gången vthi thet Helge Echtskapz ståndet, och fick en änc-
kia vthi Haaff i Warnumss Sockn vidh namn Elin, medh
henne bekom han inga barn. och the leffde tilsamman til år
1632, tå bleff hon dödh. Tridie reesan begaff han sigh åther
i ächtskap, år 1633, och bekom en pijga vidh namn Ka-
rin til hustruu, och tå war han ganska gammal och ålderste-
gen, att han icke wål förmåtte gåå. Men anno 1639. den
13 Januarij, om morgonen när Soolen vpgick, affsompnade
- Sid. 4. han safligt i herranom, effter en långligh och hårdh siukdom,
han haffver ett helt år ingen gångh varit aff sin säng, thet
halffva åhret tillförende, var han ochså Siukligh myckit, men
stundom gick han vppe. Den 20 eiusdem begroffz hanss S.
lekamen vthi Ölmehäretz kyrckegårdh när han hade leffvat
cxi [= 111] år.

Hanss faderfader war ochså en åckerman, och heet Mat-
thias, han war född i Frijssdalerna, ther ifrån han kom til
Hoofflanda, och hanss hustru hett Kirstin. Han hade och
en Son som hett Måns som bodde i Hofflanda, huilcken drunck-
nade och bleff bortte vthi vatnet. Effter honom hett min Sal.
fader Måns Nielson.

- Min k: Modher widh namn Jngeborgh Torbiörssdotter
ähr föddh vthi Sunnääss i Öllmehärat. Var vpfödd medan hon
var pijga, först vthi Råda i samma sockn, och sedan i Haaff
i Warnum, haffver och i samma socknen såsom och i Ölme-
Sid. 5. härat varit en tienstepijga, Thooss hedherligit folck.

Heness fader hett Torbiör Nielson, bodde i Sunnääss,
och war thär född. Hanss hustru, min Moormoder, heett Kir-

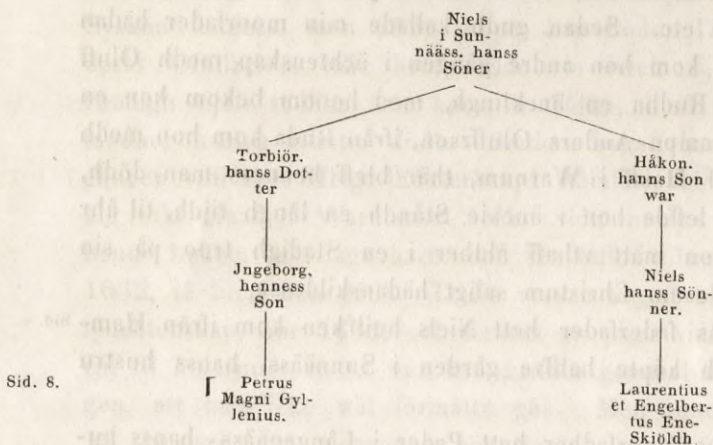
stin Pederssdotter, född uthi Längenääss, medh henne bekom han 12 barn, tuå Söner, Peder och Niels, och 10 döttrar, nembligen. Åsa, Karin, Gunnoor, Marijt, Elin, Ingeborgh, Karin, Sigridh etc. Sedan gudh kallade min moorfader hädan aff verlden, kom hon andre gången i ächtenskap medh Oluff Anderson i Rudha en äncklingh, med honom bekom hon en Son, vidh namn Anders Oluffzson, ifrån Ruda kom hon medh sin man till Haaff i Warnum, thär bleff henness man dödh, och sedhan leffde hon i änckie Ståndh en långh tijdh, til år 1629, tå hon mätt vthaff åldher i en Stadigh troo på sin frälserman Jesum Christum saligt hädanskildess.

Moderss faderfader hett Niels huilcken kom ifrån Ham-^{Sid. 6.}meröön, och köpte halffva gården i Sunnääss. hanss hustru hett Åsa.

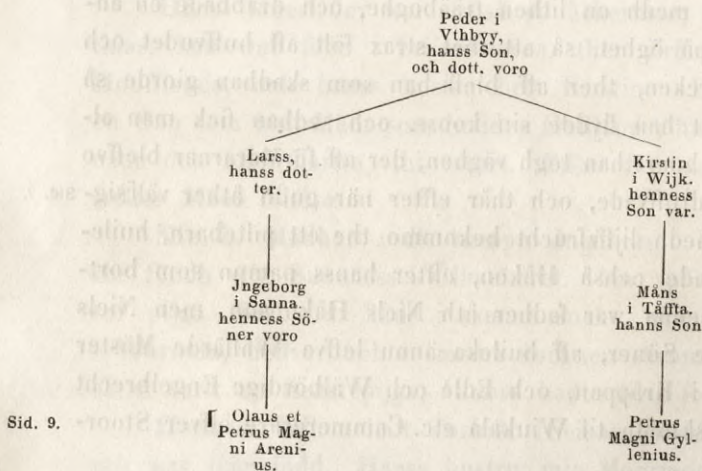
Moderss Moorfadher hett Peder i Längenääss, hanss hustru hett Karin, med huilcken han bekom 13 barn, Effer hanss Dödh, bleff samma hustru Karin giftt til Hammar i Wäsehärat, och fick en äncklingh som hett Eluff.

Moorfadher Torbiör i Sunnääss hadhe en Brodher som hett Håkon Nielson, huilken medan han var en lithen poicke, och leekte tillijka medh andra gossar på ängien, skööt han oförvarandess medh en lithen träåboghe, och drabbade en annan poicke på öghet, så att thet strax fölt aff huffvudet och nedh til marcken, ther aff bleff han som skadhan gjorde så förskräckt, att han flydde sin kooss, och sedhan fick man aldrigh spörja huart han togh väghen, der aff föräldrarnar bleffvo högeligen bedröfvade, och thär effer när gudh åther välfsig-^{Sid. 7.}nade them medh lijffzfrucht bekommo the ett piltebarn, huilcket the kallade ochså Håkon, effer hanss namn som bortrymbde. Thenna war fadher åth Niels Håkonson, men Niels hadhe många Söner, aff huilcka ännu leffva Wällärde Mäster Lars Pastor i Kråppan, och Edle och Wälbördige Engelbrecht Nielson Eneskiöldh til Wiukala etc. Cammererare öffver Stoor-

furstendömet Finlandh. huilcka äro mina fränder, som aff efterföljande taffla kan befinnass.

Faarmodher Hustru Kirstin i Wijk, och Larss i Åleskiär woro Syskon, therass fadher hett Pedher i Wthby. Lars-sess dotter i Åleskär var Hustru Jngeborgh i Sanna wällärde Her Oluffz Magni Arenij, och wällärde Herr Pederss Magni Arenij Modher. huilcka ochså äro mine fränder och Consan-gvinei.

Anno 1606. Wijgdess min Sal: Fadher Måns Nilson, medh min K. Modher Jngeborg Torbiörssdotter, och therass bröllop Stodh i Haaff i Warnum

therass Barn äro thessa.

Anno 1607. Bleff Kirstin född, vthi Januario vidh helge tree konungerss tijdh.

Anno 1610. föddess Marijt — vthi Octobr. om Birgit-tæmassetijdh.

Anno 1613. föddess Karin vthi fastan om en Söndagh, och leffde til åhr 1614, tå bleff hon dödh sidst vthi Aprili, och begroffz then 1 Majj, walbormessedagh, lithet meer än itt åhr gammal.

Anno 1616. Bleff Torbiör född vthi Februario, litet effter kyndermesse, om en Söndagh.

Anno 1619. föddess Oluff vthi Novemb. widh alla hel- Sid. 10.
gona tijdh.

Anno 1622, bleff Peder född vthi Aprili, nemlig den 14. om Tiburtij dagh. om en Söndagz morgon.

Anno 1624 den 18 Mai. Erickzmesse dagh bleff Karin then yngre född hijt till werlden. alle thesse ähro födde vthi Tåffta.

Anno Christi 1623.

Om Sommaren hadhe iagh kåpporna |: eller the stoore Messlinger :| och ganska myckit aff them vthi ansichtet, att thet war helt och hållet i fiortton dagarss tijdh som en Skorpa, och ögonen aldeless igen, doch halp gudh then aldrähögste migh, aff sin nådhe och barmhertigheet, att mijn Syyn inthet bleff skadat och försvagat, icke heller bekom iagh många stoore err effther the stoore Sååren, gudh ware ewinnerligen loffvatt och prijsatt.

Sid. 11.

Ann(o Christ)i* 1624.

Om Hösten vthi Septembr. bleff min Sal. Fadher Måns Nilson aff en skarp och häftigh brännesiuke, huilken han i i några weekor hafft hadhe, i en Saligörande troo på frälsermannen Jesum Christum, hädanfordrat aff thenna iämmerdalen, och til the eviga boningar beledsagat. litet för sin dödztund, tå han sågh för sigh ståandess sin gamla fadher och sina små barn, haffver han lyfft sin ögon vp til himmelen, suckat till gudh sin himmelska fadher, och honom sina små barn recommenderat, sedan wände han sigh til sin fadher, säiandess: fader, fader. Strax sågh han på barnen och sadhe: piltar, piltar, och altså leffvererade han sina små barn, näst gudh, sin gamble fader i hägn och försuar, strax thär efter

Sid. 12.

befalte han sin siäl i gudz händer, och sacht[odeligen] affsompna(de. Thett)a* haffver min Sal: faarfader Nils Matzson åthsk[i]lige gånger, medh gråtandes tårar migh tilkänna giffvit och refererat. Hanss Sal: lekamen bleff något ther efter medh Christeligit likprocess ifrå Tåffta, på en söndagz morgon til Ölmehäratz kyrckia, i en stoor folckz myckinheet, beledsagat, och vthi sin hvilokammar nedsatt i Ölmehäratz kyrkiogårdh, sunnan kyrckian, strax vidh thär gamble Stapulen stodh, vthi sitt griffteställe, öffver huilkenss graff ett stort iernkorss bleff satt (:som på then orten brukeligit ähr att iernkorss och trääkorss öffver graffvarnar vreesass:) huilket ähn i thenna dagh hanss graff vthvijsar. Thär att hvijlass til Jesu Christi frögdefulle tilkommelse dagh på huilken han medh alla christ trogne skal vpåstå, och medh siälen til evigh frögd och glädie ingå i thet eviga lifvet.

Sid. 13.

Anno (Chr)isti* 1626.

Den 1. Januarij folgde iagh medh til kyrckian, och thet minness iagh huru gärdessgårderna lågo omkul kringh gården och ängerna, sampt taaken aff husen affbläste och Skorsteer

* Det af parentesen inneslutna har genom fukt gått förloradt.

nera omkulfalne. Ty samma Nyårssnatt kom på några timmerss tijdh ett sådant ohörlighit starckt Nordonvädher, att Skogen bläss omkul lijka som Svedie eller fall hade varit hugne, och ehuru stoore granträdh och furoträdh vore måste the likväl öffver ända och til marcken, antingen vp medh rooten eller och aff mitt vppå, och thett giordess en stoor skade på Skogherna. Alla gärdess- änge- och haghe gårder måste och mästedelss omkulfalla. Skorstenerna föllo neder, och taaken gingo på många Ställe aff hu[us]en. widh Christi-^{Sid. 14.} (nehamp)ⁿ* haffver vädret fört en temmeligh stoor bååt öffver en längh äng. och war en stoor lycka att thetta ovanlige vädret kom om natten, ty om daghen hadhe mången menniskia lätteligen thär aff kunnat fara illa och fått Skade. Thetta wädret haffver ike myckit widt gått omkringh, vthan allenast en Stråta fram åth på några wissa ortter

Anno Christi 1627.

Om Trettonhelgen folgde iagh min Modher til Bennebergz torp beläget i östre Skogbygden, til min faarsyster hustru Elin som thär bodde. När vij hade varit thär en natt och dagh gingo vij tädan, och kommo til Haaffstodh thär moorsyster hustru Åsa bodde, thär töffvade vij til afftonen och - - -^{Sid. 15.}* hem.

Anno 1628.

Den 21 Septembr. Drogh iagh medh moder och några andra på bååt til Broomarcknan. thär nu Christinæhampns Stadh funderat och bygder ähr. på then tijden war allenast en bondebyy på norr sijdan elfven vidh namn Broo. på andre sijdan. - - -^{*} bodar på båda sijdor om Landzvägen bygde, thär the höllo sin marknatt, två reesor om åhret, lijka som nu S. Matthæi dagh, och tiugonde dagh Jul. Och vij rodde vth om Saxholman, thär gamble Slätet ähn syness, Sedan öffver Rudznääss fiälen och kommo in vthi Prästerudz

* Orig. är på detta ställe skadadt af fukt.

sundhet som löper i Warnumssvijkan, och sedan genom elff-
 sid. 16. ven alt vp til broon om afftonen gingo vij söder ¶til Haff,
 thär (min mor)*modher hustru Kirstin Pederssdotter bodde,
 thär bleffvo vij öffver natten, tå s(åg) iagh min Moormoder
 både först (och) sist.

Den 22 Sept. reste vij ifrån marknan, och kommo hem
 sent om qnäl(len)

Anno 1629.

Vthi Maius folgte iagh Oluff Jffv(ar)son (Sk)ytt(e) på
 bååt vth til K - len til en byy benämbd Wij - Stadh, tijt
 rodde han några fremmande män, och tijt voro 2 stoor(a)
 mijl. När vij drogo tädan woro v(ij) på en öö benämbd Sib-
 beröö so(m) ligger vthi Kalfvefiälen, vij wor(o) och på en
 holma som hett Tiuffholmen, och andra öijar, thär han fa(n)
 många fogleäggh. Sedan rodde v(ij) til Wåålööen, en byy på
 en öö, ther war gott öll, och vij töffvade thär v(th) på aff-
 tonen, vär vij drogo tädan voro vij i landh på Tårholmen,
 sid. 17. och ¶sent om (quällen) kommo vij hem.

Anno 1630.

Om våren folgte iagh Oluff Jffvarson, som rodde en
 bååt vthomkring til Westerbotnen eller Katzebotnen, thär
 många byar haffva sina fiske katzsar. och vij rodde först til
 Saxholmen, sedan til Juddehampnen, thär ifrån til Kråke Skiär
 och sedan til Långhööen, tädhan til Hoonööen en byy på en öö
 mitt vthi ett Sundh, huilken Frun på Vgleboo tilhörde, och
 thär ähr en stoor, sköön och lustigh trägårdh af äpple och
 päronträdh, then besäghe vij, och sedan rodde vij thär ifrån
 och kommo in vthi Botnen, och vidh Bastekijlen satte vij båå-
 ten, ty han var therass i Börgerudh, thär ifrån gingo vij till
 Börgerudh thär som min Moorsyster hustru Sigridh bodde,
 sid. 18. och tå ¶sågh [iagh] henness - - - (hui)lken hösten ther eff-

* De här prickade eller inom parentes slutna ställena äro i orig. för-
 störda af fukt.

ter åth druncknadhe widh Sicklinge fiskie, Sent om afftonen kommo vij hem.

Heela wåren på thetta åhret gick iagh walla medh booskåpen mäst huar dagh, södher vthi ängerna in moot Bråten, ty thessa änger liggia en godh fierdingz wagh ifrån vår gårdh, aff huilecka änger wij i Tåffta och the i Wgleboo haffva och äga lijka mycket, såsom och aff katzsefiskiet thär sammastädess wåster i botnen. förste ängen som möter vidh Bodhernar kallass Lilleängen, then andra Kåttåsen, ther haffwer och en länge i verlden bodt, ty ungställen och tompstället synnass grant ähn, thesse ängerna haffva ett skönt och myckit långt tyffve, thär på växer ömngit Stargräss, och många gäd-dor gåå och vistass thär emellan tuffvornar, thär vthi plägar Boskåpen som våren - - -* långt vth wadha att thet syness Sid. 19. inthet vppe aff honom. Then tridie ängen heeter Sundzängen, thär är och gott tyffve. Then fierde Brooängen, genom thessa båda änger gåår ett Noor eller en lång beck, huilecken är på somblige ställe öffvertäckt medh flott moser, och på några ställen ähr thetta Nooret med rent och klart vatn, och thetta är så diupt att man kan thär ingen botn finna, ehuru långt man haffwer til att måla medh, thär vthi gåår myckin fisk, och i synnerheet rudher. Thetta åthskilier ägor-nar emellan Tåffta och Bråten på alla sijder omkring thetta nooret äro sådana flottmoser och hängedy, att man måste medh stoor lijzfahra thär wistass. Then fempte ängen är Stoorängen, hon lyctass sunnan til vidh Skråckwijke ängerna, men västan til vidh Bråteängerna. Vthi thenna ängen ähr (en) Sid. 20. holme som kallass Baggestadhholmen, öffver alla thesse ängerna plägar Siön på somblige åhr få han växer aldeless gå öffver, och få får man inthet mera slå, vthan tyffven medh bååt. ty Wåneren haffwer en sådan sälsam artt och lagh att han i Siu åhr växer altjdh och bliffwer stoor, åther i andra Siu åhr bliffwer han lithen. Doch understundom växer han

*) Se not. å föreg. sida!

stor myckit, undertiden någorlunda och ähr måtteligh, Stundom växer han ganska hastigt, stundom åther sachteligen. iagh minness också en gångh, att thet ena åhret haffver Stoorängen varit aldeless torr, och thet andra åhret haffver man fått draga noot på henne heela Sommaren och rodt medh stoore Båtar vthi henne på all rum. Thär haffver iagh och många gånger fiskiat och nooten ört widh ladhbackerna

Sid. 21.

Vthi thetta åhret haffver iagh många och åthskilliga reesor varit i Skiutzfärdh, mäst til Wäsehärat, och stundom til Warnum. Såsom och åhret tilförende någre gånger

Om Sommaren på thetta åhr, hade iagh en långh tijdh illa ondt vthi min högre knäweek, att thet war stoor fruchtan iagh skulle slippa vthan haltande, ty knäet bleff krokot, att iagh inthet fich rätta vth beenet, doch halp gudh migh wäl til helsan igen, loffvat vare hanss namn. Åhret tilförende fölt iagh en gångh vthi ett springande, och slogh och stötte mitt högre Skenbeen emoot en huass Steen, att thet bleff ett stort hool, och iagh hade länge ondt thär vthaff, för åhn iagh fick gott. och ännu åhr på beenet ett stort err thär effter. Vthi knäweeket syness också err effter thet Sååret thär war

Sid. 22.

Anno 1631.

Om Larssmesse tijdh földe iagh medh och körde på Skatt-oxen som the förde till Kråppan, och när iagh kom til Träforss, thär som någre watneqvarnar åhro, huilka gåå altijdh åhret igenom, ty thär är en bratt forss, på östere sijdan åhr en ganska högh elffvebacke brant vthföre, aff bara sanden, huilken åhrligen och nidfaller, thär åhr och en långh broo öffver elffven. Tå töffvade iagh vidh quarnerna til afftonen, så folgde iagh Jon i Mårtenssruddh tädhan och kom hem om quällen.

Om Hösten folgde iagh Oluff Jffvarson til Jugarssruddh effter en oxe, och vij gingo först til Riddaregården, thär

töffvade vij en stundh, sedan gingo vij genom Spanien och om Askutztorp til Jugerssruddh, thär ifrån om afftonen kommo vij hem. ¶ J thetta åhr om våren wachtade iagh ochså Booskopen. Gick ochså många gånger i Skiutzreesor thetta åhret. Måste och öffva migh vthi allehanda slagz bonde arbe-the, såsom plöijande, harffvande, körande, Slåande, rakande och räffzsande, Skärande, tröskande och huggande. Såsom och vara vidh siön och draga noot, giärda kringh åcker och äng. Jagh öffde migh och vthi effterfölliande åhren i timbrande. I medlertijdh brukade iagh och att giöra brödkorger om quäller och otter binda noot, och annat sådant mehr.

Sid. 23.

—ss— Jagh var många gånger i these åhren medh Oluff Jffverson vth på öijarne. Såsom och nörr på lööten vidh Duunkafflerna, och annorstädess, thär han foor med eldh, eller stödde.

Finis primæ Decuriæ. ubi multa propter oblivionem prætermisssa sunt

SECUNDA DECURIA,

Sid. 24.

innehåller the andra 10 åhr på mitt leffverne.

Anno Christi 1632.

Om Skärtorssdag kom til Täffta en fremmande Dieckne vidh middagztijdh. och effter thet var mechta olustigt regn och slaggvåder, begärade han fåå bliffva quar öffver natten, huilcket bleff honom strax effterlätit, tå sporde han om någon vore som ville köpa en Abcd book, tå köpte strax moder samma book aff honom åth migh. och han lärde migh then afftonen A B C D att förstå och känna bookstäffverna igen. Andre dagen gick han sin kooss.

Sidst vthi Aprili kom en vngh person benämnd Laurentius född i Söder Telge til oss, han hade folgt wällerde herr Måns Pederson i Haffstodh, thil Wermeland, han var hooss

Sid. 25. oss tree wekorss tijdh, och lärde migh Γuth A(bc)* boeken, medan som wij gingo valla medh booskapen.

Om Sommaren war Anders Anderson i Jugerssrudd hooss oss i otto dagher, och lärde migh Catechismum Lutheri til att läsa.

Daghen för Oluffzmässa om afftonen kom ifrån Sudhväst ett gräseligit tiocckt moln, och ett stort regn, och ett sådant åskiedundra[n]de, att thet måtte huar man rädass, hixna och förundra sigh, och ett slag hvar så hårdt brakande att booskapen föll til iorden, tå slogoss många trädh sönder. såsom och stoore Steenar klöffdess vthur hellebergen, och bleffvo stoore grooper thär effter

Wthi Maio på samma åhr war iagh medh Oluff Skytten wäster i botnen wid Katsera, och när vij gingo hem och kommo til Höghååsen, bleffvo vij varse en stoor hoop ormar vara på ett ställe församblade, kommo och altidh andra til, och the
Sid. 26. runno alt omkring Γhvar andra, stundom (skildess) the åth, suengde sigh åther tilhoopa igen, tå kommo the på sidstone vthi en hoola vidh ett berg thär på vij stodo, och strax kastade Skytten en Stoor Steen på them, tå finge vij slå 6 St. ihiäl, men the andra komme til Skog och flydde sin kooss.

Sidst vthi Novembr. folgde iagh min broder Torbiör til Ölmehärtz prästegårdh til att thär vidare lära migh läsa i book ty Dohtor wällärde Herr Nils Matthiæ Phrychius hade en präst benämnd wällärde Herr Märten Berendtsen Gijse som informerade hanss Son Christop(ho)rum Nicolai, han hade och vthloffuat att han skulle ochså informera migh medh, thet han och gjorde. om quällen gick iagh til Sanda, thär min farsyster hustru Helge bodde, ty iagh skulle thär haffva min kost
Sid. 27. och Sängh. Om morgonen åther til Γprästegården. Sammaledess andra quällen gick iagh til Sanda, om morgonen til

*) Se noten sid. 12.

prästegården igen. Tå tyckte Dominus Pastor att thet war svårt för migh, så offta gåå then långa vägen. och tå loffvade han migh, att han ville låta migh fåå frij kost, sängh och huadh iagh behöffde aff sigh för inthet, effter iagh var fattigh och faderlööss, thet han migh och rundeligen beviste vthi 2. åhr, att iagh väl til nöyess fick huad som iagh behöffde, vndantagandess klädherna, Gudh belöne sådanna stoore wälgeringer. Min Præceptor behöffde och migh til att hugga vädh, och giöra vp eldh quäll och morgon.

Om Söndagen thär effter åth drogh iagh från kyrckian hem til Tåffta. och var hemma til then andre Adventz Söndagh, tå gick iagh åther til prästegården, och var thär til then 21 Decembr. S: Thomæ Idagh, tå gick iagh hem och Sid. 28. var hemma öffver Julehögtijden.

Anno 1633.

Den 25 Januarij, Pauli dagh, kom iagh åther til prästegården att läsa. och war iagh mäst thär (: men vnderstundom gick iagh hem :) in til dymbelvekan, tå gick iagh hem, och var hemma öffver påskehögtiden, men Sedan kom iagh åther til prästegården.

Den 10 Majj. Drogh iagh til Träfors til quarnen, och kom samma daghen om afftonen hem.

Thenna Sommaren war iagh stundom i prästegården, och stundom hemma i Tåffta.

Om midsommersstijdh folgde iagh prästehustrun hustru Margareta Matzdotter til Warnum, thär wij woro til andre dagen, så reste vij hem.

Om Michaelis tijdh gick iagh til Wässhäratz prästegårdh, och om afftonen kom iagh hem till Ölmehäratz prästegårdh. Sid. 29.

Vthi Novembr. folgde iagh Herr Månsess (: vthi Broo :) hustru til Skanum, och kom samma dagh hem til prästegården.

—ss— Om fastingen folgde iagh min Moder och min broder Torbiörn til Carlstadh, til marcknat, och drogo från Tåffta

om middagen och kommo til Staffveråsen i Foglevijk Sockn, thär en min fräncka hustru Karin vidh namn, bodde och thär voro vij om natten. Andre dagen kommo vij til Staden, och then tridie daghen tädan, och kommo hem sent om quällen. Wij körde ijssvägen från Staden åth Glijffzsen, sedan til Rudh, så öfver Skogen til Staffveråsen, åther öfver ijserna åth Säl-laren, tädan til Hult i Wäsehärat, så öfver Skogen, sedan öfver siön vidh Åssvijkan, och åth Wijdetorp til Gästlösa och Tåfta. Samma vägen räste vij och til Staden.

Sid. 30.

Anno CHRISTI 1634.

Sedan iagh hadhe varit hemma i Tåfta öfver Juulehögtijden, kom iagh vidh S. Pauli tijdh åther til prästegården.

Den 1. Februarij folgte iagh Dn. Præceptorem til Wäsehäratz prästegård, thär vij voro om natten.

Den 2. om morgonen drogo vij til Foglevijk, thär predikade han, ifrå kyrkian åther til Wäsehäratz prästegårdh ther vij voro om natten.

Den 3. drogo vij hem til Ölmehärat.

Den 4. Maj gick iagh til Cappestadh vthi Fuglevijkz sockn belägit, strax vidh Öckne, och om quellen kom iagh hem til prästegården.

Den 20 Junij gick iagh til Skål vthi Alstersockn, thär som wällerde Herr Hanss Jsser boor, en långh Skoogh ähr ifrå Skattkär til Alster sockn, thär var iagh til then 21. och tå iagh mitt ährende hadhe vthrättat, gick iagh åther hem.

Sid. 31.

Den 21 Sept. war iagh vthi Christinæhampns marcknat.

Wthi Novembr. folgte iagh Dn. Pastorem til Christinæhampn, then andre daghen kommo vij hem til prästegården sent vth på natten, och tå war ganska haal ijss på vägen.

Om wååren i Sådnessandenne, såsom och om Sommaren i Skördandenne, måste iagh heele tijden wara medh vthi Sichterudh, såsom och i Wästankärr, ty Dn. Præceptor lätt på bådhe the ställen Såå och skäära.

Vthi Maio folgde iagh från Tåffta medh Matthia Christophori och Oloff Gulbranson til Ramholmerna, en stoor och lustigh öö vthi Wäneren, thär the i prästegården hade sina katzsar, en haffver thär länge sedan bodt, ty ungnstaden synes ännu. Wacker Biörckeskogh ähr och på samma öö. Thär voro vij om natten vthi en bodh som thär ähr bygd. Andra dagen rodde vij tädhan, och vij fingo vacker fisk, ty mörten lekte tå. När vij kommo hem till Tåffta, sedan gingo vij om quällen til prästegården. Sid. 32.

Vthi Junio folgde iagh och medh Dn. Gabriele Christophori til Ramholmerna, och vij togho båät i SiöStadh, och samma dagen kommo vij tädan.

—ss— Vthi Maio på thetta åhr, såsom och i Junio, kom vthi Wermelandh mäst på alla ortter en outhsäieligh Stoor hoop aff fremmande och ovanlige Möss, huilcka voro goola, och så stoore som små gååssungar, stackotta och breeda, thesse möss föllo först nedh medh regnet, och sedan föröckte the sigh ganska hastigt, att the vpfylte buskar, tuffvor och gärdess gårder, och hade sina hool neder i backen, när man gick öffver någon äng, tå var fult aff them på all ställe, och strax man fick see them, lupo the hastigt i sina hool. När man slogh någon aff them i hiäl, tå stridde hon emoot i förstonne thet måste hon kunde, beet i käppänden, reep och gnall illa. The som föllo i Siögar och watn, när the regnade neder, bleffvo alle döde. Man fant många vthi katsera, och stoore fiskar fingess sällan, som icke hade vpslukat sådana, många voro som icke wille ätha the fiskar, vthi huilcka sådana möss funness. på huassa Stäckänder och höga Stubbar i skogen såto och många fasnade i det the medh regnet föllo nedher. Thesse möss voro altså öffver sommaren, och gjorde stoor skade på åcker och änger, och groffvo iorden ifrån gärdessgårderna, att the föllo omkul. om hösten när säden inkördess i ladorna, begoffvo the sigh ochså tijt, och begynte vpäta then inbärgade Säden, men thet var en stoor gudz väl- Sid. 33.

signelse, att vintren kom bittida, och tå fröso the strax allesammans ihial. Sådän haffver man inthet sedt sådanna. Huad för slagz möss these voro, viste ingen vist att berätta. Reverend: Dn. Haquinus Jonæ Wermannus Pastor Wesehærensis, sade: att then tijdh han vandrade genom fiällen vthi Norge, så sågh han på fiällen sådanna möss, och the kalladess aff the Norske lemmer.

ANNO CHRISTI 1635.

Om Julehögtiden in til trettonde helgen war iagh vthi Warnum, och mäst hooss min Moorbroder Päder i Prästerudh. Sedan begaff iagh migh äther til Ölmehäratz prästegårdh, och tå begynte iagh att hålla migh kost sielff.

Sid. 35.

Om S. Johannis Baptistæ tijdh gick iagh til min farsyster hustru Elin i Bennebergz torp, thär iagh war i några dagher. Om hösten var iagh också thär en wekess tijdh.

Vthi Maio och Augusto war iagh som mäst vthi Sichterudh och Wästankiär, ty Herr Märten hade låthitt thär såå.

Hösten på thetta åhret war mycket blässachtigh och olustigh. men

Den 6 Novembr. kom om natten ett sådant häfftigt och starckt västansunnan wäder, att Skogarna föllo så omkul, att man sigh thär öffver måtte förundra, gärdessgårder och hage gårder bläste och neder, Skoorstenerna och taaken bleffvo illa medhfarne, och ganske många bååtar slogoss sönder vidh stränderna. Vthi Schare bläss ett torn nedh aff domkyrckian, och slogh ett folck ihial. Thetta vädret varade vidh pass i 3 timmers tijdh.

Sid. 36.

Vthi thetta åhret gick iagh någre gånger ostiatim, både vthi Warnum och Ölmehärat.

Vthi Decembr. begaff iagh migh aldeless ifrån prästegården, ty mine Studier gingo icke mycket fort, för många andra hinder och impedimenter. Sedan war iagh alt hemma.

—ss— These effterfölliende woro mine Condiscipuli,

emedan iagh war i prästegården. Dn. Nicolaus Christophori Brunius, en kort tijdh i första åhret, ty han war en lärth dreng, så begaff han sigh strax åther igen til Scholan. Christophorus Nicolai. Sueno Caroli Lindebom. Johannes Gelij Tolle. Johannes Johannis Jsser. Ambernus Andreæ. Andreas Andreæ Hultenius. Nicolaus Magni Rankovius. Laurentius Nicolai Fagræus. Ericus Jordani. Sidsta åhret ochså Matthias Christophori etc.

ANNO CHRISTI 1636.

Sid. 37.

JANUARIUS

Den 13. Drogh iagh til Christinebampns marcknat öffver ijserna, om afftonen gick iagh til Ååsen, thär min Moorsyster hustru Karin bodde, och war thär om natten.

Den 14. Drogh iagh åther hem til Tåffta. Thenne tiden begärade min Præceptor wällärde Herr Märten, att iagh skulle fölia honom til Brettöö i Westergötland, huilcket iagh för Experiens skuldh, honom loffvade thet ville göra.

FEBRUARIUS.

Den 7. om afftonen kom Herr Märten til oss, och war tå aldeless reeesefärdigh til Westergötlandh.

Den 8. om morgonen begaff han sigh på reesan, och iagh folgde honom, och när vij kommo til Wester Wijk, töffvade vij thär en Stundh, Sedan reste vij genom Warnum, och Wessnumss Skoghen, huilcken åhr 2. stoore mijl längh, och i Wall i Wessnumss sockn woro vij öffver natten, thär bodde en Länssman.

Sid. 38.

Den 9. körde vij tadan öffwer Koolstrand, en siöö som så heeter, sedan öffver Gulspångh, en stoor elff, Broden öffver samma elff ligger emellan 2 höge bergh, och russar och röster sigh myckit, när man köhrer eller rider öffver henne, och vij kommo til Amnehäratz prästegård, thär bleffvo vij öffver natten.

Den 10 reste vij tädan, och wällärde Herr Måns Capelan thär sammastädess folgde oss, och vij kommo till Mariestadh klockan 7. om afftonen, och herberge fingo vij hooss en kiöpman benämbd Påvel Tratt, hanss hustru hett Malin Katt.

Sid. 39. Den 11. Sedan iagh kom uthur kyrckian gick iagh then Staden mäst ¶kringh, och besâgh hans bygninger, gatur och andra lägligheeter, iagh var och på andra sijdan elffven och besâgh Herregården Marieholm. ganska många fönster voro på kyrckian thär, och war en wällbygder Stadh, på en lustigh ortt vidh Wäneren belâghen

Den 12. reste vij tädan, och drogo genom Lixbergh, sedan Ullerfva, och begoffvo oss åth Wallehärat, och kommo til Hygnetorp, thär som en ganska stoor diuregårdh ähr, then reste vij förbij, och kommo til Yggelöön som ligger vnder Billingen, ett stort bergh til många mijlar långt, och sträcker sigh in moot Myssebergh. Sent om quellen kommo vij till Yggelöön, thär voro vij om natten i prästegården hoos en präst som hett Herr Jacob.

Sid. 40. Den 13. om en Söndagz morgon drogo vij tädan, och oss folgde herr Jacob, och vij kommo til Skarijke prästegård, tå gingo vij i kyrckian, therass kyrckia war ett stort och gammalt munckekloster, när vij kommo tädan, töffvade vij i prästegården then daghen.

Den 14. drogo vij ifrån Scharijke, och Herr Månss bleff thär effter oss, när vij kommo in moot Schare reste vij om en Kongzgårdh myckitt wäl bygd, benämbd Giötala. När klockan var 3. om afftonen kommo vij til Schara Stadh, thär töffvade vij i tuå timmer hooss en prästman benämbd Herr Jon, huilcken war Collega i Scholen thär sammastädess. Thär war en stoor domkyrckia bygd af huggen Steen, medh många höga torn. Scholen war och aff Steen vpmurat. Staden ligger på en slät och lustigh ort, icke vedh någon siöö eller elff. När kl: war 5. reste vij från Staden, och kommo vth

på Släätbygden eller Faalebygden til en By som hett Tieru-
torp, thär voro vij öffver natten hooss gott folck.

Den 15. Drogo vij tädan och kommo långt vth på Släät- Sid. 41.
bygden, och på ett Ställe som var något högt, kundhe många
kyrckior synass, besynnerligh widh Liung. Wij reste förbij
Sparlöösa, och om afftonen emellan tuenne Stoore Bergh,
nembligh Hundeberg och Hall, en Ström gick nedh för Hun-
deberg, och thär vthi voro många quarnar. Thet berget
Hall war på alla sijdor så brant, att allenast på ett ställe
kunde man slippa vp. Sent om quellen kommo vij in til
Trullhettan, och bleffvo om natten i en by benämbd Ronnom.

Den 16. reste vij öffver Trolhätte elff, huilcken elff var
ganska stoor, och myckit bredh öffver, och på henne var elak,
suagh och kleen ijss, att vij medh stoor möda och liffzfahra
sluppo öffver. Thenne löper vthur Wäneren, och i Oceano
eller Wästerhaffvet. Allenast thenne ena elffven flyter vthur Sid. 42.
Wäneren, men 24 elffver löper i honom, huilckass upptäck-
ningh migh lyster här insättia

Alla elffverness vptäckningh som i Wäneren löpa.

J Wermelandh

The Stoore Elffver.

Gulspång i Amnehärat.	1.
Alster elff i Alster sockn	1.
Carlstadz elff vid namn Clara	1.
Noorss elff vidh namn Leera	1.
Buurwijk elff	1.
Säffele elff i By sockn	1.

The Små Elffwer.

Säby elff i Wissnum	1.
Christinæhampnss elff	1.
Ölmehäratz elff vid namn Ulma	1.
Sorcka elff i samma Sockn	1.

Sid. 43.

Wäsehäratz elff	1.
Foglevikz elff	1.
Malsiöö elff i Grumsshärat	1.
Broo elff i Broo sokn	1.

på Daal,

Stoore och små elffver.

Åmols elff	1.
Amola	1.
Kiöpmanne Brooss elff	1.
Daalberge Åå	1.
Brätto elff	1.

Weste[r]götlandz elffver

Tånumss elff	1.
Lidekiöpingz elff	1.
Biörsäter elff	1.
Mariestadz elff	1.
Enosa	1.

Så myckit om elffverna.

När vij voro komne öffver Trolhätte elff drogo vij til Staden Brötto, och vij kommo tijt klockan 8 om morgonen. Thär bodde Herr Mårtens fader vidh namn Berendt Gijse, huilcken var en rik kiöpman, och tå logh han siuck aff Po-
 sid. 44. dagra eller footangel. Thär i Staden lågo tå i boorlägher en hoop besolde folck af Skottar.

Denne Staden war belägen vidh en Wänerss wijk, en fierdingz vägh från Trolhättan, och lågh vthi en daal emellan höga backer och bergh, på en oläglich ortt, en deel aff Staden benämnd Daalboobacken var aff våadeldh åhret til förende vpbrändher. Och efter som denna Staden var belägen på en oläglich ort, bleff han effter några åhr flytt vth til sielfva Wäneren, på en tienligh ort vpygd, och kallass nu i dagh Wännersborgh.

Den 24. folgde iagh Herr Märten til en Sockn benämnd Naglum som lågh en halffmijl ifrån Staden, neder emoot Trolhätte fall, (: om huilket namnkunnige fall myckit är skreffvit, thet iagh och medh stoor förundran åskådade tå iagh war thär :) om aftonen kommo vij åther til Staden Brettöö, i Naglum predikade Her Märten S. Matthiæ dagh.

Den 25. klockan 2. efter middagen reste vij ifrån Brettöö Sid. 45. öffver Wänneren til Westergötlandz Nääss, thär vij voro om natten.

Den 26 Drogo vij thär ifrån, öffver en Siö Dätren, i ett starckt yhrväder, och kommo til Serstadh, thär vij töffvade en stundh, Sedan drogo vij tädan, och kommo om quellen til Keums Sockn, thär voro vij om natten i en Byy vidh namn Kååre gården.

Den 27. om morgonen reste vij tädan, och oss folgde en pijga ifrån samma byy, hon hett Elin Jacobsdotter, och hon ville til Wermelandh. til sin Broder som tiende wällaktat Halsten i Schräckwijck. på väghen kommo vij i fölie medh Påvel Tratt ifrån Mariestadh, och när klockan war 3. efter middagen kommo vij til Lidekiöpingh Stadh, thär vij töffvade några timmer hooss en gulsmedh. Stadhen ähr belägen på en släät och lustigh ort vidh Wäneren, öffver elffven ähr en stoor långh broo, och ähr en välbygder Stadh, sedan drogo vij Sid. 46. ifrån Lideköping och kommo til Kiälbyy, thär voro vij hooss en gästgiffvare öffver natten. Vthi Kiälby war ett stort gammalt munckekloster, huilket stodh äntå helt och hållet.

Den 28. forom vij tädan, och reste öffver Kinnekulla vidh Medelplan och Forsom, huilcken ähr en högh och namnkunnigh kulle, på honom äro trenne stoore kyrckesockner, nemligh Westerplan, Medelplan och Österplan, såsom ock andre sockner nedher vidh bredden. Han ligger vthi Kinnehärat, wästre sijdan om honom ähr Wäneren, och på then sijdan ähr han aldrahögst. öffverste vppå Kullan säijess Kämpar och Konunger vara begraffne. Han ähr ganska ymigh på al-

lehandas slagz bärande trädh, och ähr så högh att han väll synass öfver Wäneren, när thet ähr klart, och til Wermlandh, nemligh 16. mijler långt, iagh haffver vthi Segerstada sockn ochså grant och väll sett honom. The kalla honom

Sid. 47. ochså Kinnebonde, aff honom haffva the sådant Teckn och mercke, att när thet vpstiger öfver honom en tiock dimba, så kommer altijdh regn thär effter i then landzortten, men när thet är mulit, dimba och töckna, eller thet regnar, och öfver kullan synass liust och klart väder, så kommer strax torcka och vpehållss vädher.

Sedan drogo vij öfver Långskoghen, en myckit långh och stoor skogh, och kommo til Biörsäter, tädan öfver ijserna til Mariestadh, tijt vij kommo sent om quellen, och vij herbergerade hooss Påvel Tratt.

MARTIUS.

Den 1. forom vij ifrån MarieStadh, och kommo in på Bröten, en myckit länger och stoor Skogh, thär voro vij om natten i ett Torp, benämndt Blomsterhult.

Den 2. drogo vij tädan, och tå vij kommo til Wesnum, töffvade vij hooss vällärde Herr Bengt Cappelan en stund, sedan reste vij öfver then långe Wisnums Skogen, och vij kom-

Sid. 48. mo sent om Quellen til Haghen en gårdh som först möter i Warnums sockn.

Den 3. Reste vij om morgonen tädhan, och kommo til Skräckvijk bittida om daghen, thär kom then pijgan som oss folgt hade til tjenst. Eu Stundh thär effter gick iagh hem til Tåffta och gudh then aldrähögste halv migh wäl på samma reesa, att migh ingen olycka och Skada vedherforss, loffvat vare hanss nampn evinnerligha.

Sedhan war iagh hemma en tijdh, ochså satte iagh migh i sinnet, medh gudz til hielp, att begiffva migh i Scholan.

MAIUS.

Den 7. Drogh iagh på bååt til Carlstadh, att thär gåå i

Scholan, och migh folgde Oluff Gulbranson och min Syster Marijt, och vij rodde then yttare leeden, uthom Arnöön, huilcken öö ähr en Stoor mijl omkringh, och tå vij kommo til Quinholmerna voro vij en stundh i landh, sedan rodde vij öffver then länge fiolen, Rääffvefiolen, ty thet war lungt väder, att vij inthet finge Segla och tå vij kommo i Carlstads elff- Sid. 49.
 ven, war hon öffverfull medh vatn, och flödde ganska mycket (: ty tå var Häggeflooden :) att vij medh stoor möda sluppo vp til Staden, och tijt kommo vij klockan 4. effter middagen. Och iagh fick herberge hoos Hieronimum gullsmedh, och Dn. Laurentius Olai Moroenius bleff min Præceptor, att privatim informera migh, gudh giffve til mina Studier sin välsignelse, och vplysningh, att iagh i them kunne fortkomma, Amen.

Den 9. klockan 3. effter middagen bleff iagh aff Scholemästaren Dn. Benedicto Nicolai Carlstadio introducerat i Scholan, och bleff satt för Dn. Nicolao Benedicti nederste.

DOCENTES woro tå i Carlstads Schola thesse:

Rector war Dn. BENEDICTUS Nicolai Carlstadius, huilcken sedan bleff dödth i Carlstadh den 10 Januarij 1643 aff Sid. 50.
 goolesotten.

ConRector war Dn. Nicolaus Magni Phrychius, som sedan bleff dödth i Carlstadh aff en hård brennesiuke den 17 Aprilis. 1639.

Primus Collega war Dn. Ericus Torstani, som sedan bleff Pastor i BlomSkogh Anno 1640.

Alter Collega seu infimus war Dn. Nicolaus Benedicti, som sedan bleff Pastor i Silbodaal Anno 1640.

Tertius Collega öffver gluntelexan war än tå inghen constituerat.

Notarius Scholæ war Dn. Magnus Petri, som sedan bleff Capellan i Frijsdalen.

Rector Cantus var Dn. Torstenius Suenonis, som sedan bleff dödth i Ubsala.

Ostiarus war Dn. Petrus Jonæ Bock, som sedan bleff krigspräst tå han ifrån Dorps Academiâ hemkom.

Sedan var iagh i Scholan then terminen, och war många gånger vthi Långöön. på Tormestadh, Canickenääss, landberget, Rumstad och Sandbäcken.

Sid. 51.

JUNIUS

Den 10. Gick iagh ifrån Carlstadh och hem åth, migh folgede ochså Laurentius Nicolai Fagræus, och vij gingo öffver then långe Skogen som ähr emellan Staden och Foglevijk, och tå vij kommo till Wäsehärat voro vij i en by benämbd Kassvalla öffver natten. —ss— i then landzortten brukess på många Ställe sådant ordspråk, när the fåå see något stort drickekäril, säija the: thetta ähr en Kassvalle bytta. lijkasom the i Westergötland kalla alle Store kannor och Stoop, Scharebullen.

Den 11. gingo vij öffver Wäsehäratz Skogen, och tå vij kommo til Öllmehäratz kläckaregård skildess vij åth, och iagh kom hem til Tåffta emoot middagen.

JULIUS

Den 30. Så drogh iagh från Tåffta til Lunde Stranden tillijka medh några andra, thär vij togo bååt och re^{ste} sedan then innare leeden genom Hofflandz Sunnet, Sollaren och Rudz Sunnet, sedan genom Glyffzsen til CarlStadh, tijt vij kommo om afstonen.

AUGUSTUS

Den 8. Bleff Coetus på otte dagherss tijdh dimitterat, til att colligera nötter. Samma dagen gick iagh ifrån Staden, och iagh war i fölie medh the andra diecknerna aff Ölmehärat, om afstonen sent kom iagh hem til Tåffta.

Den 16. begaff iagh migh åther på vägen til Carlstadh, och tå iagh kom til Ölmehäratz kläckaregårdh, fick iagh Mi-

chaëlem Bartolomæi i fölie (:han hade varit hemma hooss sina föräldrar i Råffsala :) och tå vij kommo til Wäsehärat, finge vij fölie på bååt medh Petro Jonæ Bock, och Eliæ Matsonss Söner i CarlStadh, och emoot quellen kommo vij til Staden.

SEPTEMBER

Den 3. Bleff iagh aff Dn. Nicolao Benedicti transfererat å Loco infimo vthi hanss Classe til Notarium eiusdem Classis som var Laurentius Olai Wigelius.

Den 17. Så gick iagh från Carlstadh och hem, och til Sid. 53. Skattkiär hade iagh fölie. Tå iagh kom mitt på Skoghen emellan Foglevijk och Wäsehärat, mötte migh min förrige Præceptor wällärde Herr Mårten medh sitt medfölie, och reste til Skåål i Alstersockn, thär han andre daghen nemligh then 18 Sept. Skulle haffva bröllop med dygderijke Jungfru Elsa i Skål. Om afttonen kom iagh hem til Tåffta. Sedan war iagh hemma en tijdh.

NOVEMBER

Den 1. Så reste iagh Siövägess til Carlstadh, och vij seglade i en godh vindh, medh migh war och Laurentius Nicolai i fölie, och sent om quellen kommo vij fram.

Den 4. Kom iagh ifrån Hieronimo gulsmedh, och kom til Wällaktat Bengt Anderson Brase Rådmannen, thär som min Præceptor Dn. Laurentius Olai Moroenius hade sitt härberge, och iagh kom i Præceptoris kammar att gästa.

DECEMBER

Sid. 54.

Den 15. Dimissione Coetus factå gick iagh och Laurentius Nicolai ifrån Staden, och sent om natten kom iagh hem til Tåffta, effter thet var stackot dagh. —ss— I thetta åhret gick iagh någre gånger Ostiatim på åthskillige Ställen.

ANNO CHRISTI 1637.

JANUARIUS

Den 13. Folgde iagh medh til Christinæhampns marcknat, och vij körde öfver ijserna, om quellen sent samma dagen kom iagh hem til Tåffta, och iagh folgde Biör i Norr Tåffta från Varnum,

Den 25. Drogh iagh til Carlstadh, migh folgde min Syster Marijt, och vij körde öfver Rijkessmossan, en ganska stoor Mosse medh många domkiällor, hanss längd räcker från Ölmehärat, alt in till Wäsehärat, på honom plägher många wargar vistass, ähr therföre fahrligit om nattetijdh reesa öfver honom.

Sid. 55. Sedan drogo vij öfver Wäsehäratz ¶wijken och Silkestadh Mossen til Silkestadh, Sedan öfver Skoghen och till Grään, tädan öfver the länge Siögarna åth Hääröön til Carlstadh tijt wij kommo emoot quellen.

Mine Contubernaes eller Domesticis hooss Bengt Anderson voro ochså Nicolaus Christophori Brunius, och Laurentius Olai Wigelius.

FEBRUARIUS.

Den 20. Fick Scholen loff på en weeka til att dansa, tå gick iagh samma dagh hem, och iagh gick ijssvägarna åth Rudh i Foglevijk, och tå iagh kom til Staffverååsen, töffvade iagh thär en Stund, Sedan gick iagh hem til Tåffta.

Den 25. Gick iagh åther til CarlStadh och kom tijt om afftonen.

MARTIUS

Sid. 56. Den 7. War hooss Bengt Andersson een göcklare som hade ett Cantor eller ett instrument, thet han baar på ryggen, och thär vthi war konstrijckt och behändigt giordt aff trädh som smått ¶folck, huilcka artigt rörde sigh och gingo omkringh, låtandess see then ytterste domsenss process, Så-

som och then förlorade Sönsens Historiam, och Johannis Baptistæ ändelycht, thetta iagh, samt min k: Moder och min brodher Torbiör som til Fastingz marcknan komne voro, medh förundran sågho och Skådade.

APRILIS

Den 1. Så gingo iagh, Andreas Andræ Hultenius, Nicolaus Magni Ranckovius, och Laurentius Nicolai, ifrån Carl-Stadh och hem, om afftonen kom iagh til Tåffta, och war hemma öffver påske högtijden.

MAIUS

Den 1. Så drogh iagh åther til Scholan, och Nicolaus Christophori Brunius folgde också, och vij Stego til Siöss i Lunderstranden, och rodde yttre leedhen til Carlstadh, tijt vij kommo om afftonen.

Den 25. Drogh iagh hem til pingess högtijden, och iagh, samt en diekne som hett Jonas Jonæ folgde Eliam Matz-sid. 57. son på bååt til Wäsehärat, och tå war ett starckt blåssväder så att vij voro i stoor fahra, besynnerligen vthi Rudz Sunnet, ifrån Wäsehärat gick iagh hem til Tåffta.

Den 31. War iagh vth på Bråtehöösen, och om afftonen rodde vij hem.

JUNIUS.

Den 3. Drogh iagh om morgonen til Moröön, och thär ifrån folgde iagh på bååt medh Jönss och Karin thär sammastädess til Carlstadh, och vij kommo om afftonen tijt, vij rodde yttre leeden, och thet war Stilla lugnet heela daghen.

Den 19. om morgonen Distributio paroeciarum facta est, atque Dimissio Scholæ, och tå gick iagh hem, varandess i fölie medh Wäsehäratz Diecknerna, och iagh folgde Olaum Johannis hem til en gård benämbd Vbsala i Wäsehärat belägen, thär iagh var öffver natten

Den 20. Gick iagh om morgonen ifrån Ubsala, och hem til Tåffta.

Sid. 58. Den 28. Drogh iagh til Carlstadh till Pederssmesse marcknat, såsom och Oluff Gulbranson, Hustru Karin, min faarfaderss hustru, och min Syster Marijt, vij toge båat hemma i wijkan, och tå vij kommo til Jäffveröön widh Fantewijkan, woro vij om natten.

Den 29. klockan 7. om morgonen kommo vij til Stadhen.

Den 30. Drogo vij ifrån Carlstadh, och vij rodde til Råffve Sunnet, thär voro vij i landh, sedan rodde vij öffver Råffvefiälen i ett Stilla lungt väder, och vij voro i land i quinholmerna. Sedhan kom thet en sådan häfftigh Storm, att vij medh möda kunde regera oss på watnet, vij Seglade vthi en stoor fahra, och i synnerheet vthan för Arnöön, thär vij lupo öffver ett grundh och Sandräffvel, att båaten tuenne gånger Stötte på Steenräffvelen, men gudh halp oss nådeligen, att oss ingen Skada vedherforss, vthan vij kommo väl och uthan Skada om afftonen hem til Täfftelandet, gudh vare therföre prijsat.

Sid. 59.

JULIUS.

Den 1. Begynte iagh fåå ondt i then ytterste leden aff thet längsta fingret på högre handen, aff queesan eller Trollet som the kalla, och iagh fick en Stoor värck i samma fingren, huilken plåga, werck och sueda iagh bådhe vthi Julio och Augusto måste haffva att giöra medh, och när han leektess bleff han myckit tiocker fram i änden, och icke så längh som tilförende, gudh vare loff att iagh icke fick någon stoor skada på honom.

Den 5. Om en onssdagz morgon gick iagh til Ölmehäratz kyrckia, och effter gudstiensten gick iagh til Råffsala, och tå iagh kom til Lixååsen, mötte migh någre Lappefinnor som förde medh sigh 7 Styckon Reenar, huilcka diur iagh tåförste gången sågh. När iagh vthi Råffsala hadhe vthrättat mitt
Sid. 60. ährende och werff, gick iagh tädan neder åth elfven [til Åå-ängzladora, tädan öffwer lööten hem, och tå war en Sådan

Storm och starckt wädher att man medh stoor möda kunde gåå på slätt marcken.

När iagh hade varit hemma en Stundh, gick iagh om afftonen Söder til Furonäåset, och tå iagh war tijt kommen, Slapp elden lööss hemma i Tåffta, och alt folcket war Söder i ängerna, föruthan min Moder, och min gamble faarfader, ty han gjorde elden vp i en liten Stuga och gnisterna fasnade i ett gammalt huusstaak strax thär vidh, elden finge Biör och Hemmingh i Norr Tåffta, såsom och Oluff Jffvarson först see, och kommo strax til hielp. Tå iagh bleff varse rööken och låghen begaff iagh migh fluxt hem, och tå voro tuenne huuss nedhbrunne, ty wädret war förskreckeligit hårdt och starckt, att man icke kunde elden vthsläckia, vthan huadh som lööst war vthi huusen finge vij mestedelss undan, huilcket war en stoor gudz wälsignelse, att Ficke altsammans skulle vpbrinna. Sid. 61. Altså vpbran heela gården til Siu och tiugu huuss vthi en hast, och några huuss nemligh Sex Styckon sluppo som stodo långt ifrån the andra husen. Emoot alt war vpbrunnet, kom tijt myckit folck, men the kommo alt förseent, och om quel-len kom och wårt egitt folck hem uthur Ängerna, tå lågh alt i kool och aska.

AUGUSTUS.

Den 5. Drogh iagh til Carlstadh medh häst, och min Syster Marijt folgte migh, och i SundStadh läto vij färä oss öffver elfven in til Staden, tijt wij kommo om afftonen.

Den 8. Fingo diecknerna loff att reesa på bygden och pläcka nötter, tå gick iagh hem, och Laurentius Olai Wigelius war i mitt fölie, om afftonen kom iagh hem til Tåffta.

Den 15. Gick iagh åther til Carlstadh, och tå iagh kom til Spånge i Foglewijk, kom iagh i fölie medh Michaële Bar-tolomæi, och något för quällen kommo vij til Stadhen. Sid. 62.

SEPTEMBER.

Den 12. Bleff iagh transfererat, såsom och många andra,

å Classe Dn. Nicolai Benedicti, och kom för Dn. Erico Torstani att Sittia.

Den 22. Dimissione factâ gick iagh hem, och Johannes Jngemari war i mitt fölie til Wäsehärat, och om quellen kom iagh hem til Tåfta, en Stundh thär effter kommo vårt folck hem ifrå Christinehampns mareknat. Och tå iagh kom hem hadhe the redhe bygt en Stoor Stuffva, huilken var alt fär-digh så när som golffvet fattadess.

OCTOBER.

Den 23. Så drogh iagh medh häst til CarlStadh, och min Broder Oluffz poicke Pedher folgde migh, och then daghen war ett olustigt regnvädher, och vij kommo til Stadhen Sent om quällen.

DECEMBER.

sid. 63.

Den 17. Post distributionem paroeciarum gingo iagh och några Wäsehäratz dieckner, såsom och Nicolaus Christophori Brunius ifrån CarlStadh, öffver ijserna til Grään, och åth SilckessStadh, och iagh kom hem til Tåfta myckit seent om quellen.

—ss— J thetta åhret gick iagh ochså ostiatim på någre ortter.

ANNO CHRISTI 1638.

IANUARIUS.

Den 11. Gick iagh til Torp, thär som min faarsyster hustru Helga bodde, som för bodde i Sanda och flytte sedan til Torp. Samma daghen gick iagh åther hem öffver ijsen.

Den 19. Drogh iagh til CarlStadh och min Syster Marijt folgde migh, på vägernä war temmeligit gott föhre, emoot quellen kommo vij fram.

MARTIUS.

Den 17. Så Skiftadess Socknerna, och om afftonen gaffz Scholan vp.

Den 18. Så gick iagh ifrån Carlstadh och hem och Lau-^{Sid. 64.}rentius Nicolai folgde migh, och vij gingo öfver ijserna, och iagh kom hem til Tåffta om afftonen.

Den 25. Om påskedagen Sångh iagh Epistelen i Ölmehäratz kyrckia.

APRILIS.

Den 16. Så drogh iagh på båt til CarlStadh, och Andreas Andreae Hultenius, och vij kommo tjt om afftonen. oss folgde Oloff Gulbranson och min Syster Marijt

MAIUS.

Den 12. Dagen för pingessdagh folgde iagh några Wäsehäretz diecknar ifrån CarlStadh, på båt til Wäsehärat, thär ifrån iagh sedan gick hem til Tåffta, och war hemma öfver helgen.

Den 16. Så gick iagh til Wäsehärat, och så folgde iagh åter diecknerna thär på samma båten til CarlStadh.

IUNIUS.

Den 18. War Distributio paroeciarum och iagh fick Suburbanum medh Jonâ Holsteni i Sandhbäcken, och Erico Erici^{Sid. 65.} i Wäxnääss, och min deel sålde iagh.

Sedhan när klockan war 12. om middagen gick iagh och Andreas Hultenius til Alstersockn, att thär gåå ostiatim, och vij gingo til Rwdh, sedan öfver Skogen, huilcken war mycket långh, til Skåål en by i samma Sockn, och vij gingo mesta deelen aff Socknen then Dagen, och i Yringh voro vij om natten.

Den 19. Gingo vij til Foglevijk, och thär Skildess Hultenius ifrån migh, och iagh gick thär i några byar, och sedan til Röör i Wäsehärat, thär var iagh öfver natten.

Den 20. Så iagh hade besöckt några Byar i then Socknen, gick iagh hem til Tåffta, så hade the vpbyggt en annan Stuffva emoot then förra. Sedhan iagh kom hem, folgde iagh

Sid. 66. Nicolaum Christophori Brunium til Kumblöö udden och Hämp-tade Liliū Convallium eller bockebladh, them vij strax förde til Ölmehäratz prästegårdh, thär war ochså Ericus Laurentij Wasboensis, och tå begynte vij til att giöra Spiror, som vp-sattes i kyrckian.

Den 23. Sedan vij hade vpslagitt samma Spiror och Rooser i kyrckian gick iagh hem.

Den 28. Drogh iagh medh min Broder Torbiör och hanss hustru, samt några andra til Pedersmesse marcknan i Carl-Stadh, och tå vij kommo till Kumbelööortorp, så kom Nilss som thär bodde och Karin hanss hustru min MoorSyster på vår båt til föliess, och vij rodde til Jäffveröön, thär vij voro om natten.

Den 29. klockan 7. om morgonen kommo vij til Stadh.

Den 30. om afftonen drogo vij tådan, och kommo til Hofflandz Sunnet, thär vij voro på Wadholmen öffver natten. I thetta Sunnet ähr så mycken röör, Sääff och huass, och sträcker sig långt, att thet ähr svårt finna fram.

Sid. 67.

IULIUS.

Den 1. emoot middagen kommo vij til Kummelööortorp, och sedan hem til Täffa.

Den 14. om lögherdagzmorgonen gick iagh til UlmSkogh, en by som liggher i Wäsehäratz Skoghbygd thär som Ulmehulten (: en Stoor ödhemarck :) begynness, igenom huilcka Hult, och uthmedh samma by Ulmaeff flyter, och aff thenne elfven haffver Ölmehärat eller Ulmehärat fått sitt Nampn (: ty thet kallass indifferenter Ulma och Ölma, Ulmehulten och Öl-mehulten :) vthi UlmSkogh bodde tå min faarsyster Hustru Elin som tilförende bodde i Bennebergztorp. och thär var iagh öffver natten.

Den 15. Gick iagh thär ifrån åth Träforsstorp igenom Skogh bygden, och kom om afftonen hem.

Den 29. Drogh iagh på bååt från Lunderstranden til Carlstadh, ochså Andreas Hultenius, Nicolaus Ranckovius och Laurentius Nicolai, oss rodde Oluff Gulbrandson och min Syster Marijt, såsom och Carl i Spickerudh, och klockan 11 för middagen kommo vij til Staden. Sid. 68.

AUGUSTUS.

Den 7. klockan 5. om afftonen folgde iagh ifrån Carlstadh, effter som thet gaffz loff, i Scholan til att reesa effter nötter, på bååt medh Præceptore Dn Laurentio Olai Moroenio, som tå begaff sikh på reesan till Dorpt i Liffzlandh att Studera, på bååten war ochså wärdinnan Bengt Anderssons hustru, Nicolaus Christophori Brunius och Laurentius Olai Wigelius, och vij kommo til Moröön, thär som Moroenius hade sina föräldrar, seent om natten.

Den 8. om afftonen drogo vij tädan öffver Siön til Schrockwijk, och tå war ett mechta hårdt slagregn, ifrån Skräckwijk gick iagh hem til Täffa.

Den 11. Gick iagh til Wäsehärat, och thär kom iagh medh några diecknar på Eliæ Matzsonss bååt til Carlstadh, Sid. 69. tijt vij kommo samma daghen.

Den 16. Bleff iagh Siuker aff Skälffwesott, huilcken iagh hadhe huar annan dagh.

Den 25. Halp gudh then aldrahögste migh til helsan ighen aff samma Skälffwesott, prajsatt vare hanss nampn.

SEPTEMBER.

Den 22. Sedan Scholan hade fått loff och Socknerna voro delte och skiftade, gick iagh ifrån Carlstadh, såsom och Andreas Hultenius och Nicolaus Ranckovius, och om quellen kom iagh hem til Täffa.

Daghen tilförende nemligh den 21. tå almogen war församlat i Broo- eller Christinehampns Marcknat, och *Petter Flygge* som war Inspector öffver tullerna i Wermelandh och på Daal, wille haffva tull aff them som til marcknan kommo, ty tilfö-

rende gaffz på then platsen ingen tull, thär öffver almogen bleff så förbittrat och bullersam, att the nederreffvo thet plant-
 sid. 70. ket som Flyggen ¶hade omkringh then platsen låthit vpbyg-
 gia, the hade och vthan tuiffvel slagit samma Flyggen i hiäl,
 huar om icke han hade kommit til flychten på en bååt öffver
 Siöön sin kooss.

Sammaledess haffuer almogen vthi Hoffva marcknat i Wassboo något tilförende, thet samma giordt, såsom och mestedelss huadh som vpbygdtd war vpbränt, och ruinerat, och ther medh giffvit them androm förargeligt exempel. Tå thetta rycktet kom för Högha öffverheeten, kom Swerigess Rijketz Drotzet Hanss Excellens Herr Gabriel OxenStierna, såsom och många andra höga Herrer tijt nedher och the kommo först till Broo som nu kallass Christinehamn, thär almogen aff ÖsterSyslet och Bergzslagen voro tilhoopa Stämde, och thär ifrån kommo the til CarlStadh den 8. Novembris, och heela WesterSyslet kommo thär tilhoopa.

Den 9. woro the medh Scholan i iacht i Långhöön, och den 10. i Herrehagen och Landhberget. Den 11. om Sön-
 sid. 71. dagen woro ¶the i CarlStadz kyrckia, och den 14. reste the tädhan, och til MarieStadh, thär bleffvo tuenne Steglade som hade bränt vthi Hoffva.

OCTOBER.

Den 4. Gick iagh til Skräckvijk, och thär bleff iagh om natten.

Den 5. om middagen gick iagh thärifrån och hem.

Den 9. Gick iagh ostiatim vthi wästre Skogbygden, och i PåålStadh war iagh om natten, thär bodde min moorsyster hustru Gunnur.

Den 10. thär ifrån och heela bygden nedher åth, och kom om quellen hem.

Den 14. Jfrån kyrckian om en Söndagh gick iagh til Börgerudh, ty Torbiör Nilson gjorde barnssööl, hanss dotter

Karin bleff Christnat samma dagh, som föddess then 6. eiusdem. om natten gick iagh hem.

Den 19. Så gick iagh ostiat[i]m östan om Siön, och i östre Skogzbygden, och i Bennebergztorp var iagh öffwer natten.

Den 20. Sent om quellen kom iagh hem.

Den 22. Om afttonen gick iagh til Skräckvijk.

Sid. 72.

Den 23. Tädan och hem om middaghen.

Den 25. Drogh iagh landväghen till CarlStadh, och min Syster Kirstin folgde migh, Tå vij kommo til Alster thär voro vij om natten, och then dagen war en mechta starck storm ifrån Sudhväst, så att Skogen och annat löst på marckenne måste omkull.

Den 26. klockan 8. för middagen kommo vij til Stadhen.

DECEMBER.

Den 17 Post Distributionem et Dimissionem gick iagh ifrån CarlStadh, och några diecknar ifrån Wäsehärat, tå iagh kom til Wegle Myran, thär war iagh öffwer natten.

Den 18. Thär ifrån gick iagh hem till Tåffta, och war hemma öffwer Julehögtijden.

ANNO CHRISTI 1639.

IANUARIUS.

Den 2. Gick iagh til Warnum att thär gåå ostiatim, och om quellen kom iagh til Haaff, thär som tuenne mine Moor-
bröder bodde, Nils Torbiörsson och Anders Oluffzson, och tå
gjörde Anderss barnsööl, och thär war iagh om natten. Sid. 73.

Den 3. Så gick iagh ifrån Haaff om æfttonen, och til Höyie thär iagh öffwer natten bleff.

Den 4. Jfrån Höghe begaff iagh migh öffwer then länge Skogen vth till Fallegårderna, och åther til bakarss til Eenss-
rudh thär iagh var öffwer natten.

Den 5. Gick iagh thär ifrån och åth Prästerudh, sedan

öfver wijken eller Sundet til Oluffzrudh, och öfver ijserna til Bonderudh thär min moorsyster hustru Marijt bodde, och sedan åth Svartebärgen och hem.

Den 13. Så reeste iagh medh min Moder och några mine Syskon till Broomarcknat, Sedan iagh kom tijt, gick iagh til bynn Broo thär som min Syster Karin tiente, och om afftonen gick iagh Söder til Söndhbyy, och sedan tilbakarss igen, sid. 74. så folgde Iagh Biör i Norr Täffta hem, sent om natten kommo vij tijt, och thär bleff iagh til andra daghen.

Den 18. Drogh iagh til CarlStadh och min Brodher Torbiör, folgde migh, och thet war ett gott föhre, vij kommo til Stadhen klockan 1. efftermiddagen.

FEBRUARIUS.

Den 4. Så woro alle Diecknerna norr om SundStadh och höggo wedh, som wij ladhe i radher och kastar att torckass öfver Sommaren, och ConRector Dn. Nicolaus Magni Phrychius lätt hugga samma weedhen, han war ochså medh sielff, och om quellen gingo vij åther til Stadhen.

MARTIUS.

Den 18. Om natten kom eldhen lööss i CarlStadh i Kollerudzgården, och thär vpbran en bodh, sedhan finge the släckia honom, att han icke gjorde större Skadha.

Den 25. Kom Swerigess Rijkess Skattmästare Hanss Excellens Herr Gabriel Bengtson OxenStierna såsom och Herr sid. 75. Oluff Stake Ilandzherren öfver Wermelandh och Daal, til CarlStadh, the kommo ifrå Broo, och på then tijdhen begynte the thär til att byggia en Stadh, effter som thär war en tienligh ort, och en god Seglation tijt, ifrån alla ortter i Wänneren, lågh ochså när widh Bergzslaghen, och samma Stadh kalladess CHRISTINÆHAMPN, sedan bleff och så på predi[k]stolerna påbudhit, att thet icke mehra skulle kallass Broo, på thet åhret 1643.

Den 27. Drogo the ifrån CarlStadh och till Biörnöö i Gilberga sockn.

APRILIS.

Den 7. War Distributio parociarum, och tå fick iagh Blomskogh in posteriori medh Benedicto Laurentij, och Sue-none Beronis, och iagh bytte bort min del i Blomskogh, och fick halffparten i Edh sockn igen, och then andre deelen hadde Laurentius Olai Wigelius, Samma daghen gaffz Scho-len vp.

Den 8. Gick iagh ifrån Staden, och kom samma daghen hem til Tåffta.

Den 12. om långfredagen, effter predikningen gick iagh Sid. 76. ifrån Ölmehäretz kyrckia och til Laurentium Wigelium vthi Röö, thär iagh war öffver natten.

Den 13. Så begoffvo vij oss til wägz åth Edhsockn i wårt fölie war också Olaus Johannis til Norsockn thär bleff han quarre, och tå klockan war 12. kommo vij til CarlStadh, thär töffvade vij til klockan war 2. Sedan gingo wij til Noor-sockn öffver Söörmoon, en långh Skogh, en Stoor $\frac{1}{2}$ mijl ähr ijdel bergh, som kallass Kattewijkebergen, sedan ähr Sandh-moon, också en stoor $\frac{1}{2}$ mijl långh, öffver heela thenna moon ähro många stoor och långa Sandhögher, then ena vidh then andra, lijka som Sandhräfflar vidh strandene effter stoor Siö-wåger och bölior pläga syness, och emellan huar högh ähr en liten diuper daal, thesse Sandräfflar äro myckit höga, och alle lijka stoore, tå man skal reesa öffver thesse Sandbackar, må-ste man altijdh vpföre och vtföre heela väghen, här aff haff-ver thenna Moo fått sitt namn, att han kallass *Söör moo* NB thet ähr Sandhmoo. Att Sanden sålunda vthi långa höghar ähr vältat [ähr en gammal Saga, man effter man, att vthi Noë Sid. 77. tijdh tå Syndefloden skedde, ähr Sandhen sålunda aff böliorna bleffven vphäffen, och tilhopa vältat aff Sudhväst wädher.

Och tå vij kommo til lille Noor kom Nicolaus Olai Was-

boënsis i vårt fölie, och wij gingo til Lökene en by i Grumsehäratz sockn, thär voro wij om natten, daghen var wacker och lustigh wäderleek, men om natten kom en förskräckeligh storm vthi några timmar, fölt ochså en stoor Sniöö, som lågh i några dagher.

Den 14. Om påskedagen voro wij i Grumshäre kyrckian, thär ifrån gingo wij til Edhsockn, och wij foro öffver Sundet vidh Grufföönss Slott, och kommo til Strandh, thär wij finge maat, Sedan gingo wij östere deelen aff socknen och til Edz prästegårdh thär wij voro öffver natten.

Den 15. Jfrån kyrckian gingo wij wästre redde och til Heggewijk til natten.

Den 16. Gingo wij til kyrckian, thär ifrån til Malöga, Sid. 78. Sedan på hemvägen och til Warpenäas i Noorsokn, thär wij voro om natten.

Den 17. Gingo wij öffver Söörmoon til CarlStadh, tädhan til Röör thär bleff iagh om natten.

Den 18. Så gick iagh tädhan och kom hem til Täffa.

Den 22. Så gick iagh alla Siögårderna sönnan kyrckian ostiatim, och kom om quellen hem.

Den 28. Jfrån kyrckian fölgde iagh Iohannem Gelij Tolle hem til Skanum, Andreas Hultenius och Nicolaus Ranckovius fölgde och medh, och thär voro wij then daghen til afftonen så gick iagh tädhan och til Torp, thär iagh bleff öffver natten.

Den 29. Rodde the i Torp migh öffver siön till *Gullings-*
 NB *holmen eller Gyllenholmen*, huilcken ähr en höghtrindh och lustigh holma, beläghen widh Täffa, och ähr mäst släate wall backar på honom, och Skogh nedher vth medh lijderne, Siön gåår så när omkringh honom, föruthan en sijdha fåår man gåå tijt när thet ähr myckit stoor Siöhögd, pläggher han wara Sid. 79. aff vatnet alt omfluten, I på honom kan man see långt omkringh både för Siön, såsom och then Stoore lööten skull, och ähr på honom en lustigh ort, thär sigh och om wårtijdh många åthskilliga foglar försambla, aff samma lustige Holma

haffver iagh taghit mitt wedhernampn, att iagh kallass Gyl-
lenius.

MAIUS.

Den 3. Om morgonen gick iagh till Skräckwijk, och om
afttonen hem.

Den 4. Drogh iagh medh båat till CarlStadh, och widh
LundhStranden kom Andreas Hultenius och Nicolaus Ranc-
kovius på samma båat, oss rodde Oluff Gulbranson och min
Syster Marijt, och vij kommo tijt klockan 3. effter midda-
ghen. på samma tijdh bygde wästre landet myckit på herre-
gården Carlsbergh.

Den 22. Skedde en Stoor Sooleness *förmörckelse*, att NB
heela soolen war förmörckatt, rödh och svart, och warade
halfannor timme, vthaff thet iagh myckit sågh på Soolen,
bleffvo mine ögon ^{sa} förblinde, att iagh på en tijdh icke ^{Sid. 80.}
kunne see wäll, doch halp gudh migh att iagh thär effter bleff
godh och frisk.

Den 28. bleff iagh aff Herr Erico Torstani Collegâ trans-
fererat öffver 5. Styckon Scholares, och fick Locum hooss
Suenonem Beronis.

IUNIUS.

Den 4. Begynte Scholan giöra Spijrar och Rooser til
kyrckian och tå war iagh tillijka medh andra, på åthskillige
Ställe och hämptade blomster, och den 8. om en lögerdagz
aftton fördess the från wästre sijdhan elfven och til kyrckian
medh ett stort process och diskantz siungande, först gingo
poickerna och boro löoffruskar, Sedhan en fahna, thär effter
6. som voro klädde til Englar, Sedan Spirorna och sist Roo-
serna, huilcka voro 20. stycken, och så slogoss the vp i kyr-
kian vidh Stoolerna.

Den 17. Sedhan Socknerna woro Skiftade, och Scholen
hade fått loff, drogh iagh medh diecknerna i Wäsehärat på
båat, såsom och Nicolaus Christophori Brunius, Andreas Hul-

Sid. 81. tenius och Nicolaus Magni, ifrån CarlStadh, och när vij kommo til Wäsehäratt gick Soolen nedher, och tå iagh kom hem til Tåffta, var natten mäst framledhen.

Den 24. Gick iagh til Linååss i Wäsehärat, och bådhe mine Systrar Kirstin och Marit, och thär togho vij en bååt, som vij rodde hem.

Den 29. bittida om morgonen drogh iagh medh min Modher, såsom och Torbiör och Kirstin til Pedermessso marc-natt i CarlStadh, och vij kommo tijt effter middagen, ty vij hade godt vädher att roo vthi.

Den 30. Rodde vij om afftonen tädan och kommo hem til Tåffta tå Soolen vp gick.

IULIUS.

Den 13. om afftonen gick iagh til UlmeSkogh, och kom tijt om quällen.

Den 14. Drogh iagh från Ulmskogh til Wäsehäratz kyrckia, åther thär ifrån och til UlmeSkogh ighen.

Den 15. Så gick iagh tädhan och hem effter middagen.

Den 20. war iagh medh Söder i ängerna.

Sid. 82. Den 23. Fick iagh ondt i min högre foot, men effter fiorton dagher bleff iagh ther bätter, gudh ware loffvat.

Den 27, Drogh iagh til Lundher Stranden, och thär ifrån på bååt till CarlStadh, tijt folgde migh Oluff Gulbranson och min Syster Marijt, vij kommo fram klockan 4. om afftonen.

AUGUSTUS.

Den 9. Så gick iagh ifrån CarlStadh och hem, ty diecknerna fingo loff för Nötterveekan Skuldh, migh folgde ochså Andreas Hultenius och Nicolaus Ranckovius, Samma dagh kom iagh hem til Tåffta.

Den 14. Gick iagh til CarlStadh, och vidh Wäsehäretz elffzbroo kom iagh i fölie medh Hultenio och Ranckovio.

SEPTEMBER.

Den 10. Følge iagh Collegam Dn. Ericum Torstani till Alsters quarnar att mala, sedan vij kommo tijt, rodde vij til Jäffveröön att fiskia, sedan om quellen til Alster.

Den 11. Så rodde vij ifrån Alster, om [!] kommo til Stadhen om afftonen.

Den 22. war Distributio Parœciarum, och iagh fick Blom- Sid. 83.
Skogh in posteriori, medh Siggone Petri och Torstano Erici, och strax gaffz Scholan vp.

Den 23. Gick iagh hem, och hade ingen i fölge, iagh gick geenstigen åth torpen öfver wäsehäretz Skogen om quellen kom iagh hem til Tåffta.

Den 28. Så drogh iagh vth til *Saxholmen* medh min mo- NB
dher, och min Brodher Oluff, thenne holmen ähr beläghen mitt i Sundet emellan Kumbelöön och Svartebärghet, och ähr en myckit högh holma, och på honom ähr ett gammalt slott, och sägess att then som haffver thet låtit vpbyggia haffver hett Saxo, en part mena han war en Tysk af Saxen, och therefore kalladhess thet Saxe Slott, emedan han om Juule dagen war vidh Ölmehäratz kyrckia haffver hans Frw rymbt ifrån honom, och satt elden på Slottet, hon haffver och vändt häste fSkoorne tilbakarss, att alle sporen gingo til holmen, tå Sid. 84.
hon medh en annan man bortfoor, När Saxe kom uthur kyrckian och fick see slottet brinna, ropade han: Nu brinner Saxe Knute, och sålunda bleff thet Skiöna Slottet förstört, thet hållless ännu före wara ägodeelar thär vthi. Lithet för min födelse begynte några vnge dränger thär til att gräffva, viliandess försökia om något skulle thär finnass, iblandh huilcka war Oluff Jffvarson, Hemmingh i Bråten, och Jacob Uhrbanuson etc. Tå the hadhe i några dagher thär gräffvit och arbetat vth medh en längh vägg, och funno ingen ingångh, och när the kommo om hörnet på muren in til andra wäggen, och kommo til dörren på ett förhuuss, tå fick kyrckioherden Sal. Herr Christopher Anundson thet veeta, och strax lyste han

them i bandh, och the måste för sitt gräffvande ståå kyrckio-
 plicht, och sålunda kom thär medh inthet länger, emedan the
 groffvo, funno the ibland kalcken och teglet många små Saa-
 ker, nembliga förgylta Silffverslijder och silffvererade fisketänder
 Sid. 85. etc. [Thet haffver och på then tijden varit en myckit långh
 broo emellan Saxholmen och Kumblöölandet, öffver Sundet
 på västre sijdan, och när thet är myckit Siööolithet, synass
 ännu Eekestäckerna som haffva stått vnder broon, på östre
 sijdan gick en iärnlänckia öffver Sundet från Holmen in til
 Svartebergzlandet. På Söder sijdan ähr en wägh vp til Slo-
 tet medh wällagda Steentrappor. Ett Stycke ifrån holman ähr
 NB en stoor häll, som kallass *Korffvehallen*, thär the haffva tvät-
 tat sina saker, när the slachtade, på *Kumbelöön* war Slotzenss
 ladhogårdh Ifrån thetta slottet ähr Ölmehäratz kyrckiedörr
 taghen, som ähr mechta stoor, och alt slätt aff iern. Thetta
 kortteligen.

Om afftonen rodde vij tädan och hem.

OCTOBER.

Den 2. Bittida om morgonen gick iagh til Wälingh i
 Wäsehärat, thär war iagh til middagen, sedan gick iagh til
 CarlStadh, tijt iagh kom ganska seent.

Sid. 86. Den 6. och 7. war marcknat i Carlstadh, huilcken ähr-
 ligen hälless om Birgittæ tijdh.

Den 9. Soldhe iagh mina Socknar i Blomskogh.

Den 10. gick iagh ifrån Staden, och migh folgde en karl
 ifrån CarlSkoga, och om afftonen kom iagh hem til Täffta.

Den 17. War iagh i Skiutzfärdh til Wälinge, och kom
 om quellen hem.

Den 19. Gick iagh til Byrgerudh, thär ifrån til Moröön,
 och sedan gick iagh hem.

Den 21. Gick iagh til Skräckwijk. Sedhan gick iagh
 til Gästlöösa, och thär ifrån hem.

Den 22. Drogh iagh medh häst till CarlStadh, och min Syster Marijt folgte migh, och om quellen kom iagh tijt.

NOVEMBER.

Den 9. Drogh iagh och Arvidus Olai Phrychius såsom och Brynolphus Arvidi til Kijlen, och vij rodde elfven vp til Eedet, sedan gingo vij til Ögnenääss, och togo bååt, och rodde öffver Siön til kyrckian, thär vij vthi kläckaregården och Appeltygh vårt ährende tvthrättade, tädan rodde vij til Edhet Sid. 87. och vij voro om natten i en iernbodh bygd vidh änden på Siön, och tå snögade, regnade och var olustigt wädher.

Den 10. Drogo vij thär ifrån öffver Edhet, tå vij kommo til Elffven rodde vij genom Graffva sockn, och kommo til CarlStadh.

Den 19. Drogh iagh medh min värdh Bengt Anderson til Graffvesockn, thär vij togho en weedeflotte.

Den 20. Förde vij samma flotan vthur Skorebäcken i elfven, och sedan til Stadhen tijt vij kommo seent.

DECEMBER.

Den 18. War Distributio Paroeciarum, och iagh fick Suburbanum in posteriori medh Johanne Staffandro.

Den 19. Gick iagh allena hem til Täffta, och kom tijt sent om quellen.

Den 21. Så gick iagh til Skrockwijk, och var thär til andra daghen.

Den 26. Jfrån kyrckian gick iagh til Skrockwijk, och om natten gick iagh hem öffver ijsen.

Den 30. Så gick [iagh] til Skrockwijk, och om afftonen hem. Sid. 88.

ANNO CHRISTI 1640.

IANUARIUS.

Den 5. Gick iagh om afttonen till Skrockwijk.

Den 6. Så gick iagh thär ifrån, och kom effter middagen hem.

Den 8. Gick iagh Sommervägen norr omkringh til War-num, att gåå thär ostiatim, öffver ijserna kunde iagh inthet komma, ty the boro inthet, effter thet hade än tå ingen winter varit, om natten war iagh i Kijllesshammer.

Den 9. Så gick iagh södher omkringh Socknen och til Eenssrudh, thär iagh war om natten.

Den 10. Gick iagh til Prästerudh, Sedhan til Kylllesshammar, thär iagh om natten bleff.

Den 11. Tädhan och til Prästerudh, sedhan öffver Sundet til Oluffzrudh, och til Bonderudh gick iagh til natten.

Den 12. Så gick iagh hem öffver ijsen, ty i the dagerna bleff winter att Siögerna begynte bära, och om afftonen kom
 sid. 89. iagh hem, Strax samma 1 dagh gick iagh til Noore, ty en poicke thär ifrån kom effter migh.

Den 13. Så gick iagh tädan och hem.

Den 14. Gick iagh til Skråckwijk, och samma daghen hem ighen.

Den 15. Så gick iagh til Skoghbygden att gåå ostiatim, och i PåålStadh war iagh om natten.

Den 16. Gick iagh til Torp, och nedhsatte thär mina saker, och begaff migh sedan til Östere Skogbygden, och til Bennebergz torp, thär iagh var om natten.

Den 17. Så gick iagh omkringh then bygden, och sedan om quellen hem.

Den 19. Drogh iagh til CarlStadh och min Syster Kirstin folgde migh, vij kommo om aftenen fram, och tå war ett mechta hårdt yhrvädher.

Den 22. Så begaff iagh migh på mina Socknar Suburbanum, och migh folgde Jonas Jordani, och vij gingo til Jäffweröön, tå vij henne lycktat hadhe, gingo vij til Alster, sedan til Wälsswijka och sedan til Staden sent om quellen klockan 9.

Den 23. Gingo vij på westre sijdan om Staden, och lychtade samma dagh. På thenne tijdh bleff Christophorus Sid. 90. Nicolai min Contubernalis, huilcken kom ifrån MariæStadz Schola til CarlStadh.

FEBRUARIUS.

Den 17. Så gaffz loff i Scholan til att dansa, och tå gick iagh hem, medh the andra Scholaribus Ulmeherensibus, och iagh war i Staffverååsen om middagztijdh. Sedhan gick iagh til Ölmehäretz prästegårdh, thär iagh var om natten.

Den 18. Så gick iagh tädan hem til Tåffta, Strax til Skräckvijk, och om afftonen åther hem ighen.

Den 22. Gick iagh til prästegården, och thär ifrån til CarlStadh, tå iagh kom til Wäsehärat, kom iagh i fölie medh the andra dieknarna aff vår Sockn, och then daghen yhrade mechta hårdt, om quellen kommo vij fram.

MARTIUS.

Den 28. Skiffadess Socknerna, och iagh fick Karlanda in posteriori medh Anundo Haqui, huilcken sockn ähr vthi Holmedaal belägen, och Ragvaldus Andreæ köpte henne aff migh.

Den 31. Så gick iagh hem til Tåffta föruthan någott fölie. Sid. 91.

APRILIS.

Den 1. 2. 3. och den 4. Vthi Dymbelvekan så examine-rade iagh tillijka medh Dn. Pastore folcket i Cathecismo vthi Ölmehäratz kyrckia. På then tijdhen war äntå vintren mycket starck, såsom och tiocka ijser, och mycken sniöö på marcken.

Den 6. om annan dagh påska sedan iagh kom vthur kyrckian gick iagh til Noore, och var thär öffver natten och den 7. begynte til att regna och leena.

Den 8. Så gick iagh om afftonen öffwer ijsen och hem.

Den 10. War iagh medh vidh Saxholmen och fiskiade efter slom (: stoor närss :) och vij fingo vacker fisk. Iagh

war och thär then 11, såsom och den 13. och fiskade tillijka medh andra. och den 13. var ett häfftigt yhrväder.

Den 22. War iagh söder i ängerna och slogh gäddor medh liustra, ty siöön gick öfver ängerna, och iagh fick vackra gäddor, och ena som vogh 14 marker.

Sid. 92.

Den 23. War iagh och thär, och tå fick iagh ett lijss-pundh gäddor.

Den 24. Fick iagh ett halfft pundh, och om natten war iagh medh Torbiör och foor medh eldh wäster i botnen.

Den 27. Om morgonen gick iagh til Ölmehäratz prästegårdh, och thär kom iagh i folie medh Christophoro Nicolai, och vij reste landhvägen til Carlstadh, ty ijsen lågh äntå på Siöerna, och om aftonen kommo vij til Stadhen.

MAIUS.

Den 5. Så reste iagh för Dn. Nicolao Christophori Brunio til Kiölen effter hanss saaker som han thär på Socknerna fått hadhe, och iagh var i folie medh Benedicto Magni Ulenio, Erico Laurentij Wasboensi och Berone Andreae, och vij rodde ifrån Staden bittida om morgonen, och kommo til Borwijk, thär som ähr en stoor ström och forss, vthi huilken ähro många quarnar och Sääger, och vthi samma elff voro vij i en stoor lifzfahra, för ähn vij kommo öfver strömmerna och fallet vp i släta elffven, sedan rodde vij henne vp före
 Sid. 93. til thess vij kommo i *Wermelen*, aff huilken Siöo *Wermel-NB* landh sitt namn haffver, vidh Skäplandz edet satte vij båaten, sedan gick iagh och the andra öfver eedhet til Staffvenääss kläckaregårdh, thär vij voro om natten, strax vidh kyrckian, och then daghen hade vij reest 5. stoore mijl.

Den 6. Gingo vij til Spesserudh i samma sockn, och thär legde vij oss båt til Kiölen, och tå rodde vij öfver
 NB then stoore Siön *Glaassforden*, och vij hade heela daghen stilla lugnet, i thenna Siöo ähr allenast en liten holme mitt vthi, vidh namn Tiuffeholmen, och när vij kommo til *Suule-*

wijkan satte wij vår bååt, thär haffver för varit marcknat åhr-ligen om *Mårnessetijdh til 1639*, tå begynte the hålla Knuse marcknan och Sulevijke marcknan vthi Carlstadh, och många bodor och huuss voro thär vpygde, tå gingo wij öffver Ränckess edet, på huilcket wij besågo *Sancte Görans källa*, thär the Svenske och Danske i förtijden offrat haffva, Sedan kommo wij på bååt til Kiölen, thär wij voro i kläckaregården om natten, och wij hade reest 5. stoore mijl ochså then dagen.

Den 7. Woro wij i Kiölss prästegårdh, och om aftonen Sid. 94. begoffvo wij oss på reesan, och kommo til Ränckesseedh thär wij voro om natten vidh *Ränckessbergh* huilcket är ett ganska högt bergh och fiell, och på västre sijdhan brant vtföre lijka som en muur, nedher uthi Siön, vid huilcket berg aldrih någon ijss lägghess, vthan altijdh går öpet, och thär är osäjeligit diupt vatn, så att sielfve trollkarlen *Kättil Runske* kunde icke thär finna någon botn ty tå han gick vadandess igenom heela Wäneren, Glaassfiorden, och andra siöar, til att försökia huru diupa the voro, och när han kom til Ränckessberget, thär bleff honom alt för diupt, så att han måste vända om och medh sitt arbethe låtha bestå, och vthi samma sin reesa, haffver han alla Seglandess och roandess Skutar och båtar som honom mötte omkulslagit och folcket fördränckt. Medh *Kättilss födelse* är sålunda tilgångit, som the fabulera. En tijdh hende sikh att en NB vnggh dreng som war en Skytte gick widh haffzstranden, tå fan han thär en siörå, [vthi en deieligh iungfruss skapn(ad)* och Sid. 95. hampn, på en gröön plass liggia och soffva, medh huilcka (!] han sikh beblandade, tå han ville gåå sin wägh, haffver hon honom medh skarpa ordh tiltalat och sagt: Huadh haffver tu giort medan iagh soff; men om icke tu effter ett åhr kommer hijt på samma ort, så skall tigh aldrih gåå väl i handh, och tu skal ingen godh stund haffva, thär medh skildess the åth. Åhret thär effter kom samma drängh tijt och fan thär Siötrollet för sikh medh en Son, huilcken hon leffvererade åth fadren, tillijka

* Bladet är i orig. på detta ställe skadadt.

medh en koo, på några åhr til att vpfostrass, medh ett skarpt wijte, att barnet skulle ingen annan drick dricka, vthan samma koonss miölk, och ingen annan maat ätha vthan tort köt och brödh, huilcket ochså skedde att han medh sådan spijss vp-föddes, doch hende sigh en gångh att pijgan som siökoen mol-kade, vtspilte henness miölk, och togh sedan i stället annan miölek. och gaff barnet. När några åhr voro förledne förde

Sid. 96. fadren sin Son medh koon, til modren, tå haffver hon pröff-
vat sin Sonss starckheet sålunda, att hon spänte honom för
sin vagn, huilken han lätteligen drogh, men sedhan hon steegh
i vagnan, förmåtte han icke draga honom, thär vthöffver hon
suårligen vredgadess, och förnam att han hade drucket aff an-
nan miölk, tå satte hon också koen för vagnen, och ganska
hastigt foor til siöss, att man them icke mehra sågh, Skytten
bleff häfftigt förskräckt, och sedhan dödh. Noogh om these
fabler. Men thet är i sanningh att Ränckess siön ähr ganska
diup, och besynnerligen vidh berget. Långt vppå bergsijdan
huilcken ähr myckit släät, ähr ett ganska stort hool, omkringh
huilcket berget ähr alt rödt, thet hoolet bleff såledess, att
vthaff berget vthgick en stoor eldh och flam medh brakande
och dundrande, huilcken suengde sigh öffver siön til en an-
nan högd och thär försuand, thet många berättade som thetta
sågho, när thet sigh tildrogh, nemliga några åhr för ähn vij
thär om reste.

Sid. 97. Den 8. Så kommo vij til Skap - - -* thär vij voro öff-
ver natten.

Den 9. Foro vij öffver Edhet, sedan rodde vij både da-
ghen och natten.

Den 10. Kommo vij om morgonen til Carlstadh, med
väl vthrättade saker.

Den 24. Om pingessdagz morgonen folgde iagh Lauren-
tium Jonæ till Graffva, huilcken thär hade sina sockner in

* Detta ställe är i orig. genom fukt förstördt.

posteriori, och ifrån kyrckian gingo wij til Toolerudz gårderna, och voro om natten i Grönnääss.

Den 25. När wij hade varit i kyrckian gingo wij then öffvre reddan, och til en stoor hy benämbd Skijffva thär wij voro om natten.

Den 26. Gingo wij vth före på östre sijdan elfven, och öffver vidh Almerudh til Kätterudh om natten.

Den 27. Lychtade wij socknen och gingo til Stadhen.

IUNIUS.

Den 17. war Distributio paroeciarum och iagh fick Karlanda, en sockn i Holmedaal, in posteriori medh Suenone Beronis, och Theodorus Jonæ köpte henne aff migh.

(Den)* 18. Så gick iagh och Christophorus Nicolai hem, Sid. 98. och om afftonen kom iagh til Tåffta.

Den 19. Gick iagh til kläckaregården i Ölmehärat, tijt kommo också Andreas Hultenius och Nicolaus Ranckovius, och vij begynte thär att göra Spiror och rooser til kyrckian.

Den 20. Rodde vij til Kumblöön och hämptade Bockblad, och thär ifrån til Tåffta. sedan til kläckaregården, och vij giorde thär på den 21. såsom och

Den 22. Tå bleffvo the til redz, nemligen tuå rooser och 2 spiror, och vij slogo vp them i kyrckian samma dagen, Sedhan gick iagh hem.

Den 25. Gick iagh til Wgleboo, och sedhan åther hem ighen.

Den 28. Folge iagh medh på båat til CarlStadh til Pedersmessemarcknan, och i thet åhret war en mechta stoor Siöhögd, så att vij finge roo öffver ängerna, först åth Ikerne- NB
näaset, sedhan öffver Stoorängen åth Bråten, thär vij vedh therass åckerssgårder, kommo öffver medh en stoor lastat båat, in vthi Tandre Siön, och sedhan rodde vij - - -* innan Sid. 99.
om Längenääss öffver theras änger, til thess vij kommo vthi

* Texten i orig. har på detta ställe gått förlorad.

stoore Siön, (: Samma wägh haffver man vthi manne minne icke rodt, ty medh Wäneren ähr ett vnderligt Skick, att han på vissa åhr, är myckit stoor, och äther några åhr myckit lithen att watnet icke så högt på landet vpstijger. Men haffvet, östersiön menar iagh, har en sådan art, att huar och en höst, effter Larssmässe tijdh, stiger thet ganska högt vp, och ähr stoor flödh som the kalla, men om wååren så ähr watnet litet på ängerna, och ähr stort vthlop :) Sedhan seglade vij i en godh vindh, och tå vij kommo til Alsternäaset, voro vij thär öffver natten.

Den 29. kommo vij om morgonen klockan 9. til Stadhen.

Den 30. Drogo vij på hemväghen, och på Wadholmen voro vij om natten.

IULIUS

Den 1. Widh middagz tijdh kommo vij hem til Täffta i ett vackert väder.

Sid. 100.

(Den)* 18. Så gick iagh til UlmeSkogh.

Den 19. Effter middagen gick iagh tädhan, och kom om quellen hem.

Den 26. War iagh vidh kyrckian och tå kom Dn. Laurentius Moroenius hem ifrån Dorpt.

Den 29. Drogh iagh landvägen til CarlStadh, och Dn. Nicolaus Christophori Brunius var i fölie, huilcken hade häst, men iagh gick, och om quellen kommo vij tijt.

AUGUSTUS

Den 6. Fick Scholen loff att draga på landet och hämpta nötter.

Den 7. Så gick iagh hem, och the andre dieckuernerna aff Ölmehärat, och om aftonen kom iagh til Täffta.

Den 11. Kommo til oss Michael Bartolomei, Andreas och Nicolaus medh en stoor bååt, som Mester Nils Hungvidius hadde köipt i Haffstodh, huilcken skulle förass til Carl-

* Orig. är skadadt här.

Stadh, och iagh folgde medh på honom, såsom och Dn. Nicolaus Brunius och Christophorus Nicolai, och på Wadhholmen voro vij om natten.

Den 12. Rodde vij tädhan, och kommo om quellen til Staden.

SEPTEMBER.

Sid. 101.

Den 18. Folgde iagh min wärdh til Jäffveröön, effter weedh på en prååm, och tå vij kommo tijt och hadhe inlatsat vedhen, begynte thet häfftigt att blåsa och storma, så att vij inthet kunde komma tädhan, thär war iagh ochså den 19, och tå regnade och stormadhe heela daghen.

Den 20. Gick iagh til Jäffveren en by, och thär rodde the migh öffver til Alster, sedhan gick iagh til Stadhen och samma dagh bleff Saligh Boo Ribbingh til Säby begraffven.

Den 25. War Distributio paroeciarum och iagh fick Botelsäter och Ölssrudh vthi Millesswijkegiäldh på Nääset in posteriori medh Johanne Birgeri.

Den 26. Drogh iagh hem på bååt medh wärdinnan, tå war en godh windh och vij seglade yttare ledhen, vij kommo til Skräckvijk i godh tijdh, och sedan gick iagh hem til Täffta, och tå stodh väl til hemma.

OCTOBER.

Sid. 102.

Den 6. Om morgonen gick iagh til CarlStadh, til Birgittæmesse marcknan, och om afftonen sent kom iagh tijt.

Den 7. Så reste iagh på bååt om afftonen ifrån Stadhen på mina Socknar med Laurentio Jonæ Rudenio, och Bergero Magni Carlstadiens, och vij drogo til Rudh på Hammeröön thär vij voro om natten.

Den 8. Bittida om morgonen begoffvo vij oss til Siöss åth Nääset, och vij drogho vth om Hammeröö Skage emellan Skage grijserne långt vthi Wäneren, och i förstonne war tiockt och dimbot wädher, men sedan bleff ett mechta hårdt blåssväder, och vij satte genast åth Näässhuffvudet, och winden war någott knapper, doch likväl kommo vij om afftonen til

Jordfall, där vij först fingo landh, sedan begynte stormen sacht sikh, att vij kommo til Gaperhult, thär vij voro om natten, och then daghen hade vij seglat 10 stoore mijl eller weekor siöö.

Sid. 103.

Den 9. Gick iagh til Grymhult i Ölsrudz sockn, thär Magnus Erics war som migh på Sockner[n]a fölia skole, och om aftonen kom iagh tijt, thär war iagh ochså den 10. heela daghen.

Den 11. Så gingo vij til Botelsäter til kyrckian, och tå gudztiensten ändat var, begynte vij att gåå i Byarna, och kommo til Pukerudh thär vij voro om natten.

Den 12. Gingo vij heela then dagen, och kommo til en By benämbdh Oluffzrudh til natten.

Den 13. Så gingo vij til Finssrudh, och thär ifrån sände vij våra saker til Grymhult.

Den 14. Så gingo vij vthi Ölsrudz sockn, och til Grymhult sent om natten.

Den 15. Gingo vij then södhere deelen i Ölsrudh, och tå vij lychtat hade gingo vij til Grymhult.

Den 16. Folgde iagh Laurentium och Bergerum först til Botelsäter, sedan til Grymhult, och thär ifrån til Millesswijk, och i Knappe voro vij om natten.

Sid. 104.

Den 17. Gingo vij til Milsswijkz prästegårdh, thär vij voro om natten.

Den 18. Drogo vij til kyrckian i Eskilsäter, och thär ifrån til Boååss, thär vij woro then dagen, såsom och den 19. på huilcken war en häftigh storm och bläst, fölt ochså en stoor sniö om aftonen, att han stodh til knädz.

Den 20. Begoffvo vij oss på reesan ifrån Nääset, och tå war wackert väder, och vij rodde til Grymhult, thär vij togo våra Saker, och sedan rodde vij til Stadwijkz hamn, thär vij voro öffver natten, och samma natt bleff en häftigh och stoor Storm.

Den 21. Foro vij tädhan vthi thet starcka vädret och

kommo til Messevijck hålmerna, thär vij töffvade några stunder, tå syntess stormen något sacht sikh, thärföre begoffvo vij oss til Stoor Siön, och tå vij hade seglat några mijler, begynte vädret växa och stormen öka sikh, och vinden bleff mechta knapper, så att vij voro vthi en stoor liffzfahra och så när omkomne, ty båten var lastat myckit, och vij Sid. 105. I vora många folck, ty någre dieckner aff Nääset folgde oss, och vatnet gick så in, att vij medh stoor möda hinde thet att vthöösa, natten kom vppå, och vij kommo vthi elaka Skäär aff rätta leeden, vidh huileka grunder och steenräfflar böliorna gingo ganske stoor. Doch likväl vthi vår störste nödh halp gudh then aldra högste oss wäll fram til en öö, som ligger långt vth i Wäneren vidh namn Gååsöön, thär vij voro om natten, såsom och den 22. heela dagen och natten, vthi en kall vinter, stoor storm, thär var och myekin Snö fallen.

Den 23. Bleff lungt väder, och tå rodde vij tädhan, när vij kommo til Skoohall så lågh bådhe Sundet och vijkan aff ijss, och war alt fröset, tå läto vij föra våra saker til Myrmoon på Hammeröön, och sedhan gingo vij öffver ijsen til Carlstadh, tijt vij kommo om quellen.

Den 24. Så gick iagh hem; til Foglevijck fick iagh ååka medh Skiutzpoicker, och iagh kom om quellen til Tåffta.

Den 28. Reste iagh til Carlstadh medh häst, och min Sid. 106. Syster Marijt folgde migh, om afftonen sent kommo vij fram.

NOVEMBER.

Den 6. Rodde iagh, Laurentius och Bergerus, såsom och Botvidus Laurentij til Hammeröön, effter våra saker vthi Myrmoon, ty tå var leenväder och ijsen aff siön gängen, och samma dagh tilbakarss.

DECEMBER.

Den 11. Så bleff iagh illa siuk först aff roosen, och sedan aff en hetzikh huffvudhsiuka, att iagh måtte hålla vidh sängen en tijdh.

Den 17. War Distributio paroeciarum, och iagh fick Graffva in posteriori medh Anundo Haquinio.

Den 18. Kom min Syster Kirstin effter migh med häst, ty iagh var än tå siuk, och förmätte icke gåå hem, och wij körde then dagen til Staffverååsen thär vij voro om natten.

Den 19. Så drogo vij öffver ijserna åth Hofflanda och Hult, och kommo samma daghen hem til Tåffta.

Sid. 107. Den 21. Halp gudh alzmechtigh migh aff min siukdom, att iagh begynte gåå vppe, och kom migh något före ighen.

Den 28. Drogh iagh ifrån kyrkian til Gästlösa til Bröllop hooss Erick Jonson, och om natten gick iagh hem.

ANNO CHRISTI 1641.

IANUARIUS.

Den 1. om Nyårssdaghen gick iagh ifrån kyrkian til Gästlösa effter som min frände Sven gjorde Barnsööl, och om natten gick iagh hem.

Den 2. Gick iagh til Wäsehäratz prästegårdh, och tå iagh kom tijt war Anundus Haquini siuk, som hade socknen i hoop medh migh.

Den 3. Så gick iagh thär ifrån, och kom om afftonen hem.

Den 4. Reste iagh på mina socknar, och i Moon war iagh om natten.

Sid. 108. Den 5. Tå iagh kom til Wäsehäradz prästegårdh, fick iagh en dräng i Anundi ställe, såsom och häst, och vij drogo til Graffvesockn, och i Ängebeck ¶woro wij om natten hooss Herr Anderss Cappelän thär sammastädess.

Den 6. Sedhan vij hade varit i kyrkian drogo vij vp åth bygden, och lågo om natten i Gråssbool.

Den 7. Drogo vij öffver Elffven, och sedan neder åth til Wååle thär wij voro om natten.

Den 8. Tådhan och til Hierstadh en gårdh thär vij voro om natten.

Den 9. kommo wij til Önderudh.

Den 10. kommo wij til en By benämddh Graffva, thär wij voro öfver natten.

Den 11. Foro wij tädhan och til Ängebeck, thär wij woro then daghen.

Den 12. Drogo wij thär ifrån, och när wij kommo til Färiestadh, satte iagh thär nidh mina saker, sedan körde wij til Wäsehäretz prästegårdh, thär ifrån iagh gick hem, och thet var myckit sent, doch var måne liust, och på lööten mötte migh många wargar, om natten kom iagh hem til Täfte.

Den 13. Drogh iagh til Christinæhamn til marcknan, och i Ååsen var iagh om natten.

Den 14. Drogh iagh ifrån Warnum och kom om afftonen hem.

Den 17. Om afftonen gick iagh til Noore, och war thär Sid. 109.
om natten.

Den 18. Effter middagen gick iagh tädhan och hem.

Den 25. Sancti Pauli dagh gick iagh til Carlstadh, vthan något fölie, och tijt kom iagh om quellen.

Den 27. Gick iagh til FärieStadh effter mina saaker, och Christophorus Nicolai samt Nicolaus Magni folgte migh, thär wij töffvade en stundh, sedan gingo wij til Staden.

APRILIS.

Den 17. Skifftadess Socknerna, och iagh fick Karlanda in priori medh Suenone Beronis, wij köpte också therass deel, som hade samma sockn in posteriori.

Den 18. Gick iagh ifrån Carlstadh allena, och kom om afftonen hem til Täfte.

Den 20. Begaff iagh migh på vägen til mina Socknar, och gick then daghen til Carlstadh vthan något fölie, och tä iagh kom tijt, war min Socius Sueno Beronis också tijt kommen hemman ifrån.

Den 21. Drogo wij ifrån Carlstadh på båat medh Ha- Sid. 110.

quino Elai, Olao Johannis Smolando och Ragvaldo Andreae, huilcka skulle til Kiölen, och vij kommo til Bäärwijk, thär vij om natten widh Strömmen vthi en mölnare stugha woro, och samma natten gick åskian hårdt och thet regnadhe myckitt.

Den 22. Forom vij tädhan, och tå wij kommo vp i Elffven til en Broo som ligger öffver en ström, vnder huilcken vij rodde, och tå voro vij så när omkomne, effter som strömmen war ganska stoor aff myckit vatn, emoot huilcken war suårt att roo, tå vij kommo til Skäplandz edet, satte vij båthen, och gingo til Staffvenääss, thär vii loro öffver siön til Glaffva sockn, tå skildess iagh och Sueno ifrån the andra, och gingo in på Glaass skogen, som eliest kalless Glaassmarcken, huilcken är en ganska längh och stoor skogh, och vij kommo om natten sent til en Finne som bodde på Skogen, thär vij töffvade til andra dagen. Vthi thetta torpet hände sigh Anno 1639, att

Sid. 111. en finne f̄slogh sin svärfader ihiäl, huilka thär bodde tilhoopa, med sin hustruss och suäross rådth och veetskap, och honom groffvo the nidh i ett mooraass straxt vidh gården, tå thetta mordet bleff vppenbart, bleffvo the alle tree samme våären rättade på Söörmoen.

Den 23. Lätt Finnen roo oss öffver en siö på samma skogh, effter thet var gent, sedhan gingo vij och kommo in til Silbodaal thär Skogen lyctadess, öffver huilcken war en bergott, ondh och liten wägh, att han nappast kunde synass. Sedhan gingo vij til Karlanda sokn, thär vij woro i en gårdh vidh namn Gryttiom öffver natten.

Den 24. Begynte vij til att gåå socknen, och kommo til Wenack thär vij voro om natten.

Sen 25. Woro wij i Lijanna om natten.

Den 26. Tädhan til kyrckian, tå predikade thär Dn. Pastor Mester Bryngel i Holmedaal, samma dagh lyctade vij

Sid. 112. socknen, och gingo till f̄Karlanda bynn thär vij nedsatte våra saker, och bleffvo then dagen thär.

Den 27. Begoffvo vij oss på hemvägen och kommo til Sillerudh til Trubyy.

Den 28. Kommo vij til Gilberga thär vij voro om nat-
ten i en gårdh benämnd Byn.

Den 29. Tå vij kommo til Borwijk war thär en borgare,
Iffvar vidh namn, ifrån CarlStadh, medh huilcken vij kommo
på bååt, och sent om quellen hinde vij til Staden, thenna vä-
gen var 10 stoore mijler långh.

Transitus vthi Wermelandh ifrån Gulspångh til
Noolmarcken, sedhan til Nääset.

Ifrån Gulspångh til Wessnum . 1 mijl.

Ifrån Wessnum til Warnum . . 2 mijl.

Ifrån Warnum til Ölmehärat . 1 mijl.

Ifrån Ölmehärat til Wäsehäradt 1 mijl.

Ifrån Wäsehärat til Foglewijk . 1 mijl.

Ifrån Foglewijk til CarlStadh . 1½ mijl.

Ifrån Carlstadh til { Kijlen . . 2 mijl.
Noor . . 1½ mijl.

Ifrån Noor til Grumsshärat . . 1 mijl.

Ifrån Grumsshärat til Staffvenääss 2 mijl

ganska stoore.

Ifrån Staffvenääss til Arffvijka . 2½ mijl.

Sid. 113.

Ifrån Arffvijka til Kiölen . . 3 mijl.

Ifrån Kiölen vthföre til Holmedaal 5 mijl.

Ifrån Holmedaal til Blomskogh . 2 mijl.

Ifrån Blomskogh til Sillerudh om en kom-
mer öffver Jernsion genast . 1¼ mijl.

Men skal man reesa omkringh åth Silbo-
daal ähr en ondh wägh och . 3 mijl.

Ifrån Sillerudh til Gilberga . . 3 mijl.

Ifrån Gilberga til Kijla . . . 1 mijl.

Ifrån Kijla til By . . . . 1 mijl.

Ifrån By til Millessvijk . . . 2½ mijl.

Hæc obiter.

Den 30. Folgde iagh min värddh wällärde Herr Lars Mo-

roenium på båt ifrån CarlStadh til Moröön och samma daghen kom iagh hem til Tåffta.

MAIUS.

Den 15. Drogh iagh på båt til Carlstadh the andra diecknerna vthi Ölmehärratt folgde också på samma båt, och oss rodde Oluff Jffwarsson, och min Syster Marijt.

JUNIUS.

Den 15. Deltess Socknerna och iagh fick Graffva in Posteriori medh Matthiâ Eliæ. ¶—ss— Jn til thenna tiden hade iagh Præceptores Privatos, men inthet sedhan. Först informerade migh Dn. Laurentius Olai Moroenius ifrån then 9. Majj, Anno 1636. in til den 18. Junij, Anno 1638.

Sedan begynte Dn. Johannes Andræ Mariestadiensis att instruera migh privatim, ifrån den 2. Augusti 1638. til den 17. Decembris, eodem anno.

Thär efter informerade migh privatim Dn. Nicolaus Christophori Brunius ifrån then 26. Januarij, Anno 1639. til then 17. Junij Anno 1640.

Sidst informerade migh Dn. Andreas Nicolai Carlinus ifrån den 2. Augusti, Anno 1640. til den 15. Junij, 1641.

Den 16. Drogh iagh ifrån Carlstadh på båt medh them i Moröön, och tijt kommo vij om quellen, thär bleff iagh öffver natten.

Den 17. Rodde the migh öffver siön, sedhan gick iagh hem til Tåffta.

Den 28. Folgde iagh medh på båt til pederssmässa-
 sid. 115. marcknan vthi Carlstadh, ¶och vij woro på Sollaren öffver natten, the i Norre Toffta woro och på samma båt, nembligh Biör och hanss hustru.

Den 29. Rodde vij thär ifrån om morgonen och kommo til Carlstadh emoot middaghen.

Den 30. Gingo vij vårt kiöt ifrån Karlanda, men inthet brödhet.

IULIUS.

Den 4. Gingo Matthias Eliæ och iagh til Graffva att gåå våra socknar, och tå vij hade warit i kyrckian begynte vij på, och gingo til Skijffve en stoor By til natten.

Den 5. Gingo vij tädhan och Elffvebackarna nedher åth, på huilcka när man hårdt stegh eller trampade, goffvo the en stoor döön och högt liudh ifrån sigh, och vij kommo til Wååle til natten.

Den 6. Tädhan och til Kätterudh, thär vij voro öffver natten.

Den 7. Så lychtade vij, och gingo sedan til Carlstadh.

Den 8. Så gick iagh ifrån Staden allena, och kom samma dagh hem til Tåffta.

Den 18. Så gick iagh allena til CarlStadh, och kom om Sid. 116. afftonen tijt.

AUGUSTUS.

Den 10. Fick Scholan loff draga på landet effter nötter, på samma dagh drogh iagh hem, såsom och Michaël Bartolomæi, Christophorus Nicolai, Andreas Hultenius, Nicolaus Magni, och Ericus Holstenius, på båt, huilcken vij legde, och när vij kommo til Bråtehöösen vphoff sigh ganska hastigt en stoor wäder ijlingh att vij medh stoor lijffzfahra honom vndhsluppo, och om quellen kommo vij hem til Tåffta.

Den 20. Begåffvo vij oss åther på samma båt til Carlstadh, och reste om afftonen ifrån Tåffta och til Kumbelöortorp til natten.

Den 21. Så war ett mechta starckt wäder, att vij inthet kommo länger åhn som til Hoonöön.

Den 22. Thär ifrån och til Sollaren thär vij voro öffver natten.

Den 23. Kommo vij klockan 12. til Carlstadh, then tijdh
 sid. 117. koste ett lijsspundh 1 tort fåårekiöt 14 marcker kopper.

SEPTEMBER.

Den 15. War heela Scholen på Jäffveröön, och högg
 weedh åth Mäster Nils Hungwidio, och veeden förde vij til Sta-
 den medh en stoor præåm, såsom och

Den 17. Woro vij på Jäffveröön och höggo weedh åth
 Scholemästaren Mester Gudmundh, och förde samma wedh
 ochså til Stadhen.

Den 20. Folgde iagh Herr Larss Moroenum til samma
 öö effter en weedhe præåm, och om natten woro vij vthi Fan-
 tewijkan på Jäffweröön.

Den 21. Rodde vij thär ifrån öffver Glyffsefierden vthi
 en mörck dimba, och om afstonen kommo vij til Staden.

Den 23. War Translatio, tå kom iagh in Classem Dn.
 Rectoris, såsom och 6. andra, och iagh bleff infimus för Rectore.

Sedan Skiffadess Socknerna och iagh fick Graffva in po-
 steriori medh Suenone Beronis.

Sid. 118. Den 24. Så gick iagh hem, i mitt fölie woro och the
 andra diecknerna aff Ölmehärat, och iagh kom om quellen
 til Tåffta.

OCTOBER.

Den 7. Folgde iagh hustru Birgitta i Skräckwijk til Carl-
 stadh til Birgittæmesse marcknan, och iagh hade henness häst
 til By i Wäsehäradt, sedan bekom iagh thär häst til Staden,
 tijt vij kommo om quellen.

Den 10. Begoffvo Sueno Beronis och iagh oss til Graff-
 va, att gåå våra socknar, om en Söndagz morgon, och tå wij
 kommo vthur kyrckian i Graffva, begynte vij på, och gingo
 til Forssnääss.

Den 11. Om morgonen gingo vij thär ifrån och kommo
 til Skååre til natten.

Den 12. Jfrån Skåre gingo wij til Hierstadh.

Den 13. Så lycktade vij och gingo sedan til Staden, tijt vij kommo om quellen

Den 14. Bittida gick iagh ifrån CarlStadh, och kom hem til Tåffta om quellen, och iagh hade ingen til föliess.

Den 23. Så gick iagh til Carlstadh, the andre Ölmehä- sid. 119. ratz diecknerna voro också i mitt fölie, och vij kommo tijt om quellen.

DECEMBER.

Den 18. War Distributio paroeciarum och iagh fick Hammeröön medh Anundo Haquini, men Anundi deel köpte Ericus Erici i Wåxnääss.

Den 19. Gick iagh hem, och tå war ett mechta ondt föhre, att vatnet på alla ijserna gick migh vp til knäet, sent om quellen kom iagh til Tåffta.

Den 26. Om annan dagh Jul gick iagh på vägen til mina sockner, förr kunde iagh icke komma til wägz, förty thet stormade och regnade ganska häfftigt huar dagh, och iagh kom til Staffverååsen til natten.

Den 27. Så gick iagh til Wåxnääss och bleff thår öffver natten.

Den 28. Gingo Ericus och iagh til Hammeröön, och effter predikan begynte vij på gåå våra socknar, och kommo til Geeterudh til natten.

Den 29. kommo vij til Askehulte til natten.

Den 30. Sedhan vij socknen lychtat hadhe, gingo vij til sid. 120. Carlstadh, och kommo tijt myckit sent, och tå war starck vinter.

Den 31. Gick iagh allena hem til Tåffta, och kom then dagen hem.

Finis Secundæ Decuriæ.

TERTIA DECURIA,

innehåller the tridie 10. åhren.

ANNO CHRISTI 1642.

JANUARIUS.

Den 5. Gick iagh söder i bygden ostiatim, och samma dag åther hem.

Den 8. Gick iagh också thär söder ostiatim, och kom om quellen hem.

Den 10. Så gick iagh til Warnum att gåå ostiatim, och om natten war iagh i Haaff hooss min Moorbroder Anderss.

Den 11. Tådhan til Fallegårderna sedan til Sundby til natten.

Den 12. Så gick iagh tädan til Ölmehärat och kom om afftonen hem.

Den 13. Om morgonen drogh iagh till Christinæhampns
Sid. 121. marcknat, och samma dag kom iagh om quällen hem.

Den 17. Så gick iagh ostiatim i wäster Skogbygden, och var i Wästankiär om natten, thär min Moorsyster hustru Gunnur bodde.

Den 18. Så gick iagh bygden vthföre, och kom om afftonen hem.

Den 20. Så gick iagh i öster Skoghbygden ostiatim, och kom samma daghen hem ighen, mehta sent.

Den 22. Gick iagh til Skräckwijk, tå iagh hade varit thär några stunder, gick iagh åther hem.

Den 24. Drogh iagh til Carlstadh, och iagh folgde medh Christophoro Nicolai på hanss slädhe, om quällen kommo vij tijt. Thenna tijdhen kommo Haraldus och Olaus Jacobi, Her Jacobs Söner på CarlSkoga til Carlstadh att gåå i Scholan, och the bleffvo mine Contubernaes.

APRILIS.

Den 2. Deltess Socknerna, och iagh fick BlomSkogh vthi

Nordhmarcken in posteriori medh Suenone Beronis, huilkenss deel Haraldus Jacobi köpte.

Den 4. Begoffvo Haraldus och iagh oss på vägen til Blomskogh, och i Sandhåcker voro wij om natten i Grumss- Sid. 122.
häratz socken.

Den 5. Så gingo vij til Långhskogh sockn, thär vij voro öffver natten i een By benämbd Kätelbyy.

Den 6. Gingo vij til Sillerudh och vthi Leffverhögen voro vij om natten.

Den 7. kommo vij til Silbodaal, som ähr en sockn vthi Blomskogh, sedan begynte vij strax att gåå samma socken, och vij voro öffver natten vthi Diuff.

Den 8. Så gingo vij socknen vthföre, och kommo til Backa thär länssmannen bodde til natten.

Den 9. Så gingo vij til prästegården thär Pastor Dn. Nicolaus Benedicti bodde, och bleffvo thär öffver natten.

Den 10. Om påskedagen voro vij i kyrekian i Silbodaal, sedan gingo vij åther til prästegården.

Den 11. Jfrån kyrekian gingo vij til Blomskogh Socken, och kommo till Rijssvijkan, thär vij voro om natten.

Den 12. Kommo vij til Pastorem Dn. Ericum Torstani vthi Blomskogz prästegårdh, och thär voro vij then daghen.

Den 13. Jfrån kyrekian gingo vij til Sundz byn til Sid. 123.
natten.

Den 14. Så gingo vij til Trankilsockn, och vthi en by benämbdh Wijker voro vij öffver natten.

Den 15. Tå wij then socknen lychtat hade, gingo vij åther til Herr Erick vthi prästegården i Blomskogh.

Den 16. Så gingo vij til Högerudh vthi Silbodaal, och tå hade vij lychtat heela gåldet, och then maat vij finge thär, soldhe vij bort.

Den 17. Begåffvo vij oss på hemväghen, och gingo then daghen til Nooran som ligger på Daal (: Daalboorumpan :)

Den 18. Så gingo vij til Borwijk vthi Grumsshärat til natten.

Den 19. Så hinde vij til CarlStadh, tijt vij kommo om afftonen.

Den 21. Folgde iagh Herr Larss Moroenum til Ååss-wijkan på bååt, sedan gick iagh hem til Tåffta.

Den 30. Drogh iagh på bååt til CarlStadh, migh folgde Oloff i Wijde, och min Syster Marijt, och vij kommo fram om afftonen.

Sid. 124.

MAIUS.

På thenna tijdhen grasserade vthi Carlstadh en häfftigh pestentialisk febris eller en Skarck [!] brennesiuke, huilcken warade så när ett helt åhr, och vthi samma siukdom dödde många bådhe rijke och fattige, små och stoor, the låge icke myckit länge siuke, och tå the dödde bleff therass krop all öffver medh spotter och fläckiar, och fåå voro the som icke voro siuke aff samme sott, huileka lågo myckit länge til sängz, för åhn the förmåtte gå vppe. vthi thenne månan dödde thesse aff the förnämsta.

Den 7. Bleff Dn. Pastoris M. Jsraelis Canutij hustru, hustru Botila Toolssdotter död, och begroffz den 22.

Den 10. Bleff Måns Erickson Ekenbom död, och begroffz den 1 Junij.

Den 12. Bleff hanss Broder Anderss Erickson Ekenbom död, och bleff begraffven den 5. Junij.

Den 21. dödde Oloff Ericksonss hustru och begroffz den 30. eiusdem.

Den 18. Maj. Stodh mönstringh medh krigzfoleket i Carlstadh. —ss— —ss— ss—

Sid. 125.

IUNIUS.

Den 16. war Distributio, och iagh fick Graffva in posteriori medh Anundo Haquini, men hanss part vthi socknen köpte Andreas Andreae Hultenius.

Den 17. Så gick iagh hem, och migh folgde Haraldus Jacobi, och hanss broder Olaus, och tuenne andra poickar, om afftonen kom iagh hem til Tåffta.

Den 30. Om afftonen drogh iagh på båt, såsom och Oloff Gulbranson och min Syster Kirstin, til Pedersmesse marcknan vthi Carlstadh, men tå vij kommo til Juddehampnen vphoff sikh ett starckt mootväder, så att vij inthet kunde komma länger, thär töffvade vij om natten. Joddehampnen är belägen ytterst på Kummelöön, huilken är en stoor öö, en långh mijl omkringh, och hon är full medh nyttiga, såsom och bärande trädh, först thär hon begynness är en by, medh samma namn, och thär omkringh på vddernar ähr myckin Eeke- och LindeSkogh, och ähr en ganska lustigh ort om sommar tijdh. Thär får också ett mehta Skönt katse fiskie, att ma-
 ken icke ähr i Wermelandh, såsom och många änger, thär som thenna öö lychtass, är också en bondeby vidh namn Bråten, vthom huilken ähr Bråtehöösen, ett torp är också thär som heeter Kumbelöötorp, ett stycke thär ifrån haffver och i förtijden varit ett torp, thär ännu en loga quar ståår, thär fick ingen boo för Skogzråån, som them altijdh räddade. Thet säijass och ett Stycke thär ifrån som torpet war, är ett stort och skönt äpleträdh, som bäär goda sööta äple, huilcket trädh man icke finner, när man will, vthan aff en slump och oförvarandess råkar man thet, thär aff fåår man ätha äplen, så många man haffuer lust, men icke föhra några medh sikh bort, ty then som thet giör, kan icke finna tädan, vthan kommer altijdh til samma ställe, til thess han lägger äplen vidh trädet, sedan så finner han wäghen tädhan. På thenna öö växer åthskilliga slagz örtter och blomster.

Sid. 126.

IULIUS.

Sid. 127.

Den 1. Mätte vij för stormvädher skull vända om vidh Juddehampnen, och drogo åther hem ighen.

Den 10. Så gick iagh til Ulmeskogh vthi Wäsehärat, tijt

kom ochså om afstonen Dn. Haquius Jonæ Wermannus Pastor Weseherensis och några andra, thär var iagh om natten.

Den 11. Gick iagh thär ifrån och kom om afstonen hem.

Den 15. Så gick iagh til Skräckwijk, och samma dagh åter hem.

Den 16. Gick iagh til Carlstadh, och Andreas Hultenius följde migh, tijt kommo vij om afstonen.

Den 17. Så gingo vij til Graffva att gåå våra socknar, och thär voro vij vidh kyrckian, sedan gingo vij till Forssnääss.

Den 18. Thär ifrån och til Stoone til natten.

Den 19. Så gingo vij til en by benämnd Sandbacka.

Den 20. Kommo vij til Sanna thär vij voro öfver natten.

Den 21. Lychtade vij socken, ock kommo til Carlstadh om afstonen.

Sid. 128. Den 23. Drogo vij medh bååt om morgonen vp til Stoone effter våra saker, som vij thär nedladhe, och kommo om quellen åter igen til Stadhen.

AUGUSTUS.

Den 8. Fick Scholen loff på otte dagerss tijdh, effter som thet var nötterveekan.

Den 9. Drogh iagh hem på bååt, såsom och the andra Ölmehäradz diecknera, bååten legde vij i Staden, och honom satte vij widh Lunder Stranden, sedan gick iagh hem til Tålfsta samma dagh.

Den 13. Så drogo vij åter på samma bååt til Carlstadh, och kommo tijt om quällen.

SEPTEMBER.

Den 21. Skiffstadess Socknera, och iagh fick Ölssrudh och Botilsäter vthi Milssvikz giäldh på Nääset in posteriori met Johanne Staffandro, huilckenss deel Brynolphus Arvidi köpte. Iagh köpte ochså aff Andreâ Erics halffparten i the andra tuenne

Socknerna Milssvijk och Eskilsäter i hoop medh Brynolpho, så att vij finge heela giäldet tilhoopa.

Den 22. Gick iagh allena ifrån Staden, och kom hem sid. 129.
til Täftea om quellen.

Den 23. Så gick iagh til Skräckwijk, och samma dagh hem igen.

Den 29. Så gick iagh til Carlstadh vthan något föllie, och kom sent tijt.

OCTOBER.

Den 2. Effter predikan om en söndagz affton drogh Olaus Johannis och iagh på båat åth Näaset, ty Olaus hade Milssvijk giäldh in priori, och vij voro vthi Widhöön en byy om natten.

Den 3. Bleff om natten en starck nordan vindh, om morgonen bittidha goffvo vij oss på vägen, i vårt fölie kom ochså en tiende fougde, tå seglade wij i en godh och starck vindh til Stadvijk, thär fougten gick ifrån oss, Sedan segladhe vij både till Grymhult, tå hade vij sijdo vindh och bölliorna gingo mycket stora, att vij hade så när bleffvet slagne och vrakne in på bara stranden, doch halp oss gudh alzmechtigh väl til landz på Näässboolandet vidh Grymhult, tijt vij kommo effter middagen litet.

Den 4. Begynte vij att gåå våra socknar, och kommo til Boååss til natten.

Den 5. Begynte iagh och Brynolphus, som var hema i sid. 130.
Boååss, att gåå vthi Eskilsätersockn, och kommo til Byen til natten.

Den 6. Så gingo vij til Milssvijk prästegårdh, thär vij töffuade then dagen.

Den 7. Kommo vij til en byy vidh namn Gulsiöö til natten.

Den 8. Så gingo vij seerskilt, på thet vij skulle thesto snarare lychta, och iagh folgde Olaum Johannis, och vij kommo sent om natten til Smestadh.

Den 9. Woro vij vidh kyrckian vthi Ölssrudh, vidh huile-

ken kyrckia ståår en gammal steenkyrckia mäst nedhfallen, Sedhan gingo vij til Grymhult, och bytte våra saker, iagh fick på min deel 4 t^b* brödh 3 t^b kiött och 3 daler kopper.

Den 10. Fingo vij en mechta starck västan vindh, och om middagz tijdh begoffvo Olaus och iagh oss på vägen, och seglade ganske fort, vij höllo oss vidh Näässlandet til thess vij kommo til Messevijk. Sedan läto vij gåå öffver then stoore Flagan, och siön gick myckit stoor, och tå vij seglade öffver Kattefiorden gick myckit vatn in, och skadde brödheth, om quällen sent kommo vij till Carlstadh.

Sid. 131. Den 13. Så gick iagh vthan något fölie hem til Tåffta

Den 15. Om morgonen gick iagh til Skräckwijk.

Den 16. Så gick iagh hem, och sedan til kyrckian.

Den 22. Drogh iagh til Carlstadh, och iagh folgde them i Skräckwijk, om quällen kommo vij tijt.

DECEMBER.

Den 17. War Distributio paroeciarum, och iagh fick Noor och Segerstadh in posteriori medh Suenone Beronis.

Den 19 Gick iagh hem, och migh folgde Haraldus och Olaus Jacobi, såsom och Ericus Holstenius, om quellen sent kom iagh til Tåffta, sedan folgde iagh medh the andra til Skräckwijk, thär iagh var om natten.

Den 20. Så gick iagh thär ifran och hem om middagz tijdh.

Den 23. Så gick iagh allena til Carlstadh, och kom sent tijt, tå var ochså Sueno thär.

Sid. 132. Den 24. Begärade Herr Bengt Nilson Carlstadius, som tå var Lector Theologiæ thär i Scholan, att vij skulle gåå åth honom heela Noorssgielth in priori, huilcket vij ochså giorde för 5½ dlr kopper. och tå war han illa siuker aff goollesottan. Sedan gingo vij samma daghen til Noor, och tå iagh

* Härvid erinras att t^b, eller vår tids skålpundstecken, betecknade då lispund.

kom til Kattewijkan och gick öfver ijsen på vijkan, föl iagh in, och sedan motte iagh gåå vthi en starck vinter, wååter öfver then långa Södermoen, om quellen kommo vij til prästegården, tijt kom ochså Dn Rector M. Gudmundus Norenus.

Den 25. Jfrån kyrckian om Juledaghen gingo vij åther til prästegården.

Den 26. Drogo vij vth til Segerstadh til kyrckian, thär ifrån gingo vij igen til Noorss prästegårdh.

Den 27. Jfrån Noor gingo vij til Grumshärat, och i Malsiö voro vij om natten.

Den 28. Woro vij i kyrckian thär, sedan gingo vij til Edhsockn, och öfwer natten voro vij vthi Malögha.

Den 29. Så gingo vij til Prästegården benämbd Bergh, thär stodh bröllop åth prästens dotter, och thär voro vij om natten.

Den 30. Så gingo vij tädhan och kommo til lille Hägg- sid. 133.
wijk til natten.

Den 31. Lychtade vij then socknen och kommo til Bråne i Grumss sockn.

ANNO CHRISTI 1643.

JANUARIUS.

Den 1. Tå vij kommo vthur kyrckian gingo vij til Söder Borvijk.

Den 2. Så gingo vij til västre Malsiö till natten.

Den 3. Begoffvo vij oss vp åth Långstadh läggen, och vij voro i Långstadh öfver natten.

Den 4. Så gingo vij vthföre på östre sijdan Lången och til Åasshammar.

Den 5. Tå vij kommo til Stäckåcker nedsatte vij 12 pund kiöt, och 10 pundh brödh. Sedan gingo vij til Lökenne.

Den 6. Til Noorss kyrckian, och effter predikan gingo vij til Hanevijk vthi Segerstadh sockn.

Den 7. Så gingo wij vth åth Vdden och Åsunnetorp, och thär war barnsööl.

Sid. 134. Den 8. Til kyrckian i Noor, sedan ¶gingo wij til Rudh til natten.

Den 9. Begoffvo wij oss åth wäster sijdan och kommo til Algustadh.

Den 10. Så gingo wij til Noor sockn och til Byrgess- torp til natten.

Den 11. Tå wij Wtherudz läggen lychtat hade gingo wij til Humbletorp.

Den 12. Så kommo wij til natten til Hvalom.

Den 13. Sedan wij ändat hade, och Herr Bengtz saker i Warpenääss nedhsatt, legde wij häst och drogo til Carlstadh tijt wij kommo sent om quellen tå fick iagh på min part 4. pundh brödh och 3. pundh kiöt, peninger 2. daler koppermynt. När wij kommo till Staden tå war Herr Bengt dödh bleffven.

Den 16. Så gick iagh hem och Dn. Johannes Nicolai Collinus fölgde migh til thess wij kommo til Ölmehäradt, tå gick han til prästegården. Men när iagh sent om quellen kom på lööten in moot Holme, mötte Landzherren öffver Werme- landh och Daal wällborne Olaff Stake migh, huilcken tog migh på sin släde tilbakarss til Rudzbergh, thär ifrån gick iagh sedhan hem til Täffta.

Sid. 135. Den 17. Så gick iagh til Skräckwij[k], och var then dagen och natten thär.

Den 18. Om middagen gick iagh åter tädhan och hem.

Den 19. Så gick iagh til Sönnääss, och begärte Hendrich skraddare som thär sydde, skulle komma och syy åth migh, samma dagh gick iagh hem.

Den 21. Så gick iagh om afftonen til Skräckwijk.

Den 22. Så gick iagh thär ifrån och til kyrckian, och effter predikan gick iagh hem, tå fölgde Hendrick Skräddare migh, och han sydde åth migh en klädningh aff kläde för

huilcket iagh gaff 5 daler. kopper för alnen, alt in til thenna tijdh hade iagh kläder aff walmar.

Den 24. Drogh iagh til CarlStadh såsom och Ericus Holstenius, migh fölgde min Syster Marijt, och i byy togh iagh häst, om quellen kommo vij fram.

FEBRUARIUS.

Den 3. Drogh iagh såsom och Sueno Beronis til Stäck-äcker och sedan til Warpenääss effther ther nedsatte maten, och sent om afftonen kommo vij igen til Staden.

MARTIUS.

Den 9. Redh iagh til Häröön vthi Foglewijk, effter Herr Larss Moroenij poicke.

Den 23. När klockan slogh 12. om middagen begyntess ett ovanligt starckt stormväder, huilcket varade in til quällen.

Den 26. Deltess Socknerna och Scholan gaffz vp, och iagh fick tilhopa medh Suenone Beronis Noor och Segerstadh in posteriori, men Suenonis deel köpte Petrus Olai Wikius.

Den 27. Så gick iagh hem, och migh fölgde Ericus Holstenius, och vij gingo öffver ijserna åth Rudh i Foglewijk, sedan åth Eekeholmen och Botnwijk och wijdetorp, och om quellen kommo vij til Skräckwijk. Winteren varade än tå myckit skarp, och på ijsen var godt föhre.

Den 28. Så gick iagh om morgonen hem til Täffta.

Den 29. War iagh medh vth på Saxholmen och fiskiade effter Slom.

Den 31. Så gick iagh åther [öffver] ijserna til Carlstadh och kom tijt klockan 5. om afftonen. och ijserna voro thetta åhret ganska tiocka, att man minness icke maken häffva varit tilförende.

APRILIS.

Den 1. Om afftonen gick iagh til Noorss prästegårdh, tijt kom ochså min Socius Petrus Wikius.

Den 2. Sedan vij hade varit i kyrckian om påskedagen gingo wij åther til prästegården.

Sid. 136.

Sid. 137.

Den 3. Gingo vij til Segerstadh til kyrckian, och thär ifrån til Åsunda.

Den 4. Så gingo vij til prästbool, och then dagen snögade ganska mycket.

Den 5. Om morgonen gingo vij til Noor til kyrckian, sedan til Sägerstadh sockn igen, och då vij henne lyctat hade gingo vij til Skomakaretorp vthi Noorsockn til natten.

Den 6. Så gingo vij til Lärom sedan vij hade thär fått maat, gingo vij åth Wtherudz läggen och kommo til Smedstadh til natten.

Den 7. Thär ifrån och til Warpenääss, thär vij töffvade öfver natten.

Den 8. Så gingo vij til Hualom, Sedan til prästegården, åther til Warpenääss, thädan til Lillerudh thär vij voro öfver natten.

Sid. 138.

Den 9. Så lyctade vij Socknerna, vij gingo ochså medh samma reesan the tvenne socknerna in priori åth Sal: Her Bengtz änckia, och hennes maat som vij finge satte vij nedh i Warpenääss. På min deel fick iagh 2 t^* brödh och $1\frac{1}{2}$ t^* kiöt 3 daler koperpenningar. samma daghen gingo vij öfver Moen til Carlstadh, och kommo tijt om aftonen.

Den 11. Så gick iagh åther öfver ijserna, ty winteren varade än då mechta hård och skarp, hem til Täffa.

Den 13. Så gick iagh til Skräckwijk och bleff thär then daghen.

Den 14. Om middagen gick iagh thär ifrån och hem.

Den 21. Så gick iagh åther til Skräckwijk, och samma dagh hem igen.

Den 22. Om morgonen gick iagh hemman ifrån til Carlstadh, tijt iagh kom om quällen. Då gick iagh ochså ijserna vthom Mellewijk och åth Hofflanna, och än då var ijsen mechta stark, och lågh på in til Pingess helgan för ähn han gick sin kooss, och vinteren varade mycket länge, då war ondt

* Se noten sid. 72!

effter foder åth booskapen, så att thet var en ¹stoor booskapz sid. 139.
 dödh, och wåren var mechta hårdh och skarp. Men doch
 likväll när väderleken förändrade sigh, bleff vthi alsom största
 hastigheet både löff och grääss, Sådhen kom sigh och väl före,
 Sommaren war lustigh och Skiön, och bleff ett ymnigt åhr på
 all frucht. Eodem tempore mönstradess krigzfolcket i Carl-
 stadh aff Högwålborne Herr Johan Gabrielson Oxenstierna
 och Herr Oloff Stake Landzhöffdingen.

MAIUS.

Den 27. Drogh iagh til Åtorp effter några Saker som
 voro sändne hemman ifrån, och migh rodde några poickar.
 Tå wij kommo tilbakarss töffvade vij en Stundh på Öörss-
 holmen.

Den 28. Begynte tungespänan falla neder på migh så
 att iagh fick ganska illa bådhe taala och ätha, huilcken siuk-
 dom iagh hade i 14 dagharss tijdh, sedhan bleff iagh igenom
 gudz hielp och läkiaress flijt hulpen och kom til helsan igen.

IUNIUS.

Den 16. Så Skifftadess socknerna och Scholan gaffz vp,
 tå fick iagh Botelsä¹ter och Ölssrudh in posteriori, ihoop medh sid. 140.
 Simone Haquini Skragge, och min deel terminerade Torstanus
 Jesperi, för 7 marck kopper.

Den 17. Så reste iagh ifrån Carlstadh effter middaghen
 hem, och iagh war i fölie medh wällaktat Halsten Brynteson,
 och iagh redh på hanss häst, men han togh Skiutzhäst, om
 quällen kom iagh til Skräckwijk, thär iagh var om natten.

Den 18. Gick iagh thär ifrån och hem til Tåffta.

Den 29. Om middagen fölgde iagh min Modher til Lun-
 derstranden, thär vij kommo på båt medh Thorbiör Nilson i
 Riddaregården, och vij rodde til CarlStadh til Pädernessemarckn,
 och tå wij kommo til Wadholmen hinde vij wår båt, på huil-
 ken voro mine Syskon Torbiör, Oluff och Marijt, Sedan fölt
 ett förträffeligit stort regn och åskian dundrade ganska högt,

vthi thet stoora regnet, dunder och liungande rodde vij, och kommo til Carlstadsz Elffven, thär vij voro på heeden vthi en ladhe öffver natten.

Den 30. Bittida om morgonen kommo vij til Stadhen.

Sid. 141.

IULIUS.

Den 1. Drogo vij om afftonen hem åth, och vij rodde heela natten.

Den 2. Bittida om morgonen kommo vij hem til Täfte.

Den 7. War en almenligh faste och bönedagh, så gick iagh ifrån Ölmehäradz kyrckia och til Skräckwijk.

Den 8. Kom Dn. Nicolaus Christophori Brunius tijt, och honom folgde iagh ifrån Skräckwijk til Ölmehäradz prästegårdh, såsom och Christophorus Nicolai, thär bleff iagh om natten.

Den 9. Så gick iagh til kyrekian och sedan hem, om afftonen kom til oss prästehustrun Hustru Margaretha Matzdotter, såsom och henness Söner Matthias Christophori, och Christophorus Nicolai, the togo båat hooss oss och rodde til Kumblööudden, och them folgde iagh tijt, thär hämptade the allehanda slagz örtter och blomster til läkiarekonsten nyttige, sedan drogo vij til Täfte, och thär ifrån gingo vij til Ulfz-
Sid. 142. siöö, thär vij töffvade en stundh, sedan gingo vij til prästegården.

Den 10. Så gingo Nicolaus Christophori Brunius och iagh til Rudzbergh. Thär ifrån gick iagh hem, när iagh hadhe en stundh varit hema, gick iagh söder til Skräckwijk, och så iagh kom tijt, gick iagh til therass ängiar vidh ikornenäuset, och strax emoot quällen kom ett mechta töckt och suart moln, och åskian begynte att gåå myckit hårdt, och så iagh tillijka medh hustru Birgitta och henness barn begoffvo oss hem, så hinde regnet oss på väghen, och det dhundrade och liungade häfftigt. på thenna tiden giorde och Åskian stoor Skada på många ställen, i synnerheet så vpbrände hon Nysocknss kyrckia som ligger vnder bergslagen, tillijka medh kläckerna, och

altsammans mehta ynckeligen. Örebroz kyrckietorn, kläcker och taaket bleffvo ochså på thenna tiden nederslagné aff tooreldh, såsom och på många andre ställe. Myckin Booskap bleff och thetta åhret aff åskian ihäslaghen. Thenna Sommaren var en ganska heet sommer.

Den 11. Så gick iagh om middagen ifrån Skräckvijk Sid. 143. och hem.

Den 13. Så reste iagh medh hustru Birgitta i Skräckvijk til Carlskoga til bröllop som wällärde Herr Jacob Jonson Pastor thär sammastädess skulle hålla åth sin dotter, och den daghen hinde wij til Bodhedaalen thär wij voro om natten.

Den 14. kommo wij til Carlskogh prästegårdh.

Den 16. Woro wij i kyrckian, och tå bleffvo Brudgumme och Brudh sammanvigde, sedan reste wij til prästegården, och tå begyntess bröllopet, och Haraldus Jacobi och iagh voro Skaffare eller Smådränger som the thär kalla. Och thetta bröllopet stodh vppå vthi många dagher medh stoor lust och frögdh.

Den 18. Om quällen gick iagh och Haraldus Jacobi til en by vidh namn Backa, thär wij om natten bleffvo.

Den 19. Om morgonen gingo wij åther til prästegården, och oss fölgde wällärde Her Jönss Pederson.

Den 20. Begoffvo wij oss på hemreesan, och wij reste Sid. 144. öffver then långe och för skogzröffvare farligne Bodeskogen, tå wij kommo til Bodedaalen, beetade wij våra hästar, sedan drogo wij thädan och kommo om quällen til Skräckvijk, strax så gick iagh thär ifrån och hem.

Den 22. Så gick iagh allena til CarlStadh, och kom tijt om afftonen.

AUGUSTUS.

Den 8. Sedan Scholan hade fått loff reesa på landet effter nötter, legde wij som voro heme i Ölmehäradt oss en bååt och rodde samma dagh hem, oss folgde wällärde Her

Larss Moroenius, såsom och Ragvaldus Andreae, då vi kommo til LundhStranden, thär satte vi vår båat sedhan gick iagh hem til Täffta om quellen.

Den 12. Så gick iagh til Skräckvijk, thär war ochså vällärde Her Larss Moroenius, och then gången töffvade iagh thär icke länge, vthan gick strax hem.

Den 13. Så drogh iagh til Christinæhamn, som alt in til thetta åhret kalladess Broo, sedan iagh kom vthur kyrkian, Sid. 145. besågh iagh then nye Staden, som då begynte att vbyggess medh stoorä och Sköna bygninger, på en väl belägen och lustigh ort, igenom huilken stadh gåå tvenne elfver. Månge bondebyar som lego thär omkringh bleffvo lagde vnder Stadh. Thär ifrån gick iagh til Kyllëshammar, sedan til Strandh, och thär rodde the migh öfver til Wthbyy, om aftonen kom iagh hem.

Den 15. Så gick iagh til prästegården thär iagh var om natten.

Den 16. Om en onssdagh gick iagh tädan och til kyrkian, då predikade vthi Ölmehäradz kyrckia Dn. Michael Bartolomæi. Sedhan gick iagh hem.

Den 18. Drogh iagh tillijka medh the andra på samma bååten til Carlstadh.

SEPTEMBER.

Den 15. När 9. slogh Declamerade iagh vthi Scholan i Carlstadh en orationem de Vitâ Petri Apostoli.

Den 29.* Så mönstradess krigzfolcket aff heela landet, vthi Carlstadh.

Den 22. När klockan var 1. efter middagen, Declamerade iagh en orationem De Notâ Asininâ, vthi Scholan.

Sid. 146. Den 23. Skiffadess Socknerna, och iagh fick Blomskogh in priori, medh Johanne Bergeri.

* Skall påtagligen vara den 19!

Den 25. Så gick iagh hem til Tåffta uthan något fölie, tijt iagh kom sent.

Den 26. Så gick iagh til Skråckwijk, och war thär om natten.

Den 27. Om afftonen gick iagh tädhan och hem.

OCTOBER.

Den 7. Drogh iagh til Carlstadh, såsom och hustru Birgitta i Skråckwijk, och iagh hade henness häst til Staden, tijt vij kommo klockan 5. om afftonen.

Den 8. Så drogh iagh såsom och Johannes Bergeri på socknerna, och folgde vij på en Näässbooskuta om afftonen, då war ett förskräckeligt stormväder, yhrade och snögade häfftigt, och vij hindhe icke länger ähn som til Diupesundet, en By thär vij voro om natten.

Den 9. Kommo vij til Broo elfven vthi Broosockn på Nääset, thär satte vij Skutan, Sedan gingo vij til Backa vthi Kylesockn til natten.

Den 10. Så gingo vij til Kiärholmen ther Johannes född war, thär ifrån 11 rodde the oss til Kijleprästegårdh, och vij Sid. 147. gingo til Åäsenskogh vthi Långhskogh sockn, thär vij voro om natten.

Den 11. Så gingo vij öfver the länge Skogarna åth Sillerudh, och kommo in vthi Silbodaal, til en by benämnd Gåålsöö til natten.

Den 12. Kommo vij til Blomskogh prästegårdh, thär ifrån gingo vij om afftonen, och kommo sent om quällen til Ekenääss.

Den 13. Gingo wij til Wijker vthi Trankilss sockn.

Den 14. Så gingo vij öfver Engebeckz fiället, som ochså kallass Tranefiäll, ett mehta högt bergh och fiäl, emellan Skumssnääss och Engebäck belägit, thess make skall icke finna i heele then landzorten til sin högd, och till natten kommo vij til Furo Skogh i Silbodaalsockn.

Den 15. Jfrån kyrckian gingo wij til prästegården i Silbodaal.

Den 16. Så gingo vij vp åth Socknen och kommo til Högelijen en byy.

Den 17. Thär ifrån och til Wijkebotnen igenom höga berg och fiäl, och then 1 daghen stormadhe och bläss hårdt.

Den 18. Så gingo wij vth til Blomskogh sockn til prästegården.

Den 19. om afftonen drogo vij ifrån prästegården, och Torstanus Erici folgde oss, och vij kommo til Slemmertegen.

Den 20. Tå vij kommo til Wijkebotnen nedhsatte vij några pund maat, sedan drogo vij til Högerudh til natten vthi Silbodaal, thär nedhsatte vij then andra maten, ty thet var ett ondt föhre, att vij icke kunde föra honom medh oss.

Den 21. Begoffvo vij oss på hemvägen, och vij gingo til Oluffzbyyn vthi LångSkogh sockn.

Den 22. Tå vij kommo til Gilberga gick Johannes Bergeri åth Kijla, men iagh och Torstanus drogo til Borwijk til natten, thär kom iagh i fölie medh Jonâ Laurentij.

Den 23. När klockan var 5. om afftonen kommo vij til Carlstadh.

Den 24. Drogh iagh ifrån Staden och hem, til Bartne i Wäsehärardt hadhe iagh Jonæ Laurentij häst, sedan gick iagh och kom sent om quällen til Tåfta.

Den 25. Om morgonen gick iagh til Skräckvijk, och samma dagh åther hem.

Sid. 149. Den 26. Drogh iagh til Carlstadh, och min Syster Marijt folgde migh, om quällen kommo wij tijt, och then daghen wardt ett sådant starckt yhrvädher, att man måtte hixna före.

DECEMBER.

Den 2. Så bleff iagh Ostiarius eller Custos vthi Scholan, nembligh en weka effter Sedhvanen.

Den 16. war Distributio Paroeciarum, och iagh fick Blomskogh in priori medh Suenone Beronis.

Den 17. Så gick iagh hem uthan någott fölie, och kom om quällen sent til Täftea.

Den 18. Så gick iagh til Skråkwijk, och om quällen tädhan hem.

Den 19. Drogh iagh til CarlStadh, häst hade iagh til Wäsehäradt, men sedhan gick iagh, och kom om afftonen sent fram.

Den 20. Så gingo Sueno och iagh, såsom och Theodorus Michaëlis Westrogotus huilken hade Blomskogh in posteriori, på wägen åth Nordmarcken, och wij voro vthi Hvalom i Noorsockn om natten.

Den 21. Gingo wij thär ifrån och kommo til Greenbeck* Sid. 150. i Gilberga.

Den 22. Hinde wij til Gränssbyyn vthi Sillerudh.

Den 23. Så gingo Sueno och Jagh till Sillerudz prästegårdh, thär wij voro til Måltidz, sedhan gingo wij till Rysswijkan vthi Blomskogh socken.

Den 24. Thär ifrån rodde the oss öffver wijkan, sedan gingo wij til BlomSkogz prästegårdh, thär wij voro then daghen, såsom och om Juledaghen.

Den 26. Drogo wij til Trankill til kyrckian, sompt rodde wij, och sompt gingo wij, ty ingen ijss var äntå på siögarna, ifrån kyrckian begynte wij att gå vthi Socknen, och kommo til Sandhwijkan, en gårdh som ligger i gränsen til Noriget, thär voro wij om natten.

Den 27. När wij hade lychtat Tranckilss sockn, och kommo til Skumssnääss Skildess wij åth, på thet wij skulle thesto snarare ända then krooken, och iagh gick then afftonen igenom en stoor och långh Skogh, och kom sent om natten til

* Detta namn är i orig. ursprungligen skrifvet sålunda, men har efteråt blifvit ändradt till *Gräänbeck*.

ett torp vthi Skoghen vidh namn Forssby, thär som en Bagge bodde, till natten.

Sid. 151. Den 28. Kommo vij tilhoopa i kyrckian i Blomskogh, och efter predikningen gingo wij til Ekenääss.

Den 29. Så gingo vij Socknen vp före och til Lilleboda til natten.

Den 30. Tädhan och til Föölssbyyn, thär war tå Julegästebudh, och wij woro thär om natten.

Den 31. Så gingo vij öffver en längh Skogh til Silbodaal, til en by vidh namn Tvärdaalen, thär war också Julekyrnessa, och wij töffvade thär öffver natten.

ANNO CHRISTI 1644.

JANUARIUS.

Den 1. Ifrån kyrckian i Silbodaal gingo vij om Nyåhrssdagen til Långlanda.

Den 2. Så gingo vij öffvre deelen i Socknen, sedan nedher åth, och kommo åther til Långlanda til natten.

Den 3. Kommo vij til Backa thär länssmannen Arne bodde, thär war kyrckiegängz ööl eller gästebudh, och mycket förnämbeligt folck församlat, thär var också Bero Andreae, och Theodorus, och vij töffuade thär til andra dagen.

Sid. 152. Den 4. Så gingo vij til Blomskogh och kommo til en by benämnd Kialtegen til natten.

Den 5. Gingo vij til prästegården, sedan reste vij medh hästar, öffver en längh och ovägatt Skogh, full medh bergh och daalar, vthi en stoor storm, och kommo sent om natten til Wijkebotnen.

Den 6. Drogo vij til Högerudh, och tå hade vij lychtat heela giället, iagh fick på min deel, både aff thet som om hösten nidhladess, såsom och för Julen 13. pundh, Brödh och kiöt til hoopa.

Den 7. Begoffvo vij oss på hemvägen, och vij förde vår

maat medh oss till Leffverhöghen i Sillerudh, thär bleffvo vij om natten, och effter thet war ett elakt föhre, ingen sniö eller ijss, ty thet var alt här til leenvädher, therföre måste vij sättia vår maat nedher vthi Leffverhögen altsammans.

Den 8. Så gingo vij tädhan, och tå vij kommo til Teenwijk i samma sockn, betingade vij thär en bonde som skulle fööra vår maat til Carlstadh, tå han reste til Bergzlagen. Sedan gingo vij til Nooran på daal, thär kommo wij i fölie medh en präst ifrån Westergötlandh vidh namn Her Anders i Hwarff, huilken reste omkringh Wermelandh att begära sigh hielp, effter han om wååren tilförende var vthaff många olycker rååkat i en stoor fattigdom, och vij drogo thär ifrån til Ååsen-skogh i Långskogh sockn, thär vij voro om natten. Vidh samma by ståår en stoor öde kyrckia, medh en vacker kyrckiegårdh och balcker omkringh, thet sägz, att en vnder gudztiensten bleff vthi kyrckian ihälslagen, therföre ladhess hon ödhe, och en annan bygdess vp, som nu ståår mitt vthi socknen.

Den 9. Drogo vij til en by benämbd Eedh vidh kyrckian i Långskogh, thär vij voro then daghen och natten.

Den 10. Drogo vij til Gilberge prästegårdh, när vij hade thär töffvat en stundh, tå reste prästen til Kijla, men vij gingo til Sem i Grumshäradt til natten.

Den 11. Bittida om ottan kom tijt budhskap, att the Danske och Norske voro infalne vthi Wermelandh, och att huar man skulle hålla sigh rede [medh wapn och wärrior, att affvärria fienden, man skulle icke veeta aff, för ähn fienden voro för handen. Tå gingo vij thär ifrån, och vij kommo til Warpenääss, ther töffvade vij en stundh, och thär voro många bönder församblade, som samma tiender ochså berättade. Men när vij kommo til Carlstadh, huilcket var om en torssdag, tå höllo borgeskabet på och mönstradess exerceran-dess sigh medh sina musköter, pijker och hillebårdar, och tå förnummo vij i Sanningh att thet war emellan the Suenske och Danske feigd, och att man icke borde vara säker för fien-

den. Thetta rychtet om fienden kom till Staden kläckan 11. om natten emellan tidzdagen och odenzdagen, och föregaffz att fienden skulle vara in på them, ia vthi näste socknen häria och bränna, tå gaffz strax tecken om natten medh kläckor och trommor, och folcket begynte att fly aff stadhen, en part bortförde ochså sina godz och saker. Ett sådant ryckte kom ochså til Ölmehäradt och Christinæhampn att fienden skulle vara in på them. Folcket var tå på alla orter myckit befröffvat. Men väster vidh gränsen försambladess sigh några hundrade bönder som vidh Morast vthi Kiölen bygde en Skanss, och lågo thär i vacht, Sammaledess gjorde the Norske på sin sijdha.

Sid. 155.

Den 12. Så drogh iagh ifrån Carlstadh och hem, och iagh var i fölie medh wällärde Herr Lars Moroenio, och Dn. Johanne Jonæ Carolstadio. The drogo til Moröön, men iagh gick åth Wijdetorp til Tåffta.

Den 13. Drogh iagh til Christinæhampn til marcknan, och thär war mechta lithet folck församlat, icke heller voro thär många kiöpmän, om afftonen gick iagh til Ååsen, thär iagh war om natten.

Den 14. Om morgonen gick iagh til Höije, sedan til Staden, och om afftonen hem.

Den 15. Så gick iagh Södher till Skräckvijk.

Den 16. Om middagen gick iagh tådhan och hem.

Den 17. Jfrån kyrckian gick iagh til Ölmehäradz prästegårdh, och tå war Dn Pastor myckit siukligh aff podagrå
Sid. 156. elle footangel, thär war iagh in til quällen, sedhan gick iagh till Wgleboo, thär war iagh öffver natten.

Den 18. Så gick iagh hem, och samma daghen till Skräckvijk.

Den 19. Om middagz tijdh så gick iagh hem.

Den 20. Drogh iagh til Carlstadh och iagh war i fölie medh min wärdinna hustru Kirstin Jonssdotter, huilcken hade varit i Skräckvijk hooss sin dotter, och vij kommo om quällen til Stadhen.

Den 25. S. Pauli dagh wardt om morgonen bittida ett häffligt Stormwädher, men uth på daghen lögnadhe på, och thet snögade och yhrade mäst heela daghen.

Den 30. Legde iagh migh häst, att reesa til Sillerudh effter vår maat, i mitt fölie voro ochså Johannes Nicolai Mariestadiensis och Elias Månsson, och tå iagh kom til Warpenääss, mötte migh Nordmarcebönder som wiste att berätta thet bonden var på vägen som maten förde, tå vände iagh om och kom om quällen åther til staden igen. Andra dagen så kom samma bonde til Carlstadh medh maten, och sompt förde Johannes Nicolai medh sikh, när han kom hem.

APRILIS.

Sid. 157.

Den 13. Wardt Distributio Paroeciarum, och iagh fick Noor och Segerstadh in posteriori medh Johanne Stephani, och min deel solde iagh för 4. daler koppermynt. Samma tijdh fick iagh 10. mark kopper för ett t^b* kiöt.

Den 14. Fick iagh färdigh en kiortel aff klädhe för 5. daler alnen, huilcken Thomess Skräddare sydde, alt in til thenna tijdhen hadhe iagh walmarss kiortlar.

Den 17. Så gick iagh ifrån Carlstadh och hem åth, såsom och Ericus Holstenius och hanss Syster Karin Halstenss dotter, vthi Svijnebäcken togo vij en häst, then andra i Kroppekiär, them hadhe vij til Lundh i Foglewijk, sedhan fingo vij hästar thär ifrån til By i Wäsehärat, men the i By Skiut-sade oss til Skräckwijk, tijt vij kommo sent om quällen.

Den 18. Så gick iagh ifrån Skräckwijk och hem till Täftta.

Den 22. Annan dagh påska sedhan iagh kom ifrån kyrckian gick iagh til Skräckwijk om afftonen.

Den 23. Om afftonen så gick iagh thär ifrån och hem. Sid. 158.

Den 26. Rodde Torbiör och iagh til Svartebergh, sedan iagh kom hem, gick iagh om afftonen till Skräckwijk.

Den 27. Widh middagz tijdh gick iagh fädhan och hem.

* Se noten sid. 72!

Den 29. War iagh wäster i Botnen widh våra katsar, såsom och södher vthi ängerna omkringh alla orttar i them.

Den 30. Om morgonen gick iagh till Skräckwijk.

MAIUS.

Den 3. om afftonen gick iagh thär ifrån och hem.

Den 5. Så gick iagh åther til Skräckwijk, och thenna tijdhen läckte mörtten, the vthi Skräckwijk finge myckit aff honom vthi sina katsar.

Den 9. Så gick iagh hem, och vthi these dagerna drogo bönderna aff Östersysslet til gränsen att Ståå i wacht emoot fienden vthi Morast Skanss.

Den 11. Drogh iagh på bååt til CarlStadh, såsom och Andreas Hultenius. Marcus Andreae vthi Rudzbergh och Skräckwijke barnen Erick och Karijn, oss rodde Oluff Jffvarson och min Syster Marijt, wij togo bååten vthi Skräckwijk och rodde then yttre leeden, om afftonen kommo wij til Staden.

IUNIUS.

Den 18. war Distributio paroeciarum, och iagh fick Noor och Segerstadh in posteriori, medh Suenone Beronis, huarss deel Petrus Olai Wikius köpte, och tå gaffz Scholan vp til Larssmessa.

Den 20. klockan 11. om dagen drogh iagh hem, och Skräckwijke barnen, ty the i Skräckwijk sände hästar effter oss, och om quällen kom iagh hem til Tåftta.

Den 21. Så gick iagh til Skräckwijk. Thär var iagh i några dagher och laass för barnen, såsom och för en flicka ifrån prästegården Margareta Anundzdotter.

Den 25. Så gick iagh om afftonen thär ifrån och hem.

Den 26. Så gick iagh åther söder till Skräckwijk.

Den 27. War iagh medh hustru Birgitta Södher i the-rass änger vidh ikornenäaset, och tå begynte åskian att gåå och dundra, tå gingo vij hem, och straxt som vij kommo til gården, kom ett mechta stort regn och liungande.

Den 28. Så gick iagh hem och samma daghen drogh Sid. 160.
iagh på bååt til Carlstadh, medh mine Syskon Torbiör och
Kirstin, och vij kommo in vthi elffven till natten.

Den 29. Kommo vij om morgonen til Staden, vthi thenna
marcknan war ganska lithen almogh församlat, ty folcket voro
vidh gränserna i wacht. Widh thenna tijden brändhe fienden
vp Wännerssborgh alt slätt.

Den 30. Rodde vidh [!] ifrån Stadhen, åth Råffvesundet
yttre leeden, och på Teenholmen voro vij om natten.

IULIUS.

Den 1. Emoot middagen kommo vij hem til Tåffta.

Den 6. Så gick iagh til Skräckwijk, thär iagh war en
heel weeka och laass för barnen.

Den 13. Gick iagh hem, och sedhan folgde iagh min
brodher Oluff til Noore, thär han bekom sin hustru, tå var
thär gästebodh - - - - - och war myckit folck tilstädhess.

Den 14. Om afftonen rodde vij hem, och Her Mårten
folgde oss.

Den 15. Effter middagen gick iagh til Skräckwijk.

Sid. 161.

Den 17. Så gick iagh thär ifrån och hem om morgonen.

Den 19. Så gick iagh åther til Skräckwijk. på thenne
tijdhen kommo bönderna hem som hade stått i wacht.

Den 30. Bittida om morgonen gick iagh hem, sedan be-
gaff iagh migh på väghen til mina sockner, och iagh gick til
Lundh, thär min Brodher giorde Skoor, sedhan gick iagh al-
lena til Carlstadh, tijt iagh kom om quällen, och samma quäll
dundrade åskian mechta högt. Alt in till thenna tijden, ha-
dhe iagh vthi 5. wekorss tijdh varit myckitt opassligh, att
min mage icke gerna ville haffva maat, och tå bleff iagh ige-
nom gudz tilhielp samma maatlleden quitt, och vardt friskare.

AUGUSTUS.

Den 1. Så gick iagh ifrån Staden och til Warpenääs
vthi Noorsockn vthan någott föllie.

Den 2. War en Solen faste och bönedagh, och vidh kyrckian kom min Socius Petrus Wikius tijt, samma dagen gingo wij till Wtterudh öfverst i socknen.

Sid. 162.

Den 3. Så gingo wij på östre sijdan elfften vthföre, och till Warpenääss.

Den 4. Gingo wij til kyrckian i Noor, sedhan til Segerstadh sockn, och vthi Ååsunda woro wij om natten.

Den 5. Så gingo wij til Gyötwijk, thär som Petrus war hema, Sedan gingo wij til Årta til natten.

Den 6. Lychtade wij socknerna och gingo til Warpenääss.

Den 7. Så fölt itt förträffeligit stort regn mäst heela daghen, om afftonen begoffvo wij oss på båat til Carlstadh medh våra saker, och Petrus Suenonis i Warpenääss folgde oss, wij rodde först Norsselfven uthföre och sedhan til Onssödhen, thär wij om natten töffvade.

Den 8. Kommo wij til Staden, iagh fick på min deel 1. t^b* ost 1½. t^b brödh 6. ~~1~~ Fisk, och 14. marcker penningar.

Den 10. Så gick iagh allena ifrån Stadhen om afftonen och hem, ty min Broder Oluff skulle dagen thär efter haffva sitt Bröllop, och iagh hinde til Spånge i Foglewijk, till natten.

Den 11. Kom iagh til Ölmehäratz kyrckia vthi gohh tijdh, och tå bleff min Broder wigd medh - - - Marijt Anderssdotter j Noore.

Sid. 163.

Ifrån kyrckian drogh iagh medh the andra vth til Wgleboo, ty therass Bröllop stodh thär, huilcket Frwen Frw Anna Oluffzdotter Krabbe giorde, effter som min Brodher henne vthi många åhr tient hadhe. om natten gick iagh hem til Tåfta.

Den 12. Så gick iagh åther til Wgleboo, och war thär in till quällen, sedan gick iagh hem.

Den 13. Så gick iagh om afftonen södher till Skräckwijk.

Den 14. Så gick iagh hem, sedhan drogh iagh landvägen til Carlstadh, såsom och Ericus Holstenius, och wij hade både en häst, om afftonen kommo wij fram.

* Se noten sid. 72!

Den 17. Så bleff iagh vthi Scholan ostiarius och Notator delinquentium.

SEPTEMBER.

Den 6. om middagen drogh iagh på bååt til Wäsehäratz prästegårdh, och migh rodde tree poicker aff Scholan, om quäl- len kom iagh tijt, thär töffvade iagh een Stundh, sedan iagh hade thär några saaker tagitt som skulle til Stadhen, rodde wij straxt tädhan, och heela natten färdades wij alt fort.

Den 7. Om morgonen kläckan 4. kommo vij till Stadhen.

Den 14. war Disputatio Theologica vthi Scholan de Du-^{Sid. 164.} bitatione, sub præsidio et Directione Dn. Rectoris M. Gudmundi Horenij, Respondens war vällärde Herr Oloff Hendrichson Scholæ Notarius, opposentes voro Nicolaus Nicolai Hogelius såsom och iagh.

Den 23. Skiffadess Socknerna, och iagh fick Kiölen in priori, medh Suenone Johannis Mariæstadiensi. Samma daghen kommo några fångna danske till Staden, en Capiten, en Leutenant, en Skärsant, och en Regementz skriffvare, såsom och 14 St. Soldater, huilcka bleffvo den 21. Septembris om morgonen fångne vthi en Skanss som the på vår Sijdha hijt om gränsen widh Empterudh bygd hade, then Skansen togh vårt Rytterij vnder wälborne Herrar Gustaff Staake och Jffvar Bagge in, honom vpbrände och i grundh ruinerade, och slogo 150 man ihial, these fångar fördess straxt til Stockholm.

Den 28. Begaff iagh migh såsom och Sueno Johannis åth Kiölen på Socknerna, och gingo til Kiöppung i Frykerudz sockn, thär var gästebodh, thär voro vij om natten.

Den 29. Så gingo vij till Eedan vthi BrunSkogh til natten.^{Sid. 165.}

Den 30. Kommo vij til Arffvijke prästegårdh, tå vij hade thär en stund töffwat, gingo wij til Swlewijkan en gårdh vthi Nyysockn til natten.

OCTOBER.

Den 1. Tå vij kommo til Kiölesockn, lågh fult medh

Ryttare i huar bondeby, huilcket gaff orsak, att Socknediecknerne inthet mycket finge aff bönderna: Nam quod habebit ARS, tulit et cepit MARS. Om aftonen kommo wij til Kiölss prästegårdh, thär wij voro öfwer natten.

Den 2. Begoffvo wij oss til Eedhsockn, och wij gingo westan medh elfven alt vp til Långland och Tälle, huilcka byar liggia vthi gränsen, och thär drogo wij öfver elfven, these tvenne byarna bleffwo effter några dagar aff fienden vpbrände. och på samma dagen marcherade aff the danske 200. man til Skälिंगemarck, nedh åth Wästmarcken ifrån sin Skanss vidh Mangelbroo, til en Skanss som the widh vår sockn Sid. 166. Skälिंगemarck bygd t hadhe och Gudh bevarade oss nådeligen att fienden icke oförvarandess kom öfver oss, ty på en halff Mijl wäg war icke länger emellan fienden och oss, ähn att wij wäl hörde them tala, och therass trombor gåå. Såsom och strax effter wij kommo ifrån förbemälte byar, kommo någre Norske soldater tijt, och röffvade ther, borttagandess huadh the kunde finna, ändoch the hade sina Saker mästedelss i Skogen, war och icke flera hemma, vthan tuenne gamla hustrur. Men til natten gingo wij til en by vthi Eedh sockn benämnd Mellebyyn.

Den 3. Om morgonen gingo wij till Morast Skanss, och besågo honom, huilcken war en stoor Skanss, bygd vidh en elff, öfver landzvägen emellan Noriget och Sveriget, och wäll befästat medh blockhuuss, wallar och runddeelar, tå voro thär i wacht almogen aff Östersyslet. Sedan gingo wij tädhan och kommo til Byegårderna til natten.

Den 4. Så gingo wij til Kiölen, och tå wij hade varit i kyrckian gingo wij till Russbyyn thär Cappelan Her Torsten bodde, och thär voro wij om natten. och tå köpte Herr Torsten Sid. 167. Jernskogh sockn för en Rixdaler taff oss. Skälिंगe marck var mäst aff fienden förstördh och röffvat, thärföre gingo wij inthet tijt.

Den 5. Tå wij hade terminerat en deel vthi Kiölesockn, gingo wij til prästegården, och tå war organisten i Carlstadh

Anders Månson thär, och vij bleffvo thär om natten. Kringh om prästegården stodh en starek vacht altijdh aff bönder och gamla krigzmän. Om samma natt kom en rädzla och häpenheet på oss emedan vij lägo, ty en aff vthvachten skööt oförvarandess en musquet aff, huar aff vpkom ett buller och alarm, att fienden var för handen, och alle togo till wapn och wärrior.

Den 6. Sedan vij hade varit i kyrckian drogo vij om afftonen ifrån prästegården, och Anders Månson folgde oss, och vij voro i Ranglerudh på andre sijdan siön om natten.

Den 7. Drogo vij alle tree til Morast Skanss, och emedan vij voro thär kom en dansk trummoslagare i gesänt wijss ifrån then Norske skansen, och han gick på Moen, och slogh i sin tromma, i förstonne bleff i skansen ett stort alarm, att Sid. 168. alle måste tagha til gewär, ty the mente fienden wara för handen, men tå man bleff honom warse, sändess några vth aff Commendanten, som förde honom in i Skansen medh förtäckt ansichte, att han wår Skanss icke skulle fåå see. Det vij fingo på Socknerna såldhe vij i Skansen, och iagh fick på min deel 7. daaler kopper för heela Kiöla giäldh. Jfrån Skansen begoffvo vij oss på hemreesan, och tå vij kommo til Daalen, steego wij thär på bååt och läto roo oss uth för en längh siöö til Läppertaan i Arffvijkesockn tijt vij kommo sent om natten.

Den 8. Så gingo wij thär ifrån och til Arffvijka prästegårdh, thär vij töffvade några stunder, Sedan gingo vij til en By i Brunskogh sockn benämbdh Strandh, thär vij voro öfver natten.

Den 9. Tå vij kommo til Kijlen Skildess Anderss Månson ifrån oss, och vij gingo til Cappelanss gården Apeltyy til natten.

Den 10. Widh middagz tijdh så kommo vij til Carlstadh.

Den 12. Så gick iagh hem allena, och tå regnade mäst Sid. 169. heela dagen ganska stort regn, om quällen kom iagh til Täffta.

Den 13. Om middagen gick iagh till Skräckwijk.

Den 15. Så gick iagh åther ther ifrån om afftonen och hem.

Den 18. Så gick iagh til Skräckwijk, och tå kom herr Jönss Petri tijt, huilken war thär en tijdh och laass för barnen.

Den 19. Så gick iagh tädhan och hem, och gjorde migh reesefärdigh til Staden.

Den 20. Drogh iagh til Carlstadh och migh folgde Oluffz poicke, then dagen war mechta olustigh aff regn och storm, och om afftonen sent kom iagh til staden, i mitt fölie war ochså Ericus Holstenius.

NOVEMBER.

Den 18. Fick fienden in Morast Skans, huilken kom ganska starck nembligh til 14000. man, och strax flydde the bönder som i Skansen woro, men officerernar bleffvo tagne till fångar. fienden lade sikh thär in, och begynte strax att plundra the näst omliggande Byar. Sedan stämbdess åther Plandet tilhopa til Eedsockn att giöra fienden mootständh.

sid. 170.

DECEMBER.

Den 1. Drogh Östersyslet til Eedsockn att Stå på wach tillijka medh wästerlandet emoot fienden.

Den 14. War Distributio Paroeciarum, och iagh fick By och Broo in posteriori medh Suenone Johannis, men Johannes Suenonis vthi Backa i Broo sockn köpte hanss deel. Dagen thär effter tå Ericus Holstenius drogh hem, sändhe iagh hem mina Böcker och andre saaker.

Den 15. Så gick iagh til Säter på Hammeröön, thär som tuenne mine disciplar Johannes Gulbrandi och Laurentius Andreaæ voro hemma, och thär war iagh några daghar.

Den 19. Drogh fienden ifrån Morast Skanss öffwer Skogen in til Hammar vthi Eed sockn, och slogh thär sitt fält, men vårt folck, som voro Bönder tillijka met Rytterijet, såsom och några hundradhe finnar, lågo widh Byyn i samma

sockn, huilcka hade giordt en waak öfver ijsen emellan Bynn och Hvihten Steen, att fienden icke skulle slippa öfver siön länger in i landet. och i efterföljande daghar höllo altijdh Sid. 171. vårt Rytterij tillijka medh fiendens Skärmyslor på ijsen, och bleffvo någre på bådhe sijdhor skutne.

Den 20. Så gick iagh ifrån Hammeröön och til Carlstadh vthi stort regn.

Den 22. Om en Söndagz morgon, strax våra hadhe hållit sin gudztienst, kom fienden medh heela sitt fält ifrån Hammar marcherandess vth på ijsen, alt in til waaken, och begynte på medh Brädher att villia komma öfver henne, men dochlikväl fåfengt, strax begynte the låtha gåå några groffva Stycker lööss på våra bönder, men våra stodo them manhafftigt emoot, wädhret blåäss ochså fienden vthi ögonen, och våra hade en godh plass vidh en Skogzlundh på wäästre sijdan thär waken ändadess, och landzväghen gick fram, på öster sijdan höllo Rytterijt och Finnerna, thär voro stoore bergh, att fienden kunde icke komma fram på then orten, och sålunda Skuto the på huar andra, såsom och gingo bröstgängess tilhoopa vidh waakens wästre ände, alt in emoot Sooleness nedergångh, Sid. 172. tå begynte på sidhstone för våra fattass loodh och kruut, så att folcket ifrån Carlstadh måste borttaga sina teenknappor vthur tröijorna och skiuta medh, och tå fienden fick hööra, att vårt folck begärte aff huar andra til länss kruut och lodh, satte the medh all sin macht til på passet vidh västre sijdan, men våre stodo them manhafftigt emoot, och försuarade passet och landzvägen, så länge the hade någott att skiuta medh, men sent om quällen, sedhan Capitenen Lorens bleff i sin axl Skuten, goffvo våra sikh på flychten. Aff vårt folck bleffvo på samma dagh slagne 30 personer, men aff fienden föllo 300. Andre dagen drogh fienden till Kiölen, plundrade och graseradhe thär iemmerligen. Sedhan begaff sikh fienden nedh åth Nordmarcken.

Den 23. Begaff iagh migh åth By til mina Sockner til-

lika medh Petro Petri och Erico Erici, som hade By gäldh in priori, och vij gingo til Malöga vthi Eedh sockn, thär woro vij om natten.

Sid. 173.

Den 24. Så gingo vij til By prästegårdh, tijt vij kommo sent om natten, och samma daghen kommo wachtefolcket hem på then ortten, som för fienden hade flytt den 22. tå slaget stodh.

Den 25. och den 26. woro wij vthi By prästegårdh Stilla.

Den 27. Begoffvo vij oss på Socknen, och vij gingo til Högh en by vthi Huggenääss sockn.

Den 28. Widh kyrckian vthi Nyysockn kom min Socius Johannes Suenonis til migh. Tå bleff iagh och Johannes quarre i Nyysockn byen öffver natten. på thenna tijdhen kom fienden ifrån Holmedaal in vthi Silbodalssockn.

Den 29. Sedhan vij hade varit widh kyrckian i Huggenääss gingo wij til Broosockn, och voro öffver natten i ett torp vidh wäst broo benämbd Muncketorp.

Den 30. Så gingo vij til Backa thär som Johannes war hemma.

Den 31. Tå wij hadhe gått then östere deelen aff Socknen, kommo wij til Damhultet. Vppå thetta åhr war ännu ingen vinter, vthan mäst altijdh leenvähr.

Sid. 174.

ANNO CHRISTI 1645.

JANUARIUS.

Den 1. Så gingo vij til Huggenääss kyrckia, ther kommo vij tilhopa medh them som gingo in priori. Sedan folgdess Petrus Petri och iagh åth, och wij gingo til en gårdh vthi By sockn benämbd Borgen til natten.

Den 2. Kommo vij til en stoor By vidh namn Harien thär vij voro öffver natten.

Den 3. Så lyctade vij By sockn, och gingo till prästegården, thär ifrån till Beck til natten.

Den 4. Förde iagh och Johannes Suenonis våra Saker til Hageby, sedan gingo vij thet som resterade i Broosokn och til Algustadh.

Den 5. Tå vij kommo ifrån kyrckian i Broosockn gingo vij först til Wästbro, och sedhan til Östbroo, thär voro Mester Bryngel Pastor i Holmedaalen, hanss Hustru och Barn, Her Torsten Suenonis och någre andre som hadhe flytt för fienden, tå vij hadhe thär töffvat någon Stundh gingo vij til Nesslerudh, och thär ifrån sent om natten til Backa.

Den 6. Gingo vij till kyrckian, sedan till Östbroo, ther sid. 175. ifrån åter til Backa, thär iagh war den 7. heela daghen.

Den 8. Drogh iagh tådhan medh mina Saker, och Sven i Backe folgde migh medh sin häst til Malöga, thär iagh war om natten.

På thenna tidhen kom fienden ifrån Sillerudh in vthi Suanskogh sockn, på Daalboorumpan hade våra hugget nedh Skogen, och gjordt et stort wåål emellan Suanskogh och Kijla, såsom och Moosockn, strax kom tijt aff fienden et partij, huilcka bleffvo aff våra vidh wåålet strax slagne på flychten, men våra bönder aff räddhoga förskrächte, att fienden skulle komma starckare igen, begoffvo sigh ifrån samma wåål, och hem, huar aff fienden fick tilfälle att öfvergåå heela Suanskogh, Tveta sockn, alt in til Säffele broon, huilcken war vpkastat, så att the icke sluppo på Nääset, Sedhan drogh heele fiendenss macht till Stadhen Ååmol på Daal, och thär ladhe sigh nedh, Sedan the heela Kköölen, Holmedaal, BlomSkogh, Sil- sid. 176. bodaal, Sillerudh, Suanskogh och Tveta öfverfahrit och plundra hadhe.

Den 9. Nidhlade iagh mina Saker i Malögha och drogh til Carlstadh, iagh hadhe ingen i fölie, och gick then daghen til Moon i Noorsockn, och tå logh vårt krigzfolck, som ifrån Wplandh kommit war, vthi Warpenääss. prästegården och

hwalom, til 600. man, och therass öfverste general war den edle och höghwälborne Herre Herr Gabriel Gabrielson Oxenstjerna, som tå war i Warpenääss.

Den 10. Tå gick iagh sompt Moen, men sedhan ijserna til Carlstadh, och samma dagh omdrogh en fahna aff drottningens vpvacktare eller Liffgardij.

Den 11. Så gick iagh ifrån Stadhen ijsvägar yttre leeden, och kom hem til Tåfta sent om afftonen.

Den 12. Om morgonen gick iagh till Skräckwijk och samma dagh hem igen.

Den 13. Drogh iagh til Christinahampnss marcknat och thär ifrån om afftonen till Noore.

Den 14. Om afftonen gick iagh ifrå Noore och hem sid. 177. öfver ijsen. ¶Widh Pauli tijdh, drogh igenom Ölmehärat väster åth 200. man, som kommo ifrån Jeneköpingh, alt footfolck. Daghen ther effter kom Generalen hans Excellens Herr Gustaff Steenbock, medh en fahna krigzfolck til häst, och en til foot, huilecka kommo ifrån Tysklandh. Sedhan begaff vårt krigzfolck sigh till Gilberga, thär ifrån til Kijla, och på sidstone til Ååmol, men fienden drogh undan nedher åth Daal.

FEBRUARIUS.

Den 2. Så gick iagh allena till CarlStadh, tå iagh kom tijt voro mina saaker, som iagh på Socknerna fått hadhe, tijt fördhe ifrån Maalögha.

Den 15. War Disputatio Theologica vthi Scholan, DE Concupiscentia in Renatis, Præsiede M. Gudmundo Norenio Scholæ Rectore, Respondente Birgero Magni Carolstadio, tå opponerade iagh och Theodorus Jonæ.

Den 25. Drogh öfversten Wilhelm Philip igenom sid. 178. den medh 200. man ¶til vår krigzmacht som tå war vthi Ååmool, men fienden the danske drogo undan nedher igenom heela Daal, och våra effter them. Trenne reesor gjorde fienden anfall på Stadhen Wennerssborgh, men the bleffvo man-

ligen tillbaka körde och affslagne aff vårt folck som ther war i wacht. Men tå wår krigzmacht begynte komma när in på fienden, och ville hålla medh them slachtningh, tå flydde the danske ganska hastigt hem vthi sitt landh widh Uddewall, huilleket skedde den 28. Februarij. Men Skansen vidh Morast hade än tå fienden inne. När the danske flydde hem i sitt landh, woro the starcke widh pass 7000. man, och på Daal huserade the illa och iemmerlighen.

MARTIUS.

Den 30. Skifftadess Socknerna, och iagh fick Graffva in posteriori, medh Johanne Nicolai Mariestadiens. Och Samma daghen drogh iagh på båt til Säter vth på Hammeröön om afttonen kom också wällärde her Oluff Henrici tijt.

APRILIS.

Sid. 179.

Den 3. Drogo Herr Oluff och iagh ifrån Hammeröön och til Stadhen.

Den 4. Så gick [iagh] ifrån Carlstadh allena, och till Kaasevalla i Wäsehäradt til natten.

Den 5. Så gick iagh til kyrckian vthi Ölmehärat, och effter gudztiensten hem till Täfta.

Den 6. Om påskedagen ifrån kyrckian gick iagh til Skråckvijk.

Den 7. Thär ifrån och til kyrckian och sedhan hem.

Den 8. Så gick iagh allena till Carlstadh, och kom om afttonen tijt.

Den 9. Gick jagh och Johannes Nicolai til Graffva til våra sockner, och tå vij hade varit vidh kyrckian gingo vij först til Engebäck, och sedhan til Forssnääss til natten.

Den 10. Så gingo vij östre sijdan uthföre och til Önderudh.

Den 11. Så kommo vij til Klingerudh, thär vij om natten töffvade.

Den 12. Forskaffade wij våra Saker til Stoone, sedhan
 sid. 180. gingo wij til Kijlss prästegårdh, ty Sal. hooss gudh ¶Mester
 Suen Brun skulle daghen thär effter begraffvass.

Den 13. Så bleff hanss S. lekamen medh anseenligt
 lik-process, vthi en Stoor församblingz närvaro, nedsatt vthi
 Kijlss kyrckia, ifrån kyrckian begoffvo wij oss åter till prä-
 stegården, och iagh fick en rixdaler in specie för thet iagh
 gick för liket.

Den 14. Emedan iagh war i Kijlen, begärade Mester Sven
 Anundi Faxelius Pastor i Kijla, migh til att informera sina
 Söner, thet iagh honom loffvade.

Den 15. Så gick iagh och Johannes til Carlstadh, och
 kommo tijt om aftonen.

Den 16. Drogo Johannes och iagh medh Bååt vp til Graffva
 effter wår maat som stodh i Stone, och samma daghen kommo
 wij til Staden, på min deel fick iagh 3. tē.* och en Rixdaler.

Den 17. Folgde iagh på bååt ifrån Calstadh medh Hu-
 stru Elisabeth i Faxstadh, och henness dotter J. Elisabeth,
 och wij kommo tijt om afftonen.

Den 18. Kommo Landzherrenss tienare til Faxstadh, tā
 sid. 181. stegh iagh på ¶therass bååt, och folgde them til Hoonöön,
 thär iagh landsteegh, och trax rodde Månss migh öffver Bot-
 nen in til våra Siöbodar, thär ifrån gick iagh hem til Tåffta.

Den 19. Widh middagz tijdh gick iagh söder til Skräck-
 wijk, men om

Den 20. gick iagh hem ighen.

Den 26. gick iagh til Hultet till Andream Hultenium,
 och sedhan gingo wij bådhe til UlmeSkogh.

Den 27. Om afftonen gingo wij tādhan, och vid wästre
 Hultet skildess wij åth, om quellen kom iagh hem.

MAIUS.

Den 1. war kyrkiegångz ööl wthi Skräckwijk, thär var

* Se noten sid. 72!

myckit och förnembliigt folck församlat, såsom och Andreas Hultenius, huilken folgte migh om natten hem ifrån Skråkvijk.

Den 2. Drogo iagh och Andreas på båat ifrån Tåffte-landet til Carlstadh, oss folgte Oluff Gulbranson och min Syster Marijt, och vij säghlade yttre leeden, tå vij vthi en godh windh seglade på Råffvefiorden, föll min Syster oförvarandess aff båaten och i Siön, men likväl aff gudz nåde ¶inge Sid. 182. vij henne strax vp, om aftonen kommo vij til Staden. Tå kom iagh samma daghen vthi Noorssgården til att gästa, och thår fick iagh Liberam quadram aff Mester Sven i Kijla för tuenne hanss Söner, som iagh begynte att informera nembligen Anundum Suenonis et Daniele Suen[onis] Faxelios, men the tuenne äldre som war Christophorus och Erlandus Suen[onis] Skulle iagh ochså haffva inseandhe medh, medan the voro i Scholan, men medan the voro på bygden, måste iagh läsa för them alle ihoopa.

Den 24. Om pingessdagz aftonen, eller om lögerdagen för pingessdagen, fick vår krigsmacht in Morast Skanss, sedan han en långh tijdh hadhe warit belagd, medh accord, att fienden måste gåå vth vthan gewähr. Men tå the Danske hadhe vpgiffvit Skansen, flydde the aff räddhogha in i sitt landh, och vpbrände för sikh fyra sina egna Skansar, befruchtandess att våra skulle them bekomma. Sedan hade våra frij Spasseregångh vthi Noriget alt in til elfven Gloma.

JUNIUS.

Sid. 183.

Den 13. Om aftonen folgte [iagh] medh några andra på en Skuta, som skulle til Christinæhamn, ty Dn. Rector Skulle thår haffva sitt bröllop. och vij hadhe en skarp windh, til natten kommo vij til Hofflanda.

Den 14. Lätt iagh roo migh öffver Sundet til Löffnääss, thår iagh bekom häst hem til Tåffta. Sedan om aftonen gick iagh til Skråkvijk.

Den 15. Bittida om morgonen gick iagh hem, sedan

drogh iagh på båat åth Sönnääss til Christinæhampn, och samma dagh bleff Dn. Rector M. Gudmundus Erlandi Norenius wigdh medh J. Elisabetha Pederssdotter Flygge vthi Christinæhampns kyrckia.

Den 17. Agerade och spelte Diecknerna tuenne Comedier, en Latinsk för middagen om Susanna, men om afftonen en Svensk, om then Bedela granna Jungfrun, vthi then första Sustinerade iagh en personam, men i then andre tuenne.

Sid. 184. Den 18. gick iagh ifrån Staden och migh folgde Erlan-
dus Faxelius, tå iagh kom til Kyllëshammar, rodde the oss öfver wijkan, och om afftonen kom iagh hem.

Den 19. Fingo vij hästar hemma til Wässhäratz prästegårdh, sedhan fingo vij hästar thär til Bergh gästgiffvaren i Foghlewijk, men öfver natten voro wij i prästegården.

Den 20. Tå vij kommo til Bergh, legde vij hästar til Carlstadh, tijt vij kommo om middagz tijdh.

Den 26. War Distributio Paroeciarum, och iagh fick Graffva in posteriori, medh Suenone Johannis, och min deel köpte Nicolaus Olai Spaak för 10 R .

JULIUS.

Den 2. Folgde iagh och mine disciplar Nutricium och hanss hustru, huilcka hadhe varit vidh Pederssmessa marcknan, på båat ifrån Carlstadh til Kijla, tijt vij kommo sent om natten, och then daghen hadhe vij vacker wädher, och thär war iagh alt stilla then månan.

AUGUSTUS.

Sid. 185. Den 2. Drogh iagh och Erlandus till Kjellbyyn vthi Suanskogh, och wij reedo öfver Svanskogz fiället, en ondh
och oiempn wägh, thär syntess wåålet som emoot fienden fält war.

Den 3. Forom vij tādhan och kommo hem om afftonen. På thenna tijdh reeste om Kijla några fahner krigzfolck nether til Giötenborgh, som kommo ifrån Morast skanss.

Den 10. Drogh iagh och poickerna till Carlstadh, tå vij kommo på båt til Spesslanda, förde vij sedan våra Saker öffwer Eedet til Brooelffven, thär vij voro öffver natten.

Den 11. Seglade vij medh en godh windh, och kommo til Staden om afftonen.

SEPTEMBER.

Den 13. Bleff freden aldeless sluten emellan the Suenske och Danske, i Marckarijdh nedh vidh gränsen.

Den 22. Skifftadess Socknerna, och tå togh iagh inga Socknar, på thet iagh en annan gångh skulle fåå allena ett heelt giæld: På samma dagen begaff iagh migh åth Kijla medh poickerna, och vij legde giästgiffvare hästar, i Malöga voro vij om natten.

Den 23. Rodde the i Malöga oss till Hammar i Broo socku, thär fingo vij hästar, och kommo til Kijla sent.

OCTOBER.

Sid. 186.

Den 20. Drogh iagh cum Discipulis på wäghen til Carlstadh, och til Tarm vthi Broosockn hinde vij til natten.

Den 21. Rodde vij elffven vthföre, och tå vij kommo til Drängespringhet, töffvadhe vij thär en stundh, och samma dagh kommo vij til Carlstadh. —ss— Detta Sundet vthi Eedh sockn kallass för then skul Drängesprungit, att vthi förtijdhen war en dräng som hadhe kärleek til en pijga som var hema på andre sijdan sundet, tå han ville til samme pijgan att befrija sigh medh henne, halfver han summit öffver sundet, thär som thet war smalaste öffver, tå pijgoness Stiußmoder thetta förnam, wille hon icke att henness Stiußdotter skulle bekomma samma dräng, thärföre lätt hon sättia vidh ett bergh på södre sijdan sundet, thär drängen sprangh i siön, en huass pååle i siöbotnen, gent emot en liten udde som på norrsijdan gick vth i sundet, tijt pijgan plägar komma, tå hände sigh att drängen kom en affton til berget och fick see pijgan

sid. 187. på andre sijdan Ividh udden, sprangh han uthføre i siön, och i thet samma råkade han på påålen som gick honom tuerss igenom och måste altså sättia lijffvet til, här aff heeter thetta berget och sundet som för bemält ähr Drängesprångh.

NOVEMBER.

Den 7. War then Stoore och almenne tacksäyelse daghen för fredhen emellan the Svenske och Danske.

DECEMBER.

Den 17. Declamerade iagh vthi Scholan en Orationem Ligatam De Bello Sueco-Danico. och samma dagh war Distributio Paroeciarum, och iagh fick Kijla in posteriori, medh Jonâ Laurentij Barthelio.

Den 18. Woro hästar effter oss komne ifrån Kijla, om morgonen bittida begoffvo vij oss til wäg, och kommo til Kijle prästegårdh sent om natten.

Den 27. Begynte vij gåå våra sockner, och först begaff iagh migh medh Jonâ Laurentij tll Suanskogh, oss folgde ochså Petrus Petri som gick in priori, tå vij kommo til Sochnen, sid. 188. gingo Jonas och iagh seerskilt, och iagh folgde Petrum I Petri, och vij gingo til Rolffzbyyn til natten.

Den 28. Först gingo vij til kyrckian, Sedhan gick iagh Söder deelen i socknen, och Nicolaus Olai i Backa folgde migh på Petri vägnar, och i Kältegen voro vij om natten.

Den 29. Så kommo vij til prästegården vthi Suanskogh.

Den 30. Sedan Petrus och Jonas kommo til oss, reste vij alle i hoopa til Kijleprästgårdh.

Den 31. gick iagh och Jonas Hökeläggen och til Ström til natten.

ANNO CHRISTI 1646.

JANUARIUS.

Den 1. Sedhan vij hadhe warit i kyrckian i Kijla, gingo vij til Gambool.

Den 2. Kommo vij til natten till Backa vthi Tweta sockn.

Den 3. Gingo vij til Mååsevijk, thär vij voro then natten.

Den 4. Om en söndagh gingo vij til kyrckian i Kijla, och sedhan voro wij i prästegården then daghen.

Den 5. Tå wij kommo til Sätherskogh war thär gäste- Sid. 189.
budh och vij bleffvo quarre öfver natten.

Den 6. Kommo vij til Boolet, vthi Kijlesockn en bonde by beläghen.

Den 7. Lychtade vij heela gäldet, och kommo til prästegården, och iagh fick på min deel 11. t. * brödh. och 7. t. kiöt och 5. marcker penningar.

Den 11. Predikade iagh förste gången vthi Kijle prästegårdh i en stoor Saal Evangelium om bröllopet i Cana Galilæa Joh. 2. Samma dagh begroffz Sal. Botvidh Larson Ancker till Agnhammar, vthi Grumsshäradz kyrckia.

Den 18. Drogh iagh och Disciplerna till en gårdh på Knästadfället widh namn Budha, och tijt kommo vij sent om quällen, och tå war en mechta kall winter, att iagh kölde mina händer, så att hudhen sedhan gick aff fingerna.

Den 20. Drogo vij tädhan och hem til Prästegården.

Den 23. Drogh iagh medh poickerna til CarlStadh, och vij voro uthi Hageby i Broosockn om natten, tå war myckin Sniöö och ett ondt föhre.

Den 24. Kommo vij til Staden sent om natten, ifrån Sid. 190.
Eedsockn körde vij ijserna heela wäghen, och tå var en mechta häftigh och starck vinter och köldh.

FEBRUARIUS.

Den 3. Begynte iagh vthi Staden besökia Borgerskapet, och Colligera och vpbära the Beneficia och Scholæ almoser som the uthgoffvo, på wällärde Herr Larss Moroenj wägnar, huilcken Stadhen för Sockner hade, och effter han sjelff på

* Se noten sid. 72!

then tijden var hindrat, them att besöckia, så gick iagh i hanss Ställe, och samma weekan lyctade iagh, the goffvo intet annat ähn penningar.

MARTIUS.

Den 23. War Distributio Paroeciarum och iagh fick Kijla in posteriori medh Suenone Beronis.

Den 24. Om morgonen gick iagh ifrån Carlstadh och hem til Ölmehärat, migh folgde Ericus Holstenius, om quällen kom iagh til Tåfta.

Den 23. Gick iagh om afftonen till Skräckwijk.

Den 29. Om påskedagen thär ifrån til kyrckian, sedhan hem.

Sid. 191.

Den 31. Begaff iagh migh på väghen åth Kijla, och gick iagh then daghen vthan något fölie til Carlstadh.

APRILIS.

Den 1. Kom iagh til Malöga vthi Eedhsockn, thär var iagh om natten.

Den 2. Gick iagh allena öffver thet långa Knösta fiället, öffver huilket war en elack wägh, högga bergh, åther djupa daalar, samma wägh hadhe iagh aldrigh färdess tillförende, och samma dagh kom iagh til Kijla prästegårdh tå gingo Petrus Petri, och Sueno Beronis Kijlesockn, och förr hadhe the lyctat Suanskogh.

Den 6. Bleff Sueno quar i prästegården, men Petrus Petri och iagh gingo til Tueta, och i Snåre voro vij öffver natten.

Den 7. Kommo vij til Leerbyyn till natten.

Den 8. Sedhan vij then Socknen lyctat hade, gingo vij til Eedh i Kijla.

Sid. 192. Den 9. Til prästegården sedan drogo vij til Wssbool effter wår maat, thär ifrån gick iagh några gårdar som resterade på söder sijdan Siöön, och kom hem til prästegården

om quällen. På min deel fick iagh 7. pundh brödh, 4. pundh kiöt, och 6. ~~sk~~ koppermynt.

Den 12. War iagh medh vthi Torp i Begraffningz ööl, ty Cappelaan Sal. Her Jon Nilson Mariestadius begroffz samma dagh vthi Kijla kyrckia, om afftonen kommo vij til prästegården, tå folgde ochså Herr Nilss Pastor i Gilberga Nutricium hem.

Den 23. Drogh iagh medh poickerna til Carlstadh, och om natten voro wij widh Tarm, på en lustigh platz hooss elffven.

Den 24. Kommo vij om afftonen til Stadhen, och then dagen war ett wackert wädher.

JUNIUS.

Den 24. Skiffadess Socknerna, och tå fick iagh allena Kijla gieldh in posteriori, ty then ena deelen fick iagh i Stället, för thet iagh hösten tilförende inga socknar bekom, then ene parten aff Kijla köpte Nutricius aff migh åt sin Son Christoph.

JULIUS.

Den 2. Drogo Nutricius och hanss Hustru hem ifrån Pedermessa märcknan, them ^{Sid. 198.} Ifolgde iagh och mina disciplar på bååten, och vij rodde then dagen til Mellbyyn i Broosockn, thär vij voro om natten.

Den 3. Kommo vij hem til Kijla, och vthi Hammar fingo vij hästar ölfver Skogen til Kiärholmen.

Den 18. Begynte iagh och Christophorus Faxelius gåå våra Sockner, och vij gingo til Jngerbyyn then dagen.

Den 19. Gingo vij til kyrekian i Svanskogh, och sedhan til Giöerudh.

Den 20. Thär ifrån gingo vij till Byyn thär vij voro om natten.

Den 21. Till Kielbyyn, och tå war Nicolaus Nicolai Cygneus thär.

Den 22. gingo wij til Flaatebyyn vthi Kijlesockn.

Den 23. Kommo wij hem til prästegården om afftonen.

Den 24. Gingo wij til Tveta, och til Gottanna til natten.

Den 25. Tå wij kommo til kyrkian om S. Jacobi dagh, kom ingen präst tijt, therfore predikade iagh thär i Tveta i prästegården i en stoor stuffva. Samma daghen gingo wij til Backa i Tveta.

Den 26. Lycktade wij then socknen, och kommo til Backa i Kijlesockn.

Sid. 194.

Den 27. Kommo wij om morgonen hem til Kijleprästegårdh.

Den 28. Gingo wij Höökeläggen, och til Daalen på östre sijdan Harefiolen, thär voro wij om natten.

Den 29. Lychtade wij heela gieldet och kommo hem til prästegården, på min deel fick iagh $6\frac{1}{2}$ t. * ost, $\frac{1}{2}$ t. kiöt, 7. t. brödh och 2. daler koppermynt.

AUGUSTUS.

Den 7. Drogh iagh på båt til Carlstadh, medh mine Discipulis, och widh wästbroo woro wij om natten.

Den 8. Kommo wij öffver stoore Siön och til elfven i Carlstadh, thär mörekret oss påkom, så att wij måste thär öffver natten förtöffa.

Den 9. Om morgonen bittijda kommo wij til Stadhen.

SEPTEMBER.

Den 20. War Distributio paroeciarum och iagh fick Kijla in posteriori, medh Suenone Beronis, men min deel gick Laurentius Benedicti i Boolet, och iagh fick 7. t. * kiöt, 8. pund brödh, 3. daler kopper.

Sid. 195. Den 21. Drogh iagh til Kijla och mine disciplar, i Wåx-nääss legde wij hästar til Noorssprästegårdh, thär wij voro öffwer natten.

Den 22. Fingo wij hästar i Noor til Maalöga, och vidh

* Se noten sid. 72!

Grufföönss slott töffvadhe vij en stundh för ähn vij kommo öffver sundet, sedhan legde vij hästar i Maalöga i Eedsockn, och reedo öffver thet bergotta Knööstad fiellet, och kommo om quällen til Kijla. —ss— Grufföö slott ähr funderat vthi Edzsundet, på en högh holma, huilcken siön gåår så när omkringh, men tå siöhögd ähr gåår vatnet alt omkringh honom, thetta slottet haffver i fordom tijdh varit mycket stort, som wäl synass aff thess ruderibus, men nu ähr thet alt förfallet, och ähr öffverst vppå en muur wäxt en biöreck, som ähr mechta gammal och ganska stoor, omkringh slottet på söder sijdan ähre stoore wallar vpkastade, ifrån slottet in til Eedzlandet, ähr lithet sundh, men myckit diupt, huilket och aldrih fryss medh ijss. ifrån nörre sijdan till Slotzholman gåår en längh broo. Thet säghess ochså neder i samma slott liggia fördolda ägodeclar. På thetta slottet ^{Sid. 196.} bodde sist en Frw, benämbd Rangela, hon drogh en gångh åth Westergötlandh, och tå hon war på reesan och kom til thet Sundet, som gåår vth i Åhrssfiorden widh Bue i Eedzsockn, tå vphoff sigh ett starckt wädher, så att Skutan föll omkull, och hon druncknade i Åhrssfiolen vidh munnen på sundhet, thär aff fick sundet sitt namn, att thet kallass Rangela sundet, tå folcket som bodde näst vidh Slottet förnummo att Fruen war i siön bortte bleffven, gingo the til och vpbrändhe Slottet, effter som the måste thär giffva toll åth samma Frw, tå the reeste slottet förbij, och såledess bleff thet ruinerat och omstört. En part föregiffva att tvenne bönder gingo vth om en natt, then ene satte sigh på Eedzbonden, och then andre på ett bergh strax vidh slottet, tå ropade then ene til then andre säjandess: granne läna migh tin kättil, then andre suarade, huadh vil tu medh honom? tå sadhe han: Jagh wil siuda Frw Rangela på Eedzslott, ty hon tagher förmycken tull aff fattigt folck. Thär ^{Sid. 197.} til then andre suarade: Io men tu skalt honom gerna bekomma, men siudh henne wäll. Tå Frwen thetta fick hööra, bleff hon förskräckt, flydde tadan och begaff sigh

åth Westergötlandh, men tå hon kom vth i Åårssfiolen bleff hon bortte vidh Rangela sundet, som sedan aff henne fick sitt namn.

OCTOBER.

Den 11. Predikade iagh vthi Kijla kyrckia, den 20. söndagen effter Trinit: om bröllopzkläderna, Matt. 22.

Den 22. Drogh iagh och mine disciplar på båt til Carlstadh, och i Mellbyn voro vij om natten, tijt vij kommo mechta sent.

Den 23. Kommo vij til Onssöön, och tå vpvæxte emot afftonen en starck storm.

Den 24. Bleff wädret något stilla, strax goffvo vij oss til wäg, och kommo samma daghen til Stadhen.

DECEMBER.

Den 15. Begynte något lijte til att frysa på, ty alt in til thenna tijdhen hadhe än tå varit regn och leenvädher.

Sid. 198.

Den 17. War Distributio paroeciarum och iagh fick Kijla in posteriori, then andre deelen kiöpte Christophorus Faxelius aff Johanne Nicolai Mariestadiensi.

Den 18. Drogh iagh medh Discipulis til Kijla, oss folgte ochså Laurentius Benedicti och vij voro om natten vthi Årta i Segerstadh sockn.

Den 19. Kommo vij til Walnewijkan in på Knösta fället til natten.

Den 20. Tå vij kommo til Ström i Kijle sockn, lätho vij hästarna simma öffver Höökeströmmen, och kommo til prästegården sent om afftonen.

Den 21. Predikade iagh i Stughan i prästegården om S. Thomæ dagh.

Den 26. Annan dagh Jwl drogh iagh til Backa i samma sockn, thär war bröllop.

Den 27. Tådhan til kyrckian i Kijla. Thenna tijdhen gingo Christophorus och Erlandus socknerna i Kijlegiäldh,

Erlandus gick för migh, tå the lychtat hadhe, fick iagh på min deel 11. t. * kiöt, 10. t. brödh, 8 Marcher lijn. och 2. daler koppermynt.

Den 29. War iagh vthi Torp, thärifrån gick iagh til Biörckåass och Säter, sedhan hem.

ANNO CHRISTI 1647.

Sid. 199.

JANUARIUS.

Den 1. Predikade iagh vthi Stuffvan i Kijleprästegårdh, om Christi omskäreelse, Luc. 2. Then samme daghen war ett wackert Soolskeen och stilla lugt.

Den 24. Drogh iagh ifrån Kijla medh mina Disciplar och til Carlstadh, men i Rämnenne vthi Broosockn voro vi öfwer natten.

Den 25. Kommo vij sent om quällen til Stadhen, och tå var godt föhre. Thenna tijdhen fick iagh tilredz en askefärgott klädningh, som kostade migh 11. Rixdaler.

MARTIUS.

Den 16. Wthi Fastetingz marcknaden agerade diecknerna på Herregården i Carlstadh, en Comoediam, om Oluff Skottkonungh, och tå hade iagh personam Archiepiscopi.

Den 27. Drogh iagh til Öckne i Foglewijk, såsom och några andra diecknar til begraffningh, och vij kommo tijt om quällen.

Den 28. Begroffz wällaktat, Jon Larsonss [Hustru Sal. Sid. 200. Frw Anna Bratt i Wässhäradz kyrckia, tijt vij ochså folgde, sedan ifrån kyrckian gingo vij åther til Öckne.

Den 30. Fick iagh häst i Öckne, och redh til Carlstadh, tijt iagh kom om middagen.

Den 31. Fick iagh reeda en gråå klädningh, som migh kostade 7. rixdaler.

* Se noten sid. 72!

APRILIS.

Den 10. War Distributio paroeciarum, och iagh fick Kijla in posteriori, medh Bryntone Olai, men min deel soldhe iagh för 3. rixdaler.

Den 11. Drogh iagh med poickerna til Kijla, och i Noorss prästegårdh voro wij om natten.

Den 12. Drogo vij til Knösth, thär vij bleffvo om natten.

Den 13. Kommo vij hem til Kijla, och tå war Maatmodher, hustru Catharina Erlanssdotter myckit siuckligh. — ss— Sedhan iagh kom til Kijla, begynte en aff mina oxlatänder på wenstra sijdhan och nedre käfften myckit til at wärcka, huilcken tandewärck sällan gaff någon lijsa, uthan altijdh wärckte, men den 8. Maij, lätt iagh Medicum Mäster Sid. 201. Hendrick i Carlstadh tagha henne vth, sedhan iagh kom til Stadhen, huilcket skedde medh en stoor wärck och sueda, ty hon gick vthaff, och rötterna bleffvo quarre sittandess, thär effter värckte then deelen som quar satt på migh ganska häfftigt, alt in til den 20. eiusdem, sedan, thess gudhi skee loff, bleff iagh vthi henne aldeless godh, och fih min helsa igen.

MAIUS.

Den 1. Predikade iagh Phil: Jacob: dagh vthi Stuffvan i Kijle prästegårdh.

Den 2. Drogh iagh till Torstensshbyn till Bröllop.

Den 3. Om morgonen thär ifrån och hem til prästegården.

Den 10. Drogh iagh på bååt, och mina disciplar til Carlstadh, tijt kommo vij samma dagen om quällen.

Den 17 och 18. War prästemöte vthi Carlstadh, huilcket Mäster Sven Benedicti Elffvedalius hölt, ty han war bleffven Superintendens, och thet war thet första som thär höllss, ty tilförende höllss the i Mariestadh. M. Sueno Elffvedalius war

förr Pastor i Frijsdaalen, i hanss ställe kom M. Magnus Mariestadiensis.

Den 22. Kom til migh och mina discipular ett breff, som Sid. 202. lydte om min maatmodher, att hon war i Herranom affsompnatt den 20. eiusdem, klockan 4. om morgonen, och wij skulle begiffva oss hem til Kijla. Samma dagen klockan 2. efter middagen drogh iagh hem till Täffta, att tala medh min Broder Oluff Månson, som lågh ganska illa siuker aff Pthisi eller lungesottan, til Foglewijk hade iagh häst, sedan gick iagh, och kom sent om afftonen hem, och tå var min Broder så illa siuker, att han lågh rent för dödhen, och war på honom inthet annat ähn bara beenen. Samma siukdom fick han den 17. Martij, huilcken han hadhe in till den 6. Junij, sedan begynte han igenom gudz hielp bliffva något bättre, och en tijdh ther efter bleff han aldeless för samma siukdom frisk och sundh.

Den 23. Om morgonen gick iagh till Skråckwijk, thär iagh töffvade en lithen stundh, sedan gick iagh hem, och strax begaff iagh migh på väghen til Carlstadh, til Wässhäradt hade iagh häst, sedhan gick iagh til Bergh i Foglewijk, til natten. Natten tilförende bleff Sven i Giästlöosa död aff hiertestingh.

Den 24. Kom iagh vidh middagz tijdh til Stadhen. Sid. 203.

Den 29. Drogh iagh medh Discipulis hem til Kijla, och i lille Noor voro wij om natten.

Den 30. Kommo wij om afftonen til Kijle prästegårdh, thär som var en stoor sorgh och grååt, bådhe aff fadhren och barnen. öffver Knöstadh fiället drogo wij samma daghen.

JUNIUS.

Den 9. Om fjerde dag pingessdagh begroffz S. hooss gudh h. Catharina Erlandzdotter, vthi Kijle kyrckia, vthi en stoor församblingz myckenhet. Mäster Päder i Arffvijka hade vthfärdz predikan, men Superintendenten, predikade lijkpredikningen.

Den 24. Predikade iagh om Joh: Bapt. dagh vthi Kijle prästegårdh i Stuffvan. Såsom och den 29. om Petr. Paul. dagh predikade iagh i Stuffvan.

Denne tijdhen tå Distributio Paroeciarum skedde i Carlstadh, fick iagh Kijla in posteriori, medh Suenone Johannis, och hanss deel kiöpte Christophorus Faxelius.

Sid. 204.

JULIUS.

Den 3. Om afftonen drogh iagh och Erlandus Suenonis Faxelius til Carlstadh, ifrån Kijla förde vij våra hästar öfver Haarefiolen til Ölssrudh, och sedan rede vij åth Bue, och om natten öfver Knösthad fiället, tå vij kommo til Malöga, töffvade [vij] en stundh och huijlade oss, sedan reste vij til Staden, tijt vij kommo om middagztijdh.

Den 5. Drogo vij tädhan, och til Noorssprästegårdh til natten, tijt kom ochså S. Anundi Brunij hustru, Maria.

Den 6. Drogo vij tädan, och oss folgte samma hustru Maria, och om afftonen kommo vij til Kijla.

Den 12. Om afftonen gick iagh och Christophorus til Svanskogh, att thär gå våra sockner, och om natten voro vij vthi Jngerbyyn.

Den 13. Kommo vij til Giörudh vthi Svanskoghsockn.

Den 14. Till Skulerudh thär vij voro om natten.

Den 15. Kommo vij till Kiällebyyn til natten.

Den 16. Til kyrckian, ty thet war en Solenne bönedagh, sedan gingo wij Kijlesockn, och til Sandbool.

Sid. 205.

Den 17. Kommo vij hem til Kijla och samma dagen begoffvo vij oss til Tveta, och i Walnääss voro vij om natten.

Den 18. Til prästegården i samma Socknen.

Den 19. Lychtade vij then socknen, och kommo hem til Kijla.

Den 20. Så gingo vij åth Höökeläggen och til Bråten.

Den 21. Kommo vij hem til Kijla, sedan vij heela giäldet ändat hadhe.

AUGUSTUS.

Den 13. Om afftonen drogh iagh och mina disciplar på båt til Carlstadh, och i Spesslanda voro vij om natten.

Den 14. Kommo vij medh en godh windh til Stadhen.

Den 31. Drogh iagh på båt hem til Ölmehöratt, och migh folgte mine disciplar, nemligen Faxelij, såsom och Laurentius Benedicti, och vij kommo till Sandnäass til natten. Samma natt vpväxte en ganska stoor storm, så att vår båt gick sin kooss, huilcken wij icke finge igen på några dagar för Storm skuldh.

SEPTEMBER.

Den 1. Rodde the i Sannäass oss öffwer sion til Mellan- Sid. 206.
wijken, thär ifrå gingo wij hem til Täfte.

Den 2. om middagz tijdh gingo wij vp til Rudzbärgh, och besåge kyrckian. Sedhan gingo wij til Wgleboo, thär ifrån hem, och om quällen til Skråkwijk, thär vij voro om natten.

Den 3. Begoffvo vij oss på reesan til Carlstadh, och vidh Linåass funno wij ighen vår båt, sedan rodde wij til Faxstadh til natten.

Den 4. Kommo vij om middaghen til Carlstadh, och then daghen war ett wackert wäder.

Den 8. Wthi Mårnessa marcknaden kiöpte iagh migh en vngh häst för 5 $\frac{1}{2}$. Rixdaler. och iagh sände honom hem till Kijla.

På thenna tijdhen begynte then innerste tanden på nedere käfftan, och högre Sijdhan til att wärcka, huilcken tandewärck war mycket skarp, och plågade migh illa, in til den 15. Octobr. tå bleff iagh igenom gudz hielp något bättre, men tanden värckte vth på migh och henness rötter bleffvo quarre sittandess.

Den 22. War Distributio paroeciarum och iagh fick Sid. 207.
Noor in priori, medh Suenone Laurentij Nericiensi, och min

deel köpte Dn. Botvidus Laurentij Studiosus quidam, för 4. Rixdaler och en ortt, men iagh köpte Kijla in posteriori igen aff Johanne Nicolai Mariestadiensi för 3. Rixdaler, then andre deelen i Kijla hadhe Torstanus Erici. Samma dagen drogh iagh och mina disciplar, såsom och Laurentius Benedicti i Boole, til Kijla, och i Noorssprästegårdh voro vij om natten.

Den 23. Drogo vij öffver Knöstadh fjället, och kommo om afftonen hem. —ss— Samma dagen fick iagh illa ondt aff ictewärck eller torrvärck, vthi then vänstre roorleeden vidh länderna, och iagh måste strax til Säng, och hade en sådan suår och häftigh plåga och värck, att iagh icke fick vända migh, myckit minder gåå aff Ställe alt in til den 28. Sedan igenom gudz hielp bleff iagh någott bättre. Thenne siukdomen fick iagh åhret tilförendhe om wååren nembligh 1646. att iagh kände honom anfächta migh stundom i thet högra lååret, och vnderstundom vthi thet wenstra, men icke så häftigt som thenne gången.

OCTOBER.

Den 13. Kom Torstanus Erici til Kijla, tå begaff iagh migh tillijka medh honom på Socknerna, och wij gingo til Biörbyyn till natten.

Den 14. Kommo wij till Berganna wthi Svanskogh sockn.

Den 15. Till Nääss i samma socknen, thär vij voro om natten.

Den 16. Kommo wij till Sätterskogh vthi Kijle sockn.

Den 18. gingo wij til Tweta sockn och til Guttanna til natten.

Den 19. kommo vij til Smersslidh thär vij voro öffver natten.

Den 20. Lychtade vij then socknen, och kommo hem til prästegården.

Den 21. Så gingo wij Höökeläggen, och kommo samma dagh hem.

Den 22. Drogh iagh om morgonen på bååt til Carlstadh, såsom och mina disciplar, och Torstanus Erics, och vij kommo til Bääröön til natten, och tå vij kommo tijt, begynte thet til storma och blåsa ganska häfftigt.

Den 23. Woro vij heela dagen stilla i Bärön för then Sid. 209.
 stora Stormen skull.

Den 24. Bleff vackert vädher, och vij goffvo oss til Siöss, och kommo om quällen til Stadhen.

DECEMBER.

Den 18. War Distributio paroeciarum, och iagh fick Frijsdaalen in posteriori, men min deel bytte iagh medh Domino Erico Petri Uranio, för Noor in priori, then andra parten i Noor hade Sueno Laurentij Nericiensis.

Den 20. Drogh iagh medh mina disciplar til Kijla, såsom och Magnus Erics, och Laurentius Benedicti, och sent om qvällen kommo vij til Sacellanum i Noor vällärde Herr Eskil, som boor mitt på Noorss Skogen, thär voro vij om natten.

Den 21. kommo vij om qvällen hem till Kijla.

Den 24. Begaff iagh migh ifrån Kijla och til Noor på mina Socknar, iagh togh min häst och körde medh honom, och thet var ett ondt föhre och myckitt vatn, och på ijserna, och tå iagh kom till Eedhsockn begynte mörcka på, tå Sid. 210.
 iagh medh stoor möda öffver Sundet widh Slottet, sedan kom iagh sent om Julenatten till Herr Eskill Cappelan.

Den 25. körde iagh om Juleottan till Noor, och tå iagh kom til kyrckian, war Sueno Laurentij thär, ifrån kyrckian gick iagh och Sueno til prästegården.

Den 26. Gingo vij til Segerstadz kyrckian, och sedhan till Hanewijk.

Den 27. Kommo vij til Soolbergh, Sedan vij Segerstadh Udden lychtat hade.

Den 28. Om qvällen kommo vij till Kartterudh till natten.

Den 29. Till Abbertaan thär vij om natten gjorde oss lustige.

Den 30. Kommo vij til Oluff pipare i Segerstadh byn, och medh honom bytte iagh min häst, för huilcken iagh fick ett ungt Stodh.

Den 31. Drogo vij til Grumsshärat, och i Sem voro vij om natten. —ss—

På thenna tijdhen begynte iagh åther till att fåå ondt aff samma ichtevärckvthi min högra roorleedh, huilcken värk jagh hade i fiorton dagerss tijdh, att iagh medh stoor mödha fick reesa omkringh, sedan bleff iagh åther någott bätter.

Sid. 211.

ANNO CHRISTI 1648.

JANUARIUS.

Den 1. Bittida om morgonen gingo vij til Aghhammar, thär höllss predikan föör Fruen, sedan tiensten war ändat, gingo vij till kyrckian, men om aftonen begaff Sveno sigh åth Borvikeläggen, och iagh drogh til Långstadh läggen, migh folgde Erlandus Svenonis i Sem, och i kyrckiebool vore vij om natten.

Den 2. kommo vij til Moosevijkan, samma dagh kiörde iagh nedh min öök vthi en bäck, huilken vij medh stoor mödha vpfinge.

Den 3. kommo vij nedh til Portele till natten.

Den 4. Tå iagh kom til Sem, var Sveno thär, och strax drogo vij till Eedh sockn, och i Grufföna voro vij om natten.

Den 5. Till Malöga, thär vij bleffwo öffver natten.

Den 6. Till väster Sägemoen, och samma natten bleff mitt Stodh slagit vthi lååret, thär aff thet haltade myckit.

Den 7. kommo vij sent om quällen till Sem.

Sid. 212.

Den 8. Tå vij kommo til Hvalom, sände iagh mitt stodh til Oluff pijpare i Segerstad byn att låtha bota thet.

Den 9. kommo vij till Löröm, och tå war thär mycket fremmat folck.

Den 10. Till Utterudh och thär war Juulekörnessa.

Den 11. Om afftonen sent gingo vij tädan och til Strandh.

Den 12. Kommo vij til prästegården vthi Noor.

Den 13. Lychtade vij heela gjäldet, och kommo til Warpenääss til natten.

Den 14. Gick iagh til Edzbergh i Segerstadh sockn, thär iagh köpte några böcker uthaff Nilss Hanson.

Den 15. Om afftonen gick iagh tädhan, och til Segerstadh byn, och tå war min öök bootat i sitt knää, att han icke meer haltadhe.

Den 16. Drogh iagh til Warpenääss, och togh thär min maat, legde också en häst thär, Sedhan drogh iagh till Carlstadh.

Den 17. Drogh iagh ifrån Stadhen och hem til Ölmehärat, och tå togh iagh medh migh alla mina böcker och andra Saker, effter som iagh war aldeless sinnader effter en kort tijdh, reesa til Academien i Ubsala. Vthi Staffver ååsen var iagh om natten, och migh folgde Elaus Magni Schroderus.

Den 18. kom iagh hem til Tåffta, alt in til thenna tij- sid. 213.
dhen war ingen winter, vthan altijdh regn och wååt väderleek.

Den 29. Redh iagh til Carlstadh, tijt iagh kom om afftonen. Tå iagh kom til Stadhen bleff iagh aff goda wänner persuaderat, att bliffva thär quarre til Sommaren, effter som thet var än tå inthet föhre, vthan altijdh regnvådher, tå besinnade iagh migh, och bleff altså thär länger.

Den 30. Fick iagh Liberam Quadram, och en godh lägenheet medh maat och dricka hoos wällaktat Jon Larson i Öckne, för trenne hanss Söner, som iagh begynte informera, nemligh Laurentium, Petrum et Danielem Jonæ, och iagh kom vthi hanss gårdh i Carlstadh til att gästa. Sedhan sende iagh mitt Stodh hem, och lätt föra till migh mina böcker.

Den 31. Bleff iagh Notarijus vthi Carlstadz Schola.

FEBRUARIUS.

Den 16. Folgde iagh medh Bönder som kommo ifrån Bergzslagen til Kijla, och kom til prästegården sent om quällen.

Sid. 214. Den 17. Om afftonen gick iagh til Torp [thär iagh kiöpte några böcker, sedan gick iagh til prästegården. Och samma daghen drogo Christophorus och Erlandus Suenonis Faxelij til Ubsala.

Den 19. Drogh iagh ifrån Kijla, thär iagh aldeless valedicerade. Häst legde iagh migh i Torp, och togh medh migh min maat, som iagh om hösten fick på Socknerna, och drogh til Carlstadh, men tå iagh kom litet in på Söörmoon bleff bara natten, och på sidstone gaffz hästen vp, så att iagh om natten måtte beeta på Moon. Tå begynte gasten myckit til att roopa och Skrija, vthi ett faassligit kiärr eller hult. Vthi Skogerna på the ortter, plägar ochså offta hörass ett förskräckeligitt troll som kallass Ööpekullan, huilcken förfärligen högt roopar, och tå man henne suarar, plägar hon komma och slåå både häst och karl til marcken. Detta trollet ähr, som sägess aff Skogzmän, een mechta stoor Ugla, och kan medh rätta kallass en Harpya, om huilka Wirgilius Skriffver. Hon skrijar lijka som en gast, doch likväl ähr emellan sid. 215. them en åthskilnat. Samma natten [kom iagh mechta sent til Stadhen. —ss— Thenne tijdhen soldhe iagh mitt Stodh för 4. Rixdaler.

MARTIUS.

Den 26. Skifftadess Socknerna, och iagh fick Frijssdalen in posteriori, huilken iagh solde Haquino Torstani för 5. Rixdaler.

Den 28. Drogh iagh medh mine disciplar hem til Öckne.

APRILIS.

Den 1. Om Påske affton fick iagh häst vthi Öckne, och så redh iagh hem til Tåffta, tijt iagh kom om afftonen.

Den 2. Om påskedagen ifrån kyrckian drogh iagh [til] Vgleboo, och sedhan om qvällen hem.

Den 3. Ifrån kyrckian folgde iagh Dn. Christophorum Nicolai hem til Öllmehäradz prästegårdh, huilken prästegårdh haffver sitt namn aff en bäck som rinner nedan för honom, ty prästegården kallass Skåre, aff Skårebäcken.

Den 4. om morgonen gick iagh hem, och sedhan til Skrockwijk, thär iagh war om natten.

Den 5. om morgonen gick iagh hem, sedan reedh iagh Sid. 216. till Öckne.

Den 22. Drogh iagh på båt ifrån Öckne medh mina disciplar, til Carlstadh, tijt kom iagh om qvällen.

MAIUS.

Den 13. Så gick iagh och Sven i Vgleboo til Ölmehäradt, och om qvällen kommo vij til Täfte.

Den 14. Christnadess vthi Ölmehäradz kyrckia Torbiörss lille Son Peder, Fadder eller wittne thär till war iagh och Oluff Pärsson i Vgleboo.

Den 15. gick iagh til Skräckwijk, och samma daghen åter hem.

Den 16. Fick iagh häst hemma, och reedh til Wässhäredz prästegårdh.

Den 17. Drogh iagh thär ifrån på båt til Carlstadh i fölie medh Hustru Bengta Håkonssdotter, och kom om mid-dagen tijt vthi ett vackert wädher.

Vthi thenne månen kom en Greek til Carlstadh, huilken war född i Grekelandh, och Biskop på then ödhen Pathmo vthi thet Æægeiske haffvet, han bleff fången aff Turcken på haffvet emellan Ægypten och Grekelandh, och sedan fängzsligh förder in i Turckijt, tå han hade thär en tijdh varit fången, bleff han aff en Christen Munck ransonerat och lööskiöpter för 12000 Rixdaler. men nu reeser han omkringh Christenheeten att förskaffa sigh penningar åth samma Munck. Sid. 217.

Han hade vthaff konunger och potentater goda pass och be-
vijss, han bekom the penningar som i pungen föllo på en
Söndagh. Italiensk och grekisk måål talade han, war en långh
man, met suart håår och skägg, och hade sijda och långa klä-
der effter österlänningerss sätt och wijss.

JUNIUS.

Den 26 och 27. war Synodus vthi Carlstadh, och thär
voro månge präster församblade både ifrån Wermelandh och
Wassboo. Der var också Disputatio De Deo Trinuno Præ-
side admodum Reverendo et Præclarissimo Domino Superin-
tendente M. Suenone Benedicti Elfvedalio. Responde M. An-
dreå Birgeri. Opponentibus M. Johanne Petri Forseo et M.
Andreå Petri Hofflander.

sid. 218. Den 28. War Distributio parociarum och iagh fick
Frijsdaalen in posteriori, men iagh bytte medh Brynolpho Ar-
vidi, och fick Noor in priori, medh Torstano Erici i Blomskogh.

JULIUS.

Den 4. Begaff iagh migh på Socknerne til Noor, och
iagh gick til Warpenääss til natten.

Den 5. om morgonen kom Torstanus Erici tijt, Sedan
gingo vij til Malöga vthi Edsockn.

Den 6. Til Qvarnetorp, thär vij voro om natten.

Den 7. Lychtade vij then Socknen och kommo til Wer-
merudh i grumsshäredz sockn.

Den 8. gingo vij seerskilt vthi thenna Socknen, och iagh
gick til kyrkiebool vthi Långstادلäggen, och migh folgede
Nicolaus Andreae Modenius.

Den 9. kommo vij til Sem, thär töffvade iagh effter Tor-
stanum, huilcken kom tijt andra daghen.

Den 11. Sedhan vij then Socknen lychtat, gingo vij til
Lärom i Noorsockn.

Den 12. Kommo vij til Smedzstadh, thär vij voro om natten.

Den 13. Kommo vij sent om qvällen til Noorssprästegårdh.

Den 14. War en almenne faste och bönedagh, tå drogo Sid. 219.
 vij til kyrckian i Segerstad sockn, och sedhan gingo vij til
 Assbergh en Herregårdh, til natten.

Den 15. gingo vij alt söder omkringh Segervdden, som
 är myckit långh och sträcker sigh vthi Wäneren, och vij kom-
 mo til prästbool til natten.

Den 16. Tå vij hade lyctat heela giället, drogo vij på
 bååt ifrån Gyttwijkan och til Carlstadh, wij rodde heela natten.

Den 17. om morgonen kommo til Stadhen.

Den 22. gick iagh til Öckne i Foglewijk, och tå war
 iagh aldeless sinnader att reesa ifrån Carlstadh, och til then
 konglige Academien i Åbo, thetta iagh för min Nutricio be-
 rättadhe. Tå begiärade han, att iagh skulle också tagha med
 migh til Finlandh hanss Son Laurentium Jonæ, thet iagh ho-
 nom loffvade.

Den 23. gaff Nutricius migh 10. in Specie Rixdaler. Se-
 dan gick iagh tädan, och til Wässhäradz prästegårdh, thär
 iagh war til middagz måltijdh, sedan gick iagh hem til Tåffta.

Den 29. Drogh iagh på bååt til Svartebergh, sedhan Sid. 220.
 gick iagh til Oluffzrudh, thär rodde the migh öffver Sundet
 til PrästeRudh, sedan gick iagh til Christinæhampn, när iagh
 hade thär varit i några timmar, drogh iagh åter hem sent
 om quellen.

AUGUSTUS.

Den 2. Redh iagh til Öckne i Foglewijk,

Den 3. Redh iagh til Carlstadh, tå woro tijt komne
 Olaus Andreae Flugnander, Ericus Johannis Fabrinander, som
 också ville til Åbo i Finlandh. Andra daghen kom också
 Laurentius Jonæ Eekman tijt.

Den 5. Fick iagh och mina Socij, våra Testomonia, aff
 Dn. Rectore M. Gudmundo Erlandi Norenio.

Den 6. om en Söndagh voro vij til Herranss Nattvardh,
 och sedan om afftonen kl: 9, tå vij vårt Valet hadhe druckit,

begoffvo vij oss ifrån Stadhen, uthi ett stort medhfölie aff the förnämsta i Staden, medh Discantz siungande om Herregården öfver Carlssbergh och Nye broden til andre sijdan elffven,
 Sid. 221. tädan iagh och Laurentius Jonæ Greste om natten til Öckne, men Olaus och Ericus bleffvo i Svijnebäcken, och sedan drogo the til Täffta.

—ss— Vthi Carlstadz Schola hade iagh varit i 12 åhr och en Termin.

Docentes voro these:

när iagh bortreste.

Episcopus eller Superintendentens war then ährewördige Herren Mester Sven Elfvedalius, huilcken bleff Biskop 1648. vthi Maio, och han predikade den 21. Majj, sin förste predikan vthi Carlstadh.

Rector Scolæ war M. Gudmundus Erlandi Norenius, som först kom i Scholan anno 1639. och bleff ConRector, men sedan, 1641. bleff han Rector, den 5. Augusti, på huilken dagh Sal. Her Bengt Nilson Carolstadius bleff Lector Theologiæ.

ConRector war M. Nicolaus Magni . . . Hungvidius, huilken kom i Scholen Anno 1640. den 29. Julij, och bleff Supremus Collega. men anno 1641. den 5. Augusti bleff han
 Sid. 222. Lector Græcæ Lingvæ, och anno 1643. vthi Januario Gbleff han Conrector. Jfrån den 2. Majj 1640, in till den 17. Junij war (:beata memoria:) Dominus Andreas Thomæ Cygnæus vice Collega i Scholen, vthi M. Nicolaj Hungvidij Ställe.

Lector Eloquentiæ war M. Andreas Bergeri Kilander, huilken bleff Eodem anno den 3. Junij introductus å plurimum Reverendo Domino Episcopo.

Collega Supremus war Dn. Nicolaus Erici Hoffstenius, huilken kom i Scholan den 6. Febr. 1643.

Collega intermedius war Dn. Ericus Erici Jlbergius, som kom i Scholan den 14. Majj. 1640.

Collega infimus war Dn. Laurentius Olai Moroenius, som kom i Scholan den 5. Augusti. 1641.

Discentes voro thesse:

Catalagus totius Coetus Scholæ Carlstadiensis tunc temporis.

1648 in Junio. Classis Dn. Rect:

Petrus Magni Gyllenius.	Nicolaus Laurentij.	
Torstanus Erici.	Nicolaus Andreaë.	
Brynolphus Arvidi.	Laurentius Jonæ.	
Andreas Andreaë Hultenius.	Ericus Andreaë.	
Daniel Simonis.	Ericus Holsteni.	
Petrus Olai Piscator.	Nicolaus Svenonis.	
Magnus Erici.	Torstanus Jesperi.	
Jonas Jordani.	Daniel Petri.	
Olaus Andreaë Flugnander.	Johannes Gulbrandi.	Sid. 223.
Haquinus Torstani.	Jacobus Andreaë.	
Laurentius Benedicti.	Benedictus Jonæ.	
Petrus Suenonis.	Erlandus Jonæ.	
Haquinus Erici.	Olaus Svenonis.	
Petrus Olai Wickius.	Johannes Petri.	
Brynto Canuti.	. . . . . 39.	
Toletus Johannis.	Class. D. N. M. H. *	
Andreas Andreaë Ekebom.	Laurentius Severini.	
Torstanus Laurentij.	Jonas Nicolai.	
Johannes Svenonis.	Amundus Jonæ.	
Elaus Magni.	Estenius Olai.	
Laurentius Jonæ.	Olaus Torberni.	
Ericus Jonæ.	Petrus Nicolai.	
Canutus Erici.	Georgius Bernhardi.	
Gustavus Johannis.	Andreas Jonæ.	
Andreas Nicolai Knöp.	Olaus Olai.	

* D. v. s: Classis Domini Niolai Magni Hungvidii,

Petrus Jonæ.	Andreas Andreaæ.
Nicolaus Brynolphi.	Petrus Bryntonis.
Antonius Antonij.	Erlandus Svenonis.
Nicolaus Olai.	Sveno Jesperi.
Andreas Attonis.	Haquinus Magni.
Halvardus Andreaæ.	Olaus Jesperi.
Andreas Brynolphi.	Benedictus Gustavi.
Christophorus Benedicti.	Jonas Eriçi.
Ericus Benedicti.	Olaus Gudmundi.
Nicolaus Benedicti.	Laurentius Andreaæ.
Andreas Eriçi.	Magnus Andreaæ.
Nicolaus Canuti.	Trugillus Nicolai.
Gabriel Brynolphi.	Johannes Æschilli.
Sid. 224. Daniel Jonæ.	Olaus Jonæ.
Jonas Andreaæ.	Olaus Birgeri.
Andreas Svenonis.	Carolus Olai.
Ericus Andreaæ.	Johannes Johannis.
Daniel Jesperi.	Andreas Gudmundi.
Johannes Olai.	Jonas Olai.
Jsaacus Axelij.	Olaus Svenonis.
Magnus Nicolai.	Andreas Svenonis.
Nicolaus Nicolai.	Daniel Jonæ.
Benedictus Svenonis.	Henricus Reinholdi.
Ericus Svenonis.	Petrus Eriçi.
Carolus Svenonis.	Andreas Jonæ.
Benedictus Nicolai.	Olaus Andreaæ.
. . . . . 35.	Daniel Johannis.
Class. Dn. E. E. J. *	Canutus Jsraelis.
Olaus Petri.	Johannes Jsraelis.
Stephanus Gunnari.	Petrus Johannis.
Johannes Hemmingi.	Petrus Andreaæ.
Nicolaus Svenonis.	. . . . . 36.
Andreas Laurentij.	

* D. v. s: Classis Domini Eriçi Eriçi Jlbergii.

Class. Dn. L. O. M. *	Ericus Svenonis.	
cum Scribis.	Johannes Beronis.	
¶Benedictus Andreæ.	Scribæ.	Sid. 225.
Andreas Laurentij.	Andreas Petri.	
Bergerus Eschilli.	Laurentius Petri.	
Bergerus Johannis.	Olaus Benedicti.	
Nicolaus Philippi.	Ericus Svenonis.	
Sveno Johannis.	Magnus Bartholomei.	
Laurentius Erici.	Extra Classes.	
Johannes Axeli.	Arvidus Arvidi.	
Erasmus Svenonis.	Hermannus Henrici.	
Haraldus Petri.	Erlandus Matthiæ.	
Nicolaus Petri.	Johannes Andreæ.	
Johannes Jesperi.	Petrus Laurentij.	
Ericus Olai.	Jahannes Gustavi.	
Andreas Olai.	Gustavus Germundi.	
Laurentius Olai.	. . . . . 32.	
Petrus Svenonis.	Summa 142.	
Paulus Svenonis.		

Sequentes fuerunt mei Discipuli, quos privatim informavi.

Ericus Holstenius.	Johannes Gulbrandi.	
Olaus Jacobi Sylvius.	Christophorus Benedicti.	
Haraldus Jacobi Sylvius.	Erlandus Svenonis.	
Petrus Svenonis.	Johannes Svenonis.	
¶Nicolaus Olai Maior.	Andreas Petri.	Sid. 226.
Nicolaus Benedicti.	Johannes Benedicti.	
Nicolaus Canuti.	Georgius Jsraelis.	
Nicolaus Olai Minor.	Andreas Attonis.	
Salomon Andreæ.	Nicolaus Andreæ.	
Toletus Johannis.	Laurentius Andreæ.	

* D. v. s: Classis Domini Laurentii Olai Moroëni.

Johannes Johannis.	Olaus Torberni.
Torstanus Jesperi.	Isaacus Axeli.
Anundus Svenonis.	Johannes Axeli.
Daniel Petri.	Daniel Jonæ.
Elaus Magni.	Laurentius Jonæ.
Christophorus Svenonis.	Petrus Jonæ.
Erlandus Svenonis.	Canutus Erici.
Laurentius Benedicti.	Antonius Antonij.
Petrus Andreaæ.	item:
Daniel Johannis.	Catharina Holstenia.
Brynto Canuti.	Anna Johannis.
Ericus Johannis Fabr:	Maria Johannis.
Andreas Nicolai.	Gunila Faxelia.
Nicolaus Laurentij.	Birgitta Faxelia.
Ericus Andreaæ.	Maria Faxelia.
Andreas Brynolphi.	Catharina & Maria Jonæ.
Petrus Nicolai.	

Sid. 227.

Thesse förmälte disciplar haffver iagh på äthskillige tjdher informerat, som effterföllier.

Anno 1639. den 10. Martij begynte iagh instruera Ericum Holstenium Lindqvist född i Schrockvijk, vthi Libro Abc-dario, huilken iagh laass före in til den 30. Junij eodem anno.

Anno 1641. den 1. Julij. Bekom iagh äther Ericum Lindqvist till att läsa före, huilcken iagh informerade til thess iagh bortreste anno 1648.

Anno 1642. den 9 Martij. Begynte iagh instruera Olaum Jacobi Sylvium född på Carlskoga, in til den 14. Junij, anno 1644. reste han bort till Gymnasium i Strängenääss.

Anno 1643. den 1. Martij. Begynte [iagh] instruera wäl-lärde Herr Jacobs Pastoris Son på Carlskoga Haraldum Jacobi Sylvium, Olai Jacobi Broder in til den 20. Maij. 1643.

Anno 1643. den 26. Aprilis begynte iagh informera in

Legendo et Scribendo Petrum Svenonis född vthi Leekhytta i Nerijket, in til den 14. Junij 1644. tå drogh han til Stengenääss.

Anno 1643. den 26. Aprilis begynte iagh instruera Nicolaum Olai, född i Kiälbyyn i Svanskogsockn. Och han war vnder min disciplin til thess iagh reste från Carlstadh 1648. Sid. 238.

Anno 1643. den 26. Aprilis. Bleff Nicolaus Benedicti, född i Gränbeck i Gilberga min Discipulus, in til 1647.

Anno 1643. den 26. Julij. Begynte iagh att informera Nicolaum Canuti, född i Malöga i Edsockn, in til 1648.

Anno 1643. den 28. Julij. Begynte iagh instruera Nicolaum Olai, födder i Backa i Kijlesockn, til 18. Decemb. 1647.

Anno 1643. den 28. Julij. Begynte iagh instruera Salomonem Andreae, född i Flatebyyn i Svanskoghsockn, til år 1645.

Anno 1643. den 3. Novembris, Begynte iagh informera Toletum Johannis född i Carlstadh, in til den 16. Aprilis 1644, å affsade iagh honom.

Anno 1644. den 23. Januarij Begynte iagh informera Johannem Gulbrandi född i Säter på Hambröön, til 1648.

Anno 1644. den 24. Januarij, Begynte iagh instruera Christophorum Benedicti Cappelanss Son i Kijlen, till den 12. Maj. 1644.

Anno 1644. den 24. Januarij Begynte iagh instruera Erlandum Svenonis född i Sem i Grumsshäradz sockn, in till år 1648. Sid. 229.

Anno 1644. Bekom iagh den 26. Januarij, Johannem Svenonis född vthi Backa i Broosockn, och til 1647. informerade iagh honom.

Anno 1644. den 4. Februarij Bekom iagh Andream Petri född i Fiskekiern i grumsshäradt, huilken iagh informerade in Arithmetiis til 1648. men aldraförst laass han i Catechismo.

Anno 1644. den 10. Februarij begynte iagh att informera vthi Arithmetiis Johannem Benedicti, Herr Bengtz

son i Småarijss, som ähr Sacellanus i Kijlen, in til 12 Maij. 1644.

Anno 1644. informerade iagh en terminin Georgium Jsraelis född i CarlStadh.

Anno 1644. den 3. Augusti, Begynte iagh instruera Andream Attonis född i Smedstadh i Noorsockn, til thess iagh drogh bort 1648.

Anno 1644. instruerade iagh också Nicolaum Andreae, Anderss Speelmanss Son i Carlstadh, ett halfft år.

Sid. 230. Anno 1644. den 26. Octobris begyn^rte iagh informera Laurentium Andreae född i Säter på Hammeröön, til 1648.

Anno 1644. den 7. Novembris. begynte iagh informera Johannem Johannis, wällaktat Johan Birgersess Son, Borgmästarens i Carlstadh, til den 15 Decembris eodem anno.

Anno 1645. den 4. Februarij begynte iagh informera Torstanum Jesperi, wällärde Herr Jespers Son, som ähr Cappelän i Millessvijk, til år 1647.

Anno 1645. den 2. Maij. Begynte iagh til att instruera Anundum Svenonis och Danielem Svenonis Faxelios, Pastoris Söner i Kijla til den 24. Decembris, år 1647.

Anno 1646. den 24. Februarij. begynte iagh informera Danielem Petri, Pastoris Son i Arffvika, til 1648.

Anno 1646. vthi Februario begynte iagh informera Elaum Magni Scroderum, född på Philippi Stadh, til den 18. Decembr. 1647.

Anno 1646. den 5. Februarij, begynte iagh informera också vthi Scholan, lijka som tilförende hemma i Kijla, Christophorum Svenonis och Erlandum Svenonis Faxelios, til den 24. Decembr. Anno 1647.

Sid. 231. Anno 1646. Begynte iagh informera Laurentium Benedicti, född Boole i Kijlesochn, til år 1648.

Anno 1646. informerade iagh Petrum Andreae, född i Kijlesockn, honom hade iagh allenast ett år.

Anno 1646. vthi Februario begynte iagh informera Danielem Johannis, Pastoris Son i Staffvenääss, til 1648.

Anno 1646. informerade iagh ochså heela åhret Bryntonem Canuti, född [i] Mångebyn i Gilberga. och Ericum Johannis Fabrinandrum, född i Smedzrudh i Brunskogh Sockn. Såsom och på samma åhr Andream Nicolai Knöp, född i Högh i Huggenäss sockn, och Nicolaum Laurentij Gilberger, född i Öckne i gilberga, til den 18. Decembr. 1647. Såsom och Ericum Andreae, Sacellani Son i Graffva, och Andream Brynolphi, född i Säter i Kijlesockn, Petrum Nicolai, född i Bergh i Ulleröön eller Kijlen, och Olaum Torberni, född i Deye i Kijlen, them hade iagh til åhr 1648.

Anno 1647. den 8. Augusti. begynte iagh informera Jsaacum Axelij, och Johannem Axelij, fødde i Philippistadh til den 22. Septembris eodem anno.

Sid. 232.

Anno 1647. den 3. Februarij begynte iagh informera Danielem Jonæ, wällaktat Jon Larsess Son vthi Öckne i Foglewijk, til thess iagh bortreste 1648.

Anno 1648. den 30. Januarij Begynte iagh informera Laurentium Jonæ, och Petrum Jonæ, wällaktat Jon Larssonss Söner i Öckne i Foglewijk, til samma åhr den 2. Aug. tå iagh bortreste. Såsom och Canutum Eriçi född i Carlstadh, och Antonium Antonij, wällaktat Antonij Landzskriffvarens Son. - - - - -

Anno 1643. den 17. Martij, Begynte iagh informera Catharinam Halstenss dotter i Skräckwijk, vthi abebooken, til ändan på åhr 1644, instruerade henne.

Anno 1644. den 7. Novembris Begynte iagh informera Annicka Johanssdotter och henness Syster Mariam, wällaktat Johan Birgerss sonss döttrar, til den 15 Decembr. 1644.

Anno 1645, den 3. Julij, Begynte iagh informera Gunnillam, Birgittam och Mariam Mäster Svenss döttrar i Kijla, till den 24 Decembr. 1647.

Anno 1648. den 29. Martij begynte iagh informera Ca-

tharinam och Mariam Jon LarssSonss döttrar i Öckne til thess iagh bortreste.

Och så myckit om mitt Scholewäsende kortteligen.

Sid. 233. Den 6. Augusti kom iagh sent om natten til Öckne, thär war iagh ochså dea 7. och samma dagh kom Jon Larson och hanss hustru hem ifrån Staden.

Den 8. gaff min Maatmoder, Hustru Elisabetha Bengtzdotter, migh 2. Rixdaler, en Skiorta och en krage. Jungfru Segredh Jonssdotter gaff migh ochså en krage och ett par ströflinger.

Samma daghen drogh iagh ifrån Öckne, och kom om afftonen hem til Tåffta, och tå war min Modher illa siüker aff ögnwärck.

Den 9. gick iagh til Skräckwijk, tå gaff hustru Birgitta migh en SölffSkedh, Sedhan gick iagh hem, och om afftonen gick iagh, såsom och Olaus och Ericus til Vggleboo, tå war Jon Larson och hanss hustru, såsom och Laurentius Jonæ tijt komne, thär woro wij til Måltijdh, sedan gingo wij hem.

Den 10. Om Larssmessedagen begoffvo wij oss vthi gudz nampn på reesan til Finlandh, och iagh reste på bååt til Sid. 234. Christinæhampn, tijt mine bröder I'folgde migh. Sedhan drogo wij öffwer BodheSkogen, en längh och fahrligh Skogh för Stråtröffvande och Skogzskrijkare, och wij kommo til Carl-skoga om qvellen, thär wij woro i en bondeby om natten.

Den 11. Sedhan wij hadhe warit i kyrckian på en almenne och Solenne bönedagh, drogo wij öffwer Nääríkess Skoghen, ochså en längh och fahrligh Skogh, och kommo til Leekhyttan thär wij woro öffwer natten.

Den 12. Bittida om morgonen goffvo wij oss åther på reesan, och kommo till Örebroo Stadh thär wij töffvade några timmar, så länge iagh besågh samma Stadh, hvilcken är myckit längh, men icke myckit breedh, och en elff går rundt omkring Slottet. Thär ifrån drogo wij til Glansshammar sockn

thär wij voro om natten i en bondegårdh benämnd Apelhoortorp.

Den 13. Reste wij öfwer Kägglan then länge Skogen, på hvilcken ähr en helsosam Springekälla, och wij kommo in til Fäalingz broo, thär wij voro i en bondeby öfver natten. Sid. 235.

Den 14. Reste wij ifrån Fälingzbro til Arboga Stadh, och vij kommo tijt klockan 9. om morgonen, och thär töffvadhe wij några dagher, väntandess effter att någon Skuta skulle bliffva reesefärdigh åth Stockholm.

Den 17. Drogo wij från Arboga klockan 12 om middagen på Lorens Högherss Skuta, på hvilcken war myckit och förnembeligt folk, och wij seglade medh en godh och sacht windh vthföre then länge elfven nedher til Kongzöör, en stoor konungegårdh, och tå wij gingo honom förby, kommo vij vthi Siön Mälaren, och fingo bättre och starckare windh, ia ett önskeligit Seglewäder. Och vij Seglade många Herrehååff eller gårdar och Städher förbij, nembligh Kiöpingh, Torsila, Westeråäss, och om natten klockan 1. seglade vij om Strängnääss, genom en lijthen wijk vidh Staden, och then heela natten Seglade wij.

Den 18. kommo wij til Stockholms Stadh klockan 12 Sid. 236. om middagen, och wij fingo herberge på Norrmalm in moot Norrport. Sedhan töffvadhe vij thär på otte dagerss tijdh effter windh åth Åbo. Och i medler tijdh besågh iagh then Stoor Konungzlige Residentz Stadhen, såsom och tå Henness M:t Wår allernådigste Drottningh, Drottningh Christina reeste vth aff Stadhen, åther in igen, nemligh den 23 och den 25. eiusdem. Jagh sågh också den 25. huruledess som en göcklare spelte medh sina docker på Normalmss torgh, sampt myckit annat sälsynt i Stadhen.

Den 26. Drogo wij från Stockholm om afftonen klockan 4. på Håkon Andersonss Kämberärens, i Stadhen Åbo, Skuta, och tå wij kommo til Waxholmen, en liten Stadh, såsom och en Starck befästningh som kallass Sverigess Rijkess

nyckel, thär töffvadhe wij några tijmar om natten. Sedan Seglade wij samma natten igenom Svenska Skäären och kommo om morgonen när Soolen vpgick til hafvet widh Kallhampn.

Sid. 237. Den 27. Som war en Söndagh segladhe wij medh en mechta starck vindh öffver Ålandz haaff, in til Flijssöö i Ålandz Skäriegårdh, thär wij voro öffver natten.

Den 28. Seglade wij ifrån Flijssöö igenom Ålandh, och sedhan öffwer Watne Skiffet medh en godh starck windh äth Berghampn i Korpo, och sedhan til Åboo, tijt vij kommo klockan 4. om afftonen. och vij fingo Herberge hooss Thomas Baxter förnemblich invånare och handelssman vthi Åbo, på lille sijdan Åån och Aningais gatan.

Sid. 238. Den 30. Bleffvo wij Deponerade vthi Magnifici Domini Rectoris M. Nicolai Laurentij Nycopensis Logices et Poëseos Professoris Saal, tillijka medh tvenne Sudermannis, Erico Johannis Tuvæo, et Abrahamo Gelai Denitz, vthi en stoor folckz myckenheet och närwaru, thär war ochså tillstädess Biskopen vthi Reffwel M. Joachimus Jheringius. Depositor ¶war på then tijdhen M. Simon Caroli Anglenius. och samma dagh bleffvo wij absolverade aff Decano, hvilcken war på thet åhret M. Simon Svenonis Kexlerus Matheseos Professor, men then andra daghen bleffvo vij inskreffne vthi Albo Academico, och begynte så strax til att gåå i Academien, Gudh gifve thär til sin Nådhe och wälsignelse.

NOVEMBER.

Den 15. Begynte iagh gåå in Collegium Ethicum hooss M. Johannem Svenonis Wassenium, in til Julen, ty effter Juliehögtijdhen reeste han bort til Sverigit, tillijka medh Borgmästaren Johan Hanson Purmer som drogh till Stocholm til Herredaghen, såsom och några andra aff Åboo Stadh.

Vthi thenna månan köpte iagh en askefärgot kappa aff en Studioso Nylando för 6. rixdaler. —ss—

Wederlecken war i gemeen på thetta åhret ganska ostadigh, Sommaren war myckit wååtachtigh, såsom och hösten regnade som mäst och stormade, så att Säden vthi Sveriget, besynnerligen kornet bleff icke väl mognat, icke heller finge the thet wäl inberga för wätan Skul, och begyntess altså then dyre Sid. 239. tijdhen vthi Sveriget och Finlandh som i någre åhr waradhe och påstodh ty för wätan fick man icke väl såå sin vinter-sädh, och om Mickelssmessetijdh begynte strax wintren komma, fölt stoor sniö, huilken altijdh på lågh och vinteren varade mechta starck uthan något leenväder alt in til Julen, tå kom leenväder och regnade i några dagher.

ANNO CHRISTI 1649.

JANUARIUS.

Den 19. Vthi Hindrickzmessa marcknaden köpte iagh ett paar Kardivanss Stöfflar för en rixdaler.

FEBRUARIUS.

Den 5. kom iagh ifrån Thomas Baxter, och kom til Borgmästaren Johan Hanson Purmerum, thär iagh fick frij kost, huus och sängh för trenne hanss Söner som iagh begynte att infor^rmera, widh namn Johannes Johannis Purmerus, Ericus Sid. 240. Johannis P. Engelbertus Joh: P. och Borgmästaren war tå inthet hemma vthan i Stockholm.

Den 22. Bleff M. Georgius Christóphori Alanus Physi-ces et Botan: Professor, introducerat och intagen til theolog-^giæ Professionem, och han hade en längh Orationem. Sedhan laass han publice Augustanam Confessionem vthi Auditorio Maiori.

Den 22. War iagh vidh predikningen hoos præsenten i then Konglige Hoffrätten i Åbo, Herr Jöns Kurck, thär som Herr Oluff Månson Arenius gjorde sin Valetz predikan, vthi hvilcket hoff han hade varit i 6. åhr. och Sedan drogh

han til Norbotn, thär han bleff Pastor i en Sockn widh namn Malax, tijt han sigh begaff den 8. Martij.

Den 28. Drogh iagh medh maatmoder Borgmästarens hustru, h. Elisabeth Johanssdotter Winckelhauss såsom och Barnen til henness Avelssgårdh Alakyle (: Svetice Nederbyy :) som var belägen vidh Kustöön i Numiss Sockn en mijl från Åbo.

Sid. 241.

MARTIUS.

Den 1. Drogo vij åther igen til Åbo, tijt vij kommo om afftonen.

Den 3. Begynte iagh informera vthi Arithmeticis Thomas Baxters Son Jacobum Thomæ.

APRILIS.

Den 28. Klockan 1. om natten födde Maatmoder en dotter hijt til werlden, om en lögerdagh, och bleff den 3. Majj Christnadt i Åbo domkyrckia, och kallat Birgitta.

MAIUS.

Den 1. kom Borgmästaren Johan Hanson hem ifrån Stockholm.

Den 2. Stodh iagh Examen publicum i Academia vnder M. Georgio Christophori Alano, in Augustanâ Confessione, inter horam 2. et 4. pomeridianam, vthi huilcken Examine voro öffver 100. Stüdenter.

Samma dagh affsompnade Saligt i Herranom M. Johannes Therserus Eloquentiæ Professor, och bleff begraffven i Åbo Domkyrckia den 6. Eiusdem.

Sid. 242.

Den 4. Stodh iagh Examen vthi Logicâ et Poësi, under M. Nicolao Laur. Nycopensi, och vthi Samma Examine voro 54. Stüdenter.

Den 5. gick iagh til Alakyle, och om afftonen åther til Staden ighen.

Den 8. klockan 9 för middagen wardt Mutatio Rectoratus vthi Åbo kyrckia, och tå bleff Æschillus Petræus SS. Theol. Doctor, Pastor Civitatis et Primarius Professor, Magnificus Rector vthi M. Nicolai Laurentij Nycopensis Ställe.

—ss— 1. Hade Magnificus Rector i Choret i kyrckian en Oration, sedan kallade han futurum Rect: til sigh i Stoolen, tå laass Notarius vp lagen, sedan giorde Novus Rect. sitt Juramentum, strax bekom han then röde kappan. 2. Acad. Siggillum. 3. Claves. 4. Sceptra. 5. Leges. 6. Album. sedan hade han en orationem.* - - - - -

Den 9. Agerade Studenterna Magnifico Rectori til ähra en Comoediam eller Tragediam de Tormentis Apostolorum taghen aff Apostla gerninger, ifrån ett effter middagen in til Siu, vthi Åboo Academia. vthi samma Tragoedia hade iagh Personam Rusticam såsom och Johannes Andreæ Tibelius Westmannus, Olaus Erics Hambrinus Nericiensis, Henricus Henrici Koskmannus Nylandus, men Larvatores woro Abrahamus Henrici Nylandus och Arvidus Svenonis Forsius Nylandus, och wij gingo den 7. 8. och 9. til the förnämsta i Stadhen, såsom och til Slotet, til Hans Excellens Greffve Peder Brahe Sverigess Rijkess Drotzet, och inviteradhe them til samma leek och Speel. Och vij finge aff them penningar, så att iagh fick på min deel 9. daler kopparmynt, och 20 öhre. Sid. 243.

Den 10. gick iagh til Alakyle, och tå iagh kom tijt, begynte Skälffvan komma i hoop medh migh.

Den 11. Om morgonen gick iagh åther hem til Åbo, och sedhan war iagh siuker i några dager, men igenom gudz hielp bleff iagh åther til pass och frisker ighen.

JUNIUS.

Den 17. Begynte iagh informera Edle och Wälbördighe Michel Thomessonss Son, Gustavum Michaëlis, och när han

* Denna anmärkning är i originalet tillskrifven i venstra marginalen.

hade varit hooss migh någon tijdh, drogh han sedhan til Stockholm i tienst.

Sid. 244. Den 20. Inladhe iagh vthi Consistorio ett Supplicias, vthi huilcket iagh begärade Stipendium Regale, thet iagh också fick i begynnelsen på Åhret 1650.

Den 23. Om midsommarss affton gick iagh och några andra Studenter til Cupis eller Cupidinis kiälla, som ligger itt stycke ifrån Staden, hon kallass också S. Johans källa, therföre att vngdomen går om Johannis natt tijt vth, och haffwer thär sina leekar och annat tijdzfördriiff. För någon tijdh sedan haffwer mäst heela Staden på samma natt gått tijt vth, och offratt vthi samma källa, såsom och giordt vp eeldar thär rundt omkringh, hooss hvilecka the haffva hafft sijna leekar och Speel, så att thär måtte på Sidstone sättiass wacht aff Magistraten, som dreffvo thet vedskepeliga folcket thädhan. Vth medh samma källa haffver fordom varit ett Capell, effter hvilcket ännu syness tompfen och nedherste Steenradhen, men inthet öffra the thär nu så gement som tilförende, ty thet är them strängeligen förbudhit

Sid. 245. Vthi thenna månan war iagh som mäst i Alakyle på landboogården.

IULIUS.

Den 3. Om afftonen klockan 8. kom elden lööss i näste huuss bakom vår gårdh, och bran ett stort hool på taaket, men effter som thet klämtade kom strax myckit folck tilsammans, och finghe släckia honom vth.

Den 5. Drogh iagh på bååt til Alakyle igenom Slotzfälen, sedhan i Östersöder åth lisspoiss och Raula, thär effter in vthi Kustöö eller Pijkess wijken, om Ekenbergens gårdh Avåisbergh, och sedan til Alakyle.

Den 7. Drogh iagh åther Siövägen hem til Åboo, och kom om afftonen tijt.

Den 8. Drogh iagh med Nutricij folck på een Skuta til

Korlax byyn vthi Pargas Sockn, och wij seglade om Kiriala Werlnenss gårdh, som lägh på högra handen en mijl ifrån Staden, Sedhan seglade wij Kustöön förbij på venstra handen, som ähr en stoor öö, besättn medh Svensk folck på huilcken öö vidh haffzstranden syntess Kusta Slottz gambla muurar och rudera, ty samma Slott wardt först, 1523 aff Erick och Jffwar Flemmingh både Brödher och öffwerster öffwer konungh Gustaffz den Förstess folck, beskutit, och medh storm på en dagh intagit, så att icke een aff konungh Gustaffz folck fick itt finger sårt. Men 1528. wardt Kusta Slott aff Måns Svensson fougten på Åbo slott, effter konungh Göstafz befallningh, om Sommaren nedherbrutit, ty thet lägh när in til Åbo, och almogen i Finlandh hade mycken tunga aff these tvenne Slot, och Rijket hadhe them bådhe icke behoff. Sid. 246.

Om qvällen kommo vij til Korlax, 2. mijl ifrån Åbo.

Den 11. Drogo vij thär ifrån, tå vij skutan medh höö lastat hadhe, och kommo til Åbo klockan 3. effter middagen.

Den 15. Folgde iagh medh Maatmodher om afftonen på bååt til Alakyle, och vij kommo andra dagen om morgonen tijt.

Den 17. gick iagh allena landvägen hem til Åbo.

Den 23. gick iagh åther til Alakyle, och kom tijt om afftonen. Sid. 247.

Den 24. om middagz tijdh gick iagh åther tädhan och hem til Åbo.

Den 29. Stodh Bröllop åth Præsidenten Herren Jönss Kurck, såsom och Fru Christina Horn, S. Torstenss Stålhansskess effterleffverska til hvilckass Heederss dagh, iagh en Bröllops Sk[r]jiff lätt tryckia, för hvilcken iagh bekom 1½ Rijkzdaler.

Den 31. Såsom och den 1. Augusti agerade Studenterna i Academien, en nyy Comoediam om Echtenskapz Ståndet, hvilcken Dn. Jacobus Chronander giordt hade, præsidenten til ähra, och tå vpkom tillijka medh hanss Excellens Greffve

Per Brahe ganska myckit Adelss folck, såsom och annat förnämblig it folck. Vthi samma Comoedien Agerade iagh Personam Rustici, såsom och Johannes Andreæ Tibelius Westmannus, Andreas Magni Kinnoræus Westrogothus. Laryatores voro Olaus Bothvidi Wallenius Smolandus och Olaus Laurentij Hallenius Smolandus, Marcholphus Narren var Johannes P. Ostthogthus. Sid. 248. Och vij begynte att invitera til samma Comediam den 28, och tå woro vij mäst heela daghen på Slottet hooss Greffven och greffvinnan, men greffvinnan war then tiden myckit siukligh aff torrvärck, att hon intet fick gåå, vthan satt i en Stool. Den 30. gingo vij til the förnämsta i Staden, men om afftonen och natten woro vij vthi Bröllopet i Kurckenss Saal, thär wij voro myckit lustighe. penningar fick iagh thenna reesen på min part 10½ daler koper.

AUGUSTUS.

Den 4. Om morgonen gick iagh til Alakyle, och war thär några dagher.

Den 9. Drogh iagh tädhan på bååt, och kom til Stadhem klockan 10. om afftonen.

Den 15. gick iagh om afftonen till Alakyle.

Den 18. gick iagh åther hem til Staden och kom tijt middagz tijdh.

Den 21, gick iagh allena om morgonen til Alakyle.

Den 27. Drogh iagh tädhan på bååt, och kom till Staden klockan 7. om afftonen.

Den 29. gick iagh åther til Alakyle, och den 31. åther til Åbo igen.

Sid. 249.

SEPTEMBER.

Den 3. om natten klockan 12. war elden lööss på lille sijdan åån, hooss Albert Rosskampn en kiöpman, och bran vp en badhstuffva alt slätt, men sedhan fick man släckia, att thet icke vidare bran.

Den 7. fick iagh vthi mitt högre knä qveesan, en fahr-
ligh siukdom til att wercka, thär aff iagh war illa svagh och
plågadess in til then 20. och sedhan bleff iagh godh igenom
gudz och läkiarens hielp. Samma siukdom hade iagh också
1648, fiorton dagherss tijdh vthi Octobris månat, til huilcken
iagh också brukade näst gudz hielp läkiaress fliit och skötzl,
och bleff altså frij ifrån honom, men qveesan hadhe iagh tå
vthi then lengste fingren, och medelste leedhen på min hö-
gra handh.

OCTOBER.

Den 15. Begynte iagh informera Samuelem Eri. M.
Eri. Fortelij, Pastoris et Præpositi vthi pedersöo i Norrbotn, Sid. 250.
Son, vthi recknande och Skriffvande.

Den 17. Begynte iagh gåå in Collegium Hebræum hooss
M. Petrum Bergium, qui erat Adiunctus Philosophiæ.

Den 25. gick iagh til Alakyle, såsom och några andra,
och vij iagade effter Harar och fingo en allenast, om qvällen
gingo vij åter til Stadhen.

Och samma afton förmörcktess Soolen emoot hon skulle
gåå nedher, och när halffparten aff henne war förmörkat gick
hon undher.

Den 30. Folgde iagh också medh til Alakyle vthi Hare
iacht, tå fingo wij också een. Om qvellen kommo vij til Åbo.

NOVEMBER.

Den 17. Begynte iagh informera Johannem Simonis Hertz-
felt Aboëns: Sal: Simon Thomess sonss Son, en ungh Student.

Widh thenna tijdhen kommo några Skeep med Soldater
hijt til Åbo ifrån Tysklandh, effter som thet war fredh emel-
lan Käijsaren och the Svenske giordh, effter några dagher
drogo samma krigzmän ifrån Stadhen vth på landet.

DECEMBER.

Sid. 251.

Den 8. Wardt en allmenne Sollenne tacksäyelse dagh,

på hvilcken stoore fäst och högtijdh, henness K. M:tz födel-
sedagh celebreradess och fijradess, såsom och tacksäjijelse för
freden vthi Tysklandh, hvilket skedde medh ett stort process,
Skutande medh stoorä Stycker, speelandhe medh pukor, trum-
peter, orgor, och många andra instrumenter, såsom och medh
åthskilligt siungande och discanterande.

Den 20. Drogh iagh til Alakyle vthi en Skarp winter.

Den 21. Drogh iagh hem til Åbo, och tå vardt en häff-
tigh bläst och ett kalt yhrvädher besynnerlighen om afftonen.

—ss. Hvadh wäderleeken anlanger, så haffver han på
thetta åhret varit myckit ostadigh.

Aprilis måne war myckit vacker och varm, och en skiön
och önskeligh wederleek heele månen igenom.

Den 3. 4. och 5. Aprilis gick ijsen aff Åbo Elff, och
Sid. 252. tå var en stoor ijssgång, så ratt vatnet gick öffver alt bool-
värcket, ty thet war tjocker ijss på elffen, effter som winte-
ren war myckit skarp alt ifrån Julen in til Aprilis måne, war
thär til medh stoor sniö på marcken, och altidh en häfftigh
kiöldh.

Maius war osäjijgh kall och stormachtigh, och kiölden
räckte in til enden, men den sidste regnade ett wackert och
fruchtbart regn mäst heela daghen.

Junius war i begynnelsen lithet wååtachtigh, och regnade
tå några dager, men sedan var en stoor torcka och heeta
heela månen.

Julius war ochså myckit torr in til then 16. tå begynte
thet regna medh tordön och liungande, och regnade sedan alt
en gång om hvar dagh in til ändan.

Augustus war understundom warm och torr, stundom
regnachtigh. Den 16. regnade ganska myckit, och åskian slogh
häfftigt. Natten emellan den 23 och 24. kom ett sådant starckt
nordanwädher och stort slagregn att man måtte hixna ther-

öfver och regnade sedan mäst heela dagen, sedan bleff åter vackert vädher.

Jfrån Bartholomæi tijdh in til i Mårnessan war kalt nor-^{Sid. 253.} danväder. Sedan war September vacker medh tort vädher och understundom regn, och häftigh bläst och storm.

October war och myckit ostadigh, thet bläss och stor-
madhe til then 7. ther effter regnade myckit til den 18. Se-
dan war tort väder. den 24. kom Sniö, och frööss lithet på.
den 28. kom regn och sniön gick bort. den 29. kom åter
sniö. Strax vthi Novembris månetz begynnelse gick han bort,
sedan regnade in til den 18, tå kom sniö, den 19. klarnadhe
thet vp, och bleff en skarp och häftigh vinter och varade alt
in til ändan.

December war och kall och i synnerheet then 8. Sedan
kom leenvädher. men den 15. och 16. såsom den 20. och
21. war en hårdh vinter. Sedan var leenwädher och stort
regn alt in til ändan.

—ss— Vthi thetta åhret war bådhe i Sveriget och Fin-
landh en ganska iemmerligh dyrr tijdh. En tönna rogh ko-
stadhe här i landet 16 daler kopper. Man fick och icke gerna^{Sid. 254.}
til köpz, effter som thet fanss inthet til faalss. J Werme-
landh war och en mechta dyr tijdh, att en skeppa rågh ko-
stade en rixdaler och en Skeppa haffra 7. marcker kopper. Vthi
Westergöttlandh, Östergöthlandh och Ölandh haffver varit så
myckit vatn, att thet gick öfver Sådhen, att nappast axen
syntess.

Vthi Augusto ähre i Lijfflandh vndersamme små diur fram-
kompne, hvilka hadhe huffvudh som katter, och woro spräck-
lotta, these diur när the öfverkommo små barn, åtho the
them vp, och 18. hade the allaredo ihälreffvet, som man för-
nam vthaff åthskillige breff.

—ss—

Vthi Maio på thetta åhret, såsom och Junio bygde the
myckit vthi Åbo domkyrckia och förbättrade henne, ty the

neder reffvo thet gamla Choret och Altaret, och flytte sedan altaret fram vthi thet nybygda Choret som Jacob Woel lätt förbättra åhr 1627. och ther sattes altaret främst in til vägen, men thet gamla aff muncarna vpygde och myckit påkostade Snickarevärcket medh the åthskillige beläten, sattes fram i thet nya choret kringh om väggerna. Och ähr altså nu kyrckioness längd 154 alnar, thär til medh ganska bredh. then nyie predi[k]stoolen sattes vidh then pälaeren som för war gamle Choretz begynnelse i tvärgången till Sakerstijet, och alla Stoolerna flöttess fram bättre, giordess och många Stoolar til aff nyio. Fram vidh Choretz begynnelse vphängdess högt vppå väggen vnder taaket, thet stoora och ganska väl arbetade Christi Crucifix. och myckit annat stältest i ett godt lagh.

ANNO CHRISTI 1650.

APRILIS.

Den 23. Folgde iagh medh Nutricio Borgmästaren vth til Alakyle.

Den 24. om midhdagztijdh gingo wij åther thädhan hem til Åbo.

MAIUS.

Sid. 256. Den 2. Promoverade[s] vthi Academien ¶14 Philosophiæ Candidati, hvilcka fingo Gradum Magisterij vnder M. Nicolao Nycopensi tunc temporis Philosoph: Decano.

Den 3. Agerade Studenterna vthi Academien Novis Magistris til ähra, en nyy Comoediam om the trij Huffvudh Stånden hvilcken war giord och componerat aff Dn. Johanne Svenonis Forsenio Nylando. och tå war hans Excellens greffven tilstädhess såsom och annat förnembigit folck til en stoor myckenheet. Wthi samma Comoediâ hade iagh Personam Rustici, såsom och Æschillus Petri Stolpe Smolandus. Lauren-

tius Johannis Rivelius Bothniensis, och Henricus Bartholdi Töffsalensis Finlandus. Larvatores woro Olaus Bothvidi Wallenius Smolandus och Olaus Laurentij Hallenius Smolandus, til huilcken leek och speel wij jnviterade the förnämsta i Staden den 30. Aprilis. och den 1. Maij woro vij på Slottet, sedhan vthi Staden, såsom och den 2. inviterade vij effter middagen. penningar fick iagh thenna gången på min deel 9. daler och 2. öhre koppermynt.

Den 18. Stodh iagh Examen Publicum vthi Logicâ vn-Sid. 257.
der M. Nicolao Nycopensi Log: et Poes: Professore P.

Den 20. Stodh iagh Examen vthi Mathesi vnder M. Simone Kexlero.

Den 22. Stodh iagh Examen vndher M. Georgio Christ: Alano, vthi Augustanâ Confessione.

Den 24. Stodh iagh Examen vndher M. Svenone Wigelio, in Epistola 1. ad Corinth: Och samma dagh gick iagh til Numis kyrckia, och om afftonen hem.

Den 30. Om morgonen gick min wärdh Borgmästaren och iagh til Alakyle.

JUNIUS.

Den 1. kom Laghläsaren och några aff Nämnden tijt, och vij gingo strax i synn på therass Skogh. Om middagen drogo wij thär ifrån på båt, och kommo till Stadhen klockan 7. om afftonen, och tå regnadhe myckit.

Den 7. War Mutatio Rectoratus, och tå bleff M. Ericus Achrelius Medicinæ Professor P. Rector.

Den 10. Agerade the Finske Studenterna Rectori til ähra een Finsk Comœdium, som Dn. Ericus Johannis Justander Sid. 258.
Aboënsis haffver verterat aff Svenskan in på Finsko, om then förlorade Sonen.

Samma dagen drogh iagh om afftonen på båt til Alakyle.

Den 12. Drogh iagh åther på båt hem til Stadhen och kom tijt sent om qvellen.

Den 18. Skedde Doctoratus Juris vthi Choret i Åbo domkyrckia, och tå bleff M. Michael Olai Wexionius vnder Biskopen M. Jsaaco Rothovio juris Doctor. Sedhan vnder Doctore Michaële Wexionio, bleff Dn. Johannes Matthiæ Gartzius juris Doctor. Daghen thär effter ageradess vthi Academien Doctoribus til ähra en Latinsk Comoedia tagen aff Nicodemo Frijschlino.

Den 19. gick iagh och mina Disciplar til Alakyle, och kommo tijt om afftonen.

Den 20. gingo vij til Woiwala som ligger vp emoot Pij-kess, och ther ifrån til Makasta och sedhan til Wättila, thär ifrån til Alakyle.

Näst omkringh Alakyle synass these Byar väl tijt: Kä-
 Sid. 259. riess, Kårista, Matelmäcki, Horinda, Pappis, Ylekyfle, Kåskis. Makasta, Wättila och Embööl på andre sijdhan wijkan och Kustöolandhet. Om afftonen gingo vij til staden och kommo tijt klåckan 7.

Den 22. Drogh Samuel Erics i Pederssöhre bort, och iagh bekom aff hanss fadher Mester Erick 20. daler kopper för thet iagh hade honom informerat något mehr ähn itt halff åhr. Något tilförende bleff iagh och aff medh Jacobo Thomæ Baxter, såsom och Dn. Johanne Simonis Hertzfelt. tå drogh Mester Erick i Pederssöö til Stocholm til Herredagen, thär han ochså dödh bleff och begraffven.

Den 27. Bleff iagh förskickat aff M. Nicolao L. Nycopensi, Log: et Poës. P. P. til Korpo, til hustru Susanna Jönssdotter Sal: Herr Nilss Ringij fordom thär sammastädess Pastoris effterlätne änckia, att informera henness Söner. Tå valedicerade iagh hooss Borgmästaren, och drogh til Korpo på en Vbsale Skuta ifrån Slottet om afftonen klockan 4, och vij
 Sid. 260. seglade medh en godh windh igenom Rijnmitto och til Wattkast i Korpo 6. mijler, och vij kommo tijt sent om quellen, thär wår iagh öffver natten hooss länssmannen Thomas Svenson.

Den 28. Drogh iagh tådhan öffver siön til Galtebyy, och

sedhan gick iagh till Korpo prästegårdh, thär iagh bekom til att informera tvenne änckianss Söner, Magnum Nicolai Ringium, och Petrum N. Ring.

Den 30. Drogh iagh effter predikan på bååt uth på några holmar, och samma dagh hem ighen.

JULIUS.

Den 4. War iagh vth på Pimmarmoo och Wantmoo holmar tillijka medh min maatmoder, och om qvellen kommo vij til prästegården igen.

AUGUSTUS.

Den 11. Effter predikan reste iagh til Lööffskäär en mechta lustigh öö som ligger en mijl ifrån prästegården, på huilcken allehanda sköna trää och örtar växa, om natten seglade vij hem medh en godh windh.

Den 16. drogh iagh tillijka medh Peder Ringh, såsom och några båtmän ¶ på en Skuta till Vth Skäären thär the torsk- Sid. 261.
ska, huileka Skäär liggia långt vthi Östersjön eller Baltiska haaffvet, söder uth ifrån Korpo åth Tysklandh, och vij kommo i en tvär vindh och stort regn til Kiälöö, på hvilket Skäär ähr en bondebyy, thär tvenne boo, och thär voro vij öffver natten, så som och den 17. för mootvädher skull, och thär war en god hampn.

Den 18. Seglade vij thädan i en sacht vindh til Kiöthampn, sedhan thär ifrån til Ugglegadden thär vij woro öffver natten i een elak hampn.

Den 19. Kommo vij til Glooskäär eller Möörskäär thär the vthi Hootskäär torska.

Den 22. Drogo vij til Saffverkiet Skäret, thär the och torskade, och wij woro för mootvind skuldh in til

Den 30. Seglade vij i en godh vindh thär ifrån bittida om morgonen, och kommo hem til prästegården sent om qvällen. Den 24. Som var Bartolomæi dagh, såsom och den 25.

Som var then 11 Söndagen effter Trinit: predikade iagh på
 Sid. 262. Saffverskärrret, thär många bönder woro tilhoopa uthaff åth-
 skillige Skäär, och bönderna goffvo migh en fierdingh torsk,
 huilcken iagh gaff M. Nicolao Nycopensi Log: et Poës: Pro-
 fessori, tå iagh om hösten kom til Åbo.

Thenne reesans kortte beskriffwelse.

Jfrån Korpo prästegårdh möter först Marsöö. Sedhan
 Lempersöö. 3. Gyltöö. 4. Lööffskäär. 5. Kielöö, två mjl
 ifrån Korpo, och thär ähr en godh hampn. 6. Kräckeskäär.
 7. Agheskäär, ubi bonus et oportunos portus. hvilket skäär
 ligger 2 mjl ifrån Kielöö. 8. Kiöthampn. 9. Wgglegadden,
 någorlunda hampn. 2. stoore mjl ifrån Ageskär. 10. Hoor-
 skäär. 11. Kanskäär, thär ähr ingen hampn. 12. Stack-
 skäär, thär ähr ochså ingen hampn, vthan en fahrligh Seglass
 igenom these skäär. 13. Skånsijda. 14. Bessesunde. 15.
 Sid. 263. Sundhskäär. 16. Glooskäär ytterst i Haaffwet i Södher. 2.
 mjl ifrån Ulegadden. Men på wästre Sijdan och sudwäst
 liggia these klippor och Skäär. 1. Rumbaggen. 2. Garpen.
 3. Koggen. 4. Kancken. 5. Kiökareöhren. 6. Kiökareblic-
 kan, ytterst i haaffvet på then sijdan, vth om hvilcken ähr
 ingen klippa eller skäär. 7. Kåålen eller gubben, lithet vth
 om honom ligger kiäringen medh en stoor näasa. 8. Wästre
 Boden. 9. Östre Bådhen. 10. Bååtskiär, strax widh Möör-
 skäär, thär mycken tijstron bär växa på, hvilcka växa på rijss,
 lijckt Hallonbusker eller Bryngebäärss rijss, som luchtar starckt,
 och the ähro svarta, så stoora som lingor och smaka väll.
 På östre sijdan Glooskär ähro först Saffverkeetskäret på högre
 handen åth Öijar. 2. Esteskar. 3. Hampngadd, ytterst i haaff-
 vet. 4. Gööken. 5. Klooffgadd. 6. Möörskärss Boden. 7.
 Sid. 264. Grååkåla Båden. Men på venstre handen ähro 1. Lukuss
 skäär. 2. Stoore Hööckklubben. 3. Lille Hööckklubben. 4.
 Vthöijar och Eneskär, på hvilket ähr bygt ett stort torn, som
 synass 6. mjl, eller mehra vthi haaffvet, thär effter the sigh

rätta, och få första känningen som Segla från Tyskland, Hålland, och andra landh til Finland. I från thessa Öijar i wester-södher ligger Stockholm. Men i söder Tysklandh. i öster Kurland och Daghöön. På thenne reesan sågh iagh många Siääl-
lar (: Phocas seu vitulos marinos :) simmandess i haaffvet, stundom satte the sine huffvuden vp, åther nedh igen, Stundom sågh man them liggia på grundar. Haaffvet var ochså på then tijdh myckit fult medh Siöökalfvar (: stellæ maris :) hvilka voro som Compåser flytandess i watnet, stundom goffvo the sigh i hoop, stundom i seer, och the ähro temmeliga stooro och trinna, som ett slem eller sudit lijn, och mitt vthi them ähr itt korss likt koppar til färgan, men thet andra ähr vatnfärgot, the växa aff botnen och giffva sigh vp i röötemånen, om hösten komma the sin kooss och haaffvet bliffver reent.*

SEPTEMBER.

Sid. 265.

Den 6. war then sidste almenne bööne och fastedagen på thetta åhret, och tå predikade iagh i Korpå kyrckian Högemessan, texten aff Jacobi Epistel 4. Cap. å vers. 1. ad 7.

Den 8. predikade iagh och i kyrckian, som war then 13. Söndagen post Trinit. om Samaritanen och Leviten. Luc. 10.

Den 19. Reste iagh på en stoor bååt, medh 3. andra karlar, til Vthöijar til them som ther torska, och vij hade stilla och lungt väder, til thess vij kommo til Brunskär, sedhan fingo vij godh windh, och seglade vij til thess mörecket på kom, thär til medh begynte häfftigt at regna, och vij hinde til ett Skäär vidh nampn Bookull, som ligger en mijl när Öijar, ther war någorlunda godh hampn vthi en pära eller wijk, och thär woro wij vnder baran himmel i tvenne nätter och en dagh, vthi ett sådant mechta stort regn och starekt storm^{Swä-} Sid. 266.
der, att thet stormade så, att man icke kunde ståå på släte bergen, thet hölt och ingen stundh vppe att regna, så länge

* Härvid finnes i orig. en liten grof teckning af detta sjödjur.

vij voro på then klippan, vthan var lijka som man hade slagit vatn vthur Skåålar.

Den 21. Wände windhen sigh i söder, och efftersom Skäriefolcket som torskade war mäst heemrest, therfore wände vij om och seglade til Aspöö ett bylandh, thär togo vij en lithen bååt, och seglade til Biörcköö, när vij hade thär vårt ährende vthrättat drogo vij åter til Aspöö, thär ifrån seglade vij til Brunskär, och på fiälen kom på oss ett ganska stort ijlväder, om qvällen kommo vi tijt, S. Matthei dagh.

Den 22. woro vij i Brunskär ty thet stormade och regnade så hårdt, att man icke kunde vara vthe på watnet.

Den 23. Seglade vij tädan och till Kielöö, sedhan thär ifrån til Lempersöö, och så tädan hem til prästegården. —ss— Jfrå Korpo prästegårdh til Brunskär ähre 2. stoore mijl. Sedhan möter Aspesundh, thär effter Muskär, så Wijskär 3. stoore mijl ifrån Brunskär. thär uthan före ähr Bookull två mijl ifrån Wijskär. på hemresan ther ifrån på östre sidhan ähr Juremoo ett Bylandh thär tree bönder boo, en mijl länger vth i haaffvet ähr Kalffskär, vthom hvilcket ähr ingen klippa på then sijdhan. Jfrån Juremoo går vth i öster södher en Sandräffel tvenne mijl i haaffvet, en mijl synass samma Sandvde öffver watnet, och en mijl går watnet öffver honom, och ähr såledess thär fram om ett fahrligit Seglass, och många Skep pläga som åfftaste Stranda på samma grundh. Sedan ähr ett bylandh som heeter Biörcköö, ther tvenne Skärieboar boo. thär näst Aspöö ther boor och tvenne. Sedan Göltöö och Näässbyy.

Den 24. Drogh iagh på bååt till Hootskär och kom först til Kittuss, tädan landvägess til Medelby ther iagh var om natten, och Petrus min discipel fölgde migh, Medelby ligger en stoor mijl ifrån Korpo prästegårdh.

Den 25. Jfrån Medelby landvägess til Hönssnääss. Sedan på bååt til Träsk. åter landvägess thär ifrån til Järfviss, tädhan på bååt til Hyppess thär var iagh om natten.

Den 26. Från Hyppiss på båat till Rooslax, åter thär ifrån på båat till Näässby, thär kyrckian ähr bygd, och Saccellanus Dn. Petrus Svenonis Tilmontanus boor. tädhan på båat til Kijffvimoo, åter på båat til Biörcköö, en stoor by, thär 18. mantal ähre, thär war iagh om natten, såsom och wällärde Herr Anders Amberni Horneus Smolandus Collega Scholæ Aboensis, som thär gick Socknar.

Den 27. på båat til Mussala ochså en stoor by, thädan på båat till Saffverkiet thär var iagh i wästre byn om natten. Saffverkeet ähre tvenne stoore byar, thär som boor ett mechta styfft och näässwist folk.

Den 28. Ifrån östre Saffve[r]kiet på båat hem till Korpo prästegårdh, på Ithenna reesa vptogh iagh Maatmoderss ränta, Sid. 269. som hon aff bönderna skulle haffva effter sin Sal. Man, på Nådähret.

OCTOBER.

Den 15. Reste iagh omkringh kyrckiolandet, och bestälte några ährender åth matmoder, migh folgde Magnus Ringius, och vij gingo först til Roskelax, sedan til Bööle, thär ifrån til Seffvilax, så til Jnnekorp och til Rumar, thär vij voro om natten.

Den 16. Drogo vij på båat til Loom som ligger i öster änden på Korpoström, widh Fagerholmen, thär som Tyske tul-len ähr, ty Skepzleeden från tysklandh och annor landh gåår emellan Fagerholmen och Nagukrampen, ifrån Lom rodde vij igenom heele KorpoStrömmen som ähr en stoor mijll längh och til Kalax, Sedan gingo vij landvägen til Kölingeby, thär ifrå til Karlby, tädan til Markumby, ther ifrån foro vij på båat öffver Långwijkan til Benneby, Sedan gingo vij til Hvässby, och thär ifrån sent Iom qvällen hem til prästegården, Sid. 270. och then afftonen regnade myckit.

Den 17. Drogh iagh om afftonen till Åbo, såsom och

Dn. Andreas Jacobi Elmegren och Dn. Johannes Andreæ Strevotivius ochså Laurentius Hinsbergius, som kommo til Korpo på Moderss nybygda Skuta ifrån Stocholm, och vij voro i Wattkast om natten.

Den 18. Fingo vij en godh windh, och kommo till Åbo klockan 3. efter middagen.

Den 20. War iagh vidh Haliss quarnerna, och lätt mala några tönnor rogh,

Den 23. Rodde vij om morgonen från Åbo i mootvädher, och när vij kommo till ytterste enden på Runsala öö, fingo vij segla medh en knapvindh öfwer Ehrstaan, Sedan rodde vij åther igenom Rijmitto, och när vij kommo til Blindesundet seent om qvellen fingo vij godh windh, och så seglade vij om natten, och kommo hem til prästegården lithet för dagher, och thet var ganska mörckt samma natt, regnade och snögade.

Sid. 271. Den 26. drogh iagh på båät til Elffsiöö Moderss ähren-der, och Magnus folgde migh, tädan rodde vij til Lempersöö, thär ifrån öfver Sundet til Näässbyy, som och kallass Bondenääss, och tå stormade myckit, och regnade mäst heela dagen, Sedan gingo vij til Skoofaat, och rodde så thär ifrån öfver Långewijkan til Ström, sedan gingo vij til Koppombyy, och hem til prästgården.

Den 30. Reste iagh och poickerna til Åboo, om mid- dagztijdh drogo wij ifrån prästgården, och tå wij kommo til Wattkast togo vij en större båät, efter som thet war en stoor storm, sedan seglaade vij om qvellen i en godh windh, til thess wij kommo in moot Jnnemoo på en fierdingz wägh när, tå lupo vij oförvarandess på ett grundh aff häller och stoor Steenar, på hvilcket vij såtho fast om natten öfver en tijmess tijdh, och vij arbetade på thet mästa vij kunde att slippa tädan, ty vädret ökade sigh svårligen, och vågen slogh in, så att wij voro i en stoor fahra stadde, wij ropade hielp, men Sid. 272. thet kunde icke långt hörass för Stormen skull på sidlych-

tonne kom en stoor ijlingh, och i thet samma hissade vij Seglet, såsom och skuffvandess flux på medh bärlingerna, och sålunda, igenom gudz hielp, sluppo vij thär uthaff oskadde, gudhi vari loff, som sina så underligen hielper aff nödh och fahra. Sedhan kommo vij til Jnnemoo, thär vij voro öffver natten.

Den 31. Seglade vij tädan, och tå wij kommo til Blindesundet, måste vij thär töffva in til afftonen för stoor Storm skull, men sedhan bleff vädret något sacht och lugnare, och vij seglade til Sarlax i Rimitto, thär vij voro om natten i samma by.

NOVEMBER.

Den 1. om ottan, effter som thet var måneliust, Seglade wij öffver Ehrstaan vthi en häfftigh Storm, och kommo till Åbo klockan 9 förmiddagen, och strax vij kommo tijt, bleff Stormen så häfftigh, att man näpligen kunde stå på gatun.

Den 5. Drogh iagh på båt medh Academiæ Rentemästare Peder Gers, vp til Rännemätki, och togh thär några sid. 273. tönnor biugg, som sändess til Modher i Korpo prästegårdh, om middagz tijdh kommo vij åter til Staden.

Den 6. Begynte iagh åter gåå in Collegium Hebræum hooss Mester peder Bergium.

DECEMBER.

Den 9. Reste iagh ifrån Åbo medh mina disciplar och til Korpo, och vij gingo öffver ijsen på Slotzfiälen til Maanpä (: på Svenske Landzudde :) sedan rodde vij til Sampass en by, thär som Moors nya Skuta lågh, huilcken var frachtat från Stockholm til Åbo medh Salt, och kom inthet länger för ijsen vthan Saltet måste läggias i Sampass, Peder Ringh maamoderss Skepare var på samma Skuta och några andra båtzmän, om afftonen kom östanväder, och wij seglade fort, och kommo sent om natten till Pettes vnder Nagulandet 2 mijl

in moot Korpo prästegårdh, och thär voro vij til andre dagen, och om natten gick vädret i södher.

Sid. 274. Den 10. Kommo vij medh en knapp windh til Kolcka, in moot Junnefmoos, och Skutan sydde stundom så myckit, att watnet gick in på heele leebolet och ville så när gåå omkull, ty wädret var för knapt, och Skutan war uthan last aldeless thom, och när som wij kommo tijt, gick wädret strax i södher och oss tvert emoot, therföre måste vij thär i storm och kalt väder liggia böörfaste i några dagher.

Den 13. Lögnade på och strax lätt iagh roo migh ifrån Skutan medh poickerna til Järffsaar i Norrskatan nördeste, thädan rodde the oss til Enckess, och thärifrån åther på bååt til Wattkast öffver stoore Norrfiälen, tijt vij kommo sent om qvellen, och ther voro vij om natten.

Den 14. Rodde the oss öffver Wijkan til Galtebyyn, tädan gingo vij till prästegården, på huilcken reesa iagh vthstodh myckit ondt aff köldh om the länge nätterna. Men Päder Ringh kom den 21. om morgonen (: som var S. Thomæ dagh :) hem til prästegårdz stranden med Skutan, hvilken bleff väderdriffven in vthi Norrskatan, thär han måste blij i några dager.

Sid. 275. —ss— Wthi Januario fick Jagh på thetta åhret S. R. M:tis Stipendium in Classe Philosophiâ et quidem in ultimâ.

Den 11. November Begynte the till att vpsättia vthi Åbo kyrckia then nyia predikestolen vidh näste peelaren fram för then, som then gambla stodh vidh, samma predijkestool haffver Högborne Herre herr Hendrick Flemmingh låtit giöra vthi Stockholm, och skänckt till Domkyrckian thenna Stool ähr myckit konstrijkt giorder, en stor karl (: Christophorus :) ståår och håller honom på sitt huffvudh, och öffverst på Huuffven sitter en stoor Pelican, medh sina ungar som vpsluka hans blodh, huilcket han aff sitt bröst vthhackar, ähro och på samma Stool många andra beläter konstrijk vthskorne, medh äng-

lar, Evangelister och Apostlar, medh fijnt gull uthstofferade och medh åthskillige färgor målade.

Den 17. predikade Biskopen M. Jsaac Rothovius förste gången i sam^rma stool, och giordess tacksäjelse för sådhan Sid. 276. beprijsligh Skänck och gåffva.

Widh thenna tiden vpsattess och en funt vthi kyrckian åther widh orgerna, huilken Jost Schut och Jockim Warientijn haffva låthit giöra i Tysklandh, och skänckt til kyrckian, huffven vthöffver honom hänger på en kädia uthur taaket, han ähr ganska stoor, och rundt omkring medh vthskorne beläter, kosteligen målade.

Hvadh vederleken på thetta ähr widkommer, så war Januarius wååtachtigh och lindrig vinter in til then 12. tå kom starckt nordanväder, klarnade vp och bleff en häftigh och ohörligh winter så att den 13 och 14. var outhsäylich köldh, och natten til den 15. vardt ett häftigt yhrwäder och stoor bläst, thenne häftige kölden varade in til then 19. Vthi huilken winter många menniskior haffva frusit sigh förderffvade, ty vthi Hendrickzmesse marcknan syntess hu^rru nääsen och Sid. 277. ansichtet var bortfrusit på många menniskior. Thet hade också många frösit på thenne tiden ihiäl; ty vidh Kustöö slotet fanss på ijsen en karl dödh, en fanss och dödh vthi slädan tå han körde, huilken hade varit något drucken, som berättadess. På Kustöön haffver också tvenne små tiggjare barn inthet fått huuss, i en bondebyy, och sedan gått wilse i skogen, och frösit ihiäl, huilka höllo hvar andra i fampnen döde. Sedan war ifrån then 19. in til then 26. lindrigh winter, tå begynte snöga, i thenna månan kom och temmeligh mycken snö.

Februarius war och lindrigh medh stilla vinter och gått åkeföhre in til den 7, tå bleff bläst och regnväder. och var

kalt och mulit väder till den 19, den 20. war yhrväder och sniöö heela dagen. och sedan vardt kallachtigt leenväder in til ändan.

Martius war i begynnelsen til frost och winter benägen,
 Sid. 278. och sedan flindrigt väder och Soolskeen til den 10, tå bleff mulit och blååkalt till 18. på huilken bleff klart väder, skarp och häftigh winter, att man medh nödh kundhe begåå sigh, in til den 27. tå kom leen och regnade mäst om nätterna in till ändan.

Aprilis var i några dager leenachtigh sedan bleff skarpt nordanväder och fröss på, stundom skeen Soolen, stundom var mulit in til den 16, tå kom sunnanväder, sedan var vackert väder, vnderstundom regn, vnderstundom Soolsken in til ändan.

Men den 7. Aprilis om afftonen bläss thet mechta skarp och snögade så att thet var ett gruffveligit yhrvädher. - - - Den 14 och 15, om påskedagen och annan daghen gick ijsen sin kooss aff Åbo älf, och var inthet så stoor ijssgångh som tilförende plägar stundom wara.

- - - - -
 Majus var myckit kall medh bijstert nordanväder, then 2. baglade och snögade och fröss om natten ganska hårdt på, den 3. gick wädret om afftonen i söder och begynte regna,
 Sid. 279. sedan bleff åter flkalt, och varade thenna häftige kölden in till then 12. och för thet kalla wädret war än tå hvarcken lööff eller gräss, vthan sågh ynckeligit vth.

Den 12. war en förträffligh storm aff Nordanväder, och tå bläss Handhweeterna kull aff broen på norrsijdan, den 14. bleff varmt soolsken, och vart sedan varmt Soolskeen och stundom varmt regn in til ändan, och bleff så sedan wackert lööff och gräss medh åthskilligt blomster på marcken.

- - - - -
 Junius. jfrån den 26. Majj, til den 8, huius war en skarp köldh, och hårdh wäderleek, Sedan war wacker wäderleek intil Johannis Baptistæ tijdh, att thet stundom regnade

och stundom var varmt Soolskeen. Men den 24. om mid-sommarssnatten var en häftigh köldh, att man kunde icke begå sigh baarfoot vth på marcken, men likväl kunde kölden icke skada säden, ty thet bläss hårt, och om morgonen kom ett stort regn.

Julius haffver varit klar och varm, och war alt torcka, men ett häftigt blässwäder alt för ett, och mäst på sudväst och sunnan, in til den 21, tå begynte til att regna, och sedan var altijdh stort regn, bläst och storm in til ändan, och i synnerheet then 28. regnade thet gruffveligen, och hvar dagh var en stoor wäta. Sid. 280.

Augustus, haffver också dräffeligen stormat och regnat, in til den 17, begynte bliffva klart vphållsväder och varade in til ändan.

September, war och törr in til then 8. och i medlertijdh fick folcket så sin rogh, sedan var altijdh en häftigh storm och stort regn, att man minness icke maken olustigh väderleek tilfördne, och varade alt in til ändan.

October, haffver och regnat medh östanväder och stormat altijdh häftigt, men natten til den 16. fröss litet på, att thet syntess yss på vatnet, sedan regnade åther gruffveligen in til ändan, och haffver ingen dagh eller natt gått förbij vthan regn.

November haffver och regnat och stormat ganska hårdt och i synnerheet den 1. Den 9. begynte snöga i bara watnet och kom en temmeligh sniöö. och den 10. begynte thär på fryssa, och fröss skarpt in til den 13, tå bleff åther leen, och sniön gick sin kooss, sedan regnade åther och stormade hvar dagh, i synnerheet den 17. bläss thet ganska hårdt, samma dagh var en söndagh och tå folcket kom i kyrckian i Åbo, var när 9.* slogh alt liust, men in moot 9. kom ett ijl medh

NB
owanli-
git emoot
middagen
mörker.

* Möjligen en misskrifning i st. f. 8.

stort regn och hagel, och ett sådant mörcker att then ene icke sågh then andra, och Biskopen Mäster Jsaak som tå predikade i then nyvpsatte predikestoolen måste vidh liuss vpläsa texten, effter 9. bläss taakteglet aff nörre sijdan på kyrckiotaket nedher, in moot 10. bleff åther liust igen. Den 28. klarnade vp, och fröss på, och bleff vacker winter in til ändan.

December, fröss och på, natten emellan den 3 och 4 kom något sniöö, sedan var kall vinter och nordanväder, och siöö wijkerna lade sigh. Den 14. begynte att regna, sedan war leenväder. Den 21. kom östanväder och fröss på och war mulin himmel, 23. gick vädret i söder, kom och lithet Sid. 282. sniö, och var lungt och Itort sedan, den 24. war mulit och stilla. Den 25. Jwledagen. war stilla lugnet heela dagen och lustigt tort väder, men mulit.

Den 26 war och lungt hela dagen, men töckna och myckit mörckt. Den 27. om morgonen var töckna, sedan gick vädret i söder, begynte blåsa, föl och temmeligh Sniö, sedan bleff klart, en stund moot qvällen bleff östansunnan, kom åther något regn. Den 28. var mulit och vååtchtigt wäder. Den 29. regnade heela daghen och tå gick sniön sin kooss. Den 30. war stilla lugnet, mot qvällen kom stort regn och hela afftonen regnade och heela natten. Den 31. bläste östan, war mulit och regnade, mot qvällen snögade.

 Wthi thetta åhret war en ganska dyyr tijdh, både i Sveriget och här i Finlandh. effter som folcket fick ganska lithet spannemåål 1649. thet spordess aff åthskillige orter, huru såsom myckit folck dödde aff hunger, och åtho en part obevämligh maat, kokade lööff aff qvaster och annat sådant, thär til gingo dagligen många tiggjare, att man them icke rekna Sid. 283. kunde, och lågh altijdh fult med barn och fattigt folck för portarna, och ropade hielp i gudz nampn. Vthi Aprilis månat gaff man 16. daler för en tönna luste rogh, och stundom 18, ochså 20, effter thet lilla målet som här i landet brukass,

vthi Majo fick man på en tijdh inthet köpa, men uthi Julio kom en Skuta med Spannemåål hijt ifrån Wijborgh nembligh Torneskiöldens, tå fick man köpa för 16. daler. Sammaledess war thet och i Sweriget, vthi Stockholm koste om höstetijdh en tønna sädh 16. daler. en tønna miöl 22. daler. en tønna salt 15. daler: ty the finge icke in sin Sädh för regn vädher skull, effter som thet regnade hvar dagh. Vthi Wermelandh war ochså en ganska dyrr tijdh, och thär gick stoor Siukdommar i Svangh och i synnerheet blodsottan. Vthi October galt i Åbo en tønna spannemåål 12. daler. ty thetta åhret fingo the någhet ömnigare sädh ähn som förr.

—ss— Vthi Maj månat bleff på thetta åhret en rijk Bonde i Tawastelandh i Wijborgz Stifft aff möss och råtter vpFäthin, huilkit sålunda tilgick: Samma Bonde war en rijk Sid. 284. och förmögen man, hvilcken hade myckin sädh, men ingen ville han vndsättia och sällia åth vthi then dyre tijden, han hade i Skogen en gammal stoor roghstack, til huilcken han gick medh tvenne sine Söner, och wille föra rågen hem och tröska honom, tå han kom tijt gick han vppå Stacken, och som han kom öfverst, föll han in vthi samma Stack, ty han var aff möss vpäthin in vthi, ty när the kommo til Stacken, sågo the några råtter, huilka the begynte til att slåå och föösa tädhan, och therföre gick bonden vp att see huru thär tilstodh, När som Sönerna sågo huru fadren föll in i samma Stack, begynte the att sönderriffva honom, och när the kommo in vthi honom war therass fader vpäthin heel och hållen, och fanns inthet quarre aff honom än som huffvudskallen, been, armar och händer. Thetta ähr aff trooverdige män ifrån Wijborgh Skriffteligen berättat hijt til Wällborne Landzherren Creutzen, såsom och andra.

ANNO CHRISTI 1651.

JANUARIUS.

Den 4. War iagh uth på Holmerna tillijka medh några andra, och iagade effter harar, tijt wij rodde men effter thet war lungt och starck winter begyntess, rände wijkerna öffver medh ijss, att wij medh stoor mödo och plass sluppo om qväl- len til Träskängen, sedan gingo vij hem, tå gick iagh i Bad- stugu och lätt koppa migh, hvar uthaff iagh bleff illa siuk, och var suagh vthi allan min krop öflver otte dagher för ähn iagh kom til helsan.

Den 12. folgde iagh Maatmoder Hustru Susanna til Nääss- byy, vthi hvilcken byy hon haffver bekommit aff Frijherren Herr Gustaff Bielcke ett hemman hvilcket hon besågh, och hvarth hon skulle sättia the huuss som hon ville föra och flyttia tijt, effter som hon måste om Walburgi tijdh ifrån prästegår- den, ther hon haffver haft tvenne nådhåhr effter sin Sal, Man
sid. 286. herr Nils Magni Ringium. Om qvellen körde vij hem til prästegården igen.

Den 22. Drogh iagh och Magnus til Biörnholmen, som ligger in moot NorrSkatan, til them som drogo Store Ström- mingz nooten, och tå vij kommo tijt, war thär en stoor hoop folck, och effter som samma noot ähr myckit långh och wäl 12 fampner diup, hade the stora tråssar aff hampa giorde, sådana som på Skuter pläga vara, thär medh the drogo then store nooten medh ryggen, Sex, otte och stundom flere paar på hvar warpan, haffvandess ett långt och krokot trädh, vthi huilleket var en iernläncka medh en trind koota i ändan, then slogo the öffver warpen, och ladhe sedan trädet på sin rygg, hvar för sigh aff paaren och såledess drogo the. Een part förde fram Stängerna som voro mechta långa och trinda. och när the luukade eller öhrade war myckitt folck på nooten, och inthet bruka the att pulsa vidh någon öhring eller luu- kewaak. Och then förste nooten bekom en stoor hoop Ström-

mingh, så att the Finthet förmätte vplyfta nooten på ijsen, Sid. 287.
 vthan medh Katzsar boro the fisken tädan på ijsen, och the
 fingo öfver 10. tönnor fisk, så att alt dagefolcket som tijt
 war gångit fick och fisk hvar för sigh. Strax kom thär en
 annan noot effter, hvileken å halffpartten på warpet eller ka-
 stet drogz i andra vaker, och halffparten i samma waker medh
 then förra, och luukade i samma waak strax effter then förra,
 the fingo också medh then nooten en stoor hoop fisk, doch
 icke så myckit som then förre. Thär till medh finge the i then
 sidste nooten en temmeligh stoor fisk, som hade siu rygger,
 var huass medh tagger i ryggen och svart, en span långh och
 en span bredh, hvilken the kallade Siurygg, han doger emoot
 frossan, när the ätha honom. En annan gångh iagh var vidh
 noot fingo the tvenne sådana fiskar, som voro myckit större,
 ähn som then förste iagh sågh. Om qvällen körde vij hem
 til prästegården, sedan vij tijonde fiskar aff hvar noot be- Sid. 288.
 kommit hade.

Den 30. Drogh iagh åter til Biornholmen til them som
 thär fiska, effter tijende fisk, och the drogo thär medh tree
 nötter, men the finge inthet många fiskar then gången, til
 migh kom på ijsen vällerde Her Anders Amberni Horneus,
 Sm. Collega i Åbo, som thär gick Socknar, och om qvällen
 körde vij hem til prästgården.

FEBRUARIUS.

Den 11. Drogh iagh til Nääsby, och om afftonen åter
 hem igen.

Den 12. Reste iagh allena til Påvest vnder Harträskz
 landet i NoorSkaten, til them som thär fiskiade, en stoer mijl
 från prästegården, om qvällen körde iagh tilbakarss hem.

Den 28. Drogh iagh tillijka medh poickerna til Åboo
 ijssvägen, och thet war starcka ijsar, och temmeligit gott föhre,
 til Kurista gamble länssmanssgården i Rimitto kommo vij om
 afftonen, och bleffvo ther öfver natten.

MARTIUS.

Den 1. Kommo vij til Åbo klockan 9. för middagen.
 Sid. 289. Then tijdh galt en tönna rroggh i Åboo, som var reen och uthan lusta (: Svingel, fäxa :) 14. daler. och en tönna korn 10. daler kopperpenningar.

Den 12. Begynte iagh åther gåå in Collegium Hebræum hooss Mäster Peder Bergium, och iagh gaff honom en Svensk daler.

Den 16. Declamerade iagh en orationem Ligatam (: scilicet Parem-metricam :) De Christo Salvatore nostro, vthi Auditorio Superiori, i een stoor församblingz närwahu aff Professoribus, Assessoribus, Nobilibus, Sacerdotibus Pastoribus, Magistris et Studiosis.

APRILIS.

Den 8. lätt iagh Examinera mina disciplar Magnum och Petrum, hooss therass Jnspectorem M. Nicolaum Nycopensem Log: et Poës. P.P. vthi Libro 1. Logices, såsom och in componendo.

Den 9. Begynte iagh gåå til M. Simonem Kexlerum Mathes: P.P. att höra Computum Ecclesiasticum privatim, in till then 21. eiusdem, tå lyctadess han, öffver hvilcken hvar skreff för sikh ett Calendarium.

Sid. 290. Den 15. War iagh hooss hanss Högwördigheet Doctorem Æschillum Petraëm, til middagz måltijdh, och tå begärade han att iagh skulle informera hanss Söner D. Johannem, och D. Samuelem Petraeos.

Den 16. Begynte iagh informera them, the gingo til migh hyar dagh vthi Platugården, och the läso Logicam såsom och i Poësi, och i Terentio Profanö.

MAIUS.

Den 2. Stodh iagh Examen vnder M. Nicolao Nycopensi vthi Logicâ.

Den 5. Stodh iagh Examen vnder M. Georgio Alano, S.S. Theol. Profes: vthi Confessione Augustanå.

Den 6. Stodh iagh Examen vnder hanss Högwördigheet Doctori Æschillo Petræo, S.S. Theol. P. Supremo et Pastore Aboensi, vthi Exodo.

Den 20. Drogh iagh til Korpo, efter som vij fingo budh effter oss ifrå Moder, ty både poickerna woro illa siuke i en häfftigh brännesiuka, Petrus bleff siuker den 14. Aprilis, och strax thär effter åth bleff Magnus siuk, Petrus var på thenna tiden något bättre bleffven, men Magnus förmatte Sid. 291. inthet, ifrå Åbo drogo vij klockan 11. om dagen, och Jungfru Ingeborg Nilssdotter Ringh, war ochså i fölie medh, och vij rodde heela then dagen och natten.

Den 21. Bittida om morgonen kommo vij hem til Näsby, ty Moder var tijt flöt ifrå prästegården. Samma dagh kom Moderss Skuta hem ifrå Stockholm, och henness Skepare Peder Ringh som på vägen var bleffven dödh, aff en starck brännesiuke, hanss Sal: lekamen begroffz den 25. vthi Korpo Socknekyrckia, öffver honom skreff iagh en graffskriff.

Den 27 Drogh iagh på båat til prästegården, och samma dagh åther hem til Nääsby igen.

Den 29. Gick iagh til prästegården och foor öffver långvijkan från Skoofaat til Ström, från prästegården gick iagh til kyrkiebyn, sedhan til Hväsby, åther öffver vijken hem.

Den 30. Drogh iagh på båat til Åbo om afftonen från Näsby, och wij rodde mäst heela natten.

Den 31. klockan 10. kommo vij til Åbo, och tå var lustigt väder.

JUNIUS.

Sid. 292.

Den 2. Drogh iagh från Åbo klockan 5. om afftonen, och tå iagh kom til Beekbruket, togo bönderna som migh folgde in tegel så mycket som båaten baar, sedan rodde vij til Sarlax i Rimitto sockn.

Den 3. om qvällen kommo wij hem til Nässby, och heela then dagen war stilla lugnet. Tå iagh kom hem war Jungfru Jngeborg illa siuk aff brennesottan, vthi huilken siukdom alle barnen bleffvo siuke, then ene effter then andre, så att aff 9. styckon ingen slapp undan, alt slät legefolcket var ochså siukt, och somblige dödde aff them.

Den 6. Drogh iagh til Saffverkiet i Hootskär til Frijherrenss* Hopmanen Hendrick Birgelson, ty hanss son Christnades, och kalladess vidh namn Nils, fadderna voro Herr Claes Pastor, Herr Peder Sacellanus, Iagh och Clemet Erickson Såsom och Modher och Herr Pederss hustru, om afftonen drogo wij hem, och voro på en bååt Pastor, hanss hustru, och Moder hustru Susanna, från prästestranden rodde wij til Nässby.

Sid. 293.

Den 12. Rodde iagh til prästegården och lätt inventera Sal: Per Ringz Saker, som ther stodo i en boo, strax thär effter drogh iagh hem.

Den 15. Om afftonen drogh iagh til Åbo til Hendrickmesso marcknat, och tå var lungt och vackert väder, och the rodde mäst heela natten, wij woro många bååter i ett föllie.

Den 16. kommo wij til Åbo, om middagz tijdh, och thär vthrättade iagh i marcknan Moderss ährender.

Den 18. Drogho wij åther tädan om morgonen, och kommo hem om afftonen, och wij hade en godh windh.

Den 21. War iagh medh några andra på Hielmaren en holma, och hämtade Lilium Convallium.

Den 23. Bleff Moderss bygningh reede som hon lätt bygga i Näässby, och wij flytte samma dagen tijt vthur the gamla husen i andra gården.

Den 30. War iagh uth på Pimarmoo en holma som så heeter.

* Detta ord är i orig. understruket.

JULIUS.

Den 2. Jfrån kyrekian gick iagh och hopmannen til prästegården, thär wij voro til Måltidh hooss Pastorem, om qväl-
len gingo wij tädan, och til Ström, thär war ingen båat hem-
ma, therföre bleffvo wij qvarre til morgonen. Sid. 294.

Den 3. Drogo wij öfver Långvijkan, och gingo sedhan til Näässby.

Den 10. Drogh iagh på båat til Kerffåass, såsom och en Skreddare ifrån Åbo. Thär voro vi öfver natten.

Den 11. Sent om afftonen kom Hopmannen Hendrick Birgeron tijt, hvilcken drogh åth Åbo, tå folgde iagh honom, såsom och Skraddaren, och then natten kommo wij til Rimittan.

Den 12. Kommo wij til Åbo klockan 10. om daghen.

Den 16. Fick iagh min klädningh färdigh ifrån Skreddaren, huilcken kostade migh 12 Rixdaler.

Den 24. Fick iagh min Orationem färdigh aff trycket, aff hvilcken tvenne arck bleffvo then tijden trycken, men thet tridie eller fremste arcket bleff tryckt år 1652. om våren.

Samma dagen klockan 12. drogh iagh til Korpo, och kom til Rimitto til natten, thär wij voro vidh en liten holma
hooss huilcken altijdh hörass spöke. Sid. 295.

Den 25. kommo wij til Järffsaar i Norrskaten, thär som bönderna voro hemma, them iagh folgde. Sedan rodde the migh thär ifrån, och iagh kom om afftonen hem til Näässby.

AUGUSTUS.

Den 4. Drogh iagh medh några andra til Marssöö, sedan til Pimmarmoo, Fuhruholmen och Wantmoo, thädan til Högholmen och Hielmaren, thär ifrån rodde wij hem.

Den 7. Drogh iagh och Magnus medh tvenne hion til Vthskären, och wij kommo til Aspesundh til natten, 2 stoore mijl ifrån Näässby, och wij hadhe lungt väder, medh liten fogeligh vindh.

Den 8. Drogo vij ifrån Aspesundh och til Alun*, ett skäär ytterst i haaffvet som the torske på, hvilket ligger 6. mijl ifrån Aspesundh, och vij hade heela dagen ett skiönt, klart och lustigt väder, mäst lungt, men iblandh en godh fogeligh vindh.

Sid. 296.

Den 9. få iagh hade thär vthrättat Modherss ährender, drogh iagh til Patskäär.

Den 10. Predikade iagh på samma Skär, then 11. Söndagen effter Trinit. om Phariseen och Publicanen Luc. 18. och tijt kom myckit folck ifrån åthskillige skär, som thär lågo i fiskie. Samma dagen drogo vij om afftonen til Eneskäär thär som ganska många fiskiare Boodar ähre.

Den 12. Drogo vij thär ifrån til Juremoo, ett Byylandh, thär som tree Bönder boo på, och thär ähr ingen Skogh ej åcker och äng och ähr then aldra yttersta by, som i haaffvet ligger. och vij hade en häfftigh Storm tijt. Thär måste vij ochså bliffva den 13. för stoor Storm skul.

Den 14. Drogo vij thädhan, och hade i förstonne mootvindh, att vij måtte roo, sedan bleff lugn och vij kommo om qvällen til Biörecköo, ett Byylandh.

Den 15. måste vij bliffva thär, ty thet war en ganska stoor storm, att man nappast kunde gåå på marcken, och samma dagen var en almen Bönedagh, och iagh predikade thär.

Sid. 297.

Den 16. Finge vij en godh vindh, strax goffvo vij oss til väg, och seglade till Aspöo, thädan til Brunskär, både Byylandh, och sedhan hem til Näässbby, tijt vi kommo om afftonen.

På thenne reesan få vij reste bort, möther först Hiortebööte. 2. Aspesund, 3. Wijskäär (: thär til ähre många Skär, klippor och Boodar, som iagh icke viste namn på :) Norrsjdan om Öyiar ähr Thäreskär, och igenom Täresund löpa tydska Skeepen. österom ähr Ormskär, sedan Långskär, på

* Härvid är i originalets bladkant med samma stil tecknad: Alåå.

huilcket ähr Drakekällan, en brundh mitt vthi ett bergh, ähr lijka som han vore svarffvat vthi hällen, och breed som ett kaar, huilckenss botn man icke ähnnu haffver kunnat vthmäta, så diup ähr samma källa, och vthi henne ähr mechta friskt och godt vatn. Vthskäär eller vthöyiar bestå aff trenne Skäär, först ähr Eneskär, på huilket ganska månghe fiskiare Mayor och Bodar bygde ähre. [Sedhan Giussskär eller Mååssskär, Sid. 298. thär på ähr bygd ett stort och högt torn, som syness månge mijl i haaffvet, thär efter Skepen sigh rätta, vthi huilcket torn iagh och var. Strax thär vidh ligger Öören, att man kan som nogast gå thär emellan för vatn. på hvilcken holma ähre otalige månge stoore Steenhoopar, fordom dagz tilhopa lagde lijka som huuss, vthan tviffvel haffva the varit fiskiare bodar. thär ähr och en stoor groep, vthi hvilcken Sancte Hendrick sägz haffva varit vthi när han först kom til thenna landzorten, tå drogh han til folcket som fiskiade i Skären, och omvände them til en San gudz kannedom, och thär var han i 3. ähr, och på samma Skär bygde the ett Capel, som sedan bleff flött til Juremoo. Thärifrån reste S. Henricus til Rimitto, och thär tölfvade han en tijdh på en högh och trindh holma, som ännu kallass S. Hendrickz holma, öffverst på honom ähr en källa som kallass S. Hendrickz källa, ähr och månge andre Legender som om honom berättass.

SEPTEMBER.

Sid. 299.

Den 5. Drogh iagh på båät til Åbo till Märmessa marcknat, och tå hade vij en häftigh och myckit starck vindh, vij drogo heman klockan 10, och kommo til Staden kläcken 6. om afftonen.

Den 9. Drogo vij thär ifrån kläcken 9, och kommo hem om afftonen i en godh och stäteligh vindh.

Den 14. Begroffz Hopmannenss Son Sal: Nicolaus Henrici, och iagh tillijka medh andra baar honom til kyrkian, iagh hade och skreffvit en graffskriff öffver honom, som iagh

sedan lätt tryckia. ifrån kyrckian folgde iagh Hopmannen til Saffverkiet i Hootskär, såsom och Moder, D:nus Pastor och Laghläsaren Erick Mickelson, och thär vardt begraffningz ööl.

Den 15. Stodh tingh thär, på hvilket iagh hade något att beställa på Moderss vägna, om afftonen drogo vij thädan och til prästegården thär vij voro öffver natten.

Den 16. Drogo Moder och iagh hem til Näässbyy.

Sid. 300.

Den 22. Drogh iagh til Prästegården på båat, sedhan gick iagh til kyrckian, och vpslogh en graffskriffit som iagh hadhe skreffvit öffver Sal: Peder Ringh, thär ifrån gick iagh til Ström, och ifrå Ström til Hvässby, en ganska ond, elak och bergot vägh vidh Stranden, tädan drogh iagh öffver wijkan til Skoofat och sedan hem. Tå iagh var i kyrckian besågh iagh henne vthi alle rum såsom och i Sakerstijet, hvilckenss beskriffvelse

sålunda ähr som effterföljer:

Korpo Kyrckieess beskriffningh.

Hon kallass Sancte Michael, en stor och stäteligh Steenkyrckia, medh ett högt Stentorn, hon ähr hvällfd mechta artigt. allenast en kläcka. ett stort Sacristie aff Sten ochså hvellft, kyrkian ähr väl beprydd medh beläter och andre gamble Monumenter, altaret står in til väggen, på nörre sijdan ähr först Sanctæ Annæ beläte, Jungfru Mariæ Modherss medh tvenne barn i sitt Sköte, nemligen Jungfru Mariam sin dotter, och

Sid. 301.

sin dotterson Christum, men Maria Träcker en vjndruffva åth sin Son. Sedan ähr åther J. Mariæ beläte medh sin Son och hon haffver på sigh tvenne kappor, then innerste aff fint tygh, och then andra aff Sammeet medh insömmtat gull, om halsen haffver hon en kranss medh kosteligit tygh, henness Son haffver och en kappa aff Sammet på sigh. Thär hooss ähr åther J. Mariæ beläte, som haffver vthi sitt Skiöt sin döde Son, medh blodh strijmor öffver heela lekamen. Strax ther hooss står then änckian som hade en trättebroder, haffvandess en

öpen book i handen, och tråder medh sina fötter på then Domaren som icke ville skaffa henne rätt, och fruchtade hvarcken gudh eller menniskior, the ähre bådhe väl förgylte, han ligger vnder henness fötter. Nedan för thesse står en Engel hooss S. Andream som hänger på ett kors. På altare tafflan ähre många beläter, bland hvilka mitt vthi står Nicodemus och Johannes, sampt 1 medh quinnorna som begroffvo Christum. baakom står Longinus then krigzknechten som stack vp Christi sijda, han haffver ett långt Spiut i handen, Månge andre beläter finness och thär, om hvilcka man veet ingen berättelse. På södre sijdan står S. Michael Archangelus, aff hvilcken kyrckian haffver fått sitt namn, ganska artigt förgylter, medh ett stort Sverd i sin hand, tillijka medh andra beläter. Thär som Choret begynness ähr en gammal lächter, och mitt i honom en predi[k]stool, ther the tilförende haffva predikat, och mitt i lächteret ähr ett altar, att prästen war nästan tillijka i prädi[k]stolen och altaret, allenast han vände sigh lijthet. öffver thet samma altar står Christi Crucifix, vidh änderna står änglar på höga Spjror. fram på lechteret, står S. Oluff Norigess konungh medh en yxe i högre handen, och ett gulläple i then wenstra, Men hanss Broder Harald ligger vnder hanss fötter, huffvudet på honom ähr i folcka lijknelse, men then andra 1 deelen ähr i drake hampn medh fyra fötter Sid. 303. och en lång stiert, både haffva svart skäggh och Cronor på huffvudet, orsaken hvarföre Harald bleff förvändh i en orm eller drake, ähr, att han bleff straffat för thet han wille icke anamma och vedertaga then reena religionen, och gåå i kyrckian, som S. Oluff gjorde. Brede vidh på andra sijdan lächtaret står Drotningh Margareta ganska väl vthskurin och förgyllt, medh en Skechta i handen, haffver långt vthslagit krusat håår, och en Crona på huffvudet. predikestolen står söder vidh väggen. På norra väggen ähr en stor taffla, och ther sitter S. Jöran på en hvijt häst, vthi harnesk, och rijder på drakan, medh ett Spiut stinger honom i halsen, så att thet

ähr afgångit, hooss honom står en Jungfru medh itt lamb, och hooss hanss häst en falck. Vnder kyrckietacket hänger fyra Skeep, tvenne fahner och tree liusekroner, temmelige stoore.

Sid. 304. Vthi Sakerstijet ähr ett altar, på hvilcket står en kijsta, och när man låket på henne vplyffter, får man see Christi beläte liggia thär vthi, spept vthi kosteligt tygh, medh henderna på bröstet lijka som ett lijck. thär ähr och en stoor Latinsk Bibel medh munka stijl.

OCTOBER.

Den 10. Drogh iagh och poickerna til Åbo, från Näässby drogo vij om afttonen, och hade en godh vindh och kommo til Rimittan, til natten, thär vij voro på en lithen holma, benämnd Biskopz Säte.

Den 11. kommo vij i en skön vindh til Staden klockan 9. för middagen.

Den 19. gick iagh och Dn. Johannes Collinus til JIpois, thär som fältbårdskäraren Mester Nils boor, vnder hvilcens hand Dn. Johannes Staffander lågh, som bleff den 12. huius om natten slagen medh en Steen i munnen aff några Finska Ryttare, så att han miste 6 tänder, leppen bleff klåffvat, och

Sid. 305. käffterna bråkade, och råtå vij kommo tijt, var han ganska svagh, och förmåtte sikh inthet, om afttonen sent gingo vij åter hem til Åbo.

Den 19. Bleff Landzherrens Son Herr Ernest Creutz dödh, hvilcken siuknade om morgonen, och dödde om middagen aff en böld i halsen.

Den 22. War iagh hooss Landzherren Her Lorentz Creutz i waka öffver hanss Sal. Son, mäst heela natten, och thär var myckitt förnämbeligt folck tilhoopa såsom och Både Fruens Bröder Duvalterna.

NOVEMBER.

Den 9. om en Söndagh begroffz Landzherrens Sou i en

gammal munckeBiskopz graff, som war vpmurat i förtijden högt ifrån golffvet på norre sijdan i kyrckian vthi ett Chor, thär som många andre gamble och nye graffvar ähre, vthi samma graff lågh en MunckeBiskop, som haffver thär legat öffver 100 år, och var likväl inthet förrotnat, han lågh i en Steenkijsta. Sid. 306. Samma dagen om afftonen sedhan iagh kom vthur kyrckian bleff iagh ganska illa siuk i min vänstre roorledh aff ichten eller torverck och ladhess iagh strax til sängen, och iagh fick inthet vända eller röra migh, den 12. om qvällen sent gaffz lithen lijse på floghwärcken, den 16 gaff siukdomen någon lijse, att the finge löffta migh vp, medhan sängen bäddadess, men sedan bleff iagh så svagh om natten, att thet war inthet hopp om mitt lijff, men thär effter åth bleff iagh gudhi skee loff något bätter småningen, att iagh begynte stundom orcka sittia vppe först i Decembris, och bleff i gudz nampn den 10, förlossat, att iagh fick någorlunda gåå, doch var iagh i tree veekorss tijdh ther effter myckit svagh och siukligh.

DECEMBRIS.

Den 1. Fick iagh min Homiliam färdigh aff tryckit.

Den 8. Förde the migh siuker hem til Korpo på båt, och vij kommo til Blinidesundet, thär töffvade vij til ottan, ty Sid. 307. thet var ganska mörekt.

Den 9. om qvällen kommo vij sent hem til Näässby, och strax effter som vij kommo til landz, kom en häfftigh storm och stort regn, Sedan var iagh myckit siukligh, men först i Januario 1652, bleff iagh aff gudz barmhertigheet aldeless till pass och frisk, Gudh vare högeligen loffvat som sina hielper, och ifrån dödhen frälsar.

Den 25. om Juledagz morgonen rodde vij från Norrnääss och till kyrckian och tå vij kommo in moot kyrckebylandet, mötte oss ijsen, och iagh hadhe stoor möda til att gåå tädhan til kyrckian.

Den 26. gick iagh til kyrckian, och tå iagh och the andra kommo till Skoofat, drogo vij öffver Långhwijkan på bååt genom en ijssvaak, både sijdor om henne var ijs, men icke som baar.

Den 28. Baar ijsen öffver vijken tå iagh gick til kyrckian.

Sid. 308.

—ss— Wedherleekenss beskapfenheet på thetta åhret.

Den 1. Januarij om natten kom lithet Snö, och om dagen fröss på, war mulit och nordanvädher. Den 2. Snögade och vardt yhr vädher för nordan heela daghen. Den 3. och 4. wardt kalt nordanvädher och fröss på, och wijkerna begynte läggia sigh. Den 5. wardt mulit winterväder, om qvällen klaradhe vp, begynte frysa på temmeligh hårdt. Den 6. war klart och skarp frost heela daghen. Den 7. war klart och winterwädher, såsom och den 8 och den 9.

Den 10. war skarp vinter och klart nordan vädher. Den 11. Snögade något och vädret gick i Södher. Den 12. war mulit Sönnanvädher. såsom och den 13. den 14. begynte til att leena, och regnade smått. Den 15. war mulit blässvädher. Den 16. var kalt östanväder och yhrade häfftigt. Den 17. och 18. kall vinter och klart wäder. Den 19. bleff Sunnan, mulit och leent väder, om qvällen klarnade vp, och bläss västan sunnan och västan in til den 25, tå bläss hårdt västan sunnan, var mulit och regnade mycket, begynte strax om ottan och warade heela dagen. Den 26. wardt klart väder heela daghen. Den 27. War leent väder och snögade något om morgonen. den 28. var ett häfftigt nordanväder och yhrade heela dagen. den 29. var klart och skarpt winterväder. den 30. bläss västansunan och yhrade, om qvällen klarnade vp. den 31. war klart och lustigt wintervädher.

Sid. 309.

Februarius. den 1. war vackert klart väder. den 2. yhrade från sönnan, in moot middagen, sedan hölt thet vppe. den 3. kallachtigt winterväder. den 4. Ett ganska häfftigt yhrväder med stor storm från östan sunnan, hvilcket om qvällen

resolveradess vthi regn. Den 5. war klart förmiddagen, men effter mulit, fröss och något på och var kallachtigt bläst. Sedan var temmeligh winter in til ändan, och några yhrssvährs dagher iblandh, [såsom den 15. 23. 24 etc.

Sid. 310.

MARtius war vacker medh lindrigh winter halffva månen, men sedan begynte leena på, och var en vacker och önskeligh vederleek, stundom klart Soolskeen, stundom vacker regn in til ändan, och var skönt wåårväder föruthan någon storm, Wärfrudagen den 25. war klar, vackert Soolskeen och lustigt väder, natten til vårfrudagen fröss lithet på att thet kunde näpligh synass.

Aprilis varade medh klart och tort västan och nordanväder til den 7, tå regnade then dagen, sedan bleff åther nordanväder, och myckit kallachtigt, Stormade och bläss hårdt, och i synnerheet den 13, var en sådan kall vinter, att han icke hade varit kallare thet åhret och bläss ganska hårdt nordan. Den 15. föll en stoor Sniö. den 17. gick vädret i södher och leenade på, och sniön gick bort. den 18. gick åther vädret i nordan, och bleff hvar dagh en häfftigh köld. den 20. snögade och yhrade. ifrån den 20, varade kalt wädher några dagher, sedan regnade, och bleff lindfdringh på kölden.

Sid. 311.

Den 28, regnade myckit och åskian bulrade hårdt. —ss— På thenne tiden gingo många häfftige siukdomar i svangh, i synnerheet brännesiukan och frossan, att thet vpräcknadess på the Siukess register i kyrckian stundom 50 och stundom fleere, bleffvo ochså som åftast många döde, att hvar dagh begroffz några lijk. gick ochså på landet häfftige Febres och farhligne Siukdomar, och myckit folck bleff död.

Maius. den 1. war vackert wädher. Den 2. war en häfftigh köldh, snögade om morgonen och bläss skarpt nordan heela dagen, och warade alt iempt sedan kalt väder, tort och hvast nordan och nordväst in til den 25. Tå kom ett vackert regn, och sedan begynte löffvet och gräset något växa, och

regnade sedan in til endan, och var så kalt vädher, att man kunde nappast begå sigh.

Sid. 312. Junius haffver och varit kall medh skarpt nordanväder, och vnderstundom haffver thet regnat til den 14, tå war vackert väder, och varade någon tjdhd temmeligit varmt i synnerheet then 23 var mechta varmt, sedan bleff åter kallachtigt väder och kalt regn, och i synnerheet den 29. regnade, stormade och var kalt väder, såsom och den 30.

Julius, war medh beblandat wädher, den 5. bläss och regnade thet mechta hårdt, sedhan war vackert, alt iempt på nordwäst, den 20. fölt stort regn, såsom och den 24. Sedan in til ändan war en mechta heeta och torcka, och heela månen war mäst lungt.

Augustus. war heet, warm och törr, och mechta lungt in til den 10, tå begynte att blåsa skarpt. den 11. kom tordöön och stort regn om natten, sedan war storm, och i synnerheet den 15, mechta häfftigh storm och regn. Sedan war vackert tempererat väder in til ändan, och sudväst heela tiden.

Sid. 313. September war något Stormachtigh och den 6. bläss mechta hårdt, och tå förgickz samma dagh myckit folck i then hefftige stormen. Sedhan gick vädret från Sudvest och i nordost in til den 17. Sedan åter i västsödher in til ändan, och var samma tiden wackert höstvädher och vphälssvädher, stundom mulit, men mäst klart och Soolskeen. den 30. snögade lithet.

October. den 3. Snögade och något, och var sudväst in til den 15. sedan bleff nordost in til endan. den 4 och 5 fröss något på, sedan var stundom klart och stundom regn. den 11. regnade hårdt. den 13. fröss på, sedhan war mulit och kallachtigt väder.

November war i begynnelsen myckit wåät, regnade och stormadhe häfftigt från västansunnan. den 12 bleff nordost och fröss något på, så att åån och Slotzfielen ladhe sigh. Och

var alt sedhan kalt vinterväder in til den sidste, tå bleff sudväst, begynte myckit blåsa och regna.

December ochså i begynnelsen var myckit olustigh, ty thet bläss och regnade hvar dagh ganska häfftigt och war Sid. 314. sudväst in til den 8, tå bleff någott lungt, sedan var vackert och lindrigt vädher och klart in til den 20, bleff nordanväder och fröss något på, så och den 21. Den 25. rodde wij om Juleottan vthi Korpo til kyrckian, ty thet war än tå ingen ijss på vatnet och bläss västan sunnan lithet och sacht. den 26. war wädret från östan, men thet bläss ganska lithet eller åmade att man nappast kunde känna. Sedan begynte thet smånin-gen att frysa på in til ändan, och i sidste dagherna på månen tilväxte kölden och begynte bliffva en Skarp winter.

Finis Tertiae Decuriæ.

QVARTA DECURIA.

vitæ meæ.

ANNO CHRISTI 1652.

JANUARIUS.

Den 4. drogh iagh och maatmodher ifrån kyrckian til Sid. 315. Rosklax, till Hopmannen Hendrick Birgerson, hvilcken gjorde Jule gestebudh.

Den 5. Drogo vij om afftonen hem til Nääsbyy, och iagh fick aff Hopmannen 1. Ducat, för en graffskriff, som iagh lätt tryckia öffver hanss Salige Son.

FEBRUARIUS.

Den 6. drogh iagh och poickerna till Åbo, och tå yhrade ganska myckit om afftonen, och vij kommo till Jnnemoo, thär vij voro om natten.

Den 7. kommo vij om afftonen till Åbo, tå klockan slogh trij. och tå begynte leena på, och war myckit vatn på ijserna, att vij medh stoor mödo sluppo til Stadhen.

Den 26. gick iagh sent om afftonen, såsom och några andra Studiosi Stellatim, medh Admodum Reverendo et Excell: D:no M. Simone Kexlero Mathem: Professore.

MARTIUS.

Sid. 316.

Den 2. drogh iagh til Nådendaal ¶ til marcknat, medh D:no Andrea Petræo, och Doctoris Æschilli Sällskap, och vij hadde 3. hästar, och vij reste förbij Reeso Kyrckia en mijl ifrån Åboo, såsom och Wällaktat Grabbens gårdh Nuurikala, och vij kommo tijt lithet effter middagen. Nådendaal ähr en lithen Stadh på en lustigh ort vidh halfzstranden belägen. 2. stoore mijl ifrån Åbo. Staden ähr temmeligh långh, men icke myckit bredh, allenast en gata. Thär ähr och en myckit stoor kyrckia, som ligger från Staden på ett högt ställe på norre sijdan broden, hon halfver i förtijden varit en berömmeligh kyrckia, men nu ähr hon myckit förfallen, sedan som hon bran, gudztiensten hålless allenast vthi Sakerstijet. Thär haffver ochså varit ett ganska stort Munckekloster, och står ännu murarna qvar, thet haffver varit på en högh plan vidh kyrckian ganska vidt begrepit, medh sköna brunnar och lustige trädh som ännu synass, på hvilcket Closter ähr en gångh emellan tvenne höga muurar nedh til siön, genom hvilcken munckarna och Nunnorna haffva gått på Watnehuuset att giöra sin tarff. hvilcket huuss bleff för några åhr sedhan nedhreffvet och tå fanns thär under öffwer 200. barnehuffvudskaller, hvilcka Nunnorna haffva ther fördränckt.

Sid. 317.

Om afftonen körde vij thädhan och kommo til Staden klåckan 11. om natten.

APRILIS.

Den 23. gick iagh medh D:no Andrea Petræo til Doc-tarens gårdh Heppele, som ligger på Hirffvesaalöön, en stoor halfmijl ifrån Åbo, och vij drogo först öffver färgan til Siffvelax, sedhan til Jlois, och om qvällen kommo vij tijt, thär

vij spatzerade omkringh Siöstranden, och andra lustige ortter långt vth på natten.

Den 24. om morgonen gingo vij til Åbo, och kommo tijt kläckan 10. för middagen.

Den 28. kl. 4. effter middagen drogh iagh ifrån Åbo, Sid. 318. på wällärde Herr Pederss bååt, som ähr Cappelan i Hootskäär, til Korpo, thär ifrån iagh wille reesa til Wermelandh, migh folgde och poickerna, och Herr Pederss hustru, och wij kommo til Polckass thär wij voro om natten, och then daghen bläss mechta hårdt nordväst.

Den 29. Drogo vij til Kärffåass, och sedhan til Hatträsk vthi Norrskatan, thär ifrån rodde the oss hem til Nässby, tijt vi kommo om afftonen.

MAIUS.

Den 9. war iagh i kyrckiebyyn i bröllop, thär iagh och Herr Pävel ledde en Snickaress Brudh till kyrckian, aff hvilcken iagh fick ett paar strumper, ett ermeklåde och en krage, om qvellen gick min maatmoder och iagh hem, ifrån Ström til Hvässby, sedhan öffwer Långhvijken til Näässby.

Den 16. om en Söndagz morgon förde iagh mina Saker på Bärtil Jäsperss Skuta i kyrckiebyn, ty hon skulle til Stock- Sid. 319.holm, Sedhan iagh kom ifrån kyrckian folgde iagh moder vth på några holmar, sedhan hem till Nässby, och hade i några dager mootvindh til Sveriget.

Den 21. War then förste Stoore och almenne bönedagen, och tå wij hade warit i kyrckian, begoffvo vij oss til wägz åth Stockholm, och vij lade vth ifrån kyrckiebyy Stranden klockan 2. effter middagen, och kommo medh en godh vindh vth emoot Lööffskär på Stoorfiälen, tå vphoff sigh en wäder kååra emoot oss, så att wij måste vända tilbakars, och kommo til Pimmarmoo, om qvällen fingo wij godh windh och kommo til Berghampn thär vij voro om natten.

Den 22. jfrån Berghampn till JungfruSkär kl. 5. om

morgonen, Sedan Seglade wij i en godh windh öffver Wattu Skiffet, och först i Åålandh i Föglö Sockn på venstre handen möter en Skäriegårdh [medh ett bylandh benämnd Huuse. sid. 320. Sedhan Sätunga en längh Skäriegårdh genom hvilcken Skepzleeden gåår, och kallass eliest Leesundhet. och ifrån Sätunga seglade wij öffver Deelen til Taskehampn thär voro wij om natten.

Den 23. kommo wij til Speetalss hampn til natten, sedhan wij hade seglat förbij Bastehampn såsom och Sandöo och Sandöo Vddh, på hvilcken ähr ett stort kumbel aff Rysserna 1651, vpweetat, tå the thär sin Skuta mist hade.

Den 24. kommo wij medh en godh windh ifrån Spetalss Sundet, till Flijssööhampn, söder om henne ligger en by vidh namn Flijssöo, thär som Länssmannen boor, och sedhan Flijssööbergh, och längher vth i haaffvet på Södre leeden Greenhampn, sedhan ähr ingen hampn på then sijdhan, vthan några bodar som sträckia sigh långt vth i haaffvet. På norre sid. 321. leeden en mijl ifrån Flijssöön ähr en hampn vidh namn Flakan, sedan en mijl til Landzort, näst vidh thet Stora tornet, som syness långt vth i haaffvet, aff hvilket man förnimmer rätta leeden. Sedhan thär ifrån ähr en mijl til Rödhan, Sedan ähr Nyyan en hampn ytterst i haaffvet på norre leden. På Rödhan ähr en kyrckia för resande folck. Seglade wij altså i gudz namn öffver haaffvet, medh en sachta vindh, så att vnderstundom blåste inthet, vnderstundom ganska lithet koorade, doch likväll war Svallet effter oss öffver heela haaffvet, hvilket dreff Skutan, att thet gick fort för oss, och sent om qvällen kommo wij öffver in på Svenske sijdan till Kallhampn, tå begynte thet til att blåsa hårdt, och wij seglade heela natten.

Den 25. om morgonen kommo wij til Furusundh, som sid. 322. Finnerna kalla Tampeleipe poiss*, sedhan [wij hade seglat förbij om natten Fejan, Börsthampn och Koohampn, tådhan seglade wij till Bocklårsundh eller Bocklarhampn som ligger i Furu-

* id est. Stampebrödet bort, bättre brödh fååss i Sweriget.

sundh, thär ifrån til Gryttskär, thär tiuffven staa bort grytan vidh Stäckelden om natten, hvilcket ligger en mijl ifrån Furu-sundh, sedhan till Staffzudd, Diecknesäcken, thädan til Gröneborgh, inom hvilcken är ett skönt Herrehoff eller gårdh, och thär ähr en hamn in, medh stoorä Steenar på bådhä sijdor som en Jätte giordt haffver, på samma hålman ähr ochsä ett träsk eller en kiärn, och Gröneborgh ligger 2. mijl ifrån Gryttskär. —ss— Then Jätten som Gröneborghzhamn giordt haffver kalladess Östen. Ty han och en annan Jätte benämbd Jffwar byggde vp Råffvelss kyrckia, på hvilcken the giorde ett osäieligit högt torn, hvilcket var sä högt att thess lijke fans inthet i Norlanden, men för några ähr sedhan slogh äskian thet nedher. Emedan thesse bygde kyrckian fick ingen nämpna then andra vidh sitt namn, ty tä skulle thet strax gåå olyckesamt. Thesse både Jättar frijade til en Jungfru som bodde i Sveriget vidh Stockholm, hvilcken hölt mehra aff Jffvar ähn som aff Östen, tä the hadhe fulländat kyrckian medh tornet, och ijffwar hölt på att slå vp korset medh hanan, nämbde Östen honom widh namn och sade: Jffvar sätt korset rättare. Strax fölt ijffwar nedh til marcken, och slogh sigh allan sönder, att benen gingo vth igenom Skinnet på många ställe. och vthaff hanss mundh vthflögh en klossa, som fastnade på hanss bröst, och igenom huffvudet uthgick en orm, men stierren satt fast i Skallen, och sålunda ähr han vthhuggen vthi en stoor huggen Steen, som ståår widh wäggen på södre sijdan Råffvelss kyrckia, medh vthgångne been [samt klossan på bröstet och ormen vidh huffvudet hängiandess. Sedhan Jffvar war dödh, drogh Östen til Sveriget, och rodde på en dagh ifrån Råffvel och til Gröneborgh öffver haffvet medh een Sneckia aff guld, beslagen medh bräder. Tä han kom til Gröneborgh brusto både åårorna aff och Sneckian stadnade, sä att han kunde inthet länger komma, hvilcket hanss fästemoö vthrättadhe igenom trollkonst, tä hon förnam Jffvar vara dödh, then hon myckitt kiär hade. Tä bygde Östen samma hamn;

Sid. 323.

Sid. 324.

och tå han sågh att han inthet länger kom, drogh han Sneekian vp i träsket, och nedsänckte thär henne, och thär står hon än i dagh, en tijdh skulle tvenne diecknar tillijka medh andra vptagha henne, och tå hon kom så högt vp, att the finge see henne, talade then ene diecknen, säijandess: Sij thär ähr hon, strax fölt hon ifrån them, och så diupt nedher, att hon inthet meera kan vptagass.

Thetta ähr en fabell. men thet sägz vara i sanningh, att
 Sid. 325. tå Jffvar hade flychtat tornet på Råffvelss kyrckia, haffver en villiandess affskurit reepet til korgen, som han hånggh vthi, och sålunda föll han nedh och slogh sigh i hiäl, på thet han icke skulle bekomma sin löön för sitt arbete. och sedan ähr han vthuggen sålunda som tilförende sagt ähr, vthi en stoor Sten.

-----
 jfrån Gröneborgh seglade vij til Ådepare vidh Helsingeholman, thär en Helsingh hängdess för några åhr sedhan vthi en tall, hvilcken ännu thär synass, för thet han sålde Hestekiöt i Stockholm. Sedan til Timberöosundh vidh Munckevdd, thär ifrån til SteeghSundh, sedhan til Waxholmen, thär ähr på then ene sijdhan en liten Stadh, och på andre sijdan mitt i Sundet en stoor och skiön befästningh, som ett stoot Slott. Thär ifrån kommo wij til Stockholm klockan 3. efter middagen, och vij hade then dagen ett starckt wädher.

Den 26. gick iagh til Doctoris Æschilli huuss och fan
 Sid. 326. ther igen Thöress Erickson Lindskogh, hvilcken iagh fluffvererade 150. Rixdaler, som Doctaren sände medh migh til honom. Doctarens huus ähr vthi Farckenss grändh widh Skepzbryggen.

Den 27. Drogh iagh och Thöress samt några andre förnemblige til Lillieholmen, thär myckit folck aff Staden war uth och förlustade sigh, sent om qvällen kommo vij hem.

JUNIUS.

Den 1. Kom iagh til Dn. Johannem Staffandrum som var Auscultant vthi hoffrätten i Stockholm, och bodde vthi Staden i Kåålmäterenss grändh, till att gästa, thär iagh fick en vacker steenkammer.

Den 3. War iagh medh Staffandro vthi henness K. M:tz maatsaal, thär vij woro medhan drottningen fick sigh maat, och thär voro många greffvar och frijherrer som stodo och achtade på måltijdhen. Then samme Saal var myckit kosteligen vthstofferat medh åthskillige rarireter [!], och tvenne sätninger boress vp til middagzmåltiden, och sex rätter i hvarthera, vnder måltiden drack drottningen watn, medh Citroner vthi.

Den 7. War iagh och Staffander på orgevercket i Slotz-Sid. 327. kyrckian, thär Henness M:tz Musicanter voro, som speelade och sungo, iblandh hvileka war en snöpter Turck, som hade bröst som qvinfolk, och han sångh myckit grant, och han talade spätt som ett barn, han war myckit gammal, men inthet skäggh hade han.

Den 8. Folgde iagh medh Staffandro oeh hanss hustru til Munckelägrat, som ligger vthom Staden, thär som glaassbruket ähr, hvilcket vij besågo, sedhan gingo vij om qvällen hem.

Den 11. War iagh och besågh Leyionet, hvilcket var ett grymt diur. och samma daghen gick iagh igenom heela Slottet och 3. Kronor och igenom Rijkzsaalen, och vthi en trappa sågh iagh Herculem vthguten aff Messingh, och han står på en draake eller gruffveligh orm, och slår honom i hiäl medh sin klubba. iagh war och vnderstundom på then tiden på Hoffrätten, Cantzlijt och Cammaren, Såsom och på Rådhistugan i Staden, ¶ på packhuset, thär som köpslagess Sid. 328. på vissa timmar och dagher om weekan, och på Ryssgården på Södermalm, såsom och vthi åthskillige trögårder, thär iagh sågh Sköne watnkonster, wijnträdh, många andra vthlänske trädh och fremmande örtter.

Den 13. Begroffz Doctoris Emporagrij, som ähr Pastor i Staden, Sal: Hustru Doct: Paulini dotter, vthi gråmunka kyrckian på Riddareholman, och Archiebiskopen Doctor Læneus hölt lijkpredikan, hon bleff dödh then 30. Majj.

Den 19. om qvällen reste iagh på båt ifrån Stockholm, åth Wermelandh, såsom och Dn. Torbernus Svenonis. Dn. Staf-fander, Dn. Erlandus Svenonis Faxelius, Dn. Erlandus Petri Uranius, och J. Maria Spaak, hvilecka alle ville åth Wermelandh, och vij kommo til Råståck en mijl från Stockholm. thär voro vij om natten.

Den 20. kommo vij til Bocklesundh thär töffvade vij några timmar för motwindh, sedhan fingo vij en godh windh sid. 329. och seglade öfver Biörckiööfiälen och så syntess Biörcköö, thär Sverigess huffvudhstadh war i fordom tijdh, till Stallerholmen, thär vij voro om natten, 5. mijl ifrån Råståck.

Den 21. Kommo vij til Strengenäss klock: 8. förmiddagen, som ligger en mijl från Stallerholmen. och strax gingo vij i kyrckian, och besågo henne, samt thet stoorä Librijt, såsom och konunge graffverna, och Carl Carlsons Ammiralens graff. hvilcken var ganska stäteligh, vij sågo och många andre monumenter, gamla tafflor och beläter och ganska åthskillige Antiquiteter. J Strängenäss töffvade vij til kl: 4. Sedhan stego vij på en Skuta som kom ifrån Stockholm, och ville til Arboga, och vij kommo medh godh vindh till Qvecksundh til natten.

Den 22. Kommo vij til Galten, och så kom häfftigt mootväder, att vij inthet länger sluppo, vthan lågho för anckar.

Den 23. Drogo vij ifrån Skutan på öster sijdhän Kongz sid. 330. öör, och vij gingo til samma Kongzgårdh, sände båt til Skutan effter the andra, såsom och våra saker, Sedan legde vij oss hästar aff gästgiffvaren, och reste om natten igenom Arboga Stadh, thär wij töffvade en stundh hooss Christman Pedersson vidh midnatttjdh, och sedhan redo vij samma mid-sommarss natt till Jädher, thär vij hvijlade oss.

Den 24. Drogo vij tädhan til Fälingzbroo, sedhan reste vij öffver Käglan, och när klockan war 5. om afftonen kommo vij til Örebro, thär töffvade vij en lithen stundh, äther drogo vij til wäg, och så vij kommo några mijl ifrån Örebro, skildess vij åth, Jagh och Staffander drogo åth Leetstighen, the andra åth Carlskogha. och vij kommo seat om natten till Nybla vthi Kräcklinga Sockn. och then daghen hadde iagh ganska ondt i allan min kropp.

Den 25. Reste vij öffver Leetstigen, och när vij kommo in moot MedhSkogh thär en finne boor, och ähr en gästgiffvare, kom nordan efter svart och töcktt moln, och i förstone sid. 331. sådant häftigt wäder, att träden ville blåsa omkull, och strax vij kommo til Bynn Meedskogh, kom temmeligit stort regn, och åskian gick hårdt, och thet gick strax öffver. Ifrån Maij begynnelse in til thenne tijden kom inthet regn, vthan war en ganska stoor torcka både i Sverige och Finlandh och Skoogelden gjorde en stoor Skada på många ortter.

Sedhan reeste vij til Leethbroo til natten, och så kommo vij in vthi wermelandh.

Den 26. Drogo vij tädhan, och så vij kommo til Wall i Wesnum skildess iagh ifrån Staffandro, och iagh reeste öffver then långe Wesnumss Skogen til Hielsbergh i Warnums Sockn, thär togh iagh häst och redh igenom Christinæhamps Stadh till Russberg i Ölmehärat, thär iagh var om natten, ty iagh kom sent tijt.

Den 27. Om en Söndagh gick iagh i kyrckian, sedhan hem til Täfta, och så war min Moder och mine Syskon wid sid. 332. en godh helsa och godt tilståndh. Om afftonen drogh iagh på båat till Skräckvijk.

Den 28. gick iagh om middagztijdh hem.

Den 29. drogh iagh til Carlstadh till Pederssmesse marcan, thär war också prästemöte, vthi Bergh i Foglevijk töffvade iagh en stundh, såsom och mitt föllie, om afftonen kom iagh til Staden.

JULIUS.

Den 3. Drogh iagh ifrån Carlstadh om morgonen, såsom och Hustru Birgitta i Skråckvijk, och henness Son Ericus, till By i wäsehärat, ther töffvade vij några Stunder, sedan drogo vij tädan, och om qvällen kom iagh hem til Tåffta.

Den 9. Redh iagh til Hultet, thär iagh drack in til afftonen hooss Dn. Andream Hultenium, som war nyligen hemkommen ifrån Ubsala. Sedhan drogh iagh och Andreas åth Bergzslagen, och vij rede then gamla Bergzwägen öffver Hesteååse Skogen, först öffver Hästååsskleffven, sedhan öffver Sid. 333. Marckvatne Brickan åth Älgsjön, och til Achtekiärsstorp, och tå war seent om natten, sedhan foro vij öffver en stoor bäck, som var bredh lijka som ett sundh, och vij läto hästarna simma thär öffver, och vij kommo til Melltorp om natten, som ligger 3. stoore mijl ifrån Labberudh i Ölmehäradt, och war en ganska Stenigh och ondh wägh att reesa, aff höga fiäll och diupa daaler, och voro så gamla och elaka Brodar, att man medh möda och stor nödh slapp fram, ty the haffva för några åhr sedhan giordt en nyy Bergzwägh, och nu hålless inthet then gamla widh macht. Vthi Melltorp woro vij den 10. ochså, ty Andreas hade thär sin Moorbrodher.

Den 11. Drogo vij tädhan och till Lungesundet, thär vij voro widh kyrckian, sedhan reste vij till Assbyttan, thär som ähr ett stort bergzbruk medh många hambrar och hyttor, och thär ifrån til Kråppan, tijt vij kommo om afftonen til Dn. Sid. 334. Pastorem Mester Larss Philipstadium, tijt war en ganska Stenigh och elak wägh. Vthi Kråppe prästegårdh togh iagh Silffver malm, som war weekan tilförende vpsfunnen widh Hornkulla, hvilcken var myckit skön malm, och ther var ömni-heet på honom.

Den 12. Drogo vij om qvällen ifrån prästegården och til Assbyttan, en längh mijl, och thär voro vij om natten.

Den 13. Thär ifrån och til Philippi Stadh och tijt var en stoor mijl, och effter middagen kommo vij til Staden. Hville-

ken Stadh ligger vth medh en älf på båda sijdor, och är myckit långh medh en gata lijka som Örebro, och borgarenar födha sigh medh iernbruuk.

Den 14. Sedhan vij hade varit i kyrckian, voro vij hooss godt folck, och giorde oss lustige.

Den 15. Reste vij tädhan och nedher åth Assbyttan, sedan til Biurbäcken thär vij töffvade en stundh, och Maatlängen till Melltorp, thär vij voro om natten.

Den 16. Reste vij öfver Hästååss Skogen, och mitt på honom är en springkälla medh myckit friskt och hälsosamt sid. 335. vatn, vidh namn Kalkkiälla, om afftonen kom iagh hem til Täffa.

Den 18. Christnadess Erickz barn i Bråten ett piltebarn, och iagh war ochså thess fadder, ifrån kyrckian gick iagh til Bråten til barnsööl. och när vij kommo til gästlöseskåret, sedan rodde vij öfver botnen til Brätelandet, tijt kom och myckit folck. Sent om qvällen gick iagh hem.

Den 20. kom Andreas Hultenius til migh, om afftonen drogh iagh och Andreas til Carlstadh, och i Swijnebäcken woro vij öfver natten.

Den 21. kommo vij til Staden, och om afftonen drogo vij tädhan, och kommo til Noorss prästegårdh.

Den 22. Reste vij tädhan och kommo till Galtebool i Gillbergesockn (: på väster sijdan Malssiöo begynness landzvägen öfver Steenerss Skogen som räcker till Skägbyn vthi Wermeskogh sockn en mijl långh :)

Den 23. drogo vij ifrån Galtebool, och när vij kommo till Gillberge Älf, öfver hvilcken the wååren tillförende giorde sid. 336. en Broo, men en tijdh ther effter föllo några brookaar neder, thär färiade vij våra hästar öfver, och kommo till Öckne, och samma dagen drogh Andreas åth Sillerudh.

Den 24. Drogh iagh til Högh i Huggenäss Sockn och Nicolaus Laurentij i Öckne folgde migh.

Den 25. Drogh iagh til Bykyrckia, och ifrån kyrckian till prästegården Amnerudh.

Den 26. Drogh iagh medh Pastore her Thöress i Amnerudh til By prästegårdh, och sedhan öfver Säftele brodhen, och till Kijla prästegårdh, och thär war iagh någre daghar hooss mine förrige Disciplar.

Den 29. Drogh iagh tädhan och til Ökne i Gillberga, ther iagh war om natten, och samma dagen hörde iagh gööken.

Den 30. war then tridie stoor bönedaghen, och så folgde iagh them i Öckne på båt til Gilbergz kyrckian vpföre älfven, och hästen lätt iagh rijda omkringh, och så bläss nordan ganska hårdt, och älfven war en stoor halffmjl långh.
Sid. 337. ifrån kyrckian gick iagh til Gilbergz prästegårdh.

Den 31. Drogh iagh tädan, och kom öfver elfven wid Högsäter til Fynnäass, Sedan redh iagh öfver Gilbergz fiället, åth Rådha, sedan til Borwijk, och igenom Grumsshärat, och til MeedhSkogh, thär Cappelän Her Eskil boor, thär iagh var om natten.

AUGUSTUS.

Den 1. Drogh iagh tädan, och kom till Carlstadh kl: 9. för middagen. Om afftonen war iagh hooss hauss Ehrewördigheet Biskopen M. Sven Elfvedalium, och fick iagh aff honom Veniam Concionandi, och 2. Rixdaler gaff han migh för en Dedication.

Den 3. Drogh iagh ifrån Carlstadh, och til Öckne i Foglewijkz Sockn, Sedan til Wäseharedz prästegårdh thär iagh war om natten.

Den 4. gick iagh i kyrckian i Wässhärat, och om afftonen drogh iagh hem til Täftea.

Den 5. gick iagh til Ölmehäratz prästegårdh, sedan hem,
Sid. 338. strax til Skråk^rwijk, om afftonen åther hem.

Den 7. gick iagh om afftonen till UGGLEBOO, til Bookhållaren Jönss Arffwidz Son, och om qvällen gick iagh hem.

Den 8. Predikade iagh i Ölmehäratz kyrckia Evangelium om the falska propheter. Matth. 7.

Den 9. gick iagh om morgonen till Skräckwijk, och sent om qvällen hem til Tåfta.

Den 10. Redh iagh til Christinæhampn, och thär ifrån til Haaff i WarnumssSockn, åther igen ifrån Haaff thär som Dn. Pastor Her Staffan Muræus boor, och til Christinæhampn, thär iagh war öffver natten.

Den 11. Drogh iagh tädan och til Store Skanum, thär iagh bleff wäll trachterat och vndfängen, och thär sågh iagh en hemtambd Rååbäck.

Den 12. Drogh iagh til Råffetorp, och sedhan om afftonen hem.

Den 14. Drogh iagh på bååt til Torp, Sedan gick iagh til prästegården, och strax hem.

Den 15. gick iagh til Ugleboo, och sent om natten hem ighen.

Den 16. gick iagh om afftonen södher til Skräckwijk, och om natten hem.

Den 17. Begaff iagh migh i Jesu nampn på reesan til Sid. 339. Finlandh, migh folgde och Ericus Holstenius, hvilcken iag skulle föhra til Åbo Academie. och mine Bröder folgde migh til Christinæhampn, men Torbiör i Riddaregården folgde oss til Arboga, att taga tilbakarss våra hästar. ifrån Christinæhampn reste wij öffver BodeSkogen, til Boodedaalen, thär wij voro om natten.

Den 18. Drogo wij til Carlskoge prästegårdh, och sedan öffver Leekhytte Skogen och til Smedztorp vthi Knijffstadh Sockn i Näricket til natten. —ss— Emellan Carlskoga och Leekhyttan ähr en Siö, och norr i ändan på honom öffver en myr eller moorass, ähr rådherckie och Seerskilnaden emellan wermelandh och Näricket. Then stoora elffven som löper igenom Carlskoga kallass Svartåå. hvilcken elff löper genom RudhSkoga vidh Leetstigen och kallass Leetälff, och

på sidstonne genom Amnehärat in vthi Wäneren och kallass Gulspångh.

Sid. 340.

Den 19. kommo vij til Örebro Stadh, thär töffvade vij en stundh, och sedhan reste vij til Glausshammar, thär vij voro om natten vthi en byy, benämbd Apelbootorp strax som Käglan begynness.

Den 20. Reste vij öffver Käglan, på hvilcken Skogh samma tijdh voro många Skogzröffvare, och gjorde stoor skada på resande folck. När man kommer ett godt stycke in på Skogen, ähr en långh broo, kallass ochså Långbroo, och hon åthskilier Näricket och Wässmannelandh. Then broden ligger öffver en Mossa, och kallass ochså Måssabroo, och alle handväterne ähre färgade medh rödh klijta, och på både sijdor äre växte biörckor och aaleträdh vth medh wäterna alt igenom myckit lustigt.

Mitt på Skogen står vprest en tälie Steen, som ähr vp-satt aff M. Jon Bergio Pastore i Fälingzbroo, och en fougde, hvilcka medh wadh kämpade om, hvarest mitt på Skoghen war, och M. Jonas Bergius want samma wadh.

Sid. 341.

På Steenen ähr thenna Skriff. ¶ Til Uppoga broo ähr en mijl eller 13325. alnar, så långt ähr och til Äffversta broo. I. B.

Tå klockan war 5. om afftonen kommo vij til Arboga, och thär kom iagh til Andream N: Knööp, Nicolaum L. Gilberger och Olaum Torberni, som skulle fölia migh til Åbo att deponeras.

Den 22. War iagh i bondekyrckian i Arboga, ty Stadzkyrckian som var funderat i Birger Järts tijdh, vpbygdess på norre sijdan aff nyo, ty någre pelare voro sönder på henne, och när the reffvess neder, fölt heela hvalffvet nedh, och slogh en hustru ihiäl, och förlammade många, hvilcket skedde den 12. Junij. Borgarenar i Staden haffva sina griffter vidh bondekyrckian, medh vackra Stener vthugne, och på hvar graffsteen står vthhuggit, hvadh ämbete the hafft haffva, som Sme-

der, Skräddare, Skoomakere etc. Thär war och en gutin hall aff iern mechta gammal. Wårt herberge hade wij hooss Erick Salmonson, nedan för kyrekian widh åån.

Den 24. Bartholomæi dagh tå wij kommo ifrån kyrekian Sid. 342.
Stego wij på en Skuta, och seglade till Kongzöör, thär wij töffvade paar dagar, och togo in last.

Den 26. kl: 2. effter middagen seglade wij tädan i en godh windh, och kommo til en hampn benämnd Strååholm widh Sundhbyholm thär wij voro öffver natten.

Den 27. Hade wij ochså en mächta godh vindh, och wij seglade förbij Strengenäass och tillförende Krookhampn. Tå wij kommo til Koolsundh, Stegh iagh i landh såsom och Ericus Holstenius, ty Hanss Konglige Högheet Carl Gustaff, Sverijgess Rijkess Arsförste, war tå kommen ifrån Öölandh och til Gripsholm, til hanss K: H:t reste iagh medh en Dedication. Och wij gingo genom Torsensockn, och vidh en gårdh benämnd Haarebyy stodh een Runosteen vidh landzvägen, medh gammal Runoskrift vthhuggen, och wij kommo om afftonen til Kermoosokn, och vthi Eekebyy voro wij om natten.

Den 28. kommo wij til Grymsholm kl. 9. för middagen, och vthi Staden som heeter Mariæfredh togo wij oss Sid. 343.
härberge. Thenne Staden ähr belägen vthi Sudermanlandh widh Mälaren på en ganska lustigh ort, widh hvilcken Stadh ligger thet stora och wälbefäste Slotet Grijpsholm, som ähr bygd på en holma, hvilcken holma kalladess tillförende Grijseholm, ty många Svijn fördess tijt. Men tå Sal: Konungh Göstaff den förste lätt vpbyggia Slotet, och Stadhen Mariæfred sunderadess, kallass then holmen och Slottet sedhan Grijpsholm och alf gement folck Grijmsholm. Jfrån Staden och til Slottet ähr en myckit långh broo, Sedhan ifrån slottet och til Ladhogården, som ähr vthi wäster, ähr ochså en lång Broo, öffver en lithen wijk, och sedhan ähr landzvägen emellan tvenne ängier, och medh stoore pijlträdh på båda sijdor om wäghen alt in til Ladogården. På Grijpsholms Slott war hen-

nes M:t Enckedrotningen, tå hon reste aff riket. På öster sijdan Slottet och Staden löper Siön in til alt igenom.

Sid. 344.

Sielfve Staden effter längden ligger i Söder och Norr, Nordväst ifrån Staden ähr en gammal Steenkyrckia, vthi hvilckens kyrckiegårdh the i Stadhen begraffva sina lijk, och ifrån Stadhen til den gamla kyrckian gåår landzwägen igenom en äng, och kringh om wägen på båda sijdor ähr fult medh stoorå pjlträdh, en halffierdingz vägh långt ganska lustigt. Men rätta Stadzkyrckian ähr på en högh backa öster söder i staden vth medh siön, en Stoor Steenkyrckia medh ett högt torn, men inga pelare ähre i henne, myckit väll bepryddh medh sköna tafflor och andra gamla monumenter, och många vackra griffter, och på en graffSteen war en sådan Skriff:

På Jesum Christum ähr vårt hopp,

Som oss aff Jorden väcker op,

Sitt heliga namn til loff och prijs,

Wår krop och siäl införer i paradijs.

Anno 1637.

På norre Sijdan om Staden ähr diuregård, omkringh hvilcken ähr en ganska högh gård, och vthi honom många Sid. 345. och åthskilliga diur. Tå wij kommo til Grijpsholm, tå var Hanss K: H:t thår på Slottet, hvilcken kom tijt den 26. eiusdem, medh sin Fadherss Sal: Palsgreffvenss lijk ifrån Stekeborg i Östergötlandh, hvilcket lijk stodh på en äng widh Slottet vthi ett Paulun*, ty thår woro 5. paveluner giorde, aff hvijt wercke sådant som brukass i kringh, then pavelunen som lijket stodh vthi, war mitt vthi, och ganska stoor, war ochså en annan myckit stoor, vthi hvilcken Hertigh Adolffz Sal: Son stodh, och thår omkringh hölss altijdh wacht och vårdh.

—ss— Jfrån Arboga och til Koolsundh, 3. mijl från Arboga synass på söder sijdan eller högra handen tornet och kyrckian i Torsilia en Stadh. och gentemot honom på norre sijdan synass Köpingh en Stadh. En mijl ifrån Torsilla ähr

* D. v. s. paviljong, här trol. fält.

på högra handen Sundbyholm, och på samma sijda synss Tumbo kyrckia, thär Tumbo pilten boor. gent emot Sundbyholm på norre sijdan syness [Staden Wästerååss, såsom och kyrckian Sid. 346. och Slottet. En mijl från Sundbyholm ähr Eedhbyy en herregårdh, på norre Sijdan ähr Töresöö, et högt Steenhuuss, hvillet [!] J. Elisabetha Hertigh Carls Phillips dotter ägher. på söder sijdan in moot Strängenääss ähr kongzbärgh, som för haffver varit en kongzgårdh, hvilcken gårdh Cancellarius äger. och på samma sijda ähr strax Fogdöökyrckia.

Den 31. Gingo vij ifrån Staden kl: 9. för middagen til Eekeby, sedan om Saleslösa och til kongzgården Råffznääss, hvilcken greffve Claes Tott ägher, och när vij kommo til Helletorp läto vij roo oss öffver Sundet til en Herregårdh benämnd Lööffnääss, thär Ståthållaren Christiern Sillfverax boor, tijt kommo vij om qvellen, och töffvade ther 2. dagher.

—ss— på samma ortter voro många lustige trädh, och i synnerheet emellan Råffznäss och Lööfnäss allehandha slagz fruchtsamme trädh, såsom Eeketräd, apelträdh en stoor myckenheet, så att [thet ena fanss vidh thet andra heela vägen, Sid. 347. såsom och Stårckebarssträdh, stoorä som Eenebårss buskar, doch icke så tiocka nedh vidh boolen, the haffva lööff som Willeporseblad, och bära ganska många bäär, som ähre blåå och stoore som oxlebäär eller tranbäär, vthi hvilcka ähre små Steenar, bären ähr tröga att ätha, men om hösten, när kölden kommer, blifva the bättre. Thär til med Hagtorn som bära små röda bäär, samt andra lustige bärande trädh.

SEPTEMBER.

Den 3. gingo vij ifrån Lööfnäss och till Gädde byy til natten.

Den 4. om morgonen gingo vij åther til Grijpsholm, och kommo tijt om middagen. Och tå vij gingo diuregården sågo vij 8. styckon Hiorttar. 6. bruune och 2. svartte, hvilcka hade stora horn, och voro stoorä som föölungar, medh långa öron och stackotta rumper, och then störste var spräcklot på låären.

Sid. 348. Den 5. Sedhan iagh kom uthur kyrckian i Grijpsholm, gick iagh på Slottet, thär iagh war til måltidz, sedhan gick iagh vth på ängen til pavelunerna, och tå Hennes M:t Drottningen, Hanss Konl:ge H:t samt Rijkzenns rådth voro tijt komne til att fölia Sal: Palzgreffvenss lijk til Strängenäss som ther skulle begraffvass, så gick iagh och en Studiosus Ubsaliensis benämbd Dn. Ericus Benedicti Lundius före til Strängenäss igenom Åcker sockn, en mijl och 3. fierdingar. Och när vij kommo in moot Staden, woro prästerskapet, Studenterna och diecknarnar thär församblade en fierdingz mijl ifrån Staden, och thär töffvade vij til thess lijken kommo, som fördess på stoora wagner, hvilcket process war osäyligit, och kan icke wäl beskriffvass, på Åckeren ett Stycke ifrån Staden woro 4. Store paveluner vpsatte, vthi hvilcka högste öffverheeten töffvade en stund och fick sigh maat; i medler tijdh reste rytterijet fram til kyrckian, nemligh 4. Regimente, Sedan hen-

Sid. 349. ness M:t Lijffgardije, thärnäst musketererna, en ganska stor myckenheet, och sidst diecknerna, såsom och Studenter och prästerna, och när vij kommo lithet fram om thär lijken Stodo, begynte the att siunga: Herre nu låther tu tin tienare fara i fridh etc. Sedan Libera me Domine, och sidst: O Herre gudh aff himmelrijk, vår tillflycht etc.

När vij kommo i kyrckian, vthi hvilcken predikestolen var klädd medh svart Sammet, men altaret, orgavercket, Stoolarna och gångerna, samt kyrckiogården vth til porten medh svart kläde, ty til begraffningen köptess kläde för halfannor tönna guldh, som migh aff Hanss K: H:t Casseur berättadess. Tå inboress först 10. Aner, och then sidste war så stoor, att tree buro henne medh stoor mödo, Sedhan kom karlen som redh på hästen, hvilcken war heel och hållen beklädd i gull, såsom och hästen. Sedhan på ett förgylt instrument Sid. 350. Spårorna, såsom och pistolerna och många andra saker som seerskilt boross in aff höga adelss personer, thärnäst barss Hertigh Adolph Sal: Son in, Sedhan en stoor huuff, hvilcken

10. St: buro, Så Sal: Paltzgreffven, hvileken 24. buro, och både likkijstorna woro aff Silffver, Sedhan gick hanss K:ge H:t och altså i ordningh then ena effter then andra, när vij alle voro komne i kyrckian slogh kl: 7. om afftonen och war alt mörckt, och många liuss voro vptände. Biskopen Doktor Johannes Mathiæ Ollieqvist hölt likpredikningen, när kl: slogh 10. om natten kommo vij vth, och tå Skiötz tvenne gånger omkring medh 14. Cartoger, Sedhan skuto Rytteriet och foot-folcket som voro stälte rundt omkringh kyrckian, och vthi Staden war en sådhan myckinheet medh folck församblat, och sådant process som iagh icke väl kan beskriffva. Herberge fick iagh och Dn. Ericus Lundius hooss kläckaren, och strax gingo wij på Gymnasium om natten, thär som Biskoperna, Professorerna aff Ubsale och prästerskapet och många andra församblade voro, thär vij woro til måltijdh, dryckor woro thär Spansk och Fransk wijn sampt godt ööl. Kl: 3. om natten gick iagh til herberget, thär som många präster voro.

Den 6. hadhe M. Johannes Ravius Orient: Lingv: Professor vthi Ubsale, en orationem Parentationis vthi Strängnäss kyrckia de Beatæ Memorïæ Palatini Comitiss obitu, och war drotningen tilstädess, Arffförsten, och Rijkzsenss råd, Oration begyntess kl: 9. warade til 12. Sal: Palssgreffven ladess i Kongh Carls graff fram i Choret. Om afftonen på samma dagh vthskiffade Biskopen i sin gårdh, sedhan henness M:t bortreste, penningerna som goffvoss åth presterskapet, och iagh fick 4. Rixdaler på min deel. När kl: war 4. om afftonen gick iagh allena ifrån Staden, och kom til Grymsholm kl: 9. om qvällen. och tå woro myckit krigzfolck på wägerna.

Den 7. war iagh på Slottet och præsenterade eller offererade åth Hanss K: H:t min oration, ty sedhan Hanss Konglige H:t hadhe följt Förstinnan Hertigh Adolph Fru til Slotzbryggian, stälte iagh migh på Slottet för Hanss K. H:t och fick så tillfälle att giffva orationen vthi hanss händer.

Den 8. gick iagh och Ericus Holstenius til Eekeby, åther om afftonen til staden.

Den 11. kl: 9. för middagen war iagh på Slottet, och fick aff Hanss K: M:t Svar på min Dedications begäran, såsom och 10. ducater. om afftonen kl: 4. drogo wij ifrån Grymsholm på båat til Eenhörningasockn, och wij kommo i landh emellan tvenne Herregårder Steensättra och LööffStadh, Sedan gingo wij om Aal länsmannens gårdh och til Ask, thär wij voro om natten.

Den 12. Legde wij thär hästar, och redo til Söder Telie, tijt wij kl. 7. om morgonen kommo, strax togo wij oss sid. 353. härberge, och gingo sedhan i kyrckian. ¶Thenna Staden ähr belägen på ett eedh eller nääss emellan Salthaaffvet och Frisksiön Mälaren, och Staden räcker til båda Siögarna nembliga haaffvet och Mälaren, til längden, han ähr temmeliga breedh, ligger på en lustigh och välbeläghen ort, ähr en hårdh Sandbacka och myckit tortt ställe, han haffver varit i förtijden en stoor Stadh, men han haffver åthskillige reesor brunnet, ty år 1630. bran han all slätt aff. Såsom och Anno 1650, om vååren på samma tijdh som Arboga bran, bleff heela thenna Stadhen tillijka medh kyrckian affbrunnen, men tå iagh kom tijt war han temmeligh vpbygder på nytt, kyrckian bleff och nu thetta åhret tillijka medh tornet på nytt renoverat, men tornet bygdess alt slätt aff nyio. hvilcket vthi Augusto fölt åther nedh och slogh en muurmästare ihial, såsom och förlammade många.

sid. 354. Effter middagen kl: 3. drogo wij ifrån Telie på båat, och til Lyna en herregårdh, thär wij töffvade en stundh, thenne gården eger en Tysk som heet Caspar Apotekare, han bleff ädlat, och kallass nu Caspar Lilliekroona. igenom gården rinner en bäck, såsom och en bäck som löper ett stycke nordan om gården vthi hvileken ähro 5. Qvarner och en Sägghvarn, these både bäcker komma vthur en lithen springekälla vidh ett bergh, ett lithet stycke ifrån gården. Här måste man

achta, att ifrån thenna källan en halff mijl ligger en kärn eller träsk, och ifrån samma kärn, til källan, haffver thenne Caspar LillieCrona, låthit vthi många åhr med stort arbethe graffva en graff eller ällf vnder iorden och bergen 15. alnar bredh, och 16 alnar diup, och lätt slå medh bräder omkringh samma graff, sedhan iorden och mullen war hissat vp på backen, hvileka vphissade iordhhögar iagh sågh, tå iagh foor ifrån Enhorninga och Til Telie, medh stoor förundran. men när graffven war färdigh, vthran alt watnet aff träsket mäst altsammans på ett dygn, sedhan föll graffven ighen, och var altså ett förgäffvess arbethe och en stoor fåfängia.

När wij seglade ifrån samma Herregårdh syntess på venstre handen eller norre sijdan Tijholm ett skiönt Herrehoff, Tå vij kommo öffver then stoora Biörckööfiäl en vthi änden på honom ett herrehooff benämd Sättra. När vij kommo til Bocklarsundh tölfvadhe vij thär öffver natten.

På venstre sijdan vidh Bocklarsundh ähr en herregårdh benämbd Lillöön ther Lars Kagge boor.

Den 13. Drogo vij ifrån Bocklarsundh om ottan och kommo bittida om morgonen när thet dagadess til Råståck ett krogh, och sedhan til Stockholm kl: 9. om morgonen. In moot Rostäck liggia tvenne Herregårder, Borgh och Wårby, vidh hvileka Herregårder ähr mitt i Skepzleeden en stoor och högh holma, på en sijda kan man slipa vp på honom, och inthet mehr, thenna Holmen heeter Edzböte, ty fordomdagz stridde Edzfinnerna på the Svenske, hvileka finnar begoffvo sig på samma holma, och hade thär sitt refugium för the Svenska, på samma tijdh bodde en Jungfruu, vthi thesse Herregårdar Borgh och Wårby, hon gaff sigh strax vnder finnerna, och skickade them tilhanda både öl och wijn, men när hon förnam them vara druckna, lätt hon Svensk krigzfolck komma til holmen, och slogh them alla slätt ihäl, vthaff samma Edzfinnar, haffver holmen fått sitt namn att han kal-

lass ännu Edzböte. Sedhan möter Kongzhatt och Grythampn, och så Stockholm som ligger 5. store mijl ifrån Söder Telie.

Den 16. offererade iagh Henness M:t Drotningen min Oration, effter som iagh H:s M:t dedicerat haffver. Vthi Stockholm köpte iagh på samma tijdh en redesydd kappa för 9. Rixdaler.

Sid. 357.

Den 20. Kom iagh om morgonen till talls medh min Maatmoder Hustru Susanna Jönssdotter, som var kommen til Stockholm ifrån Korpo, och hon hölt til i Bielckens huuss. och effter hon reste til Edzhammar, så folgde iagh henne igenom Norrport långt vth om tullen och Stadhen

på samma daghen fick iagh aff Henness M:t Svar på min Didications begäran igenom H:s M:t Hoffpredikant M. Oluff Skogh.

Den 21. kl. 2. effter middagen drogh iagh ifrån Stockholm, såsom och the Scholares som migh folgde ifrån Wermelandh, på en Korpo Skuta ifrån Watekast, tå vij kommo in emoot Waxholmen, voro vij om natten på en lithen holma, och samma daghen bleff Hopmannens i Korpo poicke dödh på Skutan, på vänstre handen vidh samma holma ähr Greffve

Sid. 358.

Peders gårdh Bogsundh, thär som ett högt och stort Stenhuss ähr.

Den 22. Kommo vij om morgonen til Waxholms Stadh, och thär läto wij begraffva then dödh poicken, Sedan seglade vij i en godh windh till Kallhampn, som ligger sönnan för Tiocköön, och ytterst i haaffvet, thär voro vij om natten.

Den 23. Seglade vij vthi en stoor storm och knapt wäder öffver Ålandz haaff, sedhan igenom Åland, och öffver Skiffet, och vij kommo til Watekastz stranden för ähn Soolen gick nedh. och i Watekastz Wästerby var iagh om natten.

Den 24. Drogh iagh på båt ifrån Watekast til Näässby, och medh migh Nicolaus Laurentij och Andreas Knöp.

Den 26. gick iagh til kyrckian i Korpo, och sedhan til Watekast, tå folgde wij om afftonen them i Wästerbyn på

bååt til Åbo, och wij rodde i mootwäder til Blindesundet thär vij voro öffver natten.

Den 27. Hade vij ochså starckt motwäder, doch likväl kommo vij om afftonen til Åbo. och the migh folgede fingo Sid. 359. herberge i Platugården.

OCTOBER.

Den 2. Deponerades the diecknerna som migh folgede, och iagh war therass Procurator.

Den 6. om afftonen folgede iagh såsom och min Discipulus Magnus Ringius them i Watkast på bååt til Korpo, och effter alt förstarekt mootwäder och en häftigh storm war, motte vij töffva öffver natten vidh Slotzbomen, men iagh war på Slotet hooss Fendricken Sven Carlson Lindbom, född i Wall i ölmehärat, hvilcken satt fången på Slottet.

Den 7. Hade vij mootwäder heela daghen, doch likväl kommo vij sent om natten til Watkast, thär iagh war öffver natten hooss länssmannen.

Den 8. Drogh iagh och Magnus thär ifrån på bååt til Nässby och tå var iagh illa siuk, ty iagh bleff den 28. Septembr. siuk i allan min krop, och sedhan fick illa ondt i Sid. 360. then högre roon eller låarleeden aff jchtewärck, vthaff hvilken torrvärck mäst alla lemmerna värckte in vthi bara beenen, iagh fick och thär til medh ett Stingh igenom thet högra bröstet, hvilcka Siukdommar togo öffverhanden sedhan iagh kom til Nässby, att iagh måtte strax gåå til Sängz, och iagh lågh illa Siuker besynnerligen aff ichtewärkten i thet högra lååret, in til den 28. October. Sedhan bleff iagh något bätter att iagh fick något lithet gåå, gudh vare evinnerligen loffvat som migh halv någorlunda til helsan, så att iagh effter en tijdh kom aldeless til min förre helsa igen.

NOVEMBER.

Den 3. om afftonen drogh iagh medh mina disciplar til

Åbo, och vij gingo til båt vidh Norrnäss, och thet var en godh och starck windh, och vij säglade hela natten, ty thet war måneliust, och tå vij kommo in om köpmanne bergh til
 sid. 361. Arula, thår voro vij en stundh fi landh, sedhan seglade vij til Slotzbommen, thår vij voro til morgonen.

Den 4. kom mootvådher, och wij rodde til Staden, tijt vi kommo kl: 7. om morgonen, och vinteren begynte komma, ty thet fröss lithet på i några dager.

DECEMBER.

Den 3. War en publica Disputatio Theologica vndher hanss Högwördigheet Biskopen Doctore Æschillo Petraeo, Respondente Dn. Johanne Gregorij Favorino Finlando, och effter som ingen aff Ordinarijs Opponentibus voro tilstädhess bleff iagh aff Biskopen inviterat til att opponera, och tå iagh begynte mitt Proloquium, fick iagh först Theses, hvarss Materiam iagh inthet förr viste aff. och tå iagh ifrån 8. til 10. slogh opponerat hade, kom Dn. Andreas Thuronus som var ordinarius opponens och opponerade sedhan til änden.

Den 5. Fick iagh hooss Biskopen frij kost, för hanss
 sid. 362. Sönerss informērande, doch likväl behölt iagh mitt Herberge vthi Platugården.

Den 13. om morgonen folgde iagh Biskopen och hanss barn til Litois, en bondeby som ligger en halff mijl ifrån Åbo vthi Numis sockn, til barnsööl, och om qvällen kommo vij hem till Staden igen.

Om Wädherleeken.

—ss— Vthi Januario war en häfftigh winter, att Siögarna lade sikh, och frosten continuerade heela månen igenom, war och vnderstundom starckt yhrväder, såsom och vnderstundom fölt stoor Sniöö. Februarius war och kall och olustigh, föl och myckin Sniö, Men Martius var lustigh och blijdh, väderleeken var och stundom emoot ändan blässachtigh.

Vthi heela Aprili och Majj begynnelse war kalt och hvast vädher. Och j Majo regnade lithet i begynnelsen Sedan bleff en stoor torcka heela sommaren igenom,* hvilcken var ganska torr och heet, så att inthet regn föll, hvarcken i Sveriget eller Finland ifrån [Majj begynnelse in til sidst vthi Sept: vndantagandess den 25. Junij, fölt lithet åskeregn vidh leetstigen i Nerijket, såsom och den 30. regnade något vthi Carlstadh, vthi Sveriget bleff thetta åhret en ganska stoor mixwäxt på säden, för then osäjlige stoorå torckan och heetan skuld, ty säden var så stackot, att man icke fick skära henne, vthan man måste ryska henne vp medh rooten. Torcken förtogh henne så på många orttar, att man icke fick vp ett korn aff wåårsädh, och bleff altså en dyrr tijdh. Sammaledess bleff också ganska lithet höö. Men vthi Finland bleff säden något ymnigare ähn som i Sveriget, ty the bruka mäst roghsädh. Skoghhelden giorde en ganska stoor skada både i Sveriget och Finlandh, så att elden gick vthur skogarna på många orter och brände vp byarnar, och then som skulle reesa kom medh stoor möda fram för eldh och röök, och broarne på vägen brunno alle vp, såsom och Höölador.

September war i begynnelsen klar medh kalt vädher, sedhan war vnderstundom regn, och stundom kalt nordväst in til ändan. Octob: var och kalachtigh medh söödväst in til den 13. sedan bleff inthet myckit kalt, vthan lindrigt och vackert höstväder, och ingen stoor storm in til ändan. October stormade myckit vnderstundom, war torr wederlek tå medh mulen himmel, tå medh klart, och den 13. kom östanväder medh stort regn om morgonen. Den 14. war klart kalt östanvädher. Sedhan war vackert väder in til ändan. November den 4. bleff nordanväder och begynte frysa på, kom också sniö, nemligen den 6. och var hårdt vinterväder in til den 10, tå bleff åther sudhväst, och vnderstundom regnade thet fort och

* Detta åhret kallass thet stoorå Torckåhret.

mäst om nätterne, och stundom stormade thet ganska häftigt, och i synnerheet den 18. kom om afftonen kl: 8. en ganska stoor storm, och ett förskräckeligt blåssväder.

På samma dagh om afftonen kom Hanss Högwördigheet
 Sid. 365. Doctor Æschil. medh både sine Söner ifrån Stockhol[m], ty han hade thär bleffvet Biskop öfver Åbo Stiftt, och strax han kom hem begyntess then stoor stormen, han haffver och varit i en stor fahrligheet på haffvet, ty Seglen på Skutan, hvilcken var Christians Kedingz, gick sönder, och sedhan bleff hon vederdreffven vthi stoor haffvet i några dager, hon var en ganska stor Skuta och myckit lastat medh salt, och hon bleff så aff vågen sönderslagen, att the medh stor möda kunde hålla östen på henne, och på sistonne vände vädret sigh på söder och skutan wrockz i landh vidh Kökar, thär vpstegh Biskopen, och lätt roo sigh til Åbo. men natten emellan den 18. och 19. när samma Skuta kom in emoot Berghampn i Korpo, stötte hon några gånger på ett grundh, och på sidstone sanck neder, och tå förgingess 13. folck, och the andra sluppo i landh.

Jfrån den 18. warade leenvädher in til ändan, och sist i månen var lungt väder, såsom och i DECembri var lungt
 Sid. 366. och leenväder i västan och sudhväst in til den 7. såsom och den 8. och 9. Den 10. om afftonen syntess en Comet på himmelen, hvilcken man sågh in til den 19. sedhan försvan han sin kooss. ifrån den 10. bleff nordan och klart väder, och begynte frysa så skarpt, så att elffven lade sigh, Slotzfiälen och andra wijker, och kölden warade alt fort, den 18. om natten kom lithet Sniö såsom och om afftonen, sedhan klarnade thet vp. den 20. om natten til Thomæ dagh bleff hårdt västan väder, om Thomæ dagh molnade på och vädret gick i sudväst och bleff leenachtigt. den 22. bläss både natten och daghen ganska hårdt sudväst, och regnade i blandh. Den 23. dagh före Juleaffton gick vädret på nordost, och sedan bleff östan, och begynte moot middagen att snöga, och föll sniö hela dagen och om natten. Den 24. om Juleaffto-

nen snögade och flux in moot qvellen, sedan bleff klart och vädret gick i nordan. Den 25. Juledaghen som ähr märkess dagh til Januarium, vardt om morgonen först mulit och nordanvädher, straxt bleff klart, och varade SoolSkeen heela dagen, moot middagen ¶bleff wästan, klock: 2. sudväst, om qväl-^{Sid. 367.} len sudost, emellan 5. och 6. vardt alt öffver mulit, moot 7. slogh, åther klart ighen.

Den 26. Annan dagh Jul, vardt mulit, och bläss hårdt sudost, bleff och leent väder, att sniön bleff kram.

Den 27. Tridie dagh. bläss sunnan och snögade om morgonen, om middagz tijdh begynte regna småt, och regnade hela dagen och natten.

Den 28. Fierde dagh, bläss sudväst och regnade småt, och himmelen var medh tiockt moln öffver dragen, och thet leenade fort på heela dagen om natten gick vädret i nordväst, bleff klart och fröss på.

29. Fempte dagh. vardt nordväst och klart väder fröst och skarpt heela daghen.

Den 30. Siette dagh. bläst hårdt sudhväst och regnade fast, och stundom fölt Sniö ibland heela dagen. och om qväl- len bläss, stormade och regnande ganska häftigt.

Den 31. Siunde dagh, om natten gick vädret i nordväst, begynte att frysa, snögade lithet i gryningen, sedhan var ¶win-^{Sid. 368.} ter, stundom medh klar himmel, och stundom medh hvijt Sky öffverdragen. men om qvällen bleff sönnan väder, och alt öff- ver mulit. och så myckit om väderleken thetta åhret.

—ss— Den 28. Novembr: om natten gingo någre aff greffve Wirtenbergz tienare som voro nyligen komne til Staden, grassat, och slogo i hiäl en Skomakare gesel, och en aff wachten, nembligh Krempe Siffridh, som gick på träben, thesse tienerna bleffe strax fast tagne, och 4. aff them döm- dess til dödhen.

Den 8. Decembr. när kl. slogh 9. bleffvo the justifice-

rade och rättade, hvilcko höggess medh svärd på torget. The voro vnga och wackra karlar, en war Tysk, född i Rijga, the andre 3, Svenske. dagen ther esser begroffvoss the i Åbo kyrckiegårdh.

NB Thetta ähr och tänckvärdigt, att på hvarit tijonde ähr, sedhan iagh föddess, som ähr 1632. 1642 och 1652, haffver iagh varit vthi ganska store olyckor och lijffzfahrligheeter, så
 Sid. 369. att thet medh rätta kan kallass mitt Annus Climactericus, ty på these ähr haffver iagh varit så illa vthkommen både aff en och annan olycka, att iagh inthet annat haffver sedt, vthan bara döden ståå migh före, doch ware gudh then aldrahögste evinnerligen loffvat och prijsat, som haffver nådeligen sedt til min oskyldigheet, och så faderligen frälst migh ifrån onda menniskior, och annor fahrligheeter.

ANNO CHRISTI 1653.

FEBRUARIUS.

Den 4. Begynte iagh informera Dn. SAMuelem Westhium vthi hanss Studier, Sal: kyrckioherdenss Son i Nyköpingh, och hade iagh honom vnder min information til Augusti månadt, tå kom han ifrån migh.

Den 12. Folgde iagh Biskopen til hanss gårdh Heppele, som ligger på Hirffsala öön, (: Svet. Hiortöö :) på hvil-
 Sid. 370. ken, som ähre 40. hemman, och sunnan för henne ligger, vthi Erstan, en öö som heeter Kaxkertta, thär på boo ochså många.

Den 14. drogo vij hem til Åbo och kommo tijt kl. 4. om afftonen.

APRILIS.

Den 16. Drogh iagh om afftonen på båt til Pargas, til-
 lika medh myckit annat förnämbeligt Stadzolck, til 20. per-

soner, til Bröllop. och then dagen war Soolskeen och lungt wäder, och tå Soolen gick neder, kommo vij til Teenby i Pargas Sockn.

Den 17. gingo vij til kyrckian, och thär vigdess vällärde Her Påvel Rennemannus, som tilförenne war Comminister i Korpo, vidh hustru Britta Perssdotter. Sal: Her Tomæ fordom thär Cappelans änckia. och Herr Bryngel Kiellinus predikade.

Den 18. om morgonen gick iagh medh Capellanen Her Oluff til Pargass malm, thär som någre krögare boo, och vij töffvade thär en Stund, sedan gingo vij til Blässnäss, ¶en godh Sid. 371. fierdingvägh, och thärifrån hem til Herr Oluffz gårdh. om afftonen gingo vij til kyrckian och besågo henne.

—ss— Hon ähr en stoor Steenkyrckia medh 10. pelare, 5. på hvar sijda. Östan vidh kyrckieväggen ähr Finske kyrckian bygd. Tornet ähr inthet på kyrckian, vthan murat sönnan til före myckit bredt och högt, thär vthi voro 2. klockor. Altaret står fremst vidh galffven. Thär äro 3. gånger, och vällbygde Stoolar, hon ähr väl målat, och åther på taaket ähr en korff målat, som kallass Pargass Mackara, ty sådant nampn, aff ett grundt sundh, haffva bönderna, ty the måtte thär igenom vnderstundom draga sina bååtar. Mange Beläten voro kastade tilhoopa i en vrå åther i kyrckian. Taket ähr hvälfft. Vthi Choret ähr Claes Flemmingz graff väl murat, när iagh gick vthi henne, stodh thär några kistor, och mitt vthi Flemmingenss, som var ¶ganska stoor, långh, bredh och högh medh Sid. 372. Sammeet öffverdragen. Thenne Claes Flemmingh som hade sin Sättegårdh i Pargas benämbd Qvedia, war Gubernator här i Finlandh, han hölt medh Konungh Sigismundo i Påländ, och vpsatte sigh medh heela Finlandh emot Konungh Carl, så att konungen måtte til Finlandh medh en Skepzflota, och en stoor krigsmacht, och togh landet och Åbo Slott ighen. och för ähn konungen kom, drogh Flemmingen medh en krigsmacht emoot bönderna i Norrbotn, som föllo honom ifrån och höllo medh konungen, och tå han var på vägen bleff han död,

the mena han förgaff sigh sielff. Han war en ganska stoor sälle, och åth ganska myckit.

jfrån kyrckian gingo wij til Tenby til bröllopsz folcket.

Den 20. drogo wij thädan iagh och några andra gingo til Norby en halffmijl, the andra rodde igenom thet tränga Sundet, och tå bläss kalt nordan, sniögade och stundom regnade myckit. j Norby finge wij en större båät, och goffvo oss Sid. 373. til siöss, och rodde först om 1 Skråboo en by, och kommo til Wapparenen en stoor fiäl, och tå wij voro så när öffver honom kom en häftigh ijlingh ifrån nordan medh stort hagel och regn, att wij medh stoor möda kommo vnder Kaxkärto landet, Sedan wij kommo til Lappendaar som ähr mitt på reesan, ett bergh som ähr likt en kyrckia medh ett torn, tå bleff stilla lungt, klart och lustigt väder. Tå rodde wij om Sundenpä (: Svet: Wargehuffvudh :) och kommo in moot Jsspois begynte äther blåsa, och wij kommo til Staden kl. 7. om afftonen.

MAIUS.

Den 16. Stodh iagh Examen vnder M. Abrahamo Thauvonio, in Physicis et Botanicis.

Den 20. Stodh iagh Examen vnder Hans högwördigheet Biskopen in Prælectionibus Mosaicis.

Den 30. Annan dagh Pingesste kl. 6. om afftonen drogh iagh ifrån Åbo til Korpo, på en båät ifrån Aspöö i Skären, Sid. 374. och medh roande och stundom 1 seglande reste wij heela natten Skepzeleden östan medh Rijmitto genom Krampen och åth Nagu.

Den 31. Moot middagen kommo wij til Böölestranden i Korpo, thär gick iagh i landh, och kom til Bööle, sedhan til Benneby, och thär ifrån til Hvässby, sedan medh båät öffver Långhwijkan til Skoofaat, och kom hem till Näässby om afftonen.

JUNIUS.

Den 1. drogh iagh på båät från Norrnäss til Ström, se-

dan til kyrckian, thär iagh talade medh Herr Pär Cappellan i Hootskär, om afftonen hem til Nässby.

Den 12. så gick iagh ifrån kyrckian till prästegården, om afftonen tädan til Ström, thär ifrån til Hvässby en ond wägh, sedan öffver wiken och hem till Nässby.

Den 13. wardt iagh på en holma vidh namn Järffven vidh Finnöö.

Den 14. om morgonen drogh iagh såsom och Moder hustru Susanna Jönssdotter och andra på bååt til Åbo til marcknan, vij hade en godh windh, och kommo kl. 5. om afftonen till Stadhen.

Sid. 375.

Den 26. drogh iagh om afftonen på bååt til Heppelle.

Den 29. drogo vij thädan medh bååt och kommo om morgonen til Åbo.

JULIUS.

Den 4. Folgde iagh Biskopen som drogh på bååth vth til Heppelle medh alt sitt folck, och vij kommo tijt om qvellen.

Den 9. Rodde vij hem, och kommo til Staden kl. 6. om afftonen.

Den 16. Folgde iagh medh andra Biskopen til wägz, som drogh til Skären och Ålandh att visitera, på hanss Jacht til Moiko, och gingo vij sedan hem.

Den 18. gick iagh medh Dn. Andrea Petraeo, och Herr Erick i Numis til Heppelle, och vij foro öffver vidh färarian til Sevilax, och kommo om qvällen fram.

Den 24. gick iagh om morgonen til Staden först til Jlois, sedan till Arula en Herregårdh, thär likväl bönder boo, och foor öffver färarian, och kom til Staden tå the gingo i kyrckian om morgonen.

Den 29. Om Oluffzmessedagen gick iagh om afftonen til Heppelle, öffver färarian och til Arula, och kom tijt om qvällen, iagh hade tå ingen i fölie.

Sid. 376.

Den 30. Drogh iagh medh matmoder Biskopenss hustru,

och henness barn, tädan på båat til Åbo, och vij rodde vthom Maanpä, och Köpmannebergh en längh vägh, om qvällen kommo vij til Stadhen.

AUGUSTUS.

Den 6. gick iagh och några andra Studiosi, til ett stort bergh, som ligger in emoot Numis kyrckia, och besågo thet, vidh hvilcket bergh sägz att then onde haffver i förtijden hafft ett Collegium, thär han sina Caballister och Svartkonstnärer haffver om qvällerna vndervist. Thet synass och att i fordomdagz haffver thär något vnderligt varit förhänder, ty vidh österSijdhan på bergit, hvilcket ähr brant vthföre och slätt, ähr rundt omkringh lijka som en läxa i en Schola, medh Steenar lagde, och hvar haffver hafft sitt seerdeless rum, men ett lithet Stycke ifrån backen, ähr vthhuggit vthi sielffva berget

sid. 377. ett Sätestäl^rle trint, så att en kan thär sittia, vthi hvilcket hool han sielff sägz haffva sutit, tå han sina disciplar informerade. Det ähro och andre sådana bergh omkringh Åbo, nemligh på andre sijdan eller öster om Numis, såsom och vidh Jsspois, thär en part i förtijden haffver nedher vthi ett mechta diupt bergzhool, och thär funnit några böcker att läsa i, gudh bevare oss ifrån thet Libriet.

Den 8. Gick iagh om morgonen, och Jungfru Catharina Biskopens dotter til Korois, vij gingo på öster sijdan Elffven, som rinner igenom Åbo, hvilcken heeter Aura, och tå vij kommo mitt för byen, läto vij roo oss öffver Åån, och i Korois finge vij oss maat vthi ett gammalt Biskopz huuss, som i förtijden ähr vpybgdt mitt på gården, mycket högt och trint medh många stoore gluggar och hool, hvilcket haffver varit therass lusthuss, thär vthi the haffva druckit och giordt sigh lustige, effter samma gårdh ähr en Biskopz stum, såsom och

sid. 378. socknen Rännemecki. I Nedhan för samma gårdh grenar elffven sigh i tvenne deelar, och vth på vdden thär elffven gifver sigh i seer, haffver Åbo Stadh tilförende varit, thär ännu

synass många gamla murar och rudera. ifrån Korista gingo wij till Rännemäcki byen och sedan til kyrckian, hvilcken kallass Sancta Maria eller Wärfrudh kyrckia, och besågo —ss— henne bådhe vthan och innan. Hvilcken ähr en stoor Steenkyrckia medh 10. pelare, 5. på hvar sijda, och ähr hvälffd. Vthi Sakerstiet voro många Messekläder och Messehaker, några beläter voro ochså thär, och ett gammalt orgavärck, ett vackert och högt torn vidh västre dörren. Altaret Stodh fast fram vidh gafflen. ifrån kyrckien gingo wij til Rännemäcki prästegården eller byen, sedhan til västre åån och til watnqvarn, andre sijdan om elfven ligger en by benämbd Pitkemäcki, på norre sijdan Hammara en byy.

—ss— På östre sijdan elfven ähr Numis kyrckia, vidh namn S:tæ Karin, aff en Jungfru som lätt henne vpbyggia, Sid. 379. hvilcken hade samma namn. Then samma Junghfrun bleff belägrat aff en Bondedränk, som klädde sigh i adelsmanss kläder och gaff sigh vth för en adelsman. Men när hon förnam hanss Sveek, bleff hon myckit harmse, och för blygd skuldh, begaff hon sigh til Korpo, thär satte sigh på ett Skep, och drogh bort i fremmande landh, thär hon bleff til sin dödh, och alle sina ägodelar förährade hon til en kyrckioss bygningh, aff hvilecka Numis kyrckia bleff sedhan vpbygd, och kalladess effter henness namn S: Karin. om afftonen kommo wij hem til Staden.

Den 19. gick iagh och Dn. Andreas Petræus til Heppele, öffver Sundet vidh färjan åth Arula och samma afftonen kom Biskopen hem ifrån Visitationen på Ålandh och Skären.

Den 20. om afftonen rodde wij til Staden, och när wij kommo till Beekbruket, kom ett stort åskieregn, och regnade alt til thess wij kommo til Staden, outhsäijeligen häfftigt, att Sid. 380. alla gatorna strömmadhe som öffverfulla bäcker, och stora timberstäckar flöto aff höga backer och åkrar medh regnvatnet bort i åån, på torget som ähr myckit högt kunde ingen gåå för vatn. Strax wij kommo i Staden begynte att hålla vppe.

SEPTEMBER.

Den 19. Kom iagh til Wällaktat Carl Simonson Assessorom vthi then konungzlige hoffrätten i Åbo, och fick frij kost hooss honom, för hanss Söner, som iagh begynte att informera nemb[l]igen Simon Caroli Greek, Henricum Caroli och Johanem C. och tå kom iagh ifrån Biskopen, såsom och mitt herberge vthi Platugården.

Den 24. om middagz tijdh drogh iagh medh Christierno Carlson Handlingz Skriffvaren i hoffrätten, vth til min wårdz Landbogårdh Soinis som ligger vidh Nådendaal 2. mijl ifrån Åbo, och vij reede igenom Reesosockn, och kommo tijt om qvällen, och tå var min värdinna thär.

Sid. 381. Den 25. gingo Christiernus och iagh vppå ett högt bergh vidh Taimo en by belägit, thet berget ähr mechta högt, och tijt synass många kyrckior nembligen kyrckian i Åbo, Numis, i Rennemecki, Nådendaal, Reeso och Masko. Thärifrån gingo vij til Sovorå, en by, och thär ifrån hem. kringh Soinis ähre these byar. Wadio, Jmass, Kaiala, Sovoro, Taimo etc.

Sid. 382. Den 27. Drogh iagh medh min värdinna och någre andra på båt ifrån Soinis bittida om morgonen, och först kommo vij til Nådendaal, thär gick iagh omkringh heela Staden, såsom och öffver broden, som ligger öffver vijken och til kyrckian som heeter S. Brita och besågh thet stoorå klöstret, thär många stoorå muurar ännu ähro. Sedhan rodde vij thär ifrån til Åbo, och på södre sijdh om Nådendaal ähre ganska högha berg som vij rodde förbij. och tå vij kommo til en holma som heet Åroivast rodde vij i landh och fingo oss maat, sedhan thär ifrån och kommo hem til Åbo om qvällen. På Åroivast holmen sägz vara en starck råån, hvilcken altijdh om natten när folck ligger thär, släpper lööss båterna. Hvilcket och händer på åthskillige öijar, Skäär, holmar och klipper i Finska skären, och i synnerheet vidh Polkast in emot Korpo Norskata. Såsom och vidh Bornholm vthan för Calmar i Östersiön ligger en öö benämbd Jungfru öö, thär många

skep måste altidh gå förbij, och vnderstundom leggia sigh thär för anckar, thär ähr ochså (: som hålss före :) en stareck råån. En tijdh hände thet sigh att tijt kom ett Skep, och tå fan en aff Skepzfolcket på landhet en want. hvilcken han togh medh sigh tådan, och tå Skepet kom til Tysklandh lätt han thär göra en maka til samma want. och tå Skepet kom tilbakarss til samma öö, kastade the thär anckar, tå ladess både wanterna affsijdhess på ett ställe på öön. om qvällen fingo the höra en röst säyandess: «Höör tu wante vennen min, lägg Sid. 383. hädan södher vnder öö, thet tiutar i vthbudom och tassar i tallom. Strax Skepet kom på söder sijdan om öön, kom thet en sådhan stoor storm, att Skepet hade aldeless bleffvet bortte, om thet hade legat stilla.

Den 28. och 29. War iagh myckit opassligh, men gudhi skee loff bleff äther strax godh ighen.

OCTOBER.

Dhen 13. Folgde iagh Modher i Korpo vth til Slotet.

Den 15. Opponerade iagh publice pro Stipendiarijs vnder M. Abrahamo Phys: Profess: De Materia Corporis Naturalis, såsom och M. Martinus Miltopæus och Respondens war Dn. Jacobus Jurvelius Botn.

NOVEMBER.

Den 12. gick iagh om morgonen och min Discipulus Henricus Caroli, til Ijspois, och samma daghen kommo vij hem ighen.

—ss— Wäderleeken anbelangande på thetta åhret. Sid. 384.

Januarius. Den 1. Ottonde dagh Jul war sudväst stormade och regnade hårdt heela daghen igenom, var stort leen, och sådan holcke, att man medh möda fick gåå.

Den 2. Nyionde dagh. om natten bleff nordväst, begynte frysa, och bläss hårdt till afftonen, tå lögnade på.

Den 3. Tijonde dagh. bläss om ottan sudväst, om morgonen var en tiock dimba myckit wååtachtigh, leenade sedan på och vardt lungt heela daghen, om afftonen bleff klart.

Den 4. Elloffte dagh. Stormade ifrån sudväst ganska hårdt och regnade heela daghen, var stor holecke, om qvällen bleff himmelen klar.

Den 5. Tolfste dagh. Stormade hårdt nordväst, var klart och fröss på hela dagen.

Thesse ähro the 12. Juledager som betyda the 12. effterföliande månader.

Den 7. war sudväst, bläss hårdt och stormade hela dagen och regnade ganska fast.

Den 8. Snögade myckit om natten, om dagen bläss hårdt
Sid. 385. sunnanvädher, regnade och glopade snö heela dagen ¶att stundom föll häfftig snö, stundom stort regn. Sedan regnade och stormade sudväst mäst hvar dagh och natt, och leenade fort, vndantagandess den 20. vardt nordanväder och fröss lighthet på, men om natten kom åther sudväst medh regn in til den 25. Pauli dagh, som ähr en märckess dagh, stormadhe sunnan ganska häfftigt heela dagen, regnade och snögade om morgonen alt in emoot middagen och vardt myckit mulit. Ther effter war regn och storm alt in til ändan på månan och regnade mäst hvar dagh och natt ifrån sudväst.

Februarius war stormachtigh och våtachtigh in til den 3. tå gick vädret i nörr, bleff klart och begynte frysa på, och bleff sedhan en skarper winter, kom ochså thär til medh vaccker snö och bleff godt åkeföhre, och tå kom myckit Spannemål hijt til Åbo, en tönna rogh galt 10. daler. Den 12. gick vädret i söder och den 13. begynte snöga fort om afftonen.
Sid. 386. ¶Den 14. begynte regna smått muteregn och regnade hela dagen, den 15. föll stort regn heela dagen och bläss hårdt sudväst, den 16. bleff nordväst, klart och sedan var nordanväder och vinter in til den 19. om qvällen bleff sud-

väst, om natten bleff snö. den 20. leenade. Sedhan var vacker lindrigh vinter, och temmeligit godt föhre in til ändan.

Martius war vacker och tempererat stundom medh regn och stundom medh köldh, så att vidh ändan gick mäst bort then lilla snön, som thetta åhret föll. och marcken bleff baar, och vnderstundom var en häftigh Storm i thenna månan. Den 30. gick ijss aff Åbo älf om natten, och var inthet tiock ijss, sedhan öcktess vatnet myckit i åån, att thet gick vp til henness brädder, som äro höga.

Aprilis var i begynnelsen alt in til påskan ganska lustigh, och skeen blijdt Soolen, var sunnan och sudväst, och tå gick all ijss bort, både aff haffzwijskorna och andra Siögar. Sedan bleff storm, regn och olustigt väder vnderstundom åther lustigt väder och sidste ¶weekan i synnerheet war ganska warmt Sid. 387. och lustigt Soolskeen, så att rågen växte mechta stoor.

Majus var i några dager i begynnelsen ganska varm och lustigh, men sedan bleff storm, stundom regn, och myckit kallachtigh, att thet fröss ijss på nätterna, och natten emellan den 11. och 12. såsom och den 12. regnade mechta stort och stormade, och var mäst Sudväst, vnderstundom nordan och nordväst. och var heela månan sedan mechta kall, regnachtigh och stormachtigh, och stundom en häftigh frost, att Sådhen bleff bortfrösen på många orttar, ty thet war så när i 3. weekorss tijdh altijdh kall nordväst, och snögade och haglade iblandh som åfftast. Man minness icke att Maimane haffver varit så kall och olustigh som thetta åhret.

Wederleeken vthi heele Junij månat haffver varit ostadigh, ganska kall, och thet regnade mäst hvar dagh, men var vpehållss vädher om dagen, så regnade om natten ¶så att alle orttar bleffvo fulle medh watn, och stormade ganska häftigt aff allehanda slagz vädher. Den 29. om morgonen kom ett stort åskiedunder medh liugande och blixande och stort regn. Sid. 388.

Julius haffver varit torr medh vackert och lustigt väder, mäst sudväst vädher, ganska warm och stilla, och haffver ingen

gångh för ähn den 28. om morgonen fölt vackert åskiewatn vthan något dundrande.

Augustus haffver heela månen varit myckit wååt, vnderstundom tort vädher, men som mäst regnat.

September haffver varit myckit wååt, vnderstundom tort väder och haffver vädret varit i sudväst lijka som i Augusto, och stundom hårdt stormat.

October haffver varit lungn och stilla medh klart, vackert vppehålls väder in til den 15. då kom om afftonen regn, och ganska häfftigh storm, och i synnerheet den 28. om natten och dagen en sådan stoor storm och regn att medh stoor möda man kunde gå uth, och var sudväst och olustigt wädher in til ändan.

November war sudväst medh regn och storm in til den 10. sid. 389. då begynte ¶frysa på, bleff skarpt nordanväder, att elffven och wijkorna ladhe sigh. men den 14 och 15. bleff åther sudväst, storm och regn. den 18. och 19. fröss något. den 20. kom förste gången sniö. sedan kom åther regn och storm, sedhan fröss på, effter några dagar åther strax regn och storm. sedhan fröss hårdt på in til ändan.

December, fröss på i begynnelsen, sedan bleff storm och vååtachtigt, men emoot ändan bleff en skarp vinter, och i synnerheet den 24 och 25. war en häfftigh vinter, att man medh mödo kunde begå sigh, såsom och den 30. och 31. osäyligit kalt.

—ss— Den 1. Januarij bleff vthi predikningen aff Biskopen i Åbo framfört, att vthi Åbo Stadh haffver på Åhr sid. 390. 1652. dödt 230. men ¶niskior, men födde 128. barn, och brudhwigningar ähre håldne 59.

—ss— Den 16. Januarij begroffz Uglevienss frv, fru Catharina Böckler i Åbo domkyrckia på norre sijdan, och biskopen predikade, Texten war tagen aff Johannis vppenbarelsess sidsta Capitel. som så lyder: kom Herre Jesu. och deltest vthi

4 omstendigheter. 1.) Hvilcka ropade til Christum, thet äro trenne, säger S. Johannes, nemligh Anden, Spiritus Sanctus, icke för sin skul, vthan lærer Brudhen nembligen oss Christne. 2.) Brudhen som ähr gudz församblingss ledhamoot i siukdom stadd. 3.) En som stodh hooss Bruden, thet ähr någon annan som bruden tröster. II. til hvilcken the roopa, och hvem the åkalla, nembligen Christum som ähr alless Herrers Herre. III. Hvad som Brudhen begärer, Kom och hielp migh och förlossa migh. IV. Christi Swar. Jagh skall komma.

 —ss— den 3. Aprilis predikade Biskopen sin Valedictions predikan, och M. Georgius Alanus bleff Pastor i hanss Ställe.

 —ss— den 21. Aprilis, lätt iagh ådhergå migh hooss Sid. 391.
 Biskopen och iagh lätt öpna then höggra armenss Median, vthaff hvilcken vthflöt svart och tiockt blodh. Iagh war tilförande vthi några veekor ganska opassligh och siukligh, och i synnerheet af stingh vthi sijdorna. men sedhan iagh lätt öpna ådhran, bleff iagh thess gudhi ware loffvat åther frisker ighen.

 —ss— Den 25. Novembris. war vthi hela Sverigess Rijke en almen tacksäyelsedagh, för then ömniga Säden som bleff i Sveriget, ty the fingo 1653. en sådan ståtellig, godh och ömning sädh, att ingen man minness sådant sädessårh haffva varit tilförande. Men i Finlandh bleff medelmåttigh Sädh, ty om wååren fröss myckit bort.

 —ss— Vthi Augusto, Sept: Oct. och Novemb. haffver pestilentien yppat sikh i Stockholm och vthvidgat sikh myckit, att många menniskior dödde. Men 1654. om wååren stillade hon sikh att siukdomen aldeless försvan. gudh vare loff som sådant syndastraff förtar.

ANNO CHRISTI 1654.

JANUARIUS.

Den 28. war iagh om afftonen widh Slotet, såsom och på några andra ortar thär omkringh medh spasserande, och tå var temmeligh stoor sniö.

FEBRUARIUS.

Den 18. war publica Disputatio pro Stipendiarijs, och tå var iagh Respondens vnder M. Nicolao Nycopensi, S. S. Theol: Profess: Opponentes voro Dn. Andreas Jacobi Elme-green Smol. Dn. Johannes Jacobi Lilliewan Finl: Dn. Joachimus Nicolai Nycopens: Materia war De Attributis Dei internis.

MARTIUS.

Den 19. Declamerade iagh vthi Academien en Orationem Parem Metricam De Salvatore et Svecia, vthi en stoor myckinheet aff Professoribus, Assessoribus, Nobilibus, Pastoribus, Magistris et Studiosis.

APRILIS.

Den 5. Bleff iagh siuk aff qväsan vthi mit wenstra knää, sid. 393. så att iagh Finthet fick gåå på en långh tijdh, och samma siukdom hade iagh heela then månen, alt in til den 4. Majj, tå bleff iagh igenom gudz hielp och läkiaress konst bättre, att iagh begynte fåå gå vth, och i medlertijdh var iagh och medh andra krankheeter besvärat, doch halp gudh alzmechtigh migh någorlunda till helsan igen, hanss namn vare evinnerligen loffvat och prijsat.

MAIUS.

Den 11. Drogh iagh sent om afftonen ifrån Åbo, och til Korpo, såsom och mina disciplar Magnus och Petrus, och vij rodde til Rijmitto, thär woro vij på en holma öffver natten.

Den 12. Hade wij ochså mootwäder, doch kommo wij likväl sent om natten til Wattkastz bååthuuss.

Den 13. Bläss ganska hårdt nordväst, och wij seglade i en knap vindh til Näässby, tijt wij kömмо emot middagz tijdh.

Den 15. Annan dagh Pingest gick iagh til Rosklax til Hopmannen Hendrich Birgeron, hvilken tå var siuker.

Den 17. om morgonen gick iagh tädan och til kyrckian, Sid. 394. sedhan hem til Näässby.

Den 25. Bleff iagh siuker vthi allan min krop, och sedhan fick iagh en häftigh huffvudh-, såsom och tårverck i både rohdlederne, thär til medh onda stingh, och war vthi en veka illa betagen, sedhan bleff iagh några dagher, att iagh gick vppe, strax kom åther Siukdomen på samma sätt i hoop medh migh, att iagh åther måtte til sängh, och var iagh altså illa suagh til den 12. Junij, tå bleff iagh thess gudhi skee loff något bätter.

JUNIUS.

Den 14. drogh iagh medh Moder i Näässby, ifrån Norrnäss på bååt til Åbo marecknat, och wij hade en temmeligh godh windh och kommo samma dagen til Köpmannebergh thär wij voro om natten.

Den 15. om morgonen kl: 7. kommo wij til Stadhen.

Den 22. klock. 4. om afftonen, reste iagh på bååt medh min värdh, och värdinna såsom och barnen, och Assessorens Oluff Samuelsonss hustru, til Soinis, tijt wij kommo sent om qvällen, och wij rodde förbij Nåndal. Sid. 395.

Den 24. Drogo wij på bååt til Staden Nådendaal, thär wij voro i kyrckian, sedhan åther hem til Soinis. i thessa dager bläss myckit hårdt, först nordväst och sedan sunnan.

Den 27. gick iagh medh mina disciplar bårt til nåågra engier, en längh wägh, först om Jmass, sedhan Loitenä, såsom och Wenga, thessa engier haffva i förtijden varit en siö, thär man nu icke finner siö på en halff mjl, thär lågh och

neder i ett noor i engen, ett stycke aff en Eeke Skuta. Thädan gingo vij til Sovoro och så hem til Soinis.

JULIUS.

Den 6. om morgonen gick iagh ifrån Soinis och til Stadhen, och hade en poicke i fölie, och vthi Ristemäcki en by töffvade vij en stundh, såsom och vidh Reeso kyrckia, och besågo henne, hvilcken ähr en vacker Steenkyrckia, och kläc-

Sid. 396. kan hänger ett lithet stycke ifrån backen. ¶ Om afftonen kom iagh hem til Åbo, och strax som iagh kom til tullporten kom ett stort hagel och åskeregn.

SEPTEMBER.

Den 18. begynte iagh informera Dn. Nicolaum Andreae Modenium Werml. och Dn. Laurentium Severini Collinum Wl. hvilka gingo til migh privatim.

Den 24. gick iagh och Dn. Ericus Holstenius til en by benämnd, Harfvilax på Hirffsala öön, och foro vij öffver vidh fergian, och kommo till Moickobyy, sedhan gingo vij om några andra byar, för ähn vij kommo tijt. Om afftonen sent kommo vij tilbakarss til Stadhen.

Om Wädherleeken.

Wintren var temmeligh Skarp, och mycket yhrväder i-blandh, och i synnerheet den 2. Febr: yhrade och bläss hårdt. Den 9. och 10. Aprilis gick ijsen aff elfven, och slogh nedh många boolverck. Wååren var mycket kallachtigh i förstonne, sedan bleff han lustigh. och war en stoor torcka alt in til

Sid. 397. Julij månat, doch likväl på några ortar ¶ fölt något regn, på somblige ställen inthet. hvar uthaff bleff lithet korn thetta åhret, ty torcken togh bort wåårsäden.

Den 3. Julij, föll ganska stort hagel, mycket större ähn

valnötter. Sedhan war en ganska stoor väta, att thet regnade och stundom haglade hvar dagh mäst om nätterna bådhe vthi Julio, Augusto, Septemb: och Octobr: alt til thess wintren begynte komma, hvilcken kom tillijka medh Novembr. mycket Skarper, och åån lade sigh, och gick inthet meer vp. Och vinteren bleff ganska häfftigh, och i synnerheet den 23. 24. 25. så mycket kall, att man medh mödö kunde sigh begåå, och hölt altså lijka hårdh in til änden på åhret, att man minss inthet maken vinter haffva varit förr. Alle Skutar som skulle ifrån Sveriget och til Finland fröso inne, och mycket folck bleff bortte, och många på Siön fröso i hiäl, 3. Skutar aff Åbo förgingess. Skepet som skulle til Tyskland fröss och inne på Åbo Slotzfiälen.

ANNO CHRISTI 1655.

Sid. 398.

MARTIUS.

Den 28. bleff iagh vthi Philosophia Examinerat til Candidatum, i Decani M. Simonis Kexleri Mathem. Professoris Saal. förste timan examinerade migh M. Enevaldus Svenonius Smol. Eloq: et Poës. Profess. then andre timman, M. Petrus And. Bergius Suderm. L.L. Orient. Professor. then tridie M. Johannes Pratanus Helsing. Logices Professor, then fierde, M. Abrahamus Georgij Thauvonius Finl. Phys: et Botan. Professor. then fempte, Doctor Michaël GyllenStolpe, juris, Polit: et Hist: Professor. then siette, M. Simon Sven. Kexlerus Nericensis, Mathem. Profess.

MAIUS.

Den 20. Følge iagh min wärdh Herr Assessorem Carl Simon, och wärdinnan til Hvittiom, en bondegårdh vidh Ijsspoiss belägen, thär ifrån om qvällen gick iagh och Simon Caroli til Staden, the andre drogo til Sagu.

JUNIUS.

Den 1. Begroffz S. Mäster Samuelis Hartmanni änckia, i Åbo domkyrckia, och iagh tillijka medh andra boro henne.

Sid. 399. Den 26. Förde iagh och Dn. Andreas Nicolai Knöp våra saker på en Åbo Skuta som skulle til Stockholm, ty vij ärnade oss att reesa til Wermelandh, och samma dagen valedicerade vij i Staden Åbo, och drogo til Slotet, ther voro vij i två dagher för mootvindh skuld, och Landzmännerna besökte oss, thär vij gjorde oss lustige vidh Slotz kryddegården.

Den 28. Drogo vij i Herranss namn ifrån Åbo slott, medh roande, och på Skutan voro öffver 50. personer, Manfolck och Qvinfolck, och vij rodde til Satava öö, ther vij voro om natten på en lustigh ort, ifrån Slottet drogo vij klockan 2. efftermiddaghen.

Sid. 400. Den 29. fingo vij vindh, strax lade vij til Siöss om morgonen, en Skuta krigzfolek finge vij ochså i föllie, på hvilken var 100. och 20. man, medh thess Capiteen och Fendrich, them måste vij Confoyiera til Stockholme, effter som therass Styreman war okunnigh på then leeden, ty han var ifrån Österbotn, tå vij kommo vth på Erstaan begynte lugna, så att vij måste bruka årernar, strax finge vij några knechtar til hielp som buchserade medh hiullen framför Skutan, men tå vij kommo vth om Rijmitto krampen på Skepzleeden begynte blåsa wästan, altså kunde vij inthet länger komma, vthan togo landh vth på en vdde som sträcker sigh långt vthi siöu ifrån faste Landet nemligh Alakyle på then orten woro ganska många jordbäär eller Smultron, och thär töllvade vij Päderssmessa daghen in til afftonen, tå gick vädret til nordan, så goffvo vij oss åther til siöss, och tå vi kommo til Biornholmen i Korpo gick Soolen neder, och wij Seglade heela natten.

Sid. 401. Den 30. om morgonen kommo vij til Sätunga i Åland, och wij Seglade igenom Åland, haffvandess en laghan starck och godh vindh, war ochså thesse dager wackert klart wäder, tå vij kommo til Flijssöö, voro wij som snarast i landh,

sedhan lade wij til haaffvet i gudz namn, och tå wij kommo mitt på haffvet gick Soolen neder, och emoot Soolen gick vp finge wij känningh på Svenske Sijdan, och effter en tijma syntess på högra handen en klippa benämd talanpoijantarffvit, (:bondens tarff:)

JULIUS.

Den 1. Seglade wij om morgonen förbij Kallhampn och kommo in i Svenske Skären, och iagh hölt Chorum på Skutan, om thet borttappade fååret, effter som thet var en Söndagh. och wij kommo om afftonen til tullen, och tå begynte regna fort, och regnade heela natten.

Den 2. Begoffvo wij oss tädan, och kommo i en godh windh til Stockholm kl. 8. när folcket gick i kyrckian. om middagen var iagh hooss Doct. Æschillum Petræum Biskopen i Åbo til Mältijdh i hanss egit Steenhuuss på Farkens Grändh, han var rester tijt til herredagen. Sid. 402.

Den 3. Sedhan iagh hadhe fått aff Biskopen i Åbo Viaticum, begaff iagh migh och Andreas på reesan til Wermland och Andreas, och wij reste om quellen från Staden på en Strängenäss bååt, tillijka medh några Herredagz karlar, såsom och en Cammarerare, hanss hustru, och hanss hustruss Syster, och booktryckaren i Strängenäss Zacharias Brockenius, och wij kommo til natten, [till] ett krogh som heeter Råstock.

Samma dagen om morgonen reeste Hanss M:t vår allernådigste Konungh K. Carl Gustaff från Stockholm och til Påländh, han var på en jacht, huilcken 12. personer rodde, til Skepzflottan som lågh vidh Daalahampn, och the hade vädret tuert emoot.

Den 4. Rodde wij vthi ett lungt väder heela dagen, när wij voro på Björckööfiälen, kom ett starckt mootväder, medh ett heftigt åskieregn, men thet gick snart öffver, så att wij kommo likväl in til Hamskärss krogh, sedan bleff åther vackert väder, och wij rodde till Strängenäss, tijt wij kommo Sid. 403.

klock. 12. om natten, thär töffvade vij 1. timma, legde strax en post bååt, och drogo tädhan.

Den 5. Kommo vij til Arboga om quellen, thär vij voro några daghar, och hade quarteer hooss Erick Salmonson på Wreten boandess.

Den 8. Sedhan vij hade varit i kyrckian, legde vij oss gästgiffvare hästar, och reste om afftonen tädhan til Fältzbroo, thär finge vij åther hästar hooss gästgiffvaren, hooss huilken, när wij kommo var ett löst partij, som haffva fyllt sigh om dagen, och tå höllo the på att slåss, then ene på then andra, och skamferade huar andra illa, vij redhe om natten öfver käglan till Skogzbergh, som ligger i Glansshammar thär Skogen begynness.

Den 9. legde vij hästar och kommo til Örebro, och Sid. 404. töffvade ther en stundh Thooss Johian Halstenson, en Werme-ländingh som var Kämnenär thär, sedan redo vij til Backa på Carlskogha til natten.

Den 10. finge vij thär hästar, och kommo til Christinaehampn middagz tijdh, tädhan til Åleskär, thär legde vij hästar til Ölmehäradt, och när wij kommo til Torp, lätt iagh roo migh til Täfte, men Andreas drogh landväghen, och tå iagh kom hem, stodh alt wäll till, gudhi äratt, Sedan gingo vij til Schrok-vijk, och sent om natten hem til Täfte.

Den 11. gick iagh södher i ängerna, ty the höllo på att slå thär.

Den 12. gick iagh til Vgleboo til jönss Arffvidzson, thär iagh war om natten.

Den 13. gick iagh bittida hem, och sedan till kyrckian effter thet war en Solenne fäst, och bönedagh. Om afftonen lätt iagh roo migh öfver siön från Täfte och til Noore.

Den 14. war iagh thär in til afftonen, såsom och jönss Sid. 405. Arffvidzson, och mycket annat folck, och vij gjorde oss Plustige, sedan reste iagh hem öfver siön.

Den 15. ifrån kyrkian om söudagen kom mycket folck

til Tåffta, ty Torbiör gjorde barnsööl, thär voro Hr. Månss, Hr. Sven, Hr. Mårten, the i Vggleboo och Skrokviyk etc.

Den 16. om afftonen gick iagh södher til Stoorängerna, thär som vårt folk woro, såsom och jönss Arffvidson och hans hustru medh Landbönderna som thär slogo. om quällen folgde iagh hustru Britta i Schrokviyk, som var på sina änger, hem.

Den 17. Widh middagz tijdh gick iagh hem til Tåffta.

Den 18. Rodde Oluff Jffvarson migh vp i elfven, och sedhan gingo vij till östre Wall thär som Hr. Mårten bodde, och samma dagh gjorde han slottööll.

Den 19. gick iagh tädan til Tåålssholman, och sedhan rodde vij öffver siön til Gullingzholmen, när han kom tijt, så kom jönss Arffvidson ifrån Wijk, och iagh folgde honom til Vggleboo.

Den 20. gick iagh tädhan hem till Tåffta om afftonen.

Den 22. Från kyrckian gick iagh och jönss Arffvidson, Sid. 406. effter hållen Socknestämna, til prästegården, och thär gjorde vij oss lustige in til afftonen, tå finge vij hästar effter oss, och vij redo til Vggleboo, thär var iagh öffver natten.

Den 23. gick iagh vidh middagz tijdh hem til Tåffta.

Den 25. om jacobz messedagh gick iagh från kyrckian til Skråkvijk thär iagh om natten war.

Den 26. kom jönss Arffvidson tijt, och vij drucko thär til quällen, sedan gingo vij til Vggleboo, och tå war Andreas Welinus thär.

Den 27. Bittida om morgonen gick iagh hem til Tåffta.

Den 29. Predikade iagh i Ölmehäradz kyrckia, Text. jesus sprijsadhe[!] 4000 män, Marc. 8. från kyrckian redh iagh til Skanum, och thär foor iagh myckit wäll, och tå war junghfru Annika Tollet hemma, men daghen thär effter reste hon til Wijk.

Wederleken belangande så var Γwackert Soolskin och tort Sid. 467. wäder heela månen, att folcket fick wäll hööberga.

AUGUSTUS.

Den 1. om afftonen gick iagh, Ericus Collinus och Göstaff Gillieson til öster Wijk til j. Annika, och thär war något folck från Christinehamn.

Den 2, gingo wij om afftonen tädhan och til Skanum. Den 3. om natten kom stort regn, och regnade sedhan altijdh hela månen, såsom och September, och folcket sleet ondt til att få sitt höö och korn till huusen, bleff och myckit bortskämt.

Den 5. om middagen gick iagh til Bennebergh, ty Hindrich johansonss barn döptess, thär war och Pastor Hr. Månss och annatt folck. j. Annika baar thet barnet til sitt doop, och thet kalladess Maria, och war födt i samma weekan.

Den 6. gick iagh til Skanum. och om afftonen gick iagh Sid. 408. tädhan och Ericus Collinus til Haffstodh, thär 1woro wij hooss Lars Anderson öffver natten.

Den 7. gingo wij tädhan til Täänäässvdden, thär ifrån wij rodde hem til Täffta, och om afftonen gingo wij til Skråkwijk.

Den 8. wid middagztijdh gingo wij tädhan hem til Täffta.

Den 9. gick iagh til Vgleboo, och om afftonen gick iagh tillijka medh jönss Arffvidzson, och hustru Sigridh Silfverax til Vlfssiö, sedhan til vår änggh som är widh holma, och thär ifrån til Vgleboo, ther iagh var om natten.

Den 10. Thädhan emoot middagen hem til Täffta.

Den 11. om afftonen gick iagh til Skråkwijk, och tå giorde Halsten skördeööl, och thär var myckit folk.

Den 12. gick iagh ifrån Skråkwijk til kyrckian, från kyrckian til Vgleboo, från Vgleboo till Skråkwijk, såsom och jönss Arffvidson och hans hustru, och tå kom stort regn på oss för än wij kommo fram, thär voro wij om natten.

Sid. 409. Den 13. gick iagh tädhan hem til Täffta.

Den 14. Drogh iagh wester på landhet, och först til Vgleboo, effter som jönss Arffvidson skulle föllia migh, och wij redo til Wäsehäradz prästegårdh, thär töffvade wij någhra

timmar, sedan drogo wij til Ökne i Foglevijk til Befalningzmannen jon Larson, thär var tå Hern Erik Soop, och hanss Fru.

Den 15. Sent om afftonen reste wij tädan och til Carlstadh och wij gästade hooss Hindrich Kolthoff.

Den 16. drogo wij tädan, och oss folgde M. Göstaff, och wij reste till Kijlss prästegårdh til Hanss Ehrev:t Biskopen M. Sven Camœnium.

Den 18. reste jönss Arffvidson hem, men iagh folgde Hr. Matthiam i Noor hem, 2. stora mijl igenom Kijlsskogen, en ondh wägh, och tå regnade ganska myckit, ia stort slagh-regn heela dagen.

Den 19. war iagh vidh predijkan i Noorss kyrckia, thär ifrån iagh gick åther ighen til prästegården.

Den 20. Drogh iagh tädan til Högh i Huggenäss Sockn, Sid. 410. thär som Andreas Knöp war hemma.

Den 21. tädan, och Andreas folgde migh, och wij drogo til Amnerudz prästegårdh i Byysokn, ther som Hr. Thöress boor, och thär voro wij om natten.

Den 22. Thär ifrån til Byy prästegårdh, thär töffvade wij några timmar, och redo sedan til Kijla prästegårdh. tå voro alle M. Svenss Söner hemma, och Christophorus Faxelius war tå ordinerat.

Den 23. drogo wij thädan och till Ökne i Gilberga sockn, thär woro wij in til afftonen, sedan redo wij til en gårdh öster sijdan Elffven som hett Hult, thär satte wij våra hästar, och foro så öffver Elffven till Gillberga prästegårdh.

Den 24. woro wij vidh kyrckian, och sedan wij hade töffvat i prästegården några timmar, rodde wij öffver Elffven til hästarna, och redo sedan öffver Gilberge fiällen, och til Flookerudh i Grumss sockn til natten.

Sid. 411.

Den 25 Til Noorss prästegårdh, thär wij töffvade alt in til afftonen, sedan drogo wij öffver SöörMoon til Carlstadh,

och iagh gästade hooss Hr Larss Oluffson, som tå bodde i M. Nils Hungvidij gårdh.

Den 26. När iagh vthur kyrckian kom, war iagh hooss Hanss Ehrew:t Biskopen och samma daghen, såsom effterföl-liande dagh, war iagh mechta opassligh och ofrisk vthi heela kroppen.

Den 27. om afftonen reste iagh från Staden åth Ölme-häradt, och Andreas hem til Nääset, och effter Ericus Nicolai Collinus som præceptorerar för barnen i Skanum, war tå i Carlstadh, så kommo vij j fölliess, och vij hinte til Åtorp sent om qvällen, thär voro vij om natten.

Den 28. kom iagh om afftonen hem till Tåffta.

Den 31. drogh iagh medh Erikz häst i Bråten til Bergz-slagen, och thet war myckit folck i mitt föllie som drogo tijt sid. 412. vp att köpslaga, och vidh Assbyttan bleffvo the quarre, men iagh redh sedhan allena til Philipz Stadh vthi ett stort regn, och tijt kom iagh sent om quällen, tå iagh hade rest 5. store mijl, och iagh gästade hooss Månss Skreddare Henrici och Elai fadher. j thenna månaden regnade ganska myckit.

SEPTEMBER.

Den 1. war iagh hooss Cappelän Hr. Zachariam, och sedhan hooss Pastorem M. Jsraël, thär iagh bleff öffver natten, och var myckit förnämbeligt folck, som drucko och giorde sigh lustighe, ibland andra Salmon Person Borgmästaren i Carlstadh.

Den 2. Sedhan vij hade varit j kyrckian, bleff iagh bu-dhen till Efvert Stråkarck, som tå giordhe kyrckiogångzööl, tijt kom myckit folck vthur Staden, och iagh var ther en stund vth på natten, sedhan gick iagh til Pastorem.

Den 3. war iagh mäst hela dagen i hoop medh Henrico sid. 413. Magni Schrodero, som tå hade en tijdh varit hemma ifrån Åbo, hvilcken åther reste samma höst til Åbo ighen. och om afftonen drogh iagh ifrån Stadhen til Assbyttan, och var om natten hooss Biör Pederson.

Den 4. Drogh iagh thädan om morgonen, öffver the långa Skogerna och til Pelle i Marcken, och sedhan hem til Tåffta. Then daghen regnadhe ett ganska hårdt slagregn alt ifrån morgonen och til afftonen, så att watnet rann och flödde i wägarna lijka som strömmen, och then vpskorne sädhen lågh och flööt i watnet på åkrarna i några byar. j Philippi Stadh, såsom och wester på landet, gaff iagh Pastoribus som iagh dedicerat haffver Exemplaria vthaff min Disputation pro Gradu.

Den 5. gick iagh til Skråkwijk, och var thär om natten.

Den 6. Kom jönss Arffvidson och hanss Hustru tijt från Hoonöön, om qvällen folgde iagh them på båt till Gullingzholmen, sedan gick iagh hem til Tåffta.

Den 9. predikade [iagh] i ölmehäradz kyrckia: Text. om Sa[m]mariten och Leviten, Luc. 10. jfrån kyrkian kom Sid. 414. till oss i Tåffta the i Vgleboo och Skrockvijk, och myckit annat folk, ty Oluff gjorde gästebodh, migh til ett valet, efter iagh åther ighen wille vth til Finlandh.

Den 10. gick iagh hemman ifrå och Ericus Collinus til Gullingzholman, thädhan wij rodde til Haffstodh, thär togh iagh häst til Lijdh, och sedan gingo wij til Skanum. Thär war iagh ochså den 11, och tijt kom Pāwel Hossman til Befalningzmannen.

Den 12. Om quellen gick iagh och Ericus Collinus till öster Wijk, till jungfru Annika Tollet, strax thär effter kom **NB** Moor i Skanum tijt. och tå lätt iagh j. Annika aldeless förnimma, att iagh hadhe vthkorat henne ibland all quinfolk til min bäste wän, bekom och på mitt anmodande godh suar, att saken skulle betänckiass, til thess gudh hulpe migh åther hem, och iagh kunne få någhon lägenheet, så skulle mitt Christelige intent och förehaffvande wäll winna sin fortgångh.

Den 13. Så togh iagh och Ericus häster i Wijk och Sid. 415. redho til Russbergh til Länssmannen, och thär voro vij then daghen såsom och natten.

Den 14. gingo wij til prästegården, och om quällen gick iagh hem til Tåffta.

Den 15. Redh iagh til Sundh i Wäshäradt, och ther ifrån til Wäshäradz prästegårdh, tijt kom också Hanss Ehrvt: Biskopen, och M. Måns i Frijsdalen, som reste åth Wassboo att visitera. om afftonen redh iagh hem til Tåffta.

Den 16. gick iagh til Herranss natward, iagh war och vitne til ett barn i Gästlösa som christnadess, från kyrkian redh iagh til Gästlösa til barnsööl, thär var myckit folck församblat, om quällen kom Andreas Nicolai Knöp tijt, och var på sin reesa stadd til Åbo.

Den 17. om morgonen gingo wij til Tåffta, och om afftonen gick iagh och Andreas til Skråkvijk.

Den 18. gingo wij til Tåffta sedan wij hade druckit in sid. 416. til afftonen, Strax gick iagh til Vgleboo, och twar thär in till ottan.

Den 19. begoffvo wij oss på wägen i Herranss nampn til Finlandh, och iagh fick tvenne hästar aff mine brödher til Arboga, och iagh redh om morgonen til prästegården, sedhan til Haffstodh, thär ifrån til Bennebergh, thär kom Ericus Colinus til migh och han folgde migh til Wijk, thär iagh töffvadhe en stund hooss j. Annika, sedhan redh iagh til Christinæhampn vthi ett stort regn, och var öffver natten hooss Torbiör Skomare.

Den 20. Reste wij thädan vthi regnvädher och till Skogzkiärr i Carlskoga, thär wij om natten woro.

Den 21. Hinde wij til Lanna i Winteråsa sockn i Närikiet.

Den 22. klock. 10. kommo wij til Örebro, thär töffvade wij några timmar hooss Johan Halstenson, sedhan reste wij til natten til Skogzbergh, thär som Keglän möter.

Den 23. öffver Käggle Skogen och til Arboga, tijt wij sid. 417. kommo om afftonen, och gästade hooss Erik Salmonson, an-

dra dagen drogo poikerna tilbakarss som ighen togo hästarna, och vij voro thär i två dagar.

Den 26. Om middagen reste vij från Arboga på en temmeligh stoor bååt, huilcken var ganska myckit lastat, ty vij kunne icke få någon Skuta som ville fort, och vij kommo i en storan storm til Qvicksundh till natten, och samma natt stormade och regnade.

Den 27. Tå kommo wij til Strängenäss, thär lågh en Köpingz Skuta seglefärdigh för en godh wind, och wille till Stockholm strax stegho vij in på henne, såsom och några Örebro köpmän, men bååten drogh åth södher Tällie, och vij segladhe til Stallerholmen til natten.

Den 28. Hade vij ochså en godh vindh och seglade öffver Biörkööfiälen, och sedhan til Stockholm, tijt vij kommo om afftonen, och vij lågo om nätterna på Skutan, effter vij ville icke töffva länge i Stockholm, och Tå begyntess then stoora Sid. 418. marcknan, som hålless i Stokholm Michaëlis tijdh, vthi många wekor.

Den 29. talade iagh medh min Discipulo Magno Ringio, som var kommen ifrån Korpo, och sedhan war iagh i 14. dagherss tijdh i Stokholm, och väntadhe effter farkost. Mäst hela månen haffver regnat och stormat.

OCTOBER.

Den 13. Drogo vij på en Korpo Skuta från Enkis, om afftonen från Stockholm, och effter vij hade mootvindh kommo vij inthet länger än til bekholmen.

Den 14. fingo vij en godh windh, och seglade bittida vth om en söndagz morgon och kommo sent om quellen in i Furusundh, thär någre skutor logo.

Den 15. drogo vij om ottan tädan och kommo til haaffvet, när thet war wäl liust, och vij seglade öffver haaffvet i en godh doch mechta starcker wind, och tå vij kommo öffver Skiffet til jungfruskär, bleff alt mörckt och stormade häftigt,

sid. 419. doch ¶likväl segladhe wij til Enkis vthi Korpo sockn, 4. stoore mijl, och kommo tijt långt vth på natten.

Den 16. Stormade ganska hårdt, och vij voro then daghen stilla, såsom och den 17. och tå reste Pastoris Hr. Claudi Alani hustru hem, som oss folgde på Skutan från Stokholm.

Den 18. legde vij oss en båt och roofolck til Åbo, och begoffvo oss till wäg, och effter som thet var en häftigh storm, kommo vij inthet länger än til järffsaar ytterst i Norrskatan, thär vij voro om natten.

Den 19. Bleff lungt wädher, och tå rodde vij, vnderstundom finge wij segla i en sachta vindh, och kommo til Åbo til qvällen. Och thenna långa reesan haffver gudh alzmechtigh giordt migh lyckosam, bevarat migh ifrån skada, fahrlighet, och olyckor, hanss namn vare evinnerligen loffvat, prijsat och ährt.

sid. 420. När iagh kom til Åbo, kom iagh åter til min förre wärth Hern As^sessorum Carl Simonson, och fick mina förige disciplar.

Den 20. Kommo någre Assessores och andra aff Hoffrätten, såsom och Laurentius Vigelius til wården villiandess förnimma huru thet stodh til i Sverget och i Wermelandh, och then daghen drucko vij spansk wijn och Mumma.

Den 22. Begynte iagh att informera junckar Hendrich Ekestubbe. —ss— Såsom och på samma tijdh, Hermannum Petri Thörvest, och hanss broder Johannem Petri Thörwöst, Aboënses* - - - -

Den 29. Begynte iagh hålla tvenne Collegia privata, förste halffva wekan Logicum, och then andra Physicum, och sedhan Disputerade iagh thet samma huar söndagh, stundom andra daghar när tiffälle gaffz.

NOVEMBER.

Den 10. War publica Disputatio, vnder Doct. Nobiliss.

* Denna sista mening är orig. tillagd i bladkanten.

Michaële GyllenStâlpe, in Ethicis de Virtutibus Homiliticis, Respondens war Andreas Benedicti Ståålfoot, och tå war iagh Opponens, såsom och Æschillus Fabricius Smolandus.

DECEMBER.

Sid. 421.

Den 3. Bleff iagh siuk vthi then wenstre roorledhen i låret aff torrwerck, så att iagh fick inthet gåå, i några dagar, och sedhan medh stoor möda, in til then 8. tå bleff iagh åther aldeless frisker och godh.

Den 14. Disputerade iagh publicè pro Gradu Magisterij, de Monstris, vnder M. Abraham Tauvonij præsidio, ifrån 8. för middagen in til 3. effter middagen. Opponentes woro ordinarij. Dn. Petrus Magni Arenius Schol. Aboënsis Collega, Dn. Henricus Magni Schroderus, och Dn. Henricus Caroli Greek. men Extraordinarij, Dn. Laurentius Petræus, Dn. Olaus Bergius Sudermannus, Dn. Andreas Wiburgensis en prästman Dn. johannes Petri Plagmannus. Dn. johannes Henrici Flachsenius. effter Disputation gjorde min värdh Carl Simonson ett stort gästebodh för min skull, och thär voro många [Assessor- Sid. 422.
res, såsom och Præses, Decanus tunc temporis, och myckit annat folck, som drucko och gjorde sigh lustiga, aff Spansk wijn och åthskillige slagz mummor och Tyske Dricker.

Den 18. Reste iagh medh min Discipel junekar Hendrick Ekestubbe, til Tavastelandh, effter som hanss Fadher Wålb. Majoren Hendrich Larson Ekestubbe til Olckala etc, sände hästar effter oss, och vij goffvo oss på reesan vidh middagz tijdh, och kommo i föllie medh Dn. M. johanne Forsenio, och Dn. johanne Tudero som reste til Lojo i Nyyländh och vij kommo om quållen til en Herregårdh i Pernosockn benämnd Låppis, thär Sal. Jägare hornenss fru boor, vij reste igenom Pijkes socken, kyrckian förbij, som är en wacker Steen kyrckia. och then daghen war en häfftigh winter.

Den 19. Drogo vij til Halicko, vthi huilcken sockn äre många stoore herrehooff, ther ifrån reste wij [til Salå, thär vij Sid. 423.

bette vthi en bondebyy, och sedhan til Pöytiss vthi Uskela sockn, tijt vij kommo långt vth på natten, och war temmeligh jempt och slätt landh, såsom och många siögar.

Den 20. woro vij mechta bittijda vthe om ottan, så att vij körde 4. mijl för dager, och vij reste igenom Kijsko, och til Loyo i Nylandh, thär reste vij igenom tvenne Cappels Socknar, och vij kom til natten til Nemis i Wichtiss sokn, thär Hr. johan Majorens präst som var i vårt föllie hade sina föräldrar.

Den 21. Om Thomessedagh kommo vij til Olckala, och tå war Majoren inthet hemma, vthan var i Barnsööl hooss Frun i Palickais, men han kom hem den 23, och j: Margareta Ekestubbe, thär woro många jungfruer Majorens döttrar. och heela thenna reesan hade wij mechta godt föhre, war också vackert vppehållss wädher.

Sid. 424. Den 25. Om juleottan drogo vij til kyrkian i Wichtis, en halff mijl, sompt landvägess, och sompt öffver en Siö, förste predikan hade Pastoris Son, Dn. Petrus Jacobi Aquilinus, och Högemessan Pastor Hr. Jacob Aboens. ifrån kyrkian körde vij til Olkala.

Den 26. Predikade iagh hemma, för Majoren och några hanss döttrar Historiam S. Stephani och Evangelium.

Den 28. om fierdedagen reste iagh medh the andra til kyrckian, och åther sedhan til Olkala.

Om Wädherleeken på thetta åhret.

Den mechta kalla och skarpa wintren som begyntess i förledne åhr warade alt lijka in til sidst vthi April, tå begynte leena på, och heela thenna wintren war ingen leenvädher, vthi Februario baar Ålandz haaff til att kööra öffver, alt in til mitt i Aprils månat, mijletalet war vpmärkt på haaffvet, Sid. 425. thär voro också koyor gjorde att beeta och huijla vthi, man förnam att heela Östersiön war lagd aff ijss. Doch likväl bleff en wacker wår, och Sommar, men sommaren sist,

såsom och heela hösten ganska stormachtigh och wååt, och varade sådant wädher in moot Anderssmesse, sedhan bleff en lagom vinter.

ANNO CHRISTI 1656.

JANUARIUS.

Den 1. Drogo vij til Wichtiss kyrkia, och från kyrkian folgde myckit Adelss folck Majoren hem, ty han gjorde julekyrnessa, och thär drucko the och gjorde sigh lustige.

Den 3. Folgde iagh Wälborne Capeteinen Caspar Fredrich Knorringh hem, hvilken bodde i Tärffvila (: eller Tärffvilamby:) vthi Essboosockn i Nylandh, 2 stoore mijl ifrån Wichtiss, och vij kommo tigt sent om quällen, vij reste öfver några siögar, och omkringh många byar. och där war iagh ochså den 4. och vij gjorde oss lustighe, och iagh fick aff honom, några böcker til skänckz. Sid. 426.

Den 5. Drogh iagh tädhan, och vij körde fort, ty föhret war godt, och kommo om afftonen til Olkala, thär iagh en tijdh sedhan war stilla, och thär war alt som åsstaste fremmat folk, bådhe aff Adell och andra, huilka effter then landzortzenss bruk och maneer drucko skarpt.

Den 16. Begaff iagh migh tillijka medh junkaren på reesan til Åbo, och tå reste vij en ennan wägh som går igenom Tawastelandh. och Sommaråå, etc. och för Skiutz hästarna skul som vij skulle taga vthi jerrffvinpää, drogo vij til krok 2. store mijl, först norr ifrån Olkala til Havista (:Svet: Aspesäter:) Majorens andra Sättegårdh, en stoor mijl, thär töffvade vij en stundh, och sedhan reste vij om ett Capell, Sid. 427. och til jerrffvinpä, en stoor mijl, thär vij voro om natten, och thetta war alt krokot, och afflegat, och var en ondh vägh öfver skogar, siögar, elfsvar och moosar, vij kommo fram sent vth på quällen, ty vij foro myckit galet, för then stoore sniön

skull som altijdh på the ortter vankar, och war intet tilför-
ende vägat och natten kom oss vppå, och tå sleto vij myc-
kit ondt.

Den 17. Bittida om morgonen drogo vij til wäg, och
vij körde igenom en deel aff Lojo, thär wij bette i en by
benämbd Hyrkylä, och sedan reste vij öffver många skogar
och länge siögar, och kommo på sidstone nedher vthi Som-
moråå [!] sockn, och om natten, i Palickais ett stort Herrehoff,
togo vij härberge, tå war en hårdh winter.

Den 18. Om morgonen bittijda goffvo vij oss på reesan
Sid. 428. åther igen, och hade 4. mijler siövägen, på båda sij^rdor om
samma Siö, voro många stoorä Herregårdar, och vidh enden
på siöen är en by benämbd Rychty, thär beetade wij, västan
för samma by vthlöper Aura, Åbo elff, och henne körer man
mäst til Åboo, 10. store mijl, 7. gånger körar man lithet
öffver landet, ther som elffven krookar, åther strax på Elff-
ven. Vidh byyn kommo vij i föllie medh Roffvisbönder som
skulle til Åboo, och vij drogo Åån vthföre, tå wij kommo in
vthi Sanchte Mårtenss Sockn, som hon begynness betade vij
lithet vthi Tappela en stoor by, sedhan körde vij långt vth på
quällen, och kommo till en by Koiwa vidh namn thär voro
vij öffver natten.

Den 19. Om ottan tädan, och til Kangaråå til betess-
mål, Sedhan kommo vij til Lundo sockn, ther betade vij i
prästegården, sedhan körde vij til Åbo, tijt vij kommo om
Sid. 429. afftonen sent, på elffven emelflan Lundo och Åboo mötte oss
ganska myckit folck, som drogo från Åbo mareknat, som
thär hade stått the dagerna S. Henrici tijdh och then dagen
bläss hårdt emoot oss yhrade hefftigt: såsom och den 20. war
en förskreckeligh storm och ett ovthsäyligt skarpt yhrväder.

Strax iagh kom til Åboo, och gudh halp migh wäl aff
thenna långa och fahrliga reesan, hanss namn wari ähra, begynte
iagh åther på hålla Collegia, huadh som iagh proponerade om

weekan, thet disputerade iagh sedhan, och hade iagh många Colleganter aff åthskillige nationer både Svenske och Finske.

FEBRUARIUS.

Den 16. War publica Disputatio pro Stipendiarijs, de Poenitentia et Bonis operibus, Præside M. Georgio Alano Theol. Prof. Respondente Dn. Johanne Matthiæ Fraxenio, Opponentibus Petro Magni Gyllenio, D. Daniele Anxelio, etc.

MARTIUS.

Sid. 430.

Den 3. Christnadess i Åbo kyrckia Hr. Pederss Arenij lilla Son, och bleff kallat Måns, effter hanss fadher som bodde i Moon i Warnum, Witnen woro, 1.) M. Petrus Bergius, LL. Profess. 2.) M. johannes Wassenius Hoffrätz Fiskalen, 3.) Christiernus Caroli handlingz Skriffvare i Hoffrätten, 4.) Philip Belcko borgare i Staden 5.) Petrus Magni Gyllenius, Sedan woro vij then dagen hooss Arenium i barnssööl.

Den 22. Folgde iagh Wärden til Nådendaal, war och myckit förnämligit folck i fölie, vij körde öffver ijserna, och kommo til Staden om afstonen, thär lätt han den 23. begraffva sin Svärmoder som bodde i Mensele, och han gjorde itt stort gästabodh och var myckit folck tilhopa.

Den 24. Reste vij öffver ijserna til Åboo, och kommo tijt om afstonen, Samma dagh kom Ekestubbenss präst tijt, och tå sände Majoren Imigh en oxe, för huilken iagh fick Sid. 431.
5. Rixdaler.

APRILIS.

Den 29. Stodh iagh then tridie Examen i Philosophia, i det iagh laass publice in Auditorio minori, materia war De Chorographia, och tå woro mäst alle Professorerna tilstädhess tillijka medh Magn. Rect.

MAIUS.

Den 7. war publica Disputatio pro Gradu Magisterij, De

Philosophiæ usu et abusu in Theologiâ, Præses war Doct. Michaël GyllenStâlpe, Respondens Dn. Paulus Sigfridi jeronius Philos. Candidatus, Opponentes ordinarij, 1. Petrus Magni Gyllenius 2. Dn. Æschillus Fabricius Smol. 3. Dn. joachimus Nicolai Nycopensis. och denna Disputatio war den sidsta som disputeradess i Åboo Academia, effter som academien tillijka medh Stadhen lithet thär effter brunno vp aff wådeldh och bleff inthet igen vthan murarna på academien.

Sid. 432.

Den 13. Bittida om morgonen kom elden lööss i Åboo på Scholegatan, huilken fick öffverhanden så att ingen kunde honom sleckia, ty thet war en ganska heftigh storm, och bran altså heela Staden vp, ganska ynckeligen, på stoore Sijdhan åån, och skedde en ovthsäyeligh stoor skade, ty många miste alt thet the hade, thär som elden kom in i the hvällfde steenhusen och källarna, några finge fööra sitt vndan, bran ochså några menniskior vp, min wärd Carl Simonson fick och en stoor skade, och staden bran alt in til quällen kläckan 9. tå han lyctade nedher vidh Katterumpan, men han bran sedan väll i en månadz tijdh i Steenhusen och tompterna, ganska många bodhar, ryor och väderquarner brunno vp, på andra sijdhan Wåålberget, såsom och widh Lybeck, och vidh Taveste port, och elden gjorde på några ställe skada en fierdingz

Sid. 433.

vägh från Staden. Bran ochså koppertaaket aff på domkyrkian, och thet fremsta tornet, men hvalffvet och klåketornet bleff behållet, Academien och then stoore Rådhestugan bleffvo och förderffvade. Lille sijdan åån bleff behållen, och til en 50. gårdar på andre sijdan kyrkian, såsom och några gårder vidh Metijerffvet. och den daghen fick iagh väl arbete migh trötan, och var ganska ondt wijstass thär sedhan för rök och damb skull aff the nedhfalne Steenhusen, besynnerlighen när thet bläss.

Den 16. war en allmen solen böne dagh och tå woro vij på Slåtet vidh kyrkian, ty Stadz kyrkian war illa brändh,

att man icke dristadhe sigh wara i henne, och tå predikade Biskopen i en stoor församlingz närwahro.

Den 21. Folgde iagh wården, wårinnan och barnen på bååt til Soiniss, och vij kommo tijt om quållen.

Den 25. Om pingessdagen drogo vij til Nånndaal til kyrkian på bååt, sedhan til Soiniss, och om afftonen folgde iagh wården på bååt til Mensele, thår hanss svårfader gamble Assesoren Christiern Philipson bodde, en mechta lustigh öö belågen i MeriMasko, och thår voro vij om natten.

Den 26. Drogh iagh tådan til Soiniss, om Nycklebergh Generalenss Gustaff Horns gårdh til Kankas, och andre gårdder rodde vij förbij. Samma dagen om afftonen gick iagh til jmass och om quållen åter til Sioniss [!] i ghen.

Den 29. Redh iagh til Stadhen, och kom tijt widh middagz tijdh.

JUNIUS.

Den 5. War Promotio Magist: vthi Åbo Domkyrkia, effter som Academien war brunnen, huilken begyntess kl. 8. och warade in til 2. effter middagen, och war ganska myckit förnåmblig it folk tilstådess, och 12. stycken Candidati bleffwo Magistri, aff huilka iagh war den tridie näst den fremste, effter promotionen begoffwo vij oss vthi M. Nicolai Nycopensis SS. Theol. Profess. Tunc temporis Magnifici Rectoris, huuss, ty thår gjorde vij vårt gästebodh, huilket varade then daghen och natten, såsom och then andra dagen och natten, medh stoor lust och frögd.

Den 15. gick iagh til Hepple medh Bispenss Söner, ty sedan som stadhen bran, hade Biskopen thår på sin gårdh sit tilhåldh.

Den 19. Reste Bispem på bååt til Staden, och iagh folgde honom och tå begyntess marcknan i Åboo.

Den 24. johannis Baptistæ dagh, predikade Bispem i Åbo kyrkia, mitt vthi predijkan kom elden lööss på lille sij-

dhan, och bran vp ett huuss, och tå bodh kom i kyrckian här om, begåffvo the sigh vth i en stoor hast som voro ytterst i kyrkian, huar vthaff the andra finge en stoor förskräckelse, en part mente att hualffvet fölt nedher på thet ställe, andra mente Ryssen skulle haffva belagt kyrkian (: ty han hade tå nyligen begynt krijga på Finland, och intagit heela Narffven:)

Sid. 436. och war en stoor Confusion, så att then ene hade så när trampat i hiäl then andre för än the kommo vth igenom åthskillige dörar, så att man sådhant icke wäl kan beskriffva, när wij kommo vth finge wij weta huru thet tilstodh, doch war en synnerligh lycka att elden bleff vthslekt aff bönderna som voro tijt stämbde, att anamma gäwähr emoot Ryssen.

JULIUS.

Den 2. Mariæ Besökelse dagh gick iagh och Nicolaus Modenius til Hvittama, effter ett tb.* smöör, som Majorens bonde i Pargass sände migh på Majorens wägnar, om quäl- len kommo wij åther til Staden.

Den 5. lördagen thär effter gick iagh åther och Nicolaus Modenius til Hvittama om afftonen och booktryckarens dränger, effter ett fåår, som iagh fick [aff] Majorens bonde, huilket booktryckaren aff migh bekom, såsom och smöret, och wij kommo sent til Stadhen.

Den 6. Sedan wij kommo vhr kyrckian folgde iagh wärl-
Sid. 437. den på bååt til Soinis, och långt vth, på wästre sijdan Run- sala öö, woro vidh [!] i landh, mitt för en ganska stoor Steen som stäär mitt i fiälen, om huilken the sålunda på then ortten fabulera:

Reeso kyrkia bleff bygd aff en jätte huilkenss namn ingen wiste, men när han hade bygt något på samma kyrkia, bleff hanss namn vppenbart, huilket war Kijl, där aff han bleff så wredh och förbittrat, att han reff ett stort stycke nedher aff kyrkian, och drogh thär ifrån til Tysklandh, åhret thär

* Se noten sid. 72!

effter kom han ighen, och hadhe i sin pungh en Steen mycket större ähn then aldra största kyrckia, medh huilken han ville nidherslå Reeso kyrkiebygningh: Men en gammal käringh mötte honom widh en öö vthom Rijmitho krampen, medh en Säck full af Skoosoolar, hon sade vara så långt til Reeso kyrkia tå jätten henne thär om frågade, att ¶hon så många Sid. 438.
Skoor hadhe vthnött sedhan hon kom thär ifrån. Tå öffvergaff han sin reesa, och kastade Steenen åth kyrkian, huilken fölt nidh på fiälen nordväst om Runsala öö, ganska högh och stoor, och ett stort rönneträdh är växt mitt på honom, samma Steen kallass på therass måål Kuckar kijffvi, thet är pungsteen, och siön eller fiälen, Kurckar kijffvi jaocko, pungSteenss fiäl.

om quällen kommo wij fram till Soinis, och tå begynte blåsa hårdt.

Den 10. Redho wärden och iagh til Åboo, och kommo tijt kl. 9. för middagen, och then dagen regnade mycket.

Thenna tijdhen fick iagh min Oration De Salvatore et Suecia aff trycket, och iagh gjorde migh reesefärdigh att draga medh allo ifrån Finland och til Wermelandh, togh och thär ifrån Testimonium, sammanladhe mina böcker och andra saker, och sände them före vth til Korpo. Vthi Åboo hade iagh warit i, 8. åhr tillfyllest.

När iagh först kom tijt woro these

Sid. 439.

Professores.

Dn. Æschillus Peträus S.S. Theolog. Doctor et Professor Primarius. huilken sedhan bleff Biskop öffver Åboo Stiftt, Anno 1652. om hösten.

2.) War M. Sueno Wigelius S.S. Theologiae Professor Ordinarius. huilken sedhan bleff Pastor i Pedersöhr Anno 1651. om wåren, men han war inthet länge thär för ähn han bleff dödh.

3.)

War Doct. Johannes Elaj Terserus, S.S. Theol. Profess.

ordin. huilken samma år om vååren bleff kallat thär ifrån til Ubsala och bleff thär Theol. Professor.

4.)

War M. Michaël Olaj Wexionius, juris, Politices et Historiam Profess. Publicus.

5.)

Dn. Ericus Achrelius Medicinæ et Anatomia Prof. P.

6.)

Sid. 440. War M. Martinus Stodius, Hebrææ ꝛet Græcæ Lingg. Profess. Publicus. huilken sedhan bleff The[o]: Profess. Anno 1653. om våren.

7.)

War M. Simon Suenonis Kexlerus, Mathematicum Professor Publicus, tunc temporis Philos. Decanus.

8.)

M. Georgius Christophori Alanus, Phys. et Botan. Profess. Ordin. huilken sedhan bleff Theol. Professor, Anno 1649. den 22. Februarij.

9.)

M. Nicolaus Laurentij Nycopensis, Logices et Poëseos Prof. Ordin. huilcken sedhan bleff Theol. Professor, Anno 1651. om hösten.

10.)

Sid. 441. War M. Johannes Elaj Terserus junior, Eloquentiæ Profess. Publ. huilken bleff dödh den 2. Maij, år 1649. och begroffz den 6. eiusdem i Åbo domkyrckia. Efter honom bleff M. Samuel Hartman, Rector Scholæ Aboensis, Eloquentiæ Professor P. den 11. Decemb. 1649. huilken sedhan bleff dödh den * junij 1653. aff en halss böldh, och begroffs i Åbo den 19. eiusdem. - - - - -

* Dagen är i orig. ej utsatt.

Anno 1650. vthi januario fick iagh Regale Stipendium,
in classe Philosophica et quidem infima.

Anno 1655. den 28. Martij bleff iagh Philos: Candidatus.

Anno 1656. den 5. junij bleff iagh Philosoph. Magister.
gudh låthe thet vara giordt hanss helige namn til ähra, och
migh til nytta och gagn.

Men när iagh reste tädhan voro these:

PROFESSORES.

- 1.) M. Georgius Christophori Alanus, S.S. Theol. Professor
primarius, huilken ochså var Pastor Civitatis bleffven i Doct.
Æschilli Patræi Ställe, 1653. den 3. Aprilis.
  - 2.) M. Nicolaus Laurentij Nycopensis S.S. Theol. Prof. publ.
  - 3.) M. Martinus Stodius S.S. Theol. Professor Publicus.
  - 4.) D. Michael GyllenStälpe, J.U.que Doctor, juris, Sid. 442.
Politices et Historiam Profess. Publicus.
  - 5.) D. Ericus Achrelius Medicinæ Profess. ordinarius.
  - 6.) M. Simon Kexlerus, trium Mathematicarum Professio-
num, scil. Arithmetices et Geometriæ: item Optices et Mecha-
nices: nec non Astronomiæ et Geographiæ ordinarius Professor.
  - 7.) M. Abraham Georgij Thauvonius; Physices et Botani-
ces Prof. Publ. huilken kom i M. Georgij Alani ställe den
18. Decemb. 1649.
  - 8.) M. Johannes Pratanus Logices Professor Publicus.
huilken kom [i] M. Nicolai Nycopensis Ställe, Anno 1652.
  - 9.) M. Petrus Andreae Bergius, Lingg. Professor ordin.
huilken kom i M. Martini Stodij ställe, Anno 1653.
  - 10.) M. Enevaldus Suenonius Smol.Eloquentiæ Professor
ord. Huilken kom i S. Samuelis Hartmanni Ställe Anno 1656. Sid. 443.
något efter julehögtijdhen.
  - 11.) M. Ericus Justander fuit designatus Poëseos Professor.
Depositor fuit M. Ericus Andreae Lucander Finlandus.
-

Catalogus Stipendiariorum. 1656.

Classis Supremæ.

M. Martinus Miltopæus.	Petrus Magni Gyllenius W.L.
Johannes Strehovius Smol.	Ericus Abrahami Nylandus.
Johannes jacobi Naguensis.	Haquinus Rosenholm Smol.
Joachimus Nicol. Nycopensis.	Jacobus Eurenus Angerm.
Johannes Matth. Nericiensis.	Laurentius Gunnari Sud.
Daniel Rosander Smol.	Petrus Wanæus Finlandus.
Petrus Eek Westro Got.	Henricus Caroli Aboënsis.
Johannes Petri Plagman.	Jsaacus Falander Aboënsis.

Classis Mediæ.

Benedictus Collinus Smol.	Laurentius Sundius Suder.
Arvidus Colliander Smol.	Olaus Bergius Sudermannus.
sid. 444. Hermannus Törvöest Abo.	Andreas Ståålfoot Smol.
Abrahamus Jkalensis.	Daniel Juslenius Finlandus.
jacobus Henrici Wemoensis.	Petrus Laurbechius OstGot.
Daniel Anxelius Smol.	Laurentius Siggonis OstGot.
Æschillus Fabricius Smol.	Gustavus Pauli Birckalensis.
Johannes Lilius Finl.	Martinus Petri Lethalensis.

Classis infimæ.

Henricus Florinus Finl.	Johannes Grundelius Both.
Johannes Wisenius HelsingF.	Petrus Achander Smol.
Laurentius Seminander ostg.	Elaus Schroderus Werml.
Petrus Martini Nycopensis.	Marcus Georgij Helsing.
Laurentius Fösingh Smol.	Johannes Rosskamp Abo.
Olaus And. Flugnander W.L.	Johannes Petri Lanzelius.
Ericus Binningius Nericiens.	Magnus Laur. Brusenius.
Olaus Arpenius Suderm.	Andrea Gallenius Smol.

Desse effterfölliande informerade iagh Privatim, medhan iagh war vthi Finlandh.

Johannes Joh. Purmerus.	Samuel Peträus.	
Ericus Joh. Purmerus.	Samuel Westius.	
Engelbertus Joh. Purm.	¶Simon Caroli Greek.	Sid. 445.
Jacobus Thomæ Baxter.	Henricus Caroli Greek.	
Gustavus Michaëlis.	Johannes Caroli Greek.	
Samuel Eriçi Fortelius.	Nicolaus And. Modenius.	
Johannes Simonis Hertzfält.	Laurentius Severini Collinus.	
Magnus Nicolai Ringius.	Henricus Ekestubbe.	
Pertus [!] Nicolai Ringius.	Hermannus Törwöest.	
Johannes Peträus.	Johannes Törwöest.	

Vthi mine Collegijs hade iagh många Studiosos, aff äthskillige Landzorter, bådhe Svenske och Finske.

Desse bemälte Disciplar haffver iagh på äthskillige tijdher jnformerat, som här effter föllier.

Anno 1649. den 5. Februarij begynte iagh informera johannem johannis, Ericum johannis och Engelbertum johannis Purmeros, Borgmästarens Söner i Åbo, johan Hansons Purmer, in til den 26. junij, 1650.

Anno 1649. den 3. Martij. begynte iagh informera Jacobum Thomæ Baxter, in Arithmetiis, en köpmans Son i Åbo, in til Mars månat 1650.

Anno 1649. den 17. junij begynte iagh läsa för junkar Gustavo Michaëlis, edle och wälb. Michel Thomess sons Son, ett halfft år, sedhan drogh han til Stockholm iienst.

Anno 1649. den 15. Octobr. Begynte iagh instruera vthi räkuande och skriffvande Samuelem Eriçi Fortelium, M. Erickz Fortelij Son kyrckioherdenss i Pederssööre, in till den 22. Junij 1650.

Anno 1649. Den 17. Novemb. begynte iagh informera johannem Simonis Hertzfält en vngh Student född i Åbo, in til Martz månat 1650

Anno 1650. den 28. junij. begynte iagh informera Magnum Nicol. Ringium och hanss broder Petrum Nic. Ringium Pastoris Söner i Korpo, huilcka iagh lätt deponera vthi Februar: 1654. och hade them in til thess iagh bortreste Anno 1656.

Anno 1651. den 16. Aprilis begynte iagh informera johannem Æschilli Peträum, och hanss broder Samuelem Æsch. Peträum, huilka voro Studenter Biskopenss Söner i Åbo. johannem hade iagh vnder min disciplin til Septemb. månat Sid. 447. 1654. tå reste han til Dorpt, men Dn. Samuelem til thess iagh bortreste 1656.

Anno 1653. den 4. Febr. begynte iagh informera Samuelem Westium, en vngh Student, Past. Son i Nyköping, ett halfft åhr, ty han drogh til Sverget.

Anno 1653. den 19. Septemb. begynte iagh instruera Simonem Caroli Greek, Henricum Caroli Greek, och johannem Caroli Greek, Simon och Henricus voro Studenter, men för johanne recknade, the voro Assessorens Carl Simonsonss Söner, och iagh hadhe them til thess iagh drogh bort 1656.

Anno 1654. den 18. Septemb. begynte iagh informera Nicolaum Andreae Modenium och Laurentium Severini Collinum, W.L. huilko voro Studenter ifrån Wermeland kompne, them hade iagh til thess iagh bortreste 1656.

Anno 1655. den 22. Octob. begynte iagh informera junkar Hendrich Ekestubbe en vngh student, Majorens Henrich Ekestubbess Son, in til iagh drogh til Sveriet 1656.

Samma åhr den 2. Novemb. begynte iagh informera Sid. 448. Hermannum Petri Törvöest, och johannem Petri Törvöst, tvenne vnge Studenter, Petter Törwoöstens Söner i Åbo in til thess iagh drogh hem Anno 1656.

Och så mycket kortteligen om mitt Studente wäsende.

AUGUSTUS.

Den 2. Sedhan iagh hade valedicerat mine gode wenner

i Åbo, reste iagh på en Corpo bååt thär ifrån, och mine landzmän folgde migh til Slotz kryddegården, thär vij drucko in til afftonen, begoffvo oss altså sedhan til wäg, och kommo i en godh windh til Maysorlandet thär wij voro om natten.

Den 3 om afftonen kommo wij til Näässby i Korpo, på Jnnamoofiälen kom itt heftigt och förskräckelighit wäder ijll medh stort slaghregn på oss, och gudh halp oss på en bergklippa til landz, så att vij finge tiälla seglet öffver oss, medhan thet gick öffver.

Den 4. Effter som iagh förnam att Pastoris Hr. Claudij Alani Skuta skulle gåå öffver til Stockholm, så gick iagh til prästegården, och foor öffver Långhwijkan widh Skoofatt til Ström, och iagh tingade migh in på samma Skuta, och gick om afftonen til Nässby. Sid. 449.

Den 6. Drogh iagh på bååt til prästegården, vth om kring Nornäset, och förde mina saaker på Skutan.

Den 7. gick iagh från prästegården til Ström, och sedhan öffver wijkan till Näässby, om afftonen.

Den 8. Syntess villia bliffva vindh, strax gick iagh åter til prästegården, och rodde öffver wijkan vidh Skoofatt.

Den 9. kommo Magnus och Petrus Ringij ifrån Åboo, tå folgde iagh them på bååt til Närnäss, sedan til Nässby.

Den 10. Rodde vij til kyrkian, sedan effter predikan til Nässby från Strömssnäset til Norrnääss. om afftonen lätt iagh roo migh till Gylte ett bylandh, sedhan för lust skuld till Orholmen, thär woro ganska många lingor, thär ifrån rodde vij til Hallonholmen, thär osäylich hallon (:bryngebär:) voro, så til Nässby.

Den 11. om natten bleff godh windh, strax om morgo- Sid. 450.
nen bittida valedicerade iagh i Nässby, och drogh til prästegården, och Magnus samt Petrus Moderss Söner folgde migh til Skutan, i prästegården töffvade iagh en lithen stundh, sedhan stego vij til Siöss i jesu nampn, och vij hade en godh windh, men på WattneSkiftet kom ett mootijl, så att wij

mätte ett stycke låta vråka vndan, men thet gick snart öfver, och winden vände sigh, att wij kommo in j Ålandh til Ryssel en godh hamn, widh ett bylandh som hett Granboda, thär låge wij borfaste några dagar för starkt mootwäder, lågo och några andra Skutor thär.

Den 14. Bleff wädrret någorlunda oss tilhanda så att wij finge giffva oss vth och vij kommo om afftonen til Flijssöö, wij sågo ochså i seglandet flijssöö kyrckia, och vidh thet store Flijssobergh är en kyrckiegårdh, och thär i hamnen voro öfver 20. Skutar församblade.

Den 15. Bittida om morgonen gåffvo vij oss til haaffvet, och hade en lagom godh windh, men när vij kommo något

[Här afbrytes texten i originalet af en större lucka, orsakad genom förlusten af en mängd blad. Det närmast följande hänför sig, enligt en senare påteckning, till år 1662.]

(ANNO CHRISTI 1662.)

(MARTIUS.)

Sid. 451. måltijdh hooss Gustaff Börgerson, och töffvade ther sent in på quällen.

Den 18. war iagh, johan Gilleson och M:r Håkon hooss Gösta Börgerson och tå stälte iagh itt långt taal till föräldrarna och dottren på johans wägnar, tå iagh gaff hanss goda upsååt tilkänna, och begärte therass Suar på hanss intention, tå bleff både aff föräldrarna och dottren samtyckt och handräkt at the tilhopa skulle leffva och döo, och skedde ther på en fästningh eller troloffningh, gudh giffve them Lycka. och wij woro ther heela dagen och långt uth på natten.

Den 19. hölt iagh Examen medh them, som jagh haar inspection öfver.

Den 22. fick iagh [aff] Sara Gustaffz dotter en kloster Lärifftz Skiorta, och ett Cammerdukz ärmeklåde.

Den 23. predikade iagh j kyrkian om Herranss Nattvard. 1. Cor. 11. och effter gudztiensten war iagh och johan

Sid. 452. Gillieson hooss Biskopen ¶ till måltijdh. om afftonen war Gu-

staff Börgeronss Elleka medh sin dotter hooss oss til måltijdh.

Den 24. Reste Daniel jonæ hem til Wisnum.

Den 25. gaffz Scholan up, och samma dagh reste Charle och Nicodemus hem til Schanum.

Den 26. Reste johan Gillieson til Schanum. och effter middagen drogh iagh på mina Sockner till Kijlen, och Oestenius Olaj j Rudh folgde migh, och iagh hade häst til Jlberga, ther wij woro om natten. war liuffligh wäderlek och begynte att groo.

Den 27. gingo vij til Wälsäter, thär iagh fick häst öffver halffva fiället til Öhrnäss, och sedan gingo vij til Nilsbyn en längh och bergott wägh. och vij foro öffver Sundgårderna på östresjdan, och widh Gunnarssbyn foro vij öffver Sundet till Kammarssrudh, och neder til Biörudh til natten.

Den 28. gingo vij til Söbbygårderna, och wästre deelen j Socknen til Rudztorp til natten.

Sid. 453.

Den 29. öffver elffven til Gunneta, och öffverforo Kijlss skogen och til Melbyn til natten.

Den 30. påskedagen gingo vij till Kijlss kyrkia, och effter ottesången som hr. johan gjorde, Skriffstade jagh, och predij-kade om Christi upståndelse, Marc. 16. och iagh vthdelte wijnet medh hr. johan som messade. från kyrkian folgde iagh Capiteinen Oluff Larson till gamblegården thär han nu boor. thär sågh iagh itt stycke norr j Skogen Askebrännarens Capell, giordt aff biörkeruskar, så att man fick wända thet omkringh uthi huilket han hölt sin wedhskepelige gudztienst. och vij voro ther om natten.

Den 31. predikade iagh i Kijlss kyrkia, om the två Lärjungar som gingo til Emaus. Luc. 24. och iagh vthså kalken medh hr Cappelanen, från kyrkian gick Jagh til Humbletorp, och var ther om natten, ty thet regnade heele dagen.

APRILIS.

Sid. 454.

Den 1. gingo wij til Frijkerudh til Carlssbool, och Höghwalter, Klaxåhse kroken och til Kiöpungh til natten.

Den 2. Skrifftrade och predikade iagh i Frykerudz kyrkia, om Lärjungarnass fiskerij. joh. 20. och iagh berättade hr Peder, och sedan tillijka medh honom uthdelte kalken. Widh kyrkian uptogh iagh mina Sockne Rättigheeter, och iagh war i prästbool til måltijdh, ther war ochså ett besatt gammalt Quinfolk, och then orene anden plågade henne huar timma en fiärdedelss eller halff stundh, och haffver ifrån sin vngdom samma Siukdom hafft; och woro 10. män som henne höllo, när [hon] anfechtadess. tå hon war frij för then onde, laass iagh för henne böner, och tröstade medh gudz ordh, och vij gingo om afftonen til Apelty til natten.

Den 3. Lätt iagh föra mina Saker til Carlstadh, jagh och
Sid. 455. Östen gingo heela wägen til Staden. Och stodh wäl till, gudhi ähra, medh hustrun och barnen. —ss— Barnet Annika lilla hade ifrån annan dagh jul ett Stingh eller Wredh i magen som henne huar dagh effter middagen plågade häfftigt och länghe, och effter fastingen tå vij woro j Sal: Morss begraffningh bleff hon något bättre, och nu war hon frisk och sundh, gudj vare loff och prijs, som hielper i rätten tijdh.

Den 7. war iagh uth widh Romstadh, och war thenne tijden ett önskeligit groowäder, stundom regn och stundom Soolskeen. —ss— Thenne tijden och här effter pläger wara Tranebadh, regn, sniö, gloop, yhr och bläst, och tå badar tranan sigh j måser och myrer medh sina vngar: lijka som om hösten pläger wara Biörnetorckan, blåsa hårdt en tijdh, och tå torckar biörnen måse och gräss, som han samblar till
Sid. 456. sitt hye, som han ligger ¶ om wintren, begge thesse tijder plägar wara ondt olustigt wäder.

Den 12. folgde iagh hust: Lissbeta j Hofflanna på båt til Wäsehäradt, och bläss temmeligit hårdt, om afftonen kommo vij til Hofflanna, ther iagh war om natten.

Den 13. reste iagh thädan på båt til kyrkian j Wäsehäradt, som var en Söndagh, från kyrkian gick iagh til prästegården, ther var Jost j Faxstadh, hust: Lissbeta j Hoff-

lanna, Jönss Arffvidson medh sin hustru, M:r Johan Forsæus, och M:r Jörgen.

Den 14. fick iagh häst til Moon, och sedan til Russbergh. - Samma dagh begynte the arbete på Ölmehäradz kyrkia och bygde vidh henne på Söder Sijdan. och iagh gick til Vlffsiö til natten.

Den 15. tå iagh gik tädan kom en stoor åskie regnskuur, och iagh war så länge framme i Mårtenssrudd, och tå iagh kom til Tåffta, regnade och haglade häfftigt och åfskian Sid. 457. slogh hårdt; om natten war iagh i Tåffta.

Den 16. om afftonen foor jagh på bååt til Sorckebron, ty Wäneren war ganska stoor; och iagh gick till Schanum.

Den 18. folgde jagh faar upp till Bennebergh, thädan äther til Schanum. Samma dagh war iagh myckit opassligh i heela kroppen, och bröt migh j alle ledamoter.

Den 20. Redh iagh såsom och faar til Ölmehäradz kyrkija, och sedan hem til Schanum, oss folgde Lars Thörson.

Den 21. widh middagz tijdh drogh [iagh] til Carlstadh, och iagh töffvade en stund j Wäsehäradz prästegårdh, och iagh bleff anmodat aff hr Elia, at läsa privatim för hanss Son Haquino Eliæ. och iagh kom til Staden om qvällen. Thenne tijden regnade huar dagh ganska myckit. När iagh kom hem, fick [iagh] ondt j mitt wenstre Låår, i roorleeden, och plågadess ther aff heela weekan.

Den 27. Tå iagh kom hem från kyrkian fick [iagh] ondt Sid. 458. i min högre Låårleed, at iagh medh mödha fick gåå. Samma dagh kom Charle och Nicodemus till oss. och iagh fick hooss Hans Christopherson en tønna Salt, som Lars Thöreson skänckte migh.

Den 28. Sattess Scholen, och wij begynte at läsa för vngdomen.

MAIUS.

Den 2. kom M:r Lars j Wisnum til oss medh Daniel jonæ, och sin egen Son Jonam Laurentij, hvilke och kom

til oss j herberge och kosthåll. och han reste andre dagen bort.

Den 4. Lätt iagh koppa migh j karbadh, och sedan bleff iagh något bättre j mine Låår.

Den 8. Christi Himmelssfärdzdagh predikade iagh Högh-messan, om Christi Himmelssfärdh. Marc. 16.

Den 14. War iagh vp i Herregårdz Skogen och vidh Tormestadh kärnen. War liuffligit wäder, något kallachtigt
sid. 459. om nätterna och besynnerligen den 16. om natten war itt häfftigt frost, at på stilla watn fröss ijss, och på elffven vidh landet. Sedan war heela weekan regn, storm och bläst och kallachtigt wäder.

Den 18. Pingessdagen reste iagh på mine Soknar til Ulleröön, och Östen j Rudh folgde migh, och j Graffva woro vij vidh predikjan, och iagh hade häst til Deije, sedan gingo vij til Rysäter, och foro öffver elffven til kläckaregården til natten. om morgonen regnade fördreffelighen, och war myckit kalt, och fölt samma pingessdagh j Ullerön sniö så myckit, at thet gick öffver Skoon och j Daalarna til knät. War altså en kall Erickzmesse weeka, ty Elghkoon kalfvar tâ, och haar sina vngar uppå höga bergh att hårda them.

Den 19. predikade iagh j Neder Ullerödز kyrkia, om
sid. 460. gudz stoorä kiärleek. joh. 3. och vthdelte kalken medh hr Anders Åhman, som messade; effter gudztjensten woro vij j Prästegården til måltijdh, thadan folgde vij Torbiör i Deije til forsen och vij gingo til Kärn j öffre Socknen, och til Ahrnäss, sedan på båät öffver Wijsten til Wässby til natten. Natten til annan daghen fröss hårdt och ijss på watnet, gudh beware Säden, ärter, lijn och humblen bleff på många ortter skadd.

Den 20. öffver siön på båät til Bonssrudh, åther öffver Siön til Daalen; thadan vij gingo til Bössewijka j Frijsdalen, ther war Pastor M:r Månss j Gästebodh, och hooss honom war iagh in till afttonen. och iagh fick ifrån prästhampn itt

Torp j Kijlss sockn ett Spiut och en yxa, som uthan twiffwål på Skafftet haar sutit ihop, hvilket war funnit j stort Bergh j en berghSkoola vnder en Hall, såsom och itt Svärddh, fästet aff tvenne kalfver aff tackejern, hvilket war j Wässby, och 4. peninger [!] trinne som lodh, på hvilka 1 syntess bookstäffver Sid. 461. och äthskillige figurer, woro aff silffver och kopper beblandat, aff hvilka M:r Måns hade en, som musketelodh. och vij gingo thädan om Boonäss och Mickelsstorp, j Empterwijk, sedan Råbeck och Knutzrudh, och widh Sund en gårdh foro vij sion til Bergzbyn och prästbool til natten. och wardt tå ett hårdt nattefrost fröss ijss på watnet, Roghen som war j ax bleff mäst skämbder, alt Alelöffvet fölt aff, at trän stodo bara, som om wintren.

Den 21. predikade jagh i öffre Ullerödzy kyrkia, om fadrenss dragande. joh. 6. från kyrkian på båat til Wästsiö, sedan på båt til Nolsiö, sedan upföre Socknen til Munkerudh till natten. Emellan Ransäter torp och Ransäter är en åhss mechta högh, och intet bredare än Landzwägen som ligger öffver åhsen, på båda sijdor woro ganska diupa daaler, j huilka woro höga fuhror och grafnar, som medh sina Tappar Sid. 462. icke rakte up til Åhsen, han är icke myckit längh. En sådan Åhss är emellan gårdzheedan itt Torp och Munkerudh, han är och ganska högh och smal, och brant upföre diupe och mörka dalar, och norr uth är han bredh, och på sistone löpa bådhe dalar tilhopa uthi en bäck.

Nu gick wädret j söder, och war sedan ingen köldh; Rogerna på många Ställe gingo i ax sist j April, ty wintren war leen och wår wäderleken blijdh.

Den 22. foro vij öffver Elffven til Munkebol, thädan Socknen uthföre, öffver thenne länge Rudzheedan till Hollekijl til natten.

Den 23. Til Edheby, Uplanda och Nyckleby, ther öffver Elffven til prästbool; thädan vij foro på båat medh Sakerna,

elfven uthføre, til Beck j Neder Socknen, thädan til Gålss-wijk, och Engenäss itt nyss upptaget torp till natten.

Sid. 463. Den 24. Til Nolsiö torp och Åhna, och Östen gick til Torparna som liggia långt öster j Socknen, och iagh neder åth Uffve och Waaltorpzmarken, tå begynte regna, och iagh gick lijkväl neder til östr: Deije til natten.

Den 25. foor iagh öffver elfven, och jagh gick til Torp, thädan öffver kärnen på en Ökestäck til Tiussbol, och Rysäter, thär folgde iagh kyrkiofolcket öffver elfven till kyrkian, ther iagh skrifftrade och berättade them, som gingo til Herrans Helige Nattvardh. effter gudztiensten woro vij i Hållerudh till måltijdh, och thädan öffver elfven och til Smårijss, en långh och ondh wägh på gångespänger öffver Mååser, och heela afftonen regnade hårdt och Östen foor öffver Siön til Dymbla, och vij voro j Smårijss om natten.

Sid. 464. Den 26. fick iagh ther häst till Deije, och thädan til öst: Deije, ther iagh legde bååt åth Sakerna, på hvilken wij och folgde, och från forsen gick iagh til Skijffve, och tå vij foro thädan gick Soolen nedh, och vij rodde i elfven uthføre om natten, och kl: 11. kommo vij til Staden; och stodh wäl till hemma. och regnade något thenna tiden; och lijka som April war ganska warm och liuffligh; altså war och Majus ganska kall och olustigh.

JUNIUS.

Den 1. Kom faar j Schanum och Göstaff hijt til uthskriffningen, hijt kom och Hindrick Larson j kyreken och mina bröder.

Den 2. begyntess hon aff Landzhöffdingen och Öffversten Nils Posse, och den 7 lyctadess hon.

Den 8. Reste faar hem til Schanum och honom folgde tijt Landzhöffdingen och öffversten.

Den 10. om afftonen reste jagh och Petter en fältskärare til Skanum, effter som faar på hemreesan widh Blod-

berget fölt aff en häst som war illa Sadlat, tå the ombytte hästar, aff hvilket fall han ille skadde sitt wenstre bröst, och vidh midnatz tijdh när vij kommo tijt [war elden lööss j drän- Sid. 465.
gestugan, men bleff straxt släckt. och faar haar warit suagh, men nu något bättre bleffven.

Den 13. om afftonen gick iagh til Torp och fick båt til Täfte.

Den 14. Rodde Oluff Jffvarson migh til Sorkebron, och iagh gick sedan til Schanum, tå förmätte faar sittia uppe; Siön war thenna tijden myckit stoor.

Den 15. om afftonen reste jagh til Carlstadh, och Göstaff folgde migh til Lundh j Ölmehäradt och regnade myckit och haglade, och för regnet töffvade vij några timmar i Russbergh; när Soolen gick neder drogh jagh från Lundh, och kom til Staden kl: 2. om natten.

Den 17. Rymbde Sara Göstaffz dotter bort medh Oluff Sparff til Stockholm; altså hölt hon sin Loffven, och hon gjorde sina föräldrar en stoor Sorgh, och sigh en stoor Skam.

Den 21. Begyntess Examen Anniversarium j Scholen, och min Classis förhördess först, Biskopen och alle Docentes woro tilstädz, Examinatores aff Landet woro M:r Johan j Staffvenäss och M:r Simon j Philipzstadh. och sedan Examineradess then ene Classen effter then andra. Sid. 466.

Den 22. predikade iagh höghmessen j Carlstadh, om: warrer barmhertige. Luc. 6. om qvällen war jagh hooss Gustaff Börgerson, ther war och Biskopen och Borgm: johan Börger-son medh sin hustru til måltijd.

Den 23. om afftonen foor iagh på båt up til Rudh, ther iagh troloffvade Ragwel, fru Karin Bätz fougde medh Margeta Pederssdotter j Rudh, och ther war iagh in på natten, och sedan på båt elffven uthföre, och kom hem kl: 2. om natten. Thär fick iagh en Silffskedh och itt ärmeklåde. Samma dagh fördess Amman hem til Tollerudh, ty hon war siuk.

Den 24. gick jagh och Annika til Wåxnäss och sedan hem.

Den 26. kl. 9. om afftonen gick jagh och moor Annika til Graffvesockn, och j Torp voro vij en stundh om natten.

Den 27. Bittida om morgonen

[Härefter inträder i originalet åter en lucka omfattande tiden från slutet af juni till början af oktober 1662.]

(OCTOBER.)

Sid. 467.

Samma dagh gaffz Scholen upp, thär medh Walmoenius sitt Schole embete ändade.

Den 7. om morgonen kom faar j Schanum och Göstaff hijt til Brittemessemarknan, om afftonen begroffz Erland Nilsson en gammal Borgare öffver sina 80 åhr.

Den 10. Reste faar och Gustaff bort; om afftonen lätt iagh koppa migh j Nils Staphansonss badstuga, och tå bleff iagh bättre aff then wärck jagh hade j mitt wenstre Låår, som jagh fick den 14. Aug: uthi Schanum, huilken wärck, flytte sigh och j högre Låårss roonledh, och plågade migh stundom illa, och besynnerligen om nätterna; men om daghen fick iagh gåå medh stoor mödha.

Den 22. Drogh iagh på mina Socknar, och Biör j Trangerdh folgde migh, och j Jlberga töffvade wij en stundh; och vij gingo till Tollestadh til natten, tijt wij kommo sent.

Sid. 468.

Den 23. gingo wij om ottan uthi stort regn Hannäässgårderna, sedan Kijlss skogen och til Gunneta, thädan til Frykerudh, och från prästbool till Kiöpungh och Eskilssböl, och wij måste tilbakarss til Landzwägen ty wij kommo intet öffver elffven Ackan, så flödande och öffverful medh watn war hon och til Höghwalter till natten.

Den 24. kommo vij förr ähn thet dagadess til Klaxåhss kroken, thädan til Säljebråten, Leena och Quarntorp, till natten.

Den 25. Öffver siön om ottan til wäst: Glänne, sedan en mehta ondh wägh j måsar och watn till Trögstadh, och tå dagadess; och Soknen norr uth til Gunnarssbytorp, sedan öster j kroken til Vdden, och på bååt til Sandwijkan till natten.

Den 26. gingo wij til östr. Glänne uthi ett häfftigt regn

och storm, och wij folgte kyrkiofolket öfver bergen til kyrkian, thär hr johan predikade, effter gudztiensten till Haarsäter till natten. Och samma dag föll myckit regn, och Sid. 469. blefve wägarna mehta orene blöta och wåta, besynnerligen j Frykerudh, som är sijdlände och Leerlandh.

Den 27. Bittida til Erickstadh j Kijlen, och sedan heela wästre bygden, och til Bråten ther wij fingho maat, tädan til Söbbyn til natten. Thenna tijden regnade något om Dagherna, men ganska myckitt om nätterna.

Den 28. Til Sundgårderna och från Haslebool på båat til Smidstadh, och tå dagadess. och widh Biörudh foro wij öfver Sundet till Siggerudh, tå gick Biör Torpana, men iagh gårderna norr till Gunnarssbyn; Thädan öfver then långe Skogen til Bonssrudh j Öffre Vllerön, och på båat till Knutzrudh, åther tädan på båat till Wässby till natten.

Den 29. fick iagh thär häst öfver en långh Skogh til Bergzbyn, sedan gingo wij öfwer åhserna til Gerdzwijskan Och Sid. 470. Wätsiö, thädan på båat till Nolsiö, och Socknen norruth öfver the långa heederna til Ransäter ther iagh fick häst til Kärna, och j Gerdzbyn fick iagh häst til Munkerudh ther wij woro om natten.

Den 30. öfver Elffven til Blijan, ther iagh fick häst til Heedåhss, när wij kommo öfver Rudzheedan gick iagh till Tolleboo, och Olsäter, och wij kommo til Hellekijl till natten, tijt wij kommo sent.

Den 31. Widh Uplanna foro wij öfver elffven til Förebbyn och prästbool, thädan medh Sakerna på båat elffven uthföre till Heedegården, ther öfver Elffven till Beck j ned: Socknen, och öfver wåata enger j mörkret til Gålsswijk till natten.

NOVEMBER.

Den 1. om morgonen öfver siön til Nolsiötorp, från Åhna gick Biör Torparna, men jagh Soknen uthföre til Åhss och Uffve, och sent nedh til Deije til natten.

Sid. 471. Den 2. öfver elfven til Torp och Tiussbol, och widh Rysäter öfver Elfven medh kyrkiolocket till kyrkian, ther hr. Åhman samma Söndagh predikade; effter gudz tiensten ti prästegården, och til Kläckaregården, ther war kyrkiogångz gästebudh och myckit folck. Thädan om quällen öfver elfven til Rysäter, och foro medh våra Saker på båt til östr. Deije til natten.

Den 3. om morgonen begåffwo vij oss på wägen til Carlstadh, och iagh war medh them på bååten som förde Saker, til Gråssbool, tå gick iagh til landz och begaff migh åth Kijlen, Biör folgde Bååten, och jagh gick öfver Skottstijghen en mijl långh och ondh wägh öfver bergh och daalar, och widh Ulffverudh kom jagh til Socknen, och gick til gamblegården och Lökenne, ther war Bröllopp, och iagh töffvade ther til quällen, thädan til Haalssmo til natten.

Sid. 472. Den 4. Til Kläckaregården ¶och bestälte them som skulle föra mina Saker til Staden, och jagh fick häst aff Börger j Haalssmoo til Graffwa kyrkia, sedan gick jagh til Staden, och kom sent heem, och tå stodh wäl til medh hustrun och barnen, gudhi loff, prijs och ähra.

Den 5. Sattess Scholen och iagh begynte läsa för ungdomen.

Den 6. wardt Extraordinarie Synodus. ther prosterna och många Pastores woro tilstädess, och tå bleff M:r Johan Forsæus Rector Scholæ, M:r Johan Jser Lector Eloquentiæ och Notarius Consistorij. Daniel jonæ bleff Rector Cantus j jacobi jutenss Ställe; och jagh fick Graffvesockn in Priori et posteriori för en tillökningh. Samma dagh kom Charle och Nicodemus hijt til oss.

Den 9. Hadhe jagh j affton Sängen brudepredikan öfwer Hr. Staphan som wigdess widh Britta, Lars jungemårsonss dotter, Text. Tob: 9. ängelen sade ¶til Raguel, etc. och jagh fick aff honom en Silffskedh och en Rixdaler. jfrån må-

* Texten å sidorna 473:a—473:c är i orig. något omkastad.

nens begynnelse war mäst regn och Storm, såsom och efterföljande weeka.

Den 16. kom Daniel jonæ från Wisnum hijt, som war hooss oss til härberge, och gick til Biskopen til måltijdh och kosthåll. j these dagar fröss hårdt på, och här till haar warit öfverflödigt regn.

Den 17. Reste Karin Larssdotter bort som hooss oss har warit jfrån pederssmesse, och wäffvat dynor och hyenss waar.

Den 19. Lade elfven sigh, wijkor, jnsiör och kärnar, och war baarfrost in til månenss ände, kiärr och mååsar bleffve wäll tilfrussne. Lychtade jagh och thenna tijden Poeticam som iagh laass privatim.

—ss— först j Decembris månat fick min **K: Hustru, Annika** Sid. 473:b. en häfftigh Hosta, som plågade henne nätter och Dagar ganska illa, och hon hölt mäst widh Sängen, och hon hade en stoor plåga, effter hon war haffvande; men Juletijdh bleff hon någott bättre, och förmätte gåå j kyrkian.

Wardt och Britta lille på samma tijdh illa plågat aff ond hosta och bröstwärk, och bleff bättre effter julen. Sammaledess hade och Annika lille en häfftigh bröstverk samma gångh, en långh tijdh, och hon hade itt såårt Huffvudh och fötter, att man medh möda fick handtera henne.

Den 7. Decemb. Reste iagh andre Adventz Söndagh om morgonen till Kroppekiär, thär jagh predijkade om j Saalen om tekn j Sool och måne. Luc. 21. och effter predijkan Skriftade och berättade iagh hr. Secreteraren Samuel Kempensköld, hanss fruu som war myckit opassligh och jungfrun Dotteren, ther war jagh til måltijdh, och fick thär 2 Rixdaler, och körde sedan öfver Kroppekärnen til Staden.

NB. Den 1 Octobr. fick moor Annicka illa ondt i sin Sid. 473:c halss, ty Tungespenan war neder fallen, men effter några daghar, tå tungespenen bleff upplyfft, kom hon sigh före, och

bleff bättre, Loffvat ware then högste ewinnerligen, som sina hielper i rättan tijdh.

Sid. 473:a.

DECEMBER.

Den 11. kom Gustaff Gillieson til oss, och reste andre daghen bort.

Sid. 474. Den 16. kom Britta Gilliessdotter til oss och henne folgte Hin^rdrich Larson, som kom från Stokholm, och the reste bort andre daghen. jfrån månenss begynnelse här til, haar stundom snögat, stundom warit en häftigh och skarp winter, stundom regnat och stormat, en ostadigh wäderleek.

Den 17. Vpgaffz Scholen. och Charle och Nicodemus, såsom och Daniel Jonæ, reste hem.

Den 19. Reste iagh och Biör vthi Trangerdh på mina Socknar, och wij gingo til Ögnäss j Graffwe sockn till natten.

Den 20. Öffver Hygnen om ottan til Jlberga, och til Sundhgårderna gingo wij i en diuper Sniö öffver the långa bergen til Öhrnäss, mitt på Skogen, sedhan til Nilsbyen till natten.

Sid. 475. Den 21. från Nilsbyen til Flossheedh om ottan, ther fick iagh häst til Suenstorp j neder Ulleröön, och Biör körde til Tobbewijka, och hade hästen tilbakarss till Flosseedh, och fick iagh samma häst til Tomptehult, ther ifrån til Haghen, och widh Gunnarssbyen foro wij på en stoor kyrkiobåat öffver Siön Fryken til Kammarssrudh sedan til Ranssbyen och Biörudh til natten.

Den 22. Neder åth bygden til Söbbyn, tå dagadess, sedan til Antaa, Bråten och Bonstadh, och heela wästre Socknen til Rudh til natten.

Den 23. ottan gingo wij medh stoor möda öffver fryken til Hannäss, ty ijsen war myckit kleen, Bonden som oss ledsagade stötte medh yxan igenom honom heela vägen, thet samma wij gjorde medh Störrar, och gudh halv oss wäll fram. Från Hannäss til Gunnetaa, och thädan söder j Socknen en långh

och ondh wägh från Räfplinge öfver kiärr och myror til Leer-säter, och till Sannerudh til natten, och Ryttmästaren war nylighen hemkommen jfrån Stockholm.

Den 24. om ottan gingo wij til Runnewål, och sist til Kläckaregården, och till Melbyn til natten, och samma dagh Sid. 476. war en häftigh winter och köldh.

Den 25. gingo wij bittida om juleottan til kyrkian, ther hr. johan predijkade ottesången; och jagh Skrifftade them som wille begåå Herranss Nattvardh; sedan predijkade jagh j Kijlsskyrkia höghmessen, om Christi födelse. Luc. 2. och iagh vthdelte wijnet medh hr. johan som messade. jfrån kyrkian folgde jagh Oluff Larson til Gamblegården, ther iagh war om natten, och war en förskräckeligh hårdh köld.

Den 26. Til kyrkian, ther jagh predijkade Historiam om S: Stephano, Act. 6. et. 7. och Evangelium, Matt. 23. och vthdelte kalken medh hr. johan, som messade. Från kyrkian gick jagh til Haassmo, om qvällen fick iagh häst til Humbletorp, ther wij woro om natten.

Den 27. gingo wij bittida thädan uthi en hårdh winter till Frykerudh, och prästbool, och wij gingo omkringh kyrkio- Sid. 477. gränden, till Höghwalter til natten.

Den 28. Til kyrkian ther hr. johan predikade, och iagh uptogh widh kyrkian min Rättigheet aff heela Socknen; jagh vthdelte och kalken medh hr. peder som messade. och wij woro effter gudztiensten j prästbool afftonen och natten.

Den 29. Tädan til Räfplinge i Kijlen, och tå begynte dagass, och j Kijlss kläckaregårdh sände jagh mina Saker til Carlstadh, och wij gingo til Ulleröön, öfver Tiällsätterskogen til Nybacka, Orretorp och Bråten, ther töffvade wij en stundh j julekyrmessa; thädan till Smärijss til natten.

Den 30. om morgonen kom hustru Kirstin hem, och middagztijdh fick iagh aff henne häst til Kärn j öfversocknen, Sedhan Wijsten vpåth til Wässby til natten.

Den 31. war jagh i Wässby stilla, och Torstanus folgde

Sid. 478. Biör [j the gårder som äro omkringh Vijsten, och vij töffvade hooss Länssmannen then daghen och natten. —ss— j thetta åhr war en wååter och leenachtigh winter; wååren warm och wååt; Sommaren kall och wååt: hösten tijdewäder till mårtensmesse; wintren til ånden på åhret kall winter, lungt wädher och godt åkeföhre. Dyrt kiöp på Spannemål; KornSkeppan kostade 3 daler. koppermynt, bleff liten humble, 1 Ltö kostade 3. Rixdaler. jngen folcke- eller Boskapz döde hördess aff, uthan några fåå dödde sin kooss.

Sid. 479.

ANNO CHRISTI 1663.

JANUARIUS.

Den 1. fick iagh häst til kyrckian, ther iagh predijkade om Christi omskäreelse. Luc. 2. och sedan tillijka medh hr. Gunnar Communicerade jagh myckit folck. från kyrkian til Wästsio ther var Bröllop, och jagh Sånghledde Brudfolcken, och sedhan hade jagh the Ceremonier til Bröllop lydandess effter wanligit sätt och wijss thär war jagh om natten; Hustru Elisabeth j Sandbecken och Jungf: Kirstin Pleninghsköld woro ochså ther.

Den 2. fick jagh thär häst till Nordsiö, ther bodde ta en Adelssman Anders Nilson, som ägde fru Margeta Bäfferfält, och jagh töffvade något hooss honom, och vij gingo till Ransäter, ther fick jagh om qvällen häst, och vij foro öffver Elffven, och sedan Heedan [uthföre til Rudh, och til Smidzrudh til natten, myckit seent.

Sid. 480.

Den 3. Till Olsäter, Hellekijl, Edheby och Uplanda, och thädan til Nyklebyn till natten.

Den 4. om en Söndagz morgon til kyrkian, ther iagh uppehölt gudztiensten, effter som hr. Gunnar war rester til Wassbool; först Christnade jagh Oluffz barn j Munkebool; kalladess Oluff, sedhan Skriftade, sångh några psalmer, och jagh predijkade j öffre Ullerösskyrkia om Christi Doop, Matt: 3.

och kommunicerade them som gingo til gudz bordh. Effter gudztiensten, drogh iagh til Nycklebyn, ther war Länssman-
nen, hanss hustru, döttrar och Torstanus, j gästebudh, ther
töffvadhe och jagh then afftonen och natten.

Den 5. Reste jagh til Nedersoknen, och jagh legde häst
åth mina Saker til Kläckaregården, thädan wij gingo til Ry-
säter, Tiussbool och Torp och til prästegården til natten; Sid. 481.
ther war mycket folck j julekyrnessa.

Den 6. Trettonde daghen gick jagh til kyrkian, ther iagh
först Skrifftade, sånghe någre psalmer och predijkade, om the
wijse män, Matt. 3. sedan communicerade jagh en stoor hoop,
som gingo till gudz bordh. Effter gudztiensten war jagh i
prästegården eller Stompnen, och till Hollerudh ther wij woro
om natten.

Den 7. fick iagh ther häst öfver Lusten till Gålssviik,
Engenääss och Noolsiötorp, sedan gick iagh til Hambrarna,
och uthföre til Uffve, och östre Deije til natten.

Den 8. om morgonen goffvo wij oss på wägen til Carl-
stadh, och war på elffven itt godt åkeföhre, widh Quarntorp
gick iagh och Måns j Deije til Wijsterudh, och tädan til
Grossbool j Graffwa, thär wij kommo til wårt föllie, och jagh
uthtogh ther min Sockne Rättigheet, och wij ginge till Sund- Sid. 482.
stadh, som ligger på östre sijdan Elffven, the andre körde til
Skijffwe, från Sundstadh gingo wij til Forssnäss, ther war be-
graffningz öl effter Saligh Bengt, och thädan till Skijffve,
när jagh hade thär vthtagit Socknerna, gick Soolen neder,
jagh war och j Vdden ett Torp, sedan om quällen elffven uth-
före, och ijsen war mycket haal och glingh, jagh war och
uppe i Råådalen eller Heedåhss; och wij kommo till Stadhen
kl: 9. om natten, och stodh wäl til medh hustrun och barnen,
gudhj skee ewinnerligen ähr och prijss. —ss— Thenne tij-
den fick iagh en häftigh hoosta, och bröstwärk, samt Snuffwa,
aff huilket hostande och flosser, förorsake sigh en ond huff-
vudhvärk, och stoor werk öfver bröstet neder widh magen

och jagh war heela månaden opassligh aff thenna Siukdomen, och gudh skeep Loff, bleff iagh sedhan sundh och frisk.

Sid. 483. Den 11. Middagztijdh reste jagh medh hustrun och Britta lilla til Schanum, och wij woro j Wäsehäradz prästegårdh om natten. war godt föhre på ijserna, och liuffligit Soolskeenss-wädher.

Den 12. Thädan hem til Schanum och tå war Gustaff Månson och Lars Thörson hooss faar.

Den 13. Drogh Moor Annicka bittida til Christinæhampns marknat, såsom och faar och hanss barn, och om qvällen kom hon hem.

Den 15. om morgonen gick jagh til Täfta, och war godt gångeföhre på engerna och Siön, när iagh kom tijt, lågh hustru Elin siuk aff håll; och samma hållsiuken gick widt omkringh på the ortter, och många dödde så hastigt at the icke leffde öffver en timme. Samma dagh gick jagh åther til Schanum, och war lungt och liuffligit Soolskeenss wäder; när iagh kom till Schanum war faar, och min hustru medh Britta lille Sid. 484. j Benne[bergh, tijt gick ochså jagh och Daniel Gillieson, som [war] hemkommen ifrå Stockholm, ther war jacob johanson; om qvällen sent fingo wij thär [häst] och körde til Schanum.

Den 15. om afftonen drogh jagh och Annicka til Carlstadh, wij reste åth Åhsswijkan, och på Siön foro wij wilse, och kommo til Spickerudh, sedan til Hult och Botnwiijk, ther fingo wij en dreng, som folgde oss öffver ijsen til Hofflanna, effter thet war myckitt mörkt och wij woro thär om natten, och hustru Lissbet lågh j barnsäng.

Den 16. om morgonen thädan ijsen yttre leeden, åth Sällaren och Rudzsundet, emellan både Sällare holmarnar war en rååk (:bråk, wråk:) och ijsen så kleen, at hästefooten stundom gick igenom, och wij kommo till Staden middagztijdh, ijsen war myckit glingh och haal.

Den 19. kom Hans Snickare och hanss Son jöran till

oss, och fgiorde ett stort Skååp, en Skijffva medh Lådha vn- Sid. 485.
der, en wagga, och karmar kringh om 6. tafflor.

Den 21. gick iagh til Graffvasockn at uthtaga mina SockneRättigheeter, och Biör j Trangierdh folgde migh, och wij gingo om afftonen från Staden först til Deije, Trangärdztorp, Hålte, Skåre och till Hållebergh til natten. war klart och wacker winter.

Den 22. gingo vij söder i Soknen, til Kiätterudh, Önderudh och Härssöggha, öffver Måsar och en lijten Siö til Mååsen, thädan til Boffverudh, ther vij något töffvade, och till Wååle til natten.

Den 23. foro vij öffver Moon till Toolerudz gårdernar, hvilka wij lyctade om afftonen, och iagh fick häst j Skåre til Bleekan, thär fick iagh häst til Engebeck, och tå war alt mörkt, och j Bretorp var jagh en stund hooss Cappelanen Hr Biör, och til Graffva, Sanna och ther öffver Elffven til Booterp [till natten, ther wij råkade en drucken weetlööss Sid. 486.
bonde, som altijdh haar warit en präste och Diekne fiende, han fick och på sidstone icke långt ther effter en hastigh och ynkeligh affgångh.

Den 24. Til Boon, Rudh och Soolbergh, thädan til prästegården Almar, och Pastor war inthet hemma, ther woro vij öffver middagen, sedan öffver elffven till Stone och Torp, åther öffver elffven til Almartorp och Tållerudh tå bleff mörkt, sedhan till Jerpeta till natten.

Den 25. Pauli dagh fick jagh ther häst til Stadhen, och jagh war och [i] Färjestadh, wij hade thenna gången itt godt gångeföhre.

Den 26. kom Daniel j Wisnum till oss at gästa. om afftonen kom Oluff j Täffta til oss, han omtale at hr. Östenss hustru war dödh och några andra som dödde hastigt.

Den 27. Sattess Scholen och jagh begynte läsa för vngdomen.

FEBRUARIUS.

Den 2. predikade jagh j Carlstadz kyrkia kyunderssmesse dagen om Jungf. Mariæ kyrkiegångh Luc. 2.

Den 3. kom jonas j Wisnum til oss till kosthåldh.

Den 6. Bleff Britta lilla ganska illa siuk j allan kroppen, och mäst klagade hon sigh om bröstet, war uthan tuiffvel ett heftigt håll, och hon förmätte ingen tingh, och effter några dagher bleff hon bätter; men hon fick sedhan heftan, aff hvilcken hon illa plågadess in til den 13. bleff hon, gudhi ähra, bättre. Thenna weekan leenade häfftigt, och then myckla Sniön gick sin kooss.

Den 10. Kom Karin wäffverskan åther til oss; tå förnam jagh at jost Larson j Faxstad bleff dödh den 9. huius. Thenna tiden dödde och hust: Margeta j Sichterudh och Erick j Sönnäss, gudh frögde therass Siälar.

Den 15. Lätt iagh koppa migh j kaarbadh.

Den 19. Begynte almogen aff Kijlss häradt och Dalarna uppbyggia östre Broon aff nyio, och bleff uppygd til Martij begynnelse.

Den 23. Skedde en mutation medh Docentibus uthi Scholen, ty M:r Haquinus bleff ConRector; M:r Erlandus Faxelius Adjunctus, och jagh Supremus Collega, och j mitt Ställe kom M:r Nicolaus Labeckius, född j Labacka j Rudhskoga; och jagh begynte til at Läsa j then Classen, uthi en lijten kammar hooss M:r Erlandh j Terentium, Virgilium, Compendium Hasfenrefferi och Syntaxin; gudh giffve migh Lycka at wäll förestå thenna Classem medh nytta och frucht.

Den 28. War jagh j Badstugh hoos Åtorpz Oluff. j thenna månan kom mycken Sniö, bleff sedan leen och regn, och på sistonne en häftigh winter.

MARTIUS.

Den 1. om afftonen gick [jagh] och Annika up til Saanne-

becken, ther köpte wij aff en bonde itt kaar, och wij töffwade ther något, och war gångeföhre på elffen.

Den 2. begynte jagh läsa för mina Disciplar i then nye Scholen widh Torget, ther 4. Classis plägar wara om Sommaren.

Den 3. galfz loff at dansa, och dieknar fingo bruka sin Bacchan:

Den 6. som war en fredagh, om afftonen klock: 9. bleff min käre hustru nådeligen förlossat aff itt hårdt barnsänge, och gudh wälsignade oss medh en lijten dotter, som föddess i Tuillingerna, och Månenss förste Quarter; och hooss henne war jordegumman hust: Karin prästenkian, och många andre förnämlige hustrur aff Staden:

Den 8. Vthi afftonsängen Christnadess vår lilla dotter, och kalladess Maria, effter sin Sal. Moor^rsyster; witnen eller Sid. 490. fadderna woro: Borgm: Salmon Person, M:r Nils Labeckius, Hr. Lars Moroenius, Medicus Wilhelmus Mauritz Hack, Hans Christopherson och jngemar Larson; Hust: Kirstin Borgm. Johan Börgersonss bar barnet til sin Christendom, och henne folgde hustr. Lissbetta i Sannebecken: Jung: som föregingo, Kirstin Johanssdotter, och Lissbeta Göstaff Ericksonss dotter; gudh låthe henne vpfostrass j ålder och Nåde för gudh och menniskor. Hooss oss woro til måltijdh Salmon Person, M:r Bengt och några hustrur; förr och effter Barnetz Christendom sungess några Discantz Styckor. —ss— Samma dagh bleff åther Britta lilla betagen aff häffta, och effter 2. dagar bleff hon bättre.

När thet späda barnet Annika* war otte dagar gammalt, fick thet en häftigh hosta och bröstwärk, kan ske ther aff Sid. 491. modren hade bröstwärk, och barnet som henne didde fick ochså, och hadhe samma hostan heela månaden. —ss— Thenna tiden dödde myckit i Staden, hustrur, barn och gammalt folck.

Den 13. kom Britta Gilliessdotter hijt til oss.

* Tydiligen misskrifning för Maria.

Den 15. kom faar i Schanum och Göstaff hijt til fastingmarknan; kom ochså Landzhöffdingen hijt at hålla uthskriffningh som begyntess medh heela Wermelandh den 16. och här war myckit folck, som kom til marknan och Skriffningen, och den 17. bleff Måns Torbiörson j Tåfta til Soldat skreffven; och effter han icke war tienligh til Militie tiensten talade iagh den 20. medh öffverste Leutenanten Gyllen-Spetz, huilken migh tilsåde [!] at hanss broder Nils, som hade lust till thet Ståndet skulle j mönstringen komma j hanss

Sid. 492. Ställe, huilket r ochså skedde.

Den 20. Reste Britta Gilliessdotter bort. och Charle och Nicodemus kommo hijt til Scholan.

Den 22. Reste faar och Göstaff hem till Schanum.

Den 25. Mariæ Bebodelse dagh predikade jagh i Carlstad kyrkia, om Christi afflelse, Luc. 1. samma natt fröss hårdt på, och war skarp köld, besynnerligen om nätterna.

Den 29. jntogh jagh i afftonsången Anders Torstensonss hustru, som gick j kyrkia effter barn.

Samma dagh drogh Karin Larsdotter wåffverskan bort, som haar warit hooss oss den tijdh min hustru haar warit siuk; som nu gudi skee loff begynner gåå uppe, och komma til sina kraffter.

Den 30. war Borgm: Salmon Person och andra hooss oss til måltijdh, ty maat var sänd til oss uhr Staden; och tå förnam jagh tuenne kiöpmänss drengher widh Gruffvene Sundet j Edh sockn, haffva äthit brödh som fanss rj häste haffran, och war bakat aff förgifft för Rätter, aff huilket then ene dödde straxt, widh nampn Erick jacobson j Wänerssborgh, och then andre en dagh eller två ther effter. Jfrån den 27. Martij och til den 2. Aprilis kom huar dagh maatsändningh medh grööt till oss; at thet medh rätta och wäll kunne kalllass en grööteweeka; och huar affton war hooss oss myckit förnämblygit folck; ty therass Seedh är sålunda, at när maat sändess til en barnsängz Quinna, tå måste man biuda aff Sta-

Sid. 493.

den förnämbeligt folck, som samma vthsände maaten upäta, elliest blijr icke wäl uptaget aff then som thet uthsänder, ther til måste man giffva och dricka.

APRILIS.

Den 3. gick ijsen aff elffven, mäst aff Soolskenss wäder. Först i thenna månan bleff Britta godh aff sina Säär, som hon har Thafft sedan julen på sina hääler, och besynnerligen Sid. 494. på then wänstre, uthi huilket säär war kommit frost och dödkiöt; här til wij brukade fältskäraren petter foug.

Den 7. Effter Bönetiensten reste jagh från Staden till Ölmehäradt, jagh kom til Tåffta sent om qvällen, och war ganska wååt ty thet regnade heela daghen igenom häfftigt och bläss hårdt östan och war wädret migh emot och ansichtet.

Den 8. widh middagztijdh redh jagh til Schanum, tå war faar hema; såsom och fru Anna Skutte faarss hustru; huilkass bröllop och Copulation skedde den 5. Martij j Schanum, och the wigdness hemma aff M:r Anders Birgeri Past: j Nysockn. Till thetta Bröllopet kunde jagh inthet komma; ty samma tijdh war min k: hustru illa siuk, och födde Maria daghen effter faarss bröllop. Der war och en Tydsk fru, widh namn Lissbeta, som en långh Tijdh haar warit hooss Sid. 495. wår Stijffmoder. Moorssbarn woro joachim, och 2. dottrar Katarina och Anna.

Den 11. war jagh j badstugh, och war j these dager stundom regn och stundom Soolskeen.

Den 11. Redh jagh til Ölmehäradz kyrkia, och effter gudztiensten åther til Schanum.

Den 13. Middagz tijdh reste jagh från Schanum til Carlstadh, och war inne en Stundh j Wall, om qvällen kom jagh hem. ijserna lågo ännu på wijkorna och stoor Siön, the drogo ijssnoott huar dagh.

Samma dagh gaffz Scholen upp, och jagh [fick] Sock-

nar j Fryckzdaalen, och Graffva kom til Discentes ighen, som en tijdh haar warit vnder Docentes.

Den 14. Drogh Charle och Nicodemus hem medh the hästar iagh hade ifrån Schanum. Daniel jonæ och jonas Laurentij reste också hem. Sniön lågh ännu på j Skoghen.

Sid. 496. Den 16. middagstijdh begaff iagh migh på mina Socknar j Kijlen, ty iagh bytte migh til Kilsshäradt för Frijsdalen aff diecknar, som thet köpte aff M:r Nils Labeckio, och iagh fick 6. Rixdaler emellan, migh folgde Biör j Trangerdh, hooss Nils Månson j Sannebecken töffvade vij en stundh, och vij gingo sedhan til jlbergha, sedan til Kläckaren och Wälsäter, och til Skäringzbergh, ther iagh hooss Fendricken war om natten.

Den 17. gingo wij bittida thädan öffver the långa Bergen och fiällen, på huilka war myekin Sniö, föll och myekin Sniö om natten, till Nilsbyn, thädan vij gingo öster åth Torparnar til Flossheed och Tobbewijka, så til Tomptehult, Fageråhsen och Gunnarssbyn, och uthføre til Hasterssbyn, ther foro wij öffver Sundet til Ranssbyn, och sedan uthføre på västre Sijdan till Bonstadh til natten. —ss— Natten til den Sid. 497. 17. på hvilka trollpackor pläga färdass till Blåkulla, var ena sådan på Frykerudz kyrkiogårdh, och på try Ställe bortstaal aff griffterna jordh, som thet syntess j Sniön, och tå hr. Peder j Skållerudh och Biör j Höghwalter bittida om morgonen kommo til kyrkian något at beställa, sågo the henne som så hastade sigh sin kooss, at hon på kyrkiogården lemnade sin want, huilken ladess j kyrkian at någon skulle kännass widh honom.

Den 18. gingo wij västre bygden jagh war och j Pålstadh och Måserudh, och widh Rudh foro wij öffver Elffvemunnet til Hannäss och Tollestadh och när Soolen gick neder kommo wij til Mellbyn, ther vij woro påskennatten.

Den 19. predikade jagh höghmessen j Kijlss kyrkia, om Christi vpståndelse, Marc. 16. och tå gjorde jagh j kyrkian mitt Valet, tackandess them för then tijdh jagh thär haar wa-

rit, och fått mina SockneRättigheeter, och the greto mäst alla som tilstädess woro.

Efter predikan utthdelte jagh Communicanterna kalken, Sid. 498.
från kyrkian folgte jagh Capiteinen Oluff Larson til Gamblegården, såsom och hr Torbiör Forsman, hvilken war nyligen kommen från Stockholm, medh sin hustru Jngebor Nilsdotter Ringh född j Corpo prästegårdh, och the boo nu j Fornäss j Graffwesoockn, och wij woro j Gamblegården afftonen och natten.

Den 20. predijkade jagh ochså annan dagh påska j Kijlss kyrkia, om the 2. Lärjunge som gingo til Emaus. Luc. 24. NB. Samma dagh gjorde jagh mitt Valet; oansedt thet är skreffvet och stält på påskedagen. Natten til annan dagen föll en stoor Sniöö, och heela dagen snögade så häfftigt at man medh möda kunde uplyfta sin öghon, han föll i wåta marken, kunde doch icke smälta, uthan bleff knäsdiup somblige Ställe. från kyrkian gingho wij uthi thetta häfftige yhrwädret til Dykaretorpet och Wickstadh, sedan til Sannerudh och Humbletorp till natten. och regnade heela thenna natten Sid. 499. igenom; doch likväl gick icke Sniön bort.

Den 21. Lychtade wij Kilssskogen, och gingo öffver broon til Frykerudh först til Hökerudh, och wäster uth till Höghwalter, och vij lychtade kyrkiokroken och til Kiöpungh til natten.

Den 22. predijkade jagh j Frykerudz kyrkia, om Christi uppenbarelse widh Tyberias haff; joh: 21. och tå gjorde jagh i then Socknen mit Valete, tackandess them för alt godt migh bewijst, huaröffver många fälte tåårar; efter predikan vthdelte jagh medh hr. peder nattwarden, från kyrkian gingo vij til Skållerudh, ther wij woro hooss hr. peder afftonen och natten. ännu lågh sniön, ty thet fröss på honom om natten och war kalt nordanwäder.

Den 23. om morgonen til Backara, och sedan öffver Skogen till fiäll och Soolbergh, och til Klaxåhss ther hölss

Tingh, thädan til Säldebråten, Leena och Quarntorp til natten.
 Sid. 500. Samma dagh hade [iagh] illa ondt i allan kroppen, och besynnerligen aff itt Stingh j bröstet, som om afftonen plågade migh ganska illa; och sedhan bleff jagh, gudhj ähra, något bätter.

Den 24. Öffver siön bittida till Wästres Glänne och thädan Socknen upføre til Ringhstadh middagz tijdh; när wij kommo til Boddeta war ther en besatt man Lars i Boda benämnd, som fick thenne förskräckelige plågan i Dymbelweekan, han war bunden i jernband om händerna och medh garn-tømmer kringh Lijfvet, medh huileck [e] the ledde honom; han war tillförende i all sin lijffztijdh så illa Stammer, at han medh stoor möda fick tala, men nu talade han rent och hade på målet intet feel. Från Frijsdalen woro 8. män som honom folgte; Hooss honom töffwade jagh 2. timmarss tijdh til thess the kommo som förlossade frijsdalingerna. Och sedan gingo wij til Gunnarssbytorpet och thädan til Åhna, och tå wij kommo til Vdden

[Originalet har här en lucka omfattande tiden från slutet af april till medlet af juli 1663.]

(JULIUS.)

Sid. 501. intet släppa pijpan medh handen när man dricker rök tobaak. The som thetta göra skulle alle bliffva fördömde; men the som dricka toobak och hålla j pijpan medh handen, skulle intet skada. uthi himmelen woro upwäxte rooser, huite för them gudhfruchtigom, Swarte för them ogudachtigom, etc. —ss— här aff man seer, at myckit ondt fölljer aff sådana drömmer och uppenbarelser: wij haffve, gudi ähra, uthi gudz ordh uppenbarelser nogh, och flere Syner behöffve wij intet.

Jfrån Ranssbyn gingo vij bygden söder uth som ligger mäst vid Siön til Strandwijk til natten, ther Lysswijk lychtadess.

Den 14. foro vij öffver Fryke til Tossebergh en stoor gårdh först i Sundzsockn. Nordan för gården är en ganska

stoor högd benämnd Tåssbergz klätten, som [syness mehta Sid. 502.
långt och ligger widh Siön, thädan til Åhna, ther är en elff
och [i] thess forss 6. Quarner, sedhan söder åth Soknen, som
ligger mäst widh siön til Spelnäss, tå regnade häfftigt och
åskian gick hårdt, therifrån foro wij öfver Siön öster til Biörk-
öö, en myckit stoor gårdh, ther woro wij om natten.

Den 15. til Ässbiörk och andre gårder widh Biörken en
stoor Siö, Sedan til Soneby, Hoseby och Borgeby, när wij
kommo til Sujnebergh som här til haar warit Länssmanssgårdh
töffvade vij från middagen uth på afftonen, och sedhan wä-
ster öfver Siön til Bynn och andre stoore gårder til Åhm-
bergh till natten.

Den 16. Thädan til Skäggebergh och till Sundz präste-
gårdh, ther wij woro heela dagen, och foro myckit wäll, ther
war Mr Johan Jser, och Dn. And: Glaff som laass [för Sid. 503.
barnen; och wij gingo ther ifrån till Borgebyn til natten; och
samma dagh föllo stoor regnskurar.

Den 17. Til Pålssbyn, Maggebbyn, och Socknen söder uth
til Munkebool, ther Sundz Sockn lyctadess och öfver en
Skogh til Suenssrudh j Emptervijk, ther vij voro then dagen,
ty om affton regnade häfftigt.

Den 18. woro wij och ther heela dagen och natten, och
jagh war ther i badstugh, regnade och stundom samma dagh.

Den 19. fick iagh thär häst till kyrkian, ther iagh pre-
dikade j Emptervijks kyrkia, om thet stora fiskefänget. Luc.
5. jagh skriftade och berättade them som till gudz bordh
gingo och iagh uptogh ther mina Sockne Rättigheeter aff
heela Socknen. Effter gudztiensten folgde iagh Bryngel j Torp
hem en gammal krijgz officerare, såsom och Erick j Suenss-
rudh, Olaus Erici och någre andre, [ther wij woro til mål- Sid. 504.
tjdh och töffvade moot quällen, och tå regnade stundom och
åskian gick hårdt. Thädan drogh iagh på bååt, och Olaus
folgde migh up til Staawijk, ther mötte migh Ericus Boëtij, som
kom från Sundz sockn, medh mina Saker jfrån the andra

Socknerna, och wij foro Siön uthføre til prästbool, och woro ther om natten.

Den 20. kommo the j Suenssrudh til migh medh en stoor bååt, som folgde migh medh mina Saker till Carlstadh och wij begoffvo oss j jesu namn til siöss, och rodde til Fölsswijsk, ther wij fingo maat och töffvade så länge en stoor regnskuur gick öfver, thädan til Bössevijkan, men när wij kommo til Ranssbyn i Kijlss sokn begynte blåsa hårdt sudhwäst, och wij foro landet uthmedh til Biörudh, tå sachtade sigh wädret, och wij begåffvo oss til Siön then stoore och brede Neder Fry-
 Sid. 505. ken, och bläss något, och wij woro myc^lkit lastade, och medan wij wore uppe j Öhrnäss bleff stilla Lugnet, och wij kommo om afftonen til FrykStadh ther wij woro om natten.

Den 21. fingo wij hästar öfver Eedet, och widh Hyggen fingo vij en större bååt, wij foro genom dijket jn j Agsiön, och öfver Aghedh j stoor Elffven; och wij woro i Boon, och kommo hem til Staden litet effter middagen, och hemma stodh wäl till.

Den 25. Jacobi dagh begynte wij j jesu namn om afftonen at booflyttia i wåre gårdh, som iagh kiöpte aff Lars Suenson, och tå regnade något.

Den 26. predijkade jagh j Carlstad Högmessan, om the phariseerss rättfärdigheet. Matt. 5. om afftonen lychtade wij at booföra, och jagh medh hustrun och barnen och huussfolcket begoffvo oss och tijt. gudh almechtigh giffve här til Lycka och wälsignelse, at wij medh helsa och sundheet må boo j honom; gudh unne oss honom oskadd för Eld och wåde och annan fahrligheet. Amen.

Sid. 506. Den 27. war jagh hooss Salmon Person til måltijdh, och iagh leffvererade honom Nycklarna til gården som wij haffver warit uthi, och tijt kom Sedan Medicus Wilhelm Mauritz Hack, och samma dagh regnade häfftigt.

Den 29. Reste jagh Moor och Britta til Skanum, och för regn skul kommo vij intet för än effter middagen, tå wij hade

lungt och liuffligit Soolskenswäder, och vij kommo sent til Finnetorp til natten.

Den 30. kommo vij til Schanum, effter middagen reste Annika til Christinæhamn och hon folgde Britta och Lars Gillieson som drogo til Fägeröö j Bröllop.

Den 31. kom Annika hem ifrån Staden om afstonen, och om quällen sent gick hon medh Britta till Bennebergh —ss—

Denne månan må rätta kallass Röötemåne, ty thet haar regnat förskräckeligen på somblige ortter, besynnerligen här öster, den 10. och 11. regnade lijka som himmelen haar Sid. 507. warit öpen, och kom ther effter i hast en ganska stoor flodh i elffver och becker, at broarna gingo alle uth, alla dammar flöto mäst bort, Hambrar, Quarner och Sägher toghess aff floden sin kooss. Engernar woro som Siör, hööt flööt myckit bort. Månge Suin och småå Creatur bleffwo hastigt j flodenne bortte. Watnet gick och öffver Säden på åckern j Skanum öffver mäst öffver heela Sörgärdet, ochså i Lijdh. j Siön flöt myckit timber, Stäckar och wrak. gudhi wari ähra at Säden icke fick stoor Skada, ty hon stödh icke länge, somblige städz hvijtnade åckren, ty rooten bleff syrat och skämbd. 40 åhr sedan war och en sådan stoor watuflodh vidh midsommarss tijdh, tå uthflöt jönss Målnarens Stuga och någre Quarhuss vidh Träforss. j samma flodh den 23. junij midsommarssafstun fölt ett stort stycke aff Tassebergz högden nedh i Fryken, medh itt förskräckeligit brak, don och buller, aff huilket bergh synass ännu up i watnet Sid. 508. Skogh och gruss.

AUGUSTUS.

Den 1. Middagstijdh kom Annicka hem från Bennebergh, och jagh war medh faar j badstugh.

Den 2. Bittida om morgonen gik jagh til Ölmehäradz kyrkia, ther jagh predikade om Christi förklaringh. Matt. 17. Tå gick faar, moor och fru Lissbeth til Herranss nattwardh; från kyrkian gick jagh medh Jonss Arfvidson til Vlfssjö, och

war ther til måltijdh, om afftonen gick jagh, Jönss Arffvidson och hanss Hustru til Skrockwijk, ther wij woro om natten.

Den 3. Middagztijdh foor jagh på bååt til Täffta; tå hade min k: gamble moor låtet flyttia sin lilla Stuga ut på hagen widh Löökegården; om afftonen foor iagh på bååt til Sorckebrom, när iagh kom til Skanum kom faar och moor, Annika och Britta lilla jfrån Bennebergh.

Sid. 509. Den 4. byttest Sal: Moorss kläder emellan henness dött-rar, och min k: hustru fick och någre sköne kläder. Samma dagh war Otto Dress som boor j Kråppan j Schanum.

Den 5. om afftonen reste vij från Skanum til Carlstadh, och sendt om quällen kommo vij til Lundh j Foglevijk, ther vij woro om natten. war wackert Soolskeen och har j någre dagar warit tort wädher.

Den 6. kommo vij vid middagztijdh hem til Staden, och stodh wäl til hemma, gudhi loff och prijs.

Den 9. om morgonen fick jag illa ondt j min maga, sedan j heela kroppen, lijka som huar ledemot haar warit kros-sat och sönderslagen, och kroppen bran heeter, och iagh måtte til Sängz. Samma dagh kom Matthias Olaj j Eedh j Sundz socken til oss j Herberge, men kost hölt han sigh sielff.

Den 10. Lågh iagh heela daghen och om quällen bättra-dess lijtet, at iagh förmätte sittia uppe, gudh skee tack som hielper i rättan tijdh.

Sid. 510. Den 11. Sattess Scholen, och wij begynte läsa för ung-domen; Samma dagh kom Daniel j Wisnum til oss til Her-berge och jonas til kosthåll.

Den 12. Lätt iagh koppa migh j Marboo badstugan.

Den 14. Kommo Charle och Nicodemus hijt från Schanum.

Den 15. om morgonen gick jagh uth til vår Lycka som är widh Rumstadh.

Den 17. begynte jagh hålla privatim Collegium in Exerci-tijs Poëticis, och til migh gingo aff Classe quarta eller Rectoris, 9. personer, nemb: Olaus Ericsi, Ericus Boëtij, Petrus Magni,

jonas Andreae Bergh, Daniel Jvari, Bryntho johannis, Albertus Petri, Torstanus Torstani och Petrus Christophori.

Den 18. gick jagh [och] Moor middagz tijdh uth til Lye-kan, och ther uthi funne wij ighen 2. Suijn, som haffva varit en tijdh bortte.

Den 21. war then siste stoore tacksäjelse och bönedagen. Om afftonen war jagh och jonas Schomerus norr widh Rudzkärnen, sedan gingo wij neder til Elffven widh Staa-Sid. 511. holmen och elffven uthføre til Moon, och woro många kröser på the ortter; när jagh kom hem war [iagh] til afftonmåltijdh hooss jacob johanson.

Den 23. Christnadess j afftonsången Lorentz Knijffsmedz barn, kalladess Andreas, och jagh war witne til hanss doop och Christendom, och Medicus Wilhelm Mauritz Hack; Herman Kolthoff, Brynte Skräddare, jonas Bakare, Suen Anderson wägare. Hust: Margeta Salmonss haar thet, och henne folgte hust: Malin M:r Håkonss, pijgorna, Lissbet Göstaffzdotter och Lissbeth johanss dotter Carlbergh.

Den 24. Bartholomæj dagh effter predijkan drogh jagh och Moor på båat til Hambrön, och wij woro j Löff Nääss, och tingade oss huass, och wij kommo om quällen hem. war klart Soolsken och lungt, effter middagen bläss nordväst jlingetalss; thenne dagz wäderlek är en märkelse till höstens wäderleek. doch lijkväl håller thet intet altijdh wist.

Den 25. begynte blåsa och molna, haar här til j några Sid. 512. weekor varit torcka och liuffligit Soolskeen, ja jfrån månenss begynneelse, och oansedt sist j månan regnade häfftigt, war lijkväl många torre dager, at the wäl finge korn bärga, och först i Sept: lyctadess Skördeanden: och likasom hööanden war mechta wååt, altså war Skördanden myckit torr och liuffligh.

Den 28. Bleff Dn. Nicolaus Edenius ordinerat j Carlstadsz Kyrkia; jagh och M:r Andreas Hofflander woro medh Biskopen för altaret; och jagh [läste] ett stycke aff Apostla gernin-

ger Cap. 20. och ladhe handh på hanss huffvudh. natten til den 28. war himmelen klar, doch lijkwål lögnade och blekade förskräckeligen j två timmarss tijdh.

om afftonen gick jagh jonas jonæ, norr emot Rudh til Kärnen, och neder til elffven, och åto bäär, sedan åth Moon hem åth som förr lågh öde, och nu boor ther jon j Suijne-becken.

Sid. 513.

Den 29. gick jagh och Moor up till öffre Sannebecken, såsom och till nedre ther töffvade wij in til Quällen.

Den 30. effter predikan gingo jagh och Moor til öffre Sanbecken, ty itt wårt fåår war kommet ifrå therass fåår hooss huilka wåra woro, til Wåxnäss, gingo wij tijt och fingo thet ighen; sedan till wår Lycka, och öffver elffven hem.

Sid. 514.

Den 31. war jagh medh Moor och Britta uppe j Herregårdz Saalen, ther någre Tydskar spelade medh Dockor om then Rijke mannen, och en hustru dansade alt omkringh och iträdde öffver 50 träer j en stoor nåål medhan hon rände omkringh; hon dansade och medh tvenne Suärdh, huilkass vddar hon satte stundom emot bröstén, stundom buken, j öhron, j ögonen, näseborarna och j munnen släppandess them medh händerna, och j korsswijss omkringh halsen, sammale-dess medh tu Steenfaat, them ¶hon stundom vnder händerna faste hölt, ombyttandess them och på mångh Sätt medh them gycklade, så och medh tvenne passeglaass, utthi huilka war något öhl, hållandess stupa medh ölet, war och en drengh förklädd, huilken Larvator sågh grymt uth, han slogh j en trumba på gatorna och thermedh samblade folcket.

SEPTE[M]BER.

Den 1. woro wij på Capitlet, effter som Staden wille at Docentes skulle och om nätterna gåå wacht medh Borgerskapet, Saken bleff in Consistorio delibererat och slutat, at the woro icke plichtige thet göra; för effterföljande orsaker: 1.) aff prästernass privilegier och 7. punct äro Docentes frij för

wacht. 2.) Aff Praxi, at ingenstädz j annor Städter håller prästerskapet och the som j Scholen tiena wacht. 3.) Aff Sverigess Lagh Konungzbalk 15. cap: ¶At edhsuorne Borgare böre Sid. 515. hålla wacht. 4.) Effter the taga mänghe Stadsens intrader; alla Ståndhpenningar, och tertialen aff accisen, bakungzpeninger och Saköhren, huilket präster måste ochså uthgiffwa och intet fåå ther aff. 5.) Borgare få tompter, engh och åcker Lyckor; men prästerna måste sådant dyrt nogh kiöpa, om the wille haffvat. och andre Skäl och Argument. och jagh folgde M:r Erland medh thesse Skäl til Borgm. och Rådth, och läto them prästernass betänckiande förnimma; och vij fingo thet Suar, at vij skulle bliffwa befrijade från wachtgång.

Den 6. predikade jagh höghmessan j Carlstadsz kyrkia, om then döffwe och dumbe Marc. 7. Samma dagh reste Cavalleriet och Infanteriet til Mönstringen, som skulle ståå j Christinhampn den 8.

Den 13. Christnadess j afftonsången Hans Christophersons barn, kall: Barbro. Witnen woro; jagh, ¶Hr. Oluff, Oluff Sid. 516. Christopherson, Johan Anderson. M:r Johans Forsæi Hustru Karin baar thet, och henne folgde M:r Bengtz hust: Kirstin Johanssdotter, piigorna woro, Sara johanssdotter och Kirstin Kolthoff. —ss— Jfrån Larssmesse alt här til, haar mäst huar dagh **NB.** syntz ikerne in j Staden, här och thär på gatorna, och andre onde omina, såsom Skatar haffva skrijat och squittrat om natten, och sent om quällerna haffva hööner ropat och galat som topper, fröder och Tässer låtet och skält som om wåären, alt in til Brittemesse tijdh. Gudh beware Staden för eldzwåda och annor olyckor, och at thetta icke betyder ondt.

Den 15. kom om afftonen itt förskräckeligt regn och storm och regnade lijka som man haar heelt uhr kärill. sedhan war tort och mäst Soolskeen j 3. wekorss tijdh, och war itt sådant härligit, liuffligit och skönt höstwäder at man minness aldrigh maken. och en sådan varme som näpligh haar

(NOVEMBER.)

Sid. 517. Den 4. Sattess Scholen, och jagh begynte läsa för mina Discipular j then Scholen som är widh torget, men effter thär war ingen Spijss, och kölden ökadess, måtte jagh effter fiorton dagerss tijdh, tagha them hem j min gårdh, och the woro j then wästre nattstugan.

Den 5. Christnadess jacob johansonss barn, kalladess Sophia; Barnetz faddrar, war M:r Håkon och jagh, och M:r Labeckius, Medicus Wilhelm Mauritz Hack; Biskopenss hustru bar thet, och henne folgde Bengt Suensonss hustr. Pijgorna: jngebor Anders Månsonssdotter, och jngebor Oluff Christophersonss dotter.

Den 6. Christnadess jonas kopperslagarens barn, kall: Oluff, thess witne, war jagh och Erick Oluffson Spak; honom baar Oluff Christophersonss hustru, och Nils Nilsonss hustru folgde henne; pijgorna. Lars jngemarsonss dotter och Anders Sid. 518. Månsonss dotter. om afftonen gick jagh och moor up till Sandebecken til måltijdh.

Den 7. war jagh och moor till måltidh hooss jacob johanson; såsom och den 9. den 13. och den 20. och den 5. Decembr. woro vij thär j grötemåltijden, ty tijt sändess maat uthur byn.

Den 11. kommo Charle och Nicodemus til oss. widh middagztijdh reste Moor Annika uth till Hammaröön, och war itt liuffligit Soolsken, och hon kom om quällen heem.

Den 14. Lätt iagh koppa migh j Marboobadstugan. War heela thenna tijden regn och Storm, bleff ther aff så myckin dyy, at man medh möda kunne någorstädz komma.

Den 29. wigdess j Afftonsången Oluff Nilson Snickare och Margeta Börgerssdotter; huilka jagh copulerade och wijgde, agh war hanss förman och för honom taladhe, och M:r Johan Forsæus war på brudenss sijda Suareman; effter gudztiensten hemma j huuset Sängfjedde jagh them; och sent om Sid. 519.

quällen gick iagh tijt j bröllopet, och hadhe the Ceremonier medh talande och siungande som borde wara. Thenne daghen fröss så hårdt, at elfven lade sigh och wijken til Hamneröön.

DECEMBER.

Den 6. predijkade jagh j Carlstadh afftonsången Andre Adventz Söndagz Epistel om Hedningarnass kallelse, Rom. 15. v. 4. Samma dagh fick jagh ondt i mine ögon, först j wentre, sedhan j thet högre, och ögnesiukan togh så öfverhanden, at the huar dagh bleffvo werre; gudh hielpe migh för sin nådh och barmhertigheet skull. Denne tijden från månenss begynnelse fölt gruffveligit regn, stundom lijka som himmelen haar warit öpen; all tiälen gick uhr marcken; vthi thenne förskräckeligen dyyn föll en diup Sniö, och fröss hårdt ther på, och bleff en skarp winter.

Den 12. Lätt jagh koppa migh j kaarbadh.

Den 15. Christnadess j kyrkian Gabriel knijffSmedz Sid. 520. barn, kalladess Johanness, witnen woro; jagh och Thomas Sadelmakare, Lorens Skomakare, Erick Oluffson Tullare, och Måns glassmästare; Margeta Salmon personss hustru baar thet, och henne folgde hanss Christophersonss hustru: pijgorna Nils Oluffsonss dotter, och en annor.

Den 19. gaffz Scholen upp, och begynte leena på.

Den 20. Reste jagh på mina Sokner, och migh folgde Matthias och Olaus jonæ; jagh legde häst först till Graffva och war godt åkeföhre; sedan til Jlberga, til natten.

Den 21. Bittida om ottan war jagh til wägz och iagh legde häst til Gunnarssbyn, öfver the längha och onda bergen, sedhan legde jagh häst till Byssewijkan; ther fick jagh häst til Rudh, och thet körde wij. ther finge vij maat och häst till Fölsswijk, och Olaus Erics hinde oss ther, och jagh fick häst j Bävijk [till prästbool, och ther legde Olaus Erics Sid. 521. häst til Suenssrudh, tijt vij kommo sent till natten.

Den 22. gingo wij til Rörbeck och sedan på bååt öfver Fryken till Rottnerooss, och war en hårdh Siögångh, och wij gingo wäster Rotnekroken och til Eedh til natten, och var en elak holcka; om quällen war jagh i badstugh.

Den 23. fick iagh häst i Eed til Gerssbyn, och wij körde öfver diupa daalar; när iagh kom til Skäggebergh, fick jagh kläckare Bengt til at följja migh medh sin häst omkringh gället, effter som förr var afftalt. och wij körde til Åhmbergh och öfver fore heele Gunnerudz läggen, och från Skinnerssbacken öfver en Skogh, och tå war alt mörkt, sedan öfver en Siö, til Sundztorp till natten.

Den 24. körde wij uth för dager neder på Siön til Torpet Wijkan, sedan en långh wägh, sompt Skogland, sompt sid. 522. siöö til Gethekärn, ther war Matthias för oss, Thådan på bååt Rotnen upføre en stoor mijl, och offvan för Sannäss ett ödness hemman mötte oss ijsen, tå gingo wij på ijsen til Vddehedan, och Matthias hade hästen omkringh Stranden uth medh Klätten. och wij woro julenatten i Vddehedan, tijt kommo och många finnar.

Den 25. om juleottan gick jagh bittida til kyrkian, och jagh predijkade j Grässmarkekyrkian ottesången, om Christi ewiga guddom, Joh. 1. och effter predikan Christnade jagh Larss Simonsonss barn widh Raffvelsskärn (:en finne:) som kalladess Simon. Jtem intogh jagh i kyrkian en Finska. Peder Håkonsonss hustru i Långenääss. och jagh predijkade höghmessan om Christi födelse: Luc. 2. jagh skrifftrade, Messade och berättade en stoor myckenheet, aff Socknen såsom och aff FinneSkogen. Effter gudztiensten som lyctadess emot Quällen, war jagh också j Vddeheedan, om natten.

sid. 523. Den 26. annandagen Christnade jagh j Grässemarkekyrkian Månsess barn j Grässmarken kall: Jngebor. och iagh predikade S. Staphans Historia, Act. 6. 7. och Evang: om gudz församblingz förföljelse. Matt. 21. Jtem Skrifftrade, Messade

och berättade jagh them, som gingo til gudz bordh. och jagh war j Vddehedan samma affton och natten.

Den 27. Som war en Söndagh predikade jagh ochså ther, om thet nyfödde barnet Nampn och Wälgerninger. Text. Esa. 9. från kyrckian til Wälöhna til natten och regnade sampt stormade hela natten. —ss— Widh thenna nybygde kyrckian, war förste julehögtijdh the haffva hafft; tilförende måtte the alltijdh om julen en ganska längh och ondh wägh til Sundzkyrckia, och fingo intet bliffva hemma om julenätterna; för mitt omak at jagh wille ther giöra tiensten goffvo the migh $1\frac{1}{2}$ Skepp. näffver.

Den 28. fick jagh häst til Raffvelsskärnen på finne Sid. 524. Skogen, tijt gudztiensten war lyst til fierdedaghen, och wij körde öffver en Skogh en ond wägh och längz effter itt sund som kommer uhr Kömmen, widh sundzänden war j feigden en Skanss, och til Finnetorpet en mijl. Ther woro många uthaff Socknen, och många finnar komne; ther war en stoor finne Stuga; uthi huilken jagh först intogh effter barn Lars hustru widh Borrsjön en finska. sedan predikade jagh ther på Svenske om the meenlösa barnen, Matt. 3. och sedan på finske samma Evangelium, förste predijkan begyntess tå Soolen upgick, och den andre lyctadess effter middagen. jagh skriff-tade och berättade them, som gingo til gudz bordh. och jagh war j Raffvelsskärn til Quällen; och aff finnerna fick jagh Rogh i Socknen. Thädan häst och wij körde Kömsundet norr uth en halff mijl, til Kömmen til natten. Sid. 525.

Den 29. om morgonen bittida fick jagh thär häst til norre Bråne j Socknen, en ganska ondh wägh och en mijl längh, och wij foro öffver en liten elff, som kallas Granelffven, och kommer uhr Gransiön. J Bråne reste Matthias ifrån oss, och wij körde öffver Signesiön til Grinemoo, ther fingo wij en man, som oss ledsagade norr åth finneskogen; först en ond wägh til en Siö, widh nampn Krooksiön, icke myckit bredh lijk en Nootekrook; sedan uth medh en bäck öffver myror

til store finsiön, en halff mijl långh, thädan ett ondt wägelandh och öffver en mååse, på huilken war högha åhser, then ene vidh then andre lijke som Sandhögharna äro på Sörmoon: sedan til Lille finsiön, så öffver stoore fall och högder, upføre mäst, til Humsiön, och till en finnegårdh Långhkärn til natten.

Sid. 526.

Den 30. fick iagh thär häst och vij körde siön Långhkiärn, sedan några myror och mååsar til Breesiön en fierdingh, ther fick jagh häst till Leekwatn, en outhsäjeligh ondh wägh öffver högder och finnefall, och war en högd som baar uthføre en fierdingz wägh, och sombligestadz myckit brant; war lijten sniö; altså måste wij lyfta Släderna öffver lågar och wåål, huilka finne Släder äro lätta, och vij kommo först til Söder Leekvatnet, sedan nedh på Siön som och kallass Leekwatn, och aff honom haffva finne hemman sine nampn; til MellanLeekvatn, och thädan til Norr Leekwatn, ther fick jagh maat; häst och en finne som ledsagade oss öffver Skogen til Frykzänden. jagh kom intet länger på finSkogen effter thet war lijten sniö, och onda wäger. wij körde äther nedh på Siön, och Rotneelfven som kommer från Norget, faller uth,

Sid. 527.

körde wij vpföre höge fiäll och backar, ther finnerna hade huggit fall, öster uth, sedan åhsar och myror och Öhr-elfven, öffver henne kommo vij medh stoort besuär, hon strömade och broon var sönder, sedan en liten kärn, och på lychtonne öffwer en långh Siö, kallad Grundsion, och in emot Skallan, först foro vij j sudost, sedan j nordost, och sist j öster. Widh Skallan baar myckit uthføre, til thess vij kommo neder på Siön Velen, honom foro vij til Smedzbyn, ther wij woro til måltijdh och töffvade något; sedan om natten körde vij til Rådom. och war måneliust. från Grinemoo til Långkärn 2. mijler. til Leekwatnet 1. mijl. thädan til Rådom halfftridie mijler.

Den 31. war jagh j Rådom heela dagen, och om aftonen j Badstugh. och jagh lätt uthgåå budh till markgårderna,

at the skulle frambära sina Sockner til kyrkian. bläss hårdt nordväst och snögade stundom.

—ss— J Wååress j detta åhr, tå jagh war på mina Sockner; Sid. 528.
lärde Annicka lilla at gåå. giffve gudh at hon sin gångh rätt kan ställa j thenna onda werlden, icke wandra på the otrog-nass bane, och Syndarens vægh ey ståå, och fly bespottarens wane; uthan styra sina fötter in på fredsens wägar och Saligheeteness Stijgar, och trängia sikh igenom then trånga och smala wägen, som drager til ewigt Lijff. Amen.

ANNO 1664.

Sid. 529.

JANUARIUS.

Den 1. fick jagh häst j Rådomb och reste bittida til kyrkian, ther iagh predikade om nyåhrssdagen j Fryckzände kyrkia, om Christi omskärelse, Luc. 2. jagh skriffade, messade och berättade them som til Herranss Nattwardh gingo, och jagh uptogh mina Sockner j Thoressbyn aff heela Socknen. Effter gudztiensten war jagh j prästbool til måltijdh, ther war och Sal: Märten Heffnerss Enkia hooss sin Sonehustru och någre andre; och om quällen thädan til Lysswijck, och wij foro öfver Fryken nordh j enden som ijsen baar, sedan Landvägen en ganska backott och ondh Strandh till Bade, til natten, tijt wij kommo sent, och war måneliust.

Den 2. körde wij til Ranssbyn, Bengt war wäster sijdan siön, och jagh gick några gårdar ther omkringh, och til Ranssbyn til natten.

Den 3. predikade jagh j Lysewijck kyrkia, om Christi Sid. 530.
Doop. Matt. 3. jagh skriffade, messade och berättade them som gingo til gudz bordh, och j kyrkiebyn uptogh iagh mina Soknar. Och effter gudztiensten sändess hästen medh Sakerna til Sunnet, och wij foro öfver Fryken til Tåssebergh, siön war sombligestädz ränder, och sompt öpen; altså måste wij roo myckit krokot. och wij woro j norregården til jule-

kyrnessa; och om qvällen til södergården, thär wij töffvade om natten.

Den 4. Lychtade wij Stöp gårderna och till Spelnäss til natten.

Den 5. Bygårderna till Skäggebärgh till natten.

Den 6. Thädan til Sundzkyrckia, ther iagh predikade om the wijsen män. Matt. 3. och war myckitt folck j then stoor kyrkian, och många fremmande jfrån Carlstadh, och andre ortter budne til julegästebudh til kyrkioherden; och effter sid. 531. gudztiensten war jagh ochså medh j Prästegården ther många woro tilhopa, och sent om quällen gick jagh till klåcka[re]gården till natten.

Den 7. Bittida om ottan gingo vij norr åth Måsegårderna, och j Gunnarssbyn töffvade vij något hooss Länssmannen Håkon Månson, och sent om quällen körde vij öffver Siön Biörken til östan Biörke til natten.

Den 8. Söder åth Tompta och Carlssbool och til öst: Borgebyn, thädan till kläckaregården, och jagh sände 12 t^b* kiöt til Philipstadh, gick sedan till prästegården till natten.

Den 9. Thädan til Empterwijk, och till Suenssrudh til natten.

Den 10. fick jagh häst til Empterwijk kyrkia, ther jagh först begroff Eluffz dotter j Sandwijka jtt åhr gammal och jagh Christnade Oluffz barn j Eluffzrudh, kall: Karin, sedan predikade jagh om. jesu war 12. åhr gammal. Luc. 2. jagh skriffade och berättade ochså några. och jagh uptogh j präst- sid. 532. bool Socknerna aff heela bygden. Effter Gudztiensten begaff jagh migh på wägen åth Carlstadh j jesu namn, och jagh legde några hästar til mina Saker. och wij kommo til fölsswijk til natten.

Den 11. om ottan uth til Bössewijken förr än thet dagadess. thär legde jagh häst och foor til Boonäss; sedan reste wij öffver wijsten then länge och stoor Siön, til Dymbla,

* Se noten sid. 72!

ther war julekyrmissa, och ther töffvade jagh en timme eller tuå, och fick ther häst til Kijlen, och vij foro Hygnen uth-föhre åth Engebeck och til Torp, ther jagh legde häst til Staden, tijt vij kommo kl: 8. om Quällen. och thet stodh gudhi skee loff, wäll till. Sedan bleff häftigt leenwäder at sniön gick sin kooss, Elffven bleff så man fick icke köra henne och ijserna på Siön bleffvo oföhra.

Den 20. Reste jagh til Ölmehäradt, Sommerwägen och war ingen sniö, the gingo walla, lillade och bräckade lijka som om Sommaren. och jagh kom sent til Täffta til natten.

Den 21. gick jagh til Skråkwijk, och om aftonen fick iagh thär häst til Täffta, ther iagh war om natten. Sid. 533.

Den 22. foor iagh öffver ijsen till Haffstodh och Skanum.

Den 23. war jagh j Schanum j badstugu.

Den 24. Drogh jagh til Ölmehäradz kyrkia, och tå bleff en längd upläsen och Stooleordningen, ty kyrkian war wid-bygd, sedhan reste iagh åther til Schanum.

Den 25. Pauli dagh effter middagen drogh iagh til Carlstadh, och faarss gosse folgde migh til Wäsehäradt medh faarss gångare, vij rede åth Ölmehäradz prästegårdh och Wegle in [wid] landzwägen myckit gent, från Lundh j Väsehäradt redh iagh öffver Pankesiön, som var mechta glinger och haal, och jagh war framme i Grään, och sedan ijsswägen til Carlstadh, hästen bläff på siststonne så slööskodder at iagh fran Alsterssnäset måste bruka Skoobrodder och gåå til Staden, Tijt jagh kom sent, war måneliust, och bläss hårdt nordan, och jagh foor illa med min wenstre foot, som bleff sedan bättre. Sid. 534.

Den 26. Sattess Scholen, och iagh begynte läsa för ungdomen, uthi min nattstuga.

Den 27. om aftonen war jagh j bröllop hooss Nilss Oluffson Wachtmästaren; ther wigde jagh hemma Anders Erlandson och Elin Knutzdotter, jagh war therass förman och taleman, och M:r Anders Hofflander Suareman, them Sängledde jagh och brukade alla wanlige Ceremonier medh ta-

lande och siungande. Min hustru klädde bruden, och om natten gingo wij hem.

Den 28. war iagh ochså hooss Nils Oluffson, och myckit annat förnembeligt folck j Bröllopet, och gick om Quällen hem. Thenne tijden war en häfftigh winter och ijserna bleffvo starcke både på Siögar och elfvar.

Den 30. kom jonas j Wisnum til oss til kosthåll; och Daniel kom jfrån oss til Nils Bryntess.

Sid. 535. Den 31. om aftonen kom Charle och Nicodemus til oss. —ss— Samma dagh begroffz j aftonsången Måns Anderson en gammal Borgare j Carlstadh, som leffde j 96 åhr. war född i en gårdh som hett Långhöhn som lågh itt stycke här jfrån förr ähn Staden bygdess, har war medh j Stångebroo slag och war tå en skreffven Soldat.

FEBRUARIUS.

Den 2. kynderssmessedagen predikade jagh j Carlstadh kyrckia om Jungfru Mariæ Reningh Luc. 2.

Den 8. kommo mine brödher Torbiör och Oluff til oss, och den 9. vpkörde the wår Steen som lågh widh Elffven 28. lass.

Den 14. predikade jagh i kyrkian om fyrehanda åcker. Luc. 8.

Den 17. kom Britta Gilliessdotter hijt til oss, och reste den 18. bort, och henne folgde wår lille Britta til Skanum, at bliffva ther en tijd, gudh beware henne ehuart hon ähr och wistass.

Sid. 536. Den 20. gick iagh om afton uth til wår Lycka, och uthom wäghen war mycken Sniö.

Den 24. middagztijdh gick jagh och jonas jonæ up til Alstersockn, jfrån kroppekiär öffver en heedh, sedan på en långh Måse til Skrympterudh och Edzgatan, ther kommo wij nedh på siön Alstern, och wij gingo wäster öffver honom til Højje, ther wij något töffvade, sedhan öster öffver siön til

Landzwägen, åther nedh åth siön til han lyctess widh Tellerudh och til prästegården til natten. Tå war min gamble fräncka hustru Rambor dödh och stodh ännu obegraffven.

Den 25. finge wij ther häst om morgonen och körde öffver Alstern wid huilken Siö liggia några gårder, först är Nybacka och på östre Sijdan Beckelijdh, Måserudh och Yhringen, något länger uth Backe Kempenskiöldz Sätégårdh, och ytterst Längenäss, wij hadhe hästen till Skrömpterudh, och gingo sedan till Stadhen.

Den 25. Bleff Britta siuk aff Messlingen tå hon war j Sid. 537. Schanum, och hade honom illa, besynnerlighen den 28. och effter en wijkess, den 4. Martij bättradess medh henne.

Den 26. Bleff Maria lille illa siuk aff Messlingen, daghen ther effter slogh han sigh uth öffver heela henness kropp och ganska myckit j ansichtet, huilken barneplåga hon hade in til den 5. Martij, tå begynte hon bättrass. gudhi ähra, som både mina döttrar haffver nådeligen hulpet. ther effter hade Maria en häftligh hosta en längh tijdh the [!] messlingen stodh häftigt i halsen på henne.

Den 28. gick jagh och Moor uth til Wåxnääss, och hem om afftonen.

MARTIUS.

Den 2. Effter middagen gick jagh och jonas jonæ til Hammar på Hammeröön, och wij råkade icke wägen, uthan kommo til Nordgårdh och jonsstorp, och sedan til Hammar, ther wij [woro] hooss Cappelanen Hr Peder til Quällen, och gingo [sedan hem till Stadhen.

Sid. 538.

Den 5. kom M:r Lars j Wisnum til oss, hijt till fastingz marcknan, och lijthet ther effter kom faar j Skanum til oss.

Den 7. kom Gustaff, Gillius och Britta; såsom och mine bröder till oss. war itt mechta godt föhre til thenna marknaden.

Den 9. Reste M:r Lars i Wisnum bort.

Den 12. Reste Göstaff, Gillius och Britta Gilliesdotter bort.

Den 15. Drogh faar och Lars Gillieson, som kom och hijt til oss, bort.

Den 16. fick Annika lille Messlingen, och fick mycket aff them öfver heela kroppen, och the stodo henne mycket j halsen och bröstet, och hade thär til en träghen hosta, men den 24. bleff hon bättre, gudi ware ährat. men hoostan hade hon en långh tijdh.

Den 18. gick iagh om afftonen till Dyngölssundet ther en adelsman Anders Nilson Calmar, som ägher Margeta Bäff-
Sid. 539. verfält boor, och migh folgde Enewaldus Olaj, och jagh fick ther något booskapzfoder, som thenne tijden war ondt effter. wij gingo Elffven utföre och sedan Siön, men hem åth til Knappestadh, ther wij woro en stundh, och kommo om quäl-
len hem.

Den 20. predikade jagh höghmessen, jesus spijsade 5000 män, joh. 6.

Den 23. gick iagh om afftonen up til Rudh åth nye broon och Sommarwägen, huilken war ganska ondh att gåå för the stoore Sniödacker som lågo j gaterna. från Rudh gick iagh åth Moon och öfver Sundstadh kärnen, en geen och wälvägat wägh, hem om qvällen.

Den 25. wårfrudagen fröss ganska hårdt på natten, här till haffva inga becker runnet. här snögade mycket och fröss hårdt in til månanss ände.

Den 30. war jagh hooss Bengt Suenson och Examine-
rade therass Son Ericum Gustavi, och sedan war jagh ther til måltijdh. —ss— Alla klaga i thenne skarpe vintren om Booskapz foder, gudh låte icke Cr[e]aturen swälta i hiäl.

Sid. 540.

APRILIS.

Deu 1. predikade jagh j Carlstadz kyrckia om affton-
sången Lijkpredikan öfver Herr Lars Moroenij dödfödde Son,

och haffwer leffvat j moderlijffvet 8. daghar för födslen. Text. aff predikarebooken Cap. 7. v. 14. 15. Seer på gudz werck etc. och jagh begroff honom, såsom och gick j Sorge-ställe. — ss— Samma dagh bleff Annika lilla illa siuk aff håll och Sijdostingh och brann myckit heet, och hon blef så illa betagen, at man i någre dager och nätter sågh föghe lijff j henne; och hon arbetade hårdt, men sedhan jagh lätt bedja för henne j kyrkian och j Scholen, fick hon någon lijssa, och siukdomen bättrade sigh, och kom effter någre dagerss förlop, til sin helsa, gudhi ähra som sina hielper, och lägger icke större plåga them uppå, än the förmå hårda uth medh.

Den 4. gaffz Scholen upp. och jonas j Wisnum reste Sid. 541. hem. Charle och Nicodemus drogo ochså hem.

Den 5. Begaff jagh migh på mina Socknar åth Frykdalen, och migh folgde Matthias Olaj, och iagh legde hästar heela wägen, först j krutbruket til Graffva, thädan til prästegården j Kijlen, och iagh redh öfver Hygnen, och vij gingo til Tiällsäter, ther fick jagh häst til Dymble, och wij voro hooss Segol Matson om natten. Der var och Oluff Larson i Gamblegården, och Per Person en norsk köpman.

Den 6. Thär legde jagh häst om morgonen til Bonäss, och migh folgde den norske köpmannen, och vij redo Landwägen wäster åth Suensstorp, thädan neder på siön Wijsten, och til Bonäss, thädan gingo jagh och Matthias till Beck, sedan til Bössewijk, och Fölsswijk, ther fick jagh häst til Torp, och ther åther häst till Suenssrudh til natten.

Den 7. Fick jagh häst j Suenssrudh til Sundz präste- Sid. 542. gårdh, thär gick jagh strax j kyrkian som war Skärtorssdagh, och effter predikan war jagh j prästegården til måltijd, och effter som från Gyllebyn kom åthskillige budh til migh, at jagh skulle komma tijt; så foor jagh på båt Sundet uthföhre til Helljebyn, och när iagh kom til öfverste Leutenanten Gyllen Spetz; Christnadess hanss barn hemma, aff M:r Måns, och kalladess Maria, och M:r Månsess hustru baar thet, och

henne folgte Oluff Personss hustru j Berga. Pijgorna woro Sara Månsess dotter, och Anna Cathrina GyllenSpetz: Manfolckewitnen: war jagh; och Capiteinen johan Bruun; Dn. Andreas Glaaff; fendricken Anders j Maggebyn, Håkon Månson Länssmannen; och fendriken Oluff Person j Berga. och ther giorde wij oss lustighe in til natten; sedan foor iagh öfver

Sid. 543. Sundet och Oluff j Edh, ther möt^te migh widh Sundet häst, som iagh hade til Edh til natten.

Den 8. fick iagh häst til Brosttorp och Åhrooss, ther legde iagh häst öfver Rotnen, och körde wij först till Rebbe-näss, war myckit Ståp och watn på ijsen, och aldramäst till Brecka, at släden halffparten gick nedh i sniö watnet, och woro många windwaker och hohl på ijsen, at wij medh stoor Lijffz-fahra kommo till wester rotn, thädhan jagh gick til Nääss, thär jagh fick häst til Sandwijka, och j Sandwijka til Kömp-stadh til natten. Det war en stoor gudz wälsignelse och Lycka, at jagh kom öfver then länge Siön, som war så ondh och kleen ijss och myckit watn. Öfver thenna Siön foor iagh medh båät om juleaffton, och nu om påska på ijsen, och är så sant som man säija pläger: jule Sommar och Påske winter.

Den 9. gingo wij gårderna upföre til Wälöhna, och se-

Sid. 544. dan til Vd^rdeheedan til natten, ther war jagh ochså om aff-tonen j Badstugh.

Den 10. om påskedagen predijkade jagh j Grässmarkz kyrkia först ottesången: om then gamble Suurdegen. 1. Cor. 5. Sedan christnade jagh Jönsess barn j Grinemoo, kalladess ochså Jöns och Nilsess j Högden, kall: Håkon, jtem jonss j Sandwijkan, kall: Kirstin. Jagh intogh ochså j kyrkia effter barn, jngebor, Perss hustru j Vddeheedan, och Lassess hustru j Långeuäss en finska. jagh skriffade och them som wille gå til gudz bordh, jagh messade och predijkade högmessan, om christi upståndelse. Marc. 16. Sädan berättadess folcket;

och efter gudztiensten gick jagh til Wälöhna, ther iagh war om afftonen och natten.

Den 11. Bittida om morgonen til kyrkian, thär iagh först begroff en finne vidh namn Erick Person j Borrsiön, som bleff jhiäslagen om Skärtorssdagzmorgonen aff en annan finne j samma torp, som strax römbde til Norget. Sid. 545. sedan skrifftrade jagh och predijkade, om the tvenne Lärjungar som gingo til Emaus. Luc. 24. Effter predikan berättadess folcket. jagh uptogh och vidh Vddehedan aff mina Sockner aff Grässmarken. och jagh war ther j Byen til måltijdh hooss Halffvardh, och mäst pläger jagh wara hooss johan såsom och om nätterna, och stundom hooss Torsten. om afftonen fingo wij hästar, och reste til Grinemo til natten, ther war ochså barnssööl.

Den 12. om morgonen Skrifftrade och berättade jagh Håkonss hustru, som är myckit gammal och siukligh. och jagh fick ther häst öffwer Skoghen och war ganska diup Snio, til Åhsshagen; thädan gingo wij til Sueneby, västanwijk och Thoressbyn till natten.

Den 13. gick jagh til kyrkian j Frykzenden, ther iagh predijkade om Christi uppenbarelse widh thet Galileeske haffvet. joh. 20. jagh Skrifftrade, messade och meddelte myckit folck Herrans Nattvardh.

Effter predikan til Thoressbyn ther ifrån jagh lätt föra Sid. 546. mina Saker til östre elfven, och foro ther öffwer til Oleby, och vij gingo til Bråten och legde ther häst til Sakerna, tädan vij gingo en stoor mijl, en ondh wägh til Badhe. och fingo vij ther båt, ty Siön war på then ortten öpen, til Berga; ther wij woro hooss Håkon om natten.

Den 14. gick iagh til Ranssbyn ther iagh något töffvade hooss Nils Ryttare, och iagh gick Socknen söder äth til Öyernäss til natten, och migh folgte en bonde; Matthias kom och tijt, som gick på wästre Sijdan om Siön.

Den 15. om morgonen öffwer Siön til Tässebergh, och

wij gingo Stöpgårderna uthföre til Spelnääss til natten. och regnade heela daghen.

Den 16. Uthföre til Suendzrudh, och til Kläckare gården j Sundh til natten.

Den 17. Predikade jagh i Sundzkyrkia; om jesus kom sid. 547. igenom Flychta dörrar. joh. 20. och jagh uptogh j Kläckaregården en stoor deel aff mina Socknar. Sedan til prästegården till måltijdh, ther war ochså Oluff Larson Capiteinen, och en Norsk köpman widh namn Anders Gesen och hanss hustru Anna Zachariæ Dotter, prostens dotter j Fåbergh j Gulbrandzsdalen, the wille til Christinhampn, ty the haffva förborgat sigh j Norget, ther war och Pelle Person jfrån Christiania; och iagh war ther om natten.

Den 18. gingo wij Mååsegårderna, jfrån Hägerudh, Björssrudh til Thoressbyn war en mechta wååt och ondh wägh, och til Herr Måns j Östanåhss til natten.

Den 19. fick jagh ther häst till Rådö en ondh wägh, thådan gingo wij Ångerssbyn, Askerssby; Perssby och Munkebol, och ther ifrån til Empterwijk, och j Suenssrudh woro wij om natten.

Den 20. foro wij öfver Siön från Öhrbeck til Rotne- sid. 548. rooss, och wij gingo Rotnegränden, och Com quällen til Edh til natten.

Den 21. war jagh i badstugh, och Matthias gick wäster Sijdan Siön, och jagh foor öfver Fryken til Fasterudh, och bläss hårdt nordwäst. jagh gick till Staawijk, wästanmyr och til Torp til natten, tijt kom och M:r Måns från Kijla; ty Sal: M:r Suen Faxelius begrossz den 17. huius, som dödde den 12. Martij; när wij hade fått maat, reste Pastor bordt j Socknebudh.

Den 22. gick jagh til kyrkian j Empterwijk, ther iagh predikade om Christi uppenbarelse. Luc. 24. och jagh uptogh mina Socknar aff Empterwijk, som the hade medh sigh til prästbool. om afftonen tå jagh hadhe förwarit mina Saker,

begaff iagh migh allena åth Carlstadh, och Matthias foor hem. och iagh gick till Fölsswiik, sedhan til Rudh och jagh fick thär häst til Bössewijkan, thädan gick jagh til Gunnarssbyn till natten.

Den 23. Legde jagh ther bååt till Fryckzstadh, war lungt och wackert [Soolskeen, jagh war och j norre Han- Sid. 549.
nääss, från Siön gick jagh til kläckaregården, och sedan gick jagh heela wäghen til Carlstadh, och jagh kom om afftonen hem, och tå stodh wäll till hemma, gudhi loff och ähra. och Moor hade warit i Schanum om högtijden, hon reste tijt den 9. påskeaffton, och kom hem den 15. Hadhe och Britta lilla medh sigh hem. —ss— Samma dagh kom Oluff Larson j Skada för en bonde, som han j sin eghen Stugha jhiälslogh medh en bössa, och kom straxt på flychten til Norget.

Den 24. giordess tacksäjelse j kyrkian för Annicka lilla, som någorlunda war kommen til sin helsa aff sin häfftige hållsiuke.

Den 30. fick jagh mina Saker hem ifrån Fryckzdaalen.

MAIUS.

Den 1. Medan wij woro j kyrckian om afftonsången, kom itt förskräckeligit nordan wäder, lijka som ijlinger, at Tornet när [hade bläset neder, tå föll myckin kalck och Steen Sid. 550.
neder, regnade så häfftigt, at watnet slogh in igenom fenstren, at folcket måtte uthur Stolarna, och åskian dundradhe hårdt, thet möreckade på, och Liunghelden flögh j möreckret. doch lijkwäl gick thet snart öffver; men giorde stoor Skade på gärdessgårdar, taak och Skorsteenar. Sådana wäder ijlinger och häfftige Stormwäder hade vij och den 2. och den 3. gudh hielpe them som til siöss äro.

Den 2. Sattess Scholen, och jagh begynte läsa j then Scholen som är widh Torget.

Den 3. kom jonas i Wisnum hijt, som war i stoor Lijffz-fahra på Siön aff the hastige wäderijlinger.

Den 4. kom Charle och Joachim Kock, Styffmoorss Son, huilken jagh intogh j Scholen den 6. Maij, och kom j min Classe. Men Nicodemus kom intet mehr hijt, at gåå j Scholen. j thenna weekan lätt jagh ingärda j min Lycka en deel som förr war intet instängder, och iagh war åfta ther neder. Sid. 551. heela weekan ¶war skarpt nattefrost, och kunde intet groo för köldh skull.

Den 8. predikade [jagh] j kyrkian, om then helge Andess Embete; joh: 16. om afftonen war jagh uthi Lyckan och lätt ther bränna Wåål. Herr Lars Moroenius gjorde samma dagh i ottesången sitt Valete, ty han skulle bliffva Pastor j Blomskogh, och hade här j Scholen tient 23. åhr. och från Staden flytte han den 10. j hanss Ställe kom hr Torbiör j Forssnääss.

Den 12. Lätt jagh koppa migh j Nils Staphanssons badstugha.

Den 13. gick jagh och Moor om afftonen til Wåxnäss, och sedan till vår Lycka, j weekan war jagh ther någre gånger och lätt gärda tuärgården widh Elffven, som flyttadess länger upp.

Den 19. predikade jagh j kyrckian om Christi himmelsfärdh. Marc. 16. om afftonen war jagh och moor j öffre och nedre Sandbecken.

Den 21. Lätt jagh såå vår Lycka, och jagh war ther heela dagen.

Sid. 552. Hade 2. plogar och 2. harffvar, 8. folck. plögdess ochså up en Lindejordh. och sådness alt ihoopa 7. Sk. sompt korn och sompt haffre.

Den 22. Effter ottesången Skrifftrade och berättade jagh hr Torbiör och hanss hustru, vthi Sacristiet. Om afftonen wigdness ¶Anders Suenson och Lissbeth Göstaffz dotter hemma hooss Bengt Suenson, aff M:r Måns j Fryckzdalen. Matthias PleningSköld war Taleman, och M:r Måns Svareman, ther war jagh och moor j Bröllop, ther war ochså myckit förnämblygit

folck så wäll aff Staden, som Giöthenborgh och Daal. War thenna tijden en längh och heftigh Torcka, och Säden kunde intet wäxa. men den 27. fölt heela dagen itt ymnogt regn.

Den 28. Reste jagh til Ölmehäradt, jagh war och en stundh hooss Hr Oluff jönson j Biörcke j Foglewijk, och om Quällen till Tåfta ther jagh war om natten.

Den 29. pingessdagen gick jagh til kyrkian, och effter gudztiensten til Schanum.

Sid. 553.

Den 30. Annan dagen predikade jagh hemma i Schanum, om gudz stoorä kiärlek, joh. 3.

Den 3. gick iagh om morgonen till Wall, sedan til Torp, Lijdh och til Schanum, när iagh kom tijt war Bookhållaren jacob Hårdh ther.

JUNIUS.

Den 1. Redh jagh til Christinæhampn, och war til herberge hooss Borgm: Gustaff Månson, j afftonsången begroffz Lars Thörsonss hustru, widh namn Elin Månssdotter. uthfärdzpredikan hade hr. jönss, och Pastor i kyrkian, och jagh gick medh för Lijket fölliandess Pastorem, och iagh fick en Svensk daler. om afftonen war iagh medh i Begraffningz gästedet, och om natten gick jagh til herberget.

Den 2. om morgonen kom Borgm: Erick johanson widh Halleforsen tijt, thå vij bleffvo wäl plägade heela dagen, och Borgmästaren Skänckte migh en halff tönna Sill. om quällen drogh jagh till Schanum, tijt jagh kom sent.

Sid. 554.

Den 3. gick jagh til Ölmehäradz prästegårdh, sedhan til Ullfsiö, och om quällen till Tåfta. jagh war och j Oluff jffvarsonss trögårdh, thär han haffver många sköna trää. Samma dagh reste fru Lissbeth från Schanum til Stochholm.

Den 4. om morgonen lätt jagh roo migh til Thårssholmen (: Siön war thenna tijden lijten :) Sedan gick iagh til Schanum, och om afftonen war iagh ther i badstugh. och jagh reste samma dagh på wägen åth Carlstadh, och min Broder

Oluff folgde migh och wij redo til Biörkenääss till natten, och tå kom itt hefftigt regn och åskiebrak, och regnade heela natten in till Soleness upgång.

Den 8. Christnadess hr. Torbiörss barn j kyrkian, kalladess Suen, fadderna woro M:r Johan Forsæus och jagh, Nils Månson, Oluff Christopherson och Erick Oluffzson wågaren. Salmons Margeta fbaar thet, och henne folgde M:r Håkonss Hustru, Sid. 555. piygorna: Kirstin Oluffzdotter, och Sara johanssdotter Carlbergh.

Den 10. Examineradess M:r Nils Labeckij Classis för middaghen, och effter middagen min Classis in til Quällen, först in Terentio Comœdia Adelphos, in Virgilio Eccloga V. in Compendio Haffnenfferi Locus de Fide jtem De Lege et Evangelio; Såsom och in Colloquiis Corderi, Ciceronis Epistolis och Synopsi Biblica. Alle Docentes woro tilstädess och M:r Bengt Camoenius j Biskopenss Ställe, och någre andre präster.

Den 11. Examinerades M:r Erlandz Lectioner.

Den 12. predikade jagh [i] Carlstadz kyrkia j afftonsången en Lijkpredikan öfver Anders jonsonss hustru Sal: Britta Anderssdotter, Tex. Psal: 84. totus; henne begroff jagh ochså uthe på kyrkiegården.

Den 13. för middagen bleff M:r Håkonss Exercitia Examinerat. Sid. 556. Och effter middagen M:r johan Forsæus in Logica.

Den 14. M:r Andreas Hofflandus in Theologia, diecknera Examinerades ochså in Stylo, och skedde Translatio, uthur min Classe in 4tam kommo 7. från Labeckio til migh 10 st: om afftonen gick iagh uth til min Lycka.

Den 15. war jagh på Öhrssholmen och hade 2. poickar medh migh, och jagh mätade effter fisk j then lilla kärnen, ther fingo vij abbor och mört 1 tå,* och vij rodde hem om Quällen. Thenna tijden war en häffstigh torcka och Säden wåxte intet.

Den 19. predikade jagh j Carlstadz kyrkia högmessan;

* Se noten sid. 72!

om then store Nattvarden. Luc. 14. om afftonen drogh jagh, Moor och Britta lilla på bååt uth til Lyckan, och oss folgte jonas jonæ.

Den 23. Midsommarss affton reste jagh och Moor til Löfnäss på Hammerön, ther vij hade några fåår, och sedan rodde vij til Staden.

Den 24. Effter predikan gick ⁊ jagh och Moor til Alster-Sid. 557. sockn, och oss folgte jonas jonæ, Haquinus Eliæ, johannes jacobi, Charle Gillieson och Laurentius Andreaæ, vij gingo först til Rudh, sedan öfver Skogen til Höije, thädan på bååt öfver Alstern up til Brohagen, en halffierdingz wägh rodde vij elfven upföre, uthi henne är en forss ther vij medh möda rodde emellan tvenne bergh en trångh wägh ett långt stycke, från Brohagen gingo wij til prästegården til natten.

Den 25. Middagz [tjdh] reste vij thädan på bååt til Långnäss, sedan till Höije, och öfver Skogen til Rudh, och kommo om afftonen hem; och straxt gick jagh til Nils Oluffzson Wachtmästarren, ty hanss hustru war illa siuk, och lijka som j Samwetz Quall.

Den 26. Reste Charle och joachim Koch hem; om Quäl- len kom M:r Lars j Wisnum til oss j herberge. jagh war samma affton j Lyckan, och Säden wäxte intet för Torka.

Den 27. Gaffz Scholen up, och Exercitia Synodalia be-Sid. 558. gyntess. Hr. Håkon j Lyswijk hade Concionem Synodalem om Troon. Text. Hebr. 11. uthan troon är omöjeligit täckass gudhi.

M:r Elaus Magni [hade] orationem, fram j choret j kyrkian.

Den 28. Skedde Disputatio j kyrkian. M:r Simon Schragge war Præses, Respondens Hr. Daniel Simonis, opponentes. M:r Erlandus Faxelius, M:r Anundus Haqui och M:r Nils Labeckius.

Den 29. predikade jagh pedersmessedagen j Carlstads kyrckia om Apost: Petri bekännelse. Matt. 16. och war en stoor myckenheet aff äthskilligt fremant folck, samma dagh j kyrkian. Om afftonen faar och moor j Schanum, och Göstaff hijt til marknan.

Den 30. war Hr. Samuel KempelSköldh [!] hooss oss til måltijdh, och wij drucko sedan hela afftonen. om afftonen kom unge Gillius. jungf. jngierdh Groot, som här til haar waarit j Stockholm, och j. Britta til oss.

Sid. 559.

J these dagar war en förskräckeligh Heeta och tort wäder, damb och Röök, Säden foor myckit jlla, gräset på wallarna och hårde backer brändess bort, och war så warmt, at man medh mödha kunde om dagen gåå uth; man minss icke sådan warme.

JULIUS.

Den 1. om morgonen reste M:r Lars j Wisnum bort och jonas hanss Son folgde honom. om afftonen war Befalu. jon Larson hooss oss til måltijdh medh faar och andra.

Den 3. war Capiten Oluff Larson til måltijdh och sedan heela dagen hooss oss, han war hemkommen jfrån Norget. om afftonen reste unge Gillius och både jungfrurna sin kooss.

Den 4. om quällen sent reste faar och moor och Gösta hem till Schanum.

Den 5. folgde jagh och moor medh M:r Håkon och hanss hustru ytterst på Öhrssholmen, at besee våra Engelåter; min
Sid. 560. Engh är ytterst widh fSiön, och är ijdell Tyffve, ther uthan lijtet tynner huass, huilken två tillijka medh migh haffva, och vij kommo hem om Quällen.

Den 6. om afftonen gick jagh och Mor til öffre Sande-becken, ther vij hade kâål, han war aff torckan mäst bort-skämbder; Sedan woro wij j neder Sandbecken några tim-mar, ther hade wij ochså kâål, huilken och war förderffvat; och Säden j SandLyckor war lijka som aff Eldh förbränder.

Den 7. war jagh heela daghen på Öhrssholmen, och lätt skära huass, och fick bäätar lastade, om Quällen kom jagh hem, och få regnade något och om natten.

Den 9. war iagh hooss Hr. Torbiör och några andra til måltijdh, ty tijt war sänder maat.

Den 12. Lätt jagh koppa migh j kaarbadh.

Den 13. war jagh på Öhrssholmen och lätt slå på min engelåt, om afttonen folgde jagh på Torckilss bååt hem. j thenna weekan regnade stundom, gudhi ähra, att jorden och Säden får någon Sualka.

Den 16. begaff jagh migh j Jesu namn på wäghen åth Sid. 561. Fryckzdalen på mina Socknar, och jagh hade häst til Kijlsskläckaregårdh, sedan gick jagh till Gamblegården til natten.

Den 17. Til Kijlss kyrkian, effter gudztiensten folgde jagh kyrkiefolcket öfver Fryken til Gunnarssbyn, när jagh hade ther fått maat, fick jagh häst til Bössewijken, och til Fölsswijk til natten. Ther war Erick Månson j Carlstadh, Måns Ericksonss fadher födder.

Den 18. gick jagh til Ösmedzbyn, Smedzbyn, Bäwijk, och til prästbol; ther Hr Nils Magni Phrychius war födder, ther kom jagh til Matthiam Olaj, som migh föllia skulle, wij gingo til Torp, och fingo ther maat.

—ss— på wägen emellan prästbool och Torp, sågh jagh huru som en Sädessährla matade en ungh göök, hon satte sigh på hanss ryggh och instack maaten j hanss mundh, och huart samma göök flögh, så flögh hon omkringh honom, warandess rädd om sin vnge: altså är thet sant, att gööken icke ligger Sid. 562. sielff sina äggh, uthan stial them i andre foglarss boo.

Från Torp gingo wij til WästanMyyr, thädan til Staa-wijk, och foro ther jfrån öfver Siön til Maaleedh, och wij gingo heele Söder Rotnekroken och til Eedh til natten.

Den 19. Effter middagen gingho wij wästre kroken, och widh Håån foro wij öfver Rotneelssven till Bråsttorp til natten.

Den 20. til Åhrnäss och Åhrooss, thädan på bååt til Rebbenäss, sedan Rotnesiön upføre til Brecka, och wäster öfver siön til wester Rotnen, och när wij kommo til Nordh väster Rotnen, fingo wij ther bååt til Getekärn, åther öfver

siön till Nääss, Sandwijkan och Kômstadh, thädan vij gingo om Quällen till Wälöhna til natten.

Den 21. middagztijdh gick jagh til Vddeheedan, ther jagh war then dagen och natten. j thenna weeka halfver regnat något mäst huar dagh Skuretalss.

Sid. 563.

Den 22. Som war en fredagh predijkade jagh j Grässmarkekyrkian om then ytterste domen. Matt. 25. och jagh uptogh min Rättigheet aff Socknen; och vij töffvade hooss Torsten in til qvällen, och vij fingo ther hästar, och redo til Granbeck, sedan öffver Kômsselffven til norre Granbeckz torp, ther jagh berättade Oluffz tienstepijga vidh namn Anna Abrahamssdotter, som war illa siuk; hon drack några dagar tilförende watn j elffen, och bleff ther aff så häfftigt betagen, och någre dager sedan hon fick herranss hel: Nattvardh, dödde hon. Och wij voro ther om natten hooss jönss en bonde.

Sid. 564.

Den 23. fingo vij hästar och redo til Grinemoo, ther jagh berättade Håkonss hustru widh namn Sigridh jönssdotter, född j Lundh j Wäschäradt; henness moorbroder hett Eluff j Kasswalla, war then äldste som fauss på then tiden och then ortten. Och jagh fick [häst] öffver Skogen til Åhss-hagen, och thädan til Sueneby, och på båät til Wästanwijk, ther vij voro om natten. Samma dagh war jagh ganska opassligh j allan min kropp, och j mitt wenstre Låår, at jagh medh stoor mödha och besuär kom fram, om natten bättrades något, gudh vari tack.

Den 24. Öffver Wijkan til kyrkian, ther hr Håkon predikade. effter predikan fick jagh häst, och redh til Rådom.

Den 25. Redh jagh bittida til kyrkian S. jacobi dagh, ther jagh predijkade j Frykzendzkyrkia, om Zebedej Sönerss böön. Matt. 20. och jagh uptogh min Rättigheet aff heela Soken; och vij folgde på båät medh kyrkiofolcket til Bade, medh mina Saker, ther legde jagh båät till Ranssbyn, thädan til Bärga til N.

Den 26. gick jagh Lysswijcz Sockn på östre Sijdan til

Öyernäss, tijt kom och Matthias, och vij foro öfver til Tässebergh, sedan gårderna uthføre til Nääs til natten.

Den 27. Stöpgårderna neder åth, som haffva sitt nampn [aff] Elfven [som uthlöper widh Åhna en gårdh, j Siön, och kallass Sid. 565. Stöpan, hon haffver sitt uhrsprungh aff Siön Stöpen, som är på Skogen emellan Grinemo och Åhsshagen; wij gingo och Gunnerudz gårderna till Backetorp til natten; tijt kommo vij sent och vij hörde en gast om natten hijssligen roopa och skrija j then stoora Skogen widh Getekärnsskläten.

Den 28. gick iagh til Berga och andra gårdar, och j Åhmbergh kom Matthias til migh från en annan ort, thädan öfver Sundzbroon norr til Måsegårderna, och till Essbiörk til natten. regnade häfftigt heela natten, och mäst heela dagen.

Den 29. Til Hägerudh och thet regnade mycket, thädan på bååt til Biörssrudh, och heele östre kroken til Maggebyn, och jagh gick til prästegården, men Matthias söder j Socknen. Om afftonen föll sådant stort Slaghregn, lijka som himmelens [portar] voro öppnade; alt rörliggit på marken flöoth åstadh; Sid. 566. gick thet widjha, så gjorde wist Skadha.

Den 30. fick jagh häst j prästegården til Empterwijk; och jagh war en stundh j Gyllebyn, sedan till Suenssrudh til natten.

Den 31. fick häst til Empterwijkz kyrkia, ther jagh först intogh tree hustrur effter barn; Oluffz hustru j Kålssgården, Soldatenss hustru j Berge och Peders hustru j Wissbergh, sedan predikade jagh om the falske propheter. Matt. 7. jagh skriffade och berättade några.

—ss— til kyrkian woro förde tvenne fångar, som haffva bedriffvit blodhskam, Per Person j Ösmedzbyn, som hadhe afflat barn medh sin egen Syster Gertrudh Perssdotter. Hade hafft umgänge medh henne j 3. åhr. j medler tijdh gifte han sigh j Fölsswijk; effter these skulle andre dagen brännass, stälte jagh en förböön för them, såsom och en förmaningh til åhörrernar, när texten [war ändat, ther woro therass föräldrar, Sid. 567.

Syskon och Slächt, och myckit folck aff andra Socknar, tå war j kyrkian jtt sådant gråtande, at thet icke wäl kan beskriwwes. Effter gudztiensten uptogh jagh aff östre deelen j Socknen min Rättigheet. jagh gick til Westegård och Olaus Erics, tijt kom och Matthias från Sundsockn, sedan gingo wij til Torp til natten.

AUGUSTUS.

Den 1. Bittida om morgonen reste jagh medh andra på bååt til Stawijke öön, ther fångarna skulle stå sitt Straff, och är en högh och bergott öö, men på en vdde slätt Sandh, ther giordess itt Båål; tijt kommo prästerna medh fångarna, och ther war myckit folck ifrån alla Socknerna, och ifrån Ulleröön, ty thet war lungt och klart wäder; så snart the
 Sid. 568. woro affhugne och elden sattess på Bålet, begynte straxt blåsa; thädan folgde [jagh] på bååt til Humblen, och på Siön bläss ganska hårdt; och wij gingo på wästre Sijdan heela krooken til Lijdanne, Sillegårdhen och til Suenssbyn till natten.

Den 2. gingo wij åth Kålssgården och Aplungz gårderna til Wässby, thädan på bååt öffver Siön Applungen til Folkerudz gården, sedan til Henssgården, Kirsterudh, Berga, Jungby, åther til Suenssbyn, therifrån öffver Fryken til prästbool. och oansedt thet war sent om Quällen lätt jagh lijk-wäll roo migh til Fölsswijk til natten; men Matthias gick hem.

Den 3. fick jagh häst j Fölsswijk til Bössewijkan, thädan jagh gick til Boonääss, thär fick iagh bååt til Wästby; men widh Bonssrudh kom jagh på en bååt, som skulle til Wässby, och then andre kom tilbakarss. Uthi Wässby j Ulleröön töffvade iagh öffver middagen, thädan öffver Siön Wijsten till
 Sid. 569. Eedh, sedan gick jagh til Heedegården, ther jagh legde häst til Smârijss, och jagh war ther om natten.

Den 4. gick jagh til Bootorp, Ohrretorp och til Deije, ther iagh några timmar töffvade hooss hr. Gunnar, och fick aff honom häst til Grässbool; sedan gick jagh elffvebackerna

uthføre två mijler hem til Staden; medhan jagh war bortte hade min k: hustru hafft en ondh och elak hoosta, och war nu gudhi ähra något bättre. Men Annicka lilla hade en sådan häffstigh hosta at blodet uthgick genom näsa och mundh, hvilken plåga hon hade en längh tijdh, och uthi September bleff hon bättre, gudi skee loff. Medan jagh war bortto lärde Maria lilla at gåå; gudh låte henne altijdh gåå på Saligheeteness wägh.

Den 5. gick jagh och Moor til wår åcker Lycka, ther foro wij öffver elfven til Långhöön och hem.

Den 8. kom Charle och Joakim til oss.

Den 12. war en almenneligh faste och bönedagh, och Sid. 570. två predikade jagh ottesången i kyrkian. Text. Jerem. 4. v. 14. ad finem. Och uthi Afftonsången Christnadess Nils Skraddarress Son, kall: jacob, witnen woro: M:r Erland och jagh. Stadz Medicus Wilhelm Mauritz Hack, Lars Skraddare, och Erick Oluffson Spak wägare. Honom baar M:r Johan Forsæi hustru, och Britta Herman Kolthoff, folgde henne. pijgorna woro Kirstin Lars Jngermarss dotter, och Länssmannenss dotter i Hoffwa.

Den 14. war jagh och jonas jonæ widh wår Lycka, heela dagen stormade hårdt och om natten regnade och stormade så hårdt at taaken och fenstren på nattstugor gingo sönder.

Samma dagh Sattess Scholen, och jagh hade then nye Scholen widh Torget.

Den 16. kom jonas j Wisnum och hanss broder Ericus til oss til Herberge och kosthåll. j these dager war jagh en gångh [om] dagen j wår Lyccka och lätt skära. och regnade Sid. 571. något vthi these daghar.

Den 20. goffvo några Scholares til bästa, som woro transfererade j min Classem, the woro på min nattstugha.

Den 21. Drogh jagh och Moor medh Britta lilla och Annicka på båat til Öhrssholmen, och besågo wår Stack, när

vij foro hem woro [vij] j landh widh Kartåhsen och hemp-
tade bäär.

Den 24. Bartholomæi dagh predijkade jagh j kyrkian
om Lärjungarnass träta Luc. 22. Effter predikan drogh jagh
[och] Moor til Hammeröön, och vij fingo bååt j wäster Gry-
stawijkan, och vij foro wäster om stoore Ohrholmen till Lööff-
näss, ther ifrån til Hammar, til h.r Peder, ther voro vij [j]
Majorens Cronemannenss trögårdh och åtho frucht; och vij
kommo om quällen hem. j thenna weekan var jagh mäst huar
dagh j Lyckan, och den 27. om Lördagen lychtade wij at
skära, och wij fingo 30. Sneesar. . . . .

Sid. 572.

Den 25. war jagh och Moor om afftonen hooss M:r Nils
Labeckium j grötegästebudh.

Den 28. Christnadess j afftonsången Könickz barn, kall:
Kirstin, til hvilken christendom jagh war witne och Oluff Chri-
stopherson, Erick Oluffson wägare, och Sueno Gustavi Carlström.
M:r Erlandz Maria bar thet, och henne folgte Anders Rytta-
ress Lissbeta. piggorna Anders Månsdotter, och en annor.

Den 29. war jagh hooss M:r Nils Labeckium til affton-
måltijdh, och myckit förnemblihit folck.

Thenne tijden var tort väder, och man fick til husen
then Sådh som mogen war.

SEPTEMBER.

Den 4. om afftonen, lätt jagh roo migh up til Rudh til
Lars som lågh illa siuker, när jagh hade ther töffvat in til
quällen, och tröstat honom medh gudz ordh, foor jagh thä-
dan, och strax affsompnade han j Herfranom, jagh war på
bååt til Sandebecken och gick sedan hem.

Sid. 573.

Denna tijdhen föll myckit regn och war kall wäderleek.
Sedan bleff någon torcka, och jagh fick in min Sådh.

Den 7. bleff iagh opassligh i heela min kropp, och siuk-
domen togh sedan så öffverhanden, medh brytande j alla lem-
mar, at jagh måtte til Sängz, och lågh in til den 13. tä för-

mätte jagh gåå uppe j Scholen, gudi vare evinnerligen ährt. j thesse dagar regnade häfftigt och stormade både nätter och dagar, och bleff en stoor watnesflodh och Elffven växte mycket, ty thet regnade dagen igenom lijka som himmelen woro öpen.

Den 13. fick jagh ifrån Länssmannen j Vlleröön en oxen, för jagh halfver läsit för hanss Son T. T.

Den 14. Christnadess Biör Nilsonss barn j kyrkian, kall: Erik, witnen voro: jagh och Gustaff Börgerson, Mr Nils Labeckius, Jngemar Larson och Erick Oluffzson Tullaren; Bis- sid. 574.
pess hustru bar thet och henne folgte Forsæi hustru, pijgorna: Lars jngemarssdotter och Oluff Christophersdotter. Samma dagh kommo Tåffte gosserna hjit medh hästar, och vpkörde vårt timber ifrån elffven.

Den 25. predikade jagh höghmessan, om Enkioness Son j Najn, Luc. 7. om afstonen war jagh och moor j öffre och nedre Sandbeeken och vij gingo om Quällen hem.

Den 27. Begynte jagh låta timbra tuå boder, then ene på then andra, och ther vidh en Logh och vnder honom itt kornhuuss, jagh hade 6. Timmermän. jonas och Ericus i Wisnum reste bort samma dagh.

OCTOBER.

Den 1. war jagh widh öffre Sandbeeken, och vidh elffven, och besågh Lågenheet at skära torff.

Samma dagh reste Charle och Joachim hem til Schanum.

Den 3. war jagh up widh Elffven ther törffvet skarss, och väster vidh Sanbeckzkärnen.

Den 6. Lätt jagh koppa migh i karbadh. och samma sid. 575.
dagh kom faar j Schanum til oss, såsom och Factoren Bengt Simonson och en ålderman hjit til Brittemesse marcknan.

Den 7. kom Göstaff och Britta Gilliessdotter til oss.

Den 9. Stormade ganska hårdt, nordan, at man medh möda kunde gåå på gatorna.

—ss— om natten kl: 10. kom itt förbannat partie Soldater,

som mente at Borgm. Gustaff Månson war j mine huuss, ropade hijssligen widh wår port; här uth tu tiuff och Skälm, och stucko wårjorna in igenom fenstren j kammaren och sönderkrossade them och effter ingen gick uth eller talade them till; gingo the sin kooss. men widh midnatz tijdh kommo the ighen ropade och skrijade som tilförende. Effter midnat kl: 3. kommo the tridie reesan ighen medh roop, Skälssordh, och huggande i porten gruffveligen, tå vp^rstodo mina gäster som voro j natstugorna, för ty the kunde icke länger höra therass Skälssordh, och Factoren Bengt Simonson öppnade porten, lop uth medh en pistol, och min hustru som hölt porten ighen, slängde han sin kooss; effter honom åldermannen medh itt wädeträä, och Göstaff medh en Stöör; och lyctadess intet bätter, än at en Soldat bleff slaghen, och effter tuå dagher dödde. gudh nåde oss för sådant öfverwåld, som så åffta här i Staden skeer aff thet ogudhachtige krijzfolcket, som nu ligger hemma j Landet, at man aldrigh sådant haffver wijst aff j feigdetijdh och när krijgh har varit.

Den 10. om Quällen reste faar, Factoren, Gustaff och Britta bort. Middagztijdh begaff jagh migh på mina Socknar, och iagh gick till Kijlsskläckaregårdh til natten.

Den 11. Bittida til Fryckzstadh ther kom iagh på båät medh Steen Bondeson j Rådom til Bössewijk, thädan gick jagh til Boonäss, Rudh och Fölsswijk til natten, ther mötte migh kläckare Bengt som skulle föllja migh j församlingen. om natten föll en diup Sniö i bara watnet.

Den 12. om morgonen gingo wij til Östsmedzbyn Smedzbyn och Båwijk j sniö och ondt föhre, thädan på båät öfver wijkan til prästbool, sedan til wåstanmyr och Staavijk, tå bläss hårdt och j Quällingen lögnade på, tå foro wij öfver Siön och wågen gick hårdt och watnet slogh in; Doch kommo vij wål öfver til Öijerwijk, och til Eedh til natten tå wij någre gårdar hade besökt.

Den 13. om afttonen foro wij thädan på båt Rotneelfven upføre til Bråstorp, sedan gingo wij til Åhrooss til natten.

Den 14. Bittida på båt till Rebbenäss, åther på båt til Brecka, thädan wij gingo till Bobergh och Getekärn, åther öffver Siön [til Nääs, och wij gingo söder til Bergh och ve- Sid. 578.
ster [til] Rotnegårderna, sedan siön norr uth til Nääs igen, och Sandwijkan, och sent om quällen öffver Siön til Kōm-stadh til natten.

Den 15. Til Trötan, Porten, Wälöhna och söd: Bråne uth medh elfven, och om afttonen til Vddeheedan til natten, regnade heela natten.

Den 16. predikade jagh j Grässmarke kyrkian, om then borttagne. Matt. 9. jtem christnade jagh Oluffz barn j Norre Granbeckz torp, kall: Erick; jtem Carls barn j Tijsskärn (: en finne :) kall: Matthess, och hanss hustru jntogz j kyrkian effter samma barn, så gammalt war thet barnet få thet christnades. och jagh uptogh widh kyrkian aff norre deelen j Socknen, min Rättigheet. Effter gudztiensten woro wij till måltijdh hooss Torsten, ther fingo wij hästar om qvällen, och wij reste til norre Bråne till natten, regnade mäst heela dagen och natten, och sniön gick sin kooss.

Den 17. fingo wij ther hästar, och wij foro östan Signe- Sid. 579.
siön til Grinemoo, ther iagh berättade then gamble Håkonss hustru, ther fingo wij både hästar öffver Skogen till Åhsshagen, thädan wij gingo til Suenebyy, och sedan på båt til Wästanwijk til natten.

Den 18. Bittida öffver wijken til Thorssbyn, ther fick iagh häst til Kijlsiön, sedan gingo wij till Rådom, och thädan på båt elfven och Häänsiögarna upføre til Södmark, ther fingo wij båt til Östmark, til natten.

Den 19. Thädan på båt till Södmark, thär ifrån öffver fiällen til Bräckgårderna; först öffver Elffven öster uth, en ondh wägh til Quarnåhn, som löper uthur Biursiön, sedan begynnass heedar alt upføre til en kärn, från kärnen möta

fiällen, som en mijl bära upføre, en ondh och stenigh wägh, sid. 580. backer och klippor, ⁊ och på norre sijdan ganska högga brantbergh, och en siö uppå fiället, sedan en mijl uthføre och möter tuenne Säter, ther näst en ondh wägh öffver en längh mååse til en liten elff, vidh nampn Sorka, och är fiellet tuå mijler långt till Wadietorp, och Wadie, och vij fingo hästar en fierdingz wägh sleeta Sandheedar til Öffverbyn till natten, tijt vij kommo sent.

Öffverbyn ligger strax widh Broksiön, och wästan heedarna Gungsiön, norr uth är Brocken något smal, och öffver honom är en längh broo, thär wägen är öffver Skogen til Elffvedalen; sedan är norre Broksiön, uthi huilken faller en elff widh nampn Många, och i Söder Brocksiön faller en elff på öster sijdan, vidh nampn Liusna, uthur Brocken går samma elff neder j Hynsiön, och kallass Brockelfven, uthur Hynsiön löper en stoor elff in uthi fryken, och tå kallass Hynelfven, uthi Brockelfven är en längh

[Här afbrytes texten genom förlusten af några blad, till tiden omfattande slutet af oktober, hela november och december 1664 samt början af januari 1665.]

(ANNO CHRISTI 1665.)

(JANUARIUS.)

sid. 581. ne jordbäffningar på många ortter, then förste om midnatz tijdh, then andre om ottan, aff huilcka huusen ristadess, och jorden på några Ställen gaff sigh j seer lijka som Dijken, som syntess widh frykzdalss kyrkia och annorstädhess.

Den 6. fick jagh j Ytterbyn häst til kyrkian, och tå war en stark winter at många förkölde sigh. Effter jagh icke förmatte uthrätta gudztiensten j kyrkian, skeddhe thet j Thoressbyn, ther tvenne store Stugar woro, och emellan them en kammar, j huilken jagh predikade, om the vijse män, Matt. 3. och berättade några. och om natten var iagh j Thorssbyn.

Den 7. Legde jagh ther häst til Bade, migh folgde och

Ericus jonæ j Rådom, och var en ondh wägh på Stranden, som mäst var uthan fñiö och myckit steenot, sammaledess Sid. 582. jfrån Bade til Berga j Lysswijk; tijt jagh kom sent om qväl- len, och war ther om natten. tijt kom och Mr Mäns j Fryckzdalen.

Den 8. reste Pastor och her Håkon till Finmarken, och jagh predikade uthi Stugan j prästegården, tijt heela Socknen kom, såsom och ifrån Stöpgårderna j Sundz sockn, om Je- sus lærer j templet. Luc. 11. och jagh [war] ther then da- gen och natten.

Den 9. Legde jagh häst til Biörköö, och vij körde ijsen widh Landet, som war tunn och kleen, j Biörköö ther jagh [töff- vade] något, legde jagh häst till Sundz kläckaregårdh, tijt kom jagh sent om Quällen j en kall winter, och var ther om natten.

Den 10. kom Matthias Olaj til migh, honom och Eri- cum jonæ lätt jagh gåå Sundzsocken och Emptervijk; och jagh var then Daghen j kläckaregården, tå var en sådan Sid. 583. heftigh winter, at många skadfröste sigh; tilkom ochså Moor j prästegården, Her Mäns Cappelanen och hr. Anders Glaff.

Den 11. begaff jagh [migh] på hemvägen, och jagh [war] en stundh j prästegården, såsom och j Gyllebyn, sedan til Suenssrudh til natten.

Den 12. Thädan om morgonen, och legde ther häst til Föllsvijk, migh fölgde Bengt Kläckare och en annen som förde mina saker; tå jagh kom til By j Emptervijk christnade jagh ther Bengtz barn, som kalladess Nils. j föllsvijk legde jagh häst till Dömble, och tå begynte mörckna, thädan til Kijls prästegårdh, och til Boon j Graffva, ther jagh åter legde häst til Carlstadh, och kostade thenna Reesan migh myckit, och kom til Staden kl: 11 om natten, och thet stodh väl til hemma, gudhj ähra. Tå war min k: hustru intagen j kyrkia, som skedde den 24. Decemb: i afftonsången om juleaffton. Sid. 584. Och Britta lilla war tå kommen til sin helsa, som war siuk aff håll och hetzigh plåga när jagh reste bort, och hade

samma Siukdom j otte dagar. Sedan bleff Annika lilla hefftigt betagen aff samma siukdom, som [hon] och hadhe j en weekess tijdh, och kom åther til sin helsa, loffvat ware gudh som sina helper j rättan tijdh. Men Johanness lille war alt lijka siuker aff såår eller barnesorcka, och en förfärligh hoosta, at han hade ingen roo eller lijsa, besynnerligen om nätterna; huilken plåga [han] hade til påskan, och tå bättrades något, gudh hielpe thet eländige barnet.

Den 14. begynte Oluff Bryngelsonss hustru gåå til migh at smörja mitt been, ty iagh måste hålla widh sängen in til
Sid. 555. den 19. Februarij fastingz Söndagen förmåtte jagh gåå uth om portten, och til kyrkian, tillförende war iagh wäl uppe och laass för mina Disciplar, men iagh fick illa gåå. Samma dagh fick iagh aff Hr Hillebrand Vgglä 3. Rixdaler in Specie för en gräffskriffit öffwer hanss Sal: fruu. War thenna tijden en häfftigh winter och köldh, Sniö och yhr, och heela Wäneren lade sigh, at the finge köra honom.

Den 24. Sattess Scholen, och jagh laass för mina Dieknar j min Nattstugha.

Dan 28. kom Charle Gillieson hijt til Scholen, men Joakim kom intet til oss; effter som hanss Moor war illa siuk, och haar hållet widh Sängen sedan Alhelgon tijdh, gudh ware henness hielp och tröst.

FEBRUARIUS.

Den 3. kom Ericus jonæ j Rådomb til kosthålld hooss oss.

Den 8. Lätt iagh koppa migh j kaarbadh.

Sid. 556. Den 13. kom faar j Skanum til oss, ty Landzhöffdingen Herr Abraham Leijonhuffvudh hölt här Tingh. J thesse dager föll ganska myckin Sniö medh yhrande. —ss— Denne daghen bleff iagh någott bättre aff en ondh och hårdh huffvudhwerk, som jagh fick den 2. hujus j framdelen på huffvudet, aff huilken jagh stundom hade ingen roo, och stundom fick iagh lijsa. Men ifrån den 20. til den 28. hade iagh illa

ondt uthi huffvudet på wänstre sijdan, och itt slagh igenom öbrat, och bleff iagh, gudhi ähra bättre, och haar iagh på thetta åhret warit mechta suagh och opassligh in til wååren, gudh alzmechtigh för sin nådh och barmhertigheet hielpe migh här effter.

Den 20. kom Gillius Gillieson hijt til fastingz marknan; och tå finge vij förnimma at Moor i Schanum war affsomp-
nat saligt i herranom, som skedde den 18. klock: emellan 11 Sid. 587.
och 12. om natten; gudh frögde henness Siäl.

Den 21. begroffz Hillebrandz Vgglass fru, Sal: Maria Ekeblad, j Carlstads kyrkia, och en Rixdaler fick iagh för iagh gick för Lijket.

Den 22. war Bookhållaren Jacob Hårdh hooss faar, och begärade på hr Landzhöffdingenss wägnar, at faar skulle skaffa sikh Caution för sin tienst, men effter som faar haffver warit j Cronones tienst öffver 30. åhrss tijdh, uthan någon Caution, wille han thet intet göra, uthan affsadhe sin tienst, medh thet wilckor, om hanss mågh Hindrich Johanson kommo j hanss Ställe; huar om icke wil faar skaffa sikh Caution, och tiena länger.

Den 25. Reste Gillius Gillieson bort. Sid. 588.

Den 27. Ransakadess på Rådhestugan uthi hr Landzhöffdingenss närwahro, om thet tumult och Dråp, som skedde om Brittemesse på mine huuss, och effter som the wille vända dråpet in på Göstaff Gillieson, hölt han sikh en tijdh vndan, at han medh frij leigd kunde komma, och försuara sin Saak.

Den 28. om Quällen reste [faar] från oss hem til Schanum.

MARTIUS.

Den 10. gick jagh och Nils Oluffzson wachtmästaren til öffre Sandbecken j Barnsööl, och sent om Quällen hem. och var samma dagh kalt nordanväder, bläss och yhrade häfftigt, at thet kunde icke värre wara.

Den 12. predikade jagh ottesången j Carlstadsz kyrkia, aff huusstafflan om gifte män och Quinnor.

Sid. 589.

Den 16. Reste Charle Gillieson bort hem til Skanum.

Den 19. om palmsöndagz natt, kom elden lööss j Her Eliae gårdh, ther Gabriel knijffsmedh håller till, och upbran alt thet j Stugan war, och mäst alt taket, och bleff straxt fördempat.

Den 20. gaffz Scholen up, och Ericus jonæ reste bort.

Den 21. om morgonen begaff jagh migh j jesu nampn på wägen åth Frykzdaalen, och migh folgde Matthias Olaj, och iagh hade häst från Sandebecken til Graffwa, och war myckit watn på Elffven som wij körde; thädan legde jagh häst til Melbyn j Kijlen, j Mellbyn legde wij hästar til Gunnarssbyn, och vij redo öffver fryken, på huilcken war myckit watn och ståpsniö, och vij gingo sedan til Bössewijkan til natten.

Sid. 590.

Den 22. Tädan til Fölsswijk, och j prästbol fick iagh häst till Wästanmyr, och vij gingo til Stawijk, och tädan medh häst öffver Siön Fryken til Rotnerooss, och til Edh til natten.

Den 23. gingo vij söder Deelen j Rotne kroken, sedan wäster uth til Wästan siö, och öffver Miösiön til Jngerssbytorp, Håån och Hellebergh, åther til Edh til natten.

Den 24. War jagh ther j badhstugha, och iagh fick ther häst til Åhrooss, jagh war och j Åhrnäss, och jagh legde häst til Sandwijkan, och jagh war j Wäster Rotnegårderna och til Sandwijka till natten, och war myckit watn på Siön Rotnen.

Den 25. Thädan til Kômstadh och vij gingo heela kroken til Vddeheedan, ther vij voro öffver natten.

Sid. 591.

Den 26. påskedagen predijkade jagh ottesången vidh Grässmarkz kyrkia, om then gamble Surdeegen 1. Cor. 5. Sedan christnade jagh Jöran Finness barn j söd: Enghen, som kalladess Marina; jagh skriffade och messade, såsom och predikade höghmessen om Christi upståndelse. Marc. 16. och berättade myckit folck och många finnar. Effer gudztiensten

redh jagh til Trötan, och berättade Arffvidh Larson en bonde, som var illa suagh aff hållsiuke, thädan til Wälöhna til natten.

Den 27. Til kyrkian, ther iagh intogh effter barn Erickz hustru j Daalen; och jagh predijkade om the 2. Lärjungar som gingo til Emaus, Luc. 24. såsom och skriffade och berättade en stoor myckenheet, som gingo till gudz bordh och jagh valedicerade then socknen. om afftonen finge [wij hästar Sid. 592. til Grinemoo, ther vij woro om natten.

Den 28. Berättade jagh the gamla folcken j Grinemo, Håkon och hanss hustru Sigridh, som är uthgammal och barn på nytt. Ther fingo vij häst och körde itt stycke in på Skogen, och [tå] snjön j vägen icke baar, vthan gick igenom, altså sändess hästen tilbakarss, och vij måste gåå then länge vägen uthi diup snjö, til Åhsshagen, och öffver en siö som kalllass Stöpan, på huilken war myckit vatn. och jagh fick häst til Sueneby ther vij woro om natten.

Den 29. fick iagh ther häst, och vij körde Fryken til Thoressbyn, ther jagh predikade uthi Fryckzände kyrkia om Christi uppenbarelse widh Tyberias haff, joh. 21. jagh skriffade och berättade en stoor hoop, och jagh [valedicerade Sid. 593. them j then Socknen. Jtem vptogh jagh aff heela then församlingen Sockne Rättigheten, och från kyrkian redh iagh til Rådom, ther iagh var om natten, och samma natt, tå jagh war uthe widh miduatz tijdh hörde jagh uthi then store högden Rådeskallen Berghunden skälla, try ord eller gläffsande i sänder, dumbt och giält eller granachtigt.

Den 30. berättade jagh then ålderstigne hustrun Bondess och jonss moder, vidh nampn jngierdh, hon hörer illa, och är så gammal at hon haffver fullvoxne barnss barnebarn. och jagh war j Rådom then daghen och natten.

Den 31. fick iagh ther häst och redh til Thoressbyn, sedan körde vij Fryken uthföre, men en halff mijl när Bade foor hästen neder igenom ijsen, och folck kom [jfrån Byn Sid. 594. (:Sueneby:) som drogo honom up, och Ericus jonæ drogh

tilbakarss medh honom; iagh gick til Bade, och legde ther häst til Berga j Lyssviyk, ther vij voro om natten. j these dagar bläss hårdt sudwäst, yhrade och war kalt.

APRILIS.

Den 1. war iagh heela dagen j Berga, och hr Håkon war intet hemma; wardt nordanväder och fröss på.

Den 2. predikade jagh j Lysswiykz kyrkia, om Christi vppenbarelse för alla Apostlarna in om lychta dörar. joh. 21. och jagh uptogh mina Socknar för gudztiensten, såsom och skrifftrade och berättade; från kyrkian gingo wij öffver ijsen, som var myckit elak, til Tossebergh, och gudh halp oss wäl öffver; sedan Stöpgårderna til Nääs til natten.

Den 3. Något för dager syntess en stoor Comet medh
Sid. 595. en längh Tstiert, nordost moot Soleness upgång; och war thenne then tridie som j år haar brunnit på himmelen, gudh ware oss nådeligh. och samma dagh gingo wij til Skinnargården til natten.

Den 4. gingo vij först til Öhnssby, sedan Gunnerudz kroken til Backetorp, thädan til Berga, Åhmergh och Skägberg, öffver Sundzbroon och norr til Gunnarssbyn til natten, ther Länssmannen Håkon Månson boor.

Den 5. Til Biörcköö, Ässbiörk och Hägerudh, och ijsen öffver Biörken til Biörudh, Gyttergården och till Kystersssbyn til natten.

Den 6. Söder åth Socknen till Östanåhss ther hr Måns boor, thädan til Maggebyn, ther fick iagh häst til prästegården, och war ther om natten.

Den 7. war jagh j kyrkian j en fredagz predikan. och
Sid. 596. jagh war j prästegården den daghen och natten. och Pastor gaff migh 2. tönner rogh för sina Söner, som jagh haar läsit före en längh tijdh.

Den 8. Middagztijdh fick jagh thär häst til Suenssrudh,

jagh war och j Gylleby en stundh, j Suenssrudh war jagh om natten.

Den 9, fick jagh häst til Empterwijkz kyrkia, ther jagh först begroff jons corporalenss j Suenssrudz Säter tuenne barn, widh namn Nils och Peder, som dödde ljetet effter födslen. Sedan Christnade jagh Simon Pålsonss Corporalenss barn j Högebergh, som kall: Påål; jtem intogh jagh j kyrkian effter barn Gudmundz hustru j Åhss. och jagh predikade, om then godhe herden, joh. 10. jagh skrifftrade och berättade också en stoor hoop. och jagh valedicerade them j församlingen. På östre sijdan Fryken uptogh j jagh mina Sockner, Sid. 597. men aff wästre sijdan kom ingen til kyrkia för then elaka ijsen; altså lätt iagh Matthiam gåå then deelen; och jagh berättade en ålderstigen hustru från Wästan Myr widh namn Börta, som lätt föra sigh til prästbool, och förmätte intet gåå j kyrkian. Thädhan gick jagh till Fölsswijk til natten.

Den 10. gick jagh til Bösseviika, och en bonde från Rotnerooss kom j mitt föllje, sedan til Sundzgårderna, och öffver the långhe Sundebergen, och j Jlberga fick jagh häst til Stone, sedan gick jagh til Staden, och tå stodh wäl til både medh hustrun och barnen, loffvat ware Herranss Namn. och tå war Johannes lille något bättre bleffven aff sin långsamme och suåre siukdom.

Den 14. Tiburtij dagh gick jagh til Ölmehäradt, tå jagh kom [til] Wäsehäradz prästegårdh, folgede jagh om afftonen Suen j Ulmeskogh hem, ty jagh fick hanss häst, och jagh war thär om natten. och föll samma natt myckin sniö. Sid. 598.

Den 15. Middagz tijdh fick iagh thär häst, och redh til Hållerudh, thädan jagh fick häst til Schanum. Samma dagh snögade häfftigt, om natten kom winter och fröss hårdt på, och war dyr tijdh på booskapz föda, och många Creatur dödde aff hunger.

Den 17. om morgonen gick jagh til Täffta, och fick bååt j Torp til Gullingzholmen, ijsen lågh på heela wijken,

men vidh Löötesanden och Duunkafflarna war öppet, at man fick roo.

Den 18. Lätt iagh roo migh till Thorssholmen, thädan jagh gick till Schanum.

Sid. 599. Den 19. Reste jagh til Carlstadh, jagh hade häst till Rudzbergh, och effter han intet orkade gåå, lätt iagh honom tilbakarss; och jagh gick til Staden, och kom tijt kl: 10 om natten, men från Skanum kl: 4. om afftonen. ännu lågh ijsen på wijkerna och småsiögar.

Daghen tillförende som var den 18. Sattess Scholen. och den 19. bleff M:r Eluff Schroderus introducerat och fick 2:dam Classem, och M:r Nils Labeckius Tertiam.

Den 21. Begynte jagh läsa Arithmeticom för them som öffde sigh j räknande och skriffvande, och jagh fick effterskreffne Disciplar. etc. jagh begynte och j Jesu namn proponera oratoriam Ligatam in Quarta Classe, och iagh laass för them Virgilium, jagh lärde them skriffva Carmina och Rythmos, tam Latinos quam Sueticos, och woro these mina Disciplar. etc.

Sid. 600. Den 26. Reste min k: hustru till Schanum, och hon hade medh sigh Britta och Anicka lilla, och iagh folgte henne til Suinebecken, om middagztijdh samma dagh brandh herregården Kroppekiär up altsammans, vndantagandess fäägården. —ss— På en kort tijdh haffver brunnit på åthskilliche ortter, Berga j Sundzsockn j Frijssdalen, Biurbecken, Artwättren j Carlskoga och Kärne j Alster sockn. Samma dagh kommo mina Saaker hem från Frijssdalen, och Ericus jonæ kom til oss til kost. Thenne tijdhen gick ijsen aff Wäneren.

Den 30. om morgonen reste jagh til Schanum til Sal: Moors begraffningh, och bröllopet som faar skulle göra åth Borgm: j Noora Johan Hanson och Britta Gilliusdotter, såsom och Lars Gillieson och Jugierdh Groot; när jagh kom tijt, emot togh jagh om afftonen j faarss Ställe gästerna,

som följde brudhummerna, nembligh Assessoren Hr Jacob Lithman och hans fru och Dotter, Befaln. Lars Bengtson, och någre Borgare från Noora etc.

MAIUS.

Den 1. gjorde Pastor j Ölmehäradt Hr Måns uthfärdz predijkan öfver Sal: Moor fru Anna Skütte, Text Psal. 39. 6. Herre lär migh. och tijt war kommit mycket folk från Christinæhamn och andra ortter. Sedan folgde wij Lijket til kyrkian, jagh och Borgm: Johan Hanson folgdess j Sorge-ställe, etc. faar folgde Lijthmannen och Gustaff Månson Borghmästaren j Christinæhamn. Lijkpredijkan gjorde M:r Anders Kijlander Pastor j Nyedhsockn. Text. Psal. 42. v. 7. 8. 9. 10. Min gudh bedröffvat etc. Och han begroff henne, hon sat- Sid. 602.
tess j Sal: Morss graff. Eftter förrättat gudztienst reste heela medhföliet åter til Schanum. War wackert och klart wäder samma dagh.

Den 2. Widh middagz tijdh tå brudefolcken skulle wijass, framställte Lithmannen ett långt taal om Echtenskapet, han uthrättade ochså både taalemans och Suaremanss embete om echtenskapz samtyckiande och morgongåffvors uthgiffvande, effter the nya ordningar aff högga öfverheeten uthgångne,

Jagh gjorde brudepredijkan om gode och onde echte hu- Sid. 603.
strur, Text. Pro. 18. v. 22. Eftter predijkan wigde och copulerade M:r Anders j Nyedso[ck]n Borgm. johan Hanson j Noora och J. Britta Gilliessdotter, såsom och Lars Gillieson och j. jngierdh Groot. effter wixslen framställte Talemannen en Sermon om hussbondess och hustruss Skålss drickande, huilket och straxt skedde, effter nytt sätt, at alla Ceremonier skulle förrättass, förr än man går til bordz. Litzmannenss fru klädde Britta, och hust: Maria Pastoris hustru j Wisnom klädde jngierdh Groot.

Den 3. Reste störste deelen aff gästerna bort.

Den 4. om afftonen reste jagh medh Moor och barnen

från Schanum, wij hade hästar til Åhsswijkan, thädan på båt, til Noolby, ther fingo wij en större båt, effter thet begynte blåsa hårdt södwäst, och widh Elffvesannen funno wij intet på Elffvemunnen, huarken på then norre eller söder elffven, och Sid. 604. Siön gick hårdt på grundet medh stoorå bøljer, och wij sletto ondt förr än wij kommo til Landz, j Grystadwijkan, och tå slogh klock: 4. om morgonen. jfrån den 5. in til den 13. stormade häfftigt aff Söder och Södwäst.

Den 7. predikade jagh j aftonsången j Carlstads kyrkia Lijksermonen öffver Sal: Jacob Johanson. Text: Psal. 25. v. 16. 17. 18. och jagh begroff honom på kyrkiogården j hanss upmurade graff. Emoot predikanss ände kom itt häfftigt Stormwäder medh hagel och regn, och lyctadess tå wij gingo uthur kyrkian.

Den 14. Pingessdagen vthdelte jagh kalcken tillijka medh hr Torbiör.

Den 15. Annan dagh pingess predikade jagh j Carlstads kyrkia ottesången Text. Act. v. 14. 15. 16. 17.

Den 17. predikade jagh j Carlstads kyrkia höghmessan, om gudz dragande til Christum. Joh. 6. och var myckit folck tilstädz.

Den 18. Lätt jagh såå j min Lycka.

Sid. 605. Den 21. War jagh medh Moor och barnen Britta och Annicka up j Sandebecken; om aftonen folgde Nils Månson och hanss hustru oss hem, och woro hooss oss uth på natten.

Den 28. predikade jagh j Carlstads kyrkia, om then rijke mannen. Luc. 16.

Den 30. war jagh hooss Wälb: Hr Lagmannen Matthiam PleninghSkiöld, kallat tijt at trösta medh gudz ordh hust: Britta johanssdotter Carlbergh, som war kommen j suårmodige tancker och Samvetz Qual, och hon war tå hooss Lagmannenss, och jagh gick til henne, uthi Hermanss Kolthoffz gårdh huar dagh, stundom en gångh och stundom tuå in til den 23. junij, tå bleff hon bättre; gudi ware ähra som sina

j rättan tijdh hielper. Hon war stundom ganska suagh och fick ingen roo om nätterna. gudh alzmechtig för jesu Christi skuld beware oss jfrån den ondess illistighe frestelser och glödande pijlar. Sid. 606.

Den 31. Begyntess Examen Aniversarium uthi Scholen; förr middagen Examineradess Herr Torbiörss Lexa; såsom och M:r Eloffz Schroderi; men efter middagen M:r Nils Labeckij.

—ss— uthi thenne månan kommo til Warnhumss Sockn wildhe ulffvar, som om liuse dagen inlupo uthi gårderna, beeto och sargade många menniskior. och den 17. fierdedagh pin-gess om afftonen beeto the in på boogården en hammar Smedz hustru och två drenger, som bleffvo ther aff döde. Vthi öster Wijk kom en wijte eller wild wargh fram om dagen, och ihiälbeet bandhhunden, sedan wille han in j Stu- Sid. 607. gan, huilken war så dristigh, at han icke kunde driffwass thädan; bleff altså ihiälslagen aff Anders Larsson min Suärfaderss Ryttare. En sådan wild vlff bleff och uthi Wisnum widh Upsion dödat vnder en gildrat Stäck j Diurehaget. Gudh beware oss ifrån sådana wilde diur.

JUNIUS.

Den 1. hölt jagh Examen in 4:ta Classe för middagen, allenast Eclogam primam ex Virgilio, efter jagh icke längh tijdh haffver j then Läxan läset. Effter middagen M:r Häkon och M:r johan Forsæus examinerade sine Lectiones. Examinatores woro thenne gången M:r Måns j Frijssdalen, och herr Matthias j Noor.

Den 3. om afftonen gick jagh och jonas Schomerus til Alster sockn, fäth Rudh och öfver Skogen till Biörbyn, ther Sid. 608. wij kommo på landzwägen widh siön Alstren, och wij gingo om Grässåhss och Vlfzbyn til prästegården til natten.

Den 4. Emot middagen gingo wij thädan, och til Staden, tå wij kommo tijt, gick jagh och Moor om quällen til

Sandebecken; effter som Nils Månson war illa slagen j ansigtet och huffvudhet aff Bengt Suenson och Herman Kolthoff, och wij gingo om natten hem.

Den 7. gick jagh och Moor till Suinebecken, ther Halfvard och Ramfrij bodde, som kommo från Spånge; och sedan til Staden.

Den 9. war jagh och Hanss Christopherson j Sandebecken, at bijläggia Nils Månsonss Saak emot Bengt Suenson och Herman, men wij uträttade intet.

Sid. 609. Den 11. predikade jagh Höghmessen, i j Carlstadz kyrkia om thet borttappade fååret. Luc. 15. om afftonen war jagh och Moor hooss Lagmaunen. samma dagh begroffz Anders Oluffson Spelman 65. åhr gammal.

Den 18. om afftonen lätt jagh roo migh, medh Moor Britta och Annika lilla till Lyckan, samma dagh war vackert Solskeem, och bläss sunnan.

Den 20. gick jagh om morgonen til Sandebecken, och bijlade Saken emellan Nils Månson Bengt Suenson och Herman, om afftonen gick iagh hem.

Den 22. om afftonen reste jagh och Moor på bååt til Löffnäss på Hammerön, och wij hade Britta och Annika medh oss, war lungt och liuffligt wäder, och om quällen foro wij hem.

Sid. 610. Den 23. Bleff iagh opassligh j mitt huffvudh, jagh fick och ett Stingh genom heenderna och bröstet, at jagh måtte hålla widh Sängen, och sist flytte thet sigh nedh j flaatryggen, och jagh lågh til den 28. Pederssmesse affton, tå förmätte iagh gåå uppe. Midsommarss affton giorde dieknerna en maijstångh som sattess j min gårdh.

Den 27. begyntess Acta Synodalia; först predikade Herr Erick Pastor j Elffvedalen de Lege et Evangelio, sedan skedde Disputatio om samma Materia, Præses war M:r Anundh j Carlskoga; Respondens herr Michael Dusinius pastor j Tyss-

marck, opponentes woro M:r Bengt Bergius och M:r Bryntho Magnelius.

Den 28. gaffz Scholen up, men tillförende den 21. war Translatio, jfrån hr Torbiör kommo fyra, från M:r Eloff 18. och från M:r Nils Labeckio 11. Diecknar.

Den 29. kom faar j Schanum til oss, som reste til Pe-^{Sid. 611.} derssmesse marcknat, och Gustaff Gillieson som en tijdh haar warit bortte, och nu fått kongl: Leigd till vijdare Ransakningh, om thet dråp som skedde widh vår port.

JULIUS.

Den 3. war jagh och the andre Docentes in quarta Classe hooss M:r johan jser, och tå bleff Oluff Andersson j Rudzbergh tijonde jnspector öffver Ölmehäradt och Wisnumss häradt, at han skulle wara medh uthi räknande, proffwande, inmålande och uthmålande.

Den 4. om aftonen reste faar och Gustaff Gilieson bort, heela dagen bläss och regnade myckit, men emot Quällen bleff skönt wäther.

Den 7. gick jagh och min hustru ¶ till öfre Sandebecken. ^{Sid. 612.} Samma dagh war liuffligit Soolskeen.

Den 9. foor iagh på bååt til öhrssholmen, såsom och Moor och flickorna; tå stodh Siön öffver all min Engelååt, om Quällen kommo wij hem kl: 9.

Den 13. Begaff jagh migh j Jesu namn på mina Socknar uthi Wisnum och Rådhskoga; och Moor folgde migh til Suijnebecken, och jagh redh til Täfte till natten.

Den 14. Som war en Solen faste och bönedagh, gick jagh til Ölmehäradz kyrkia, efter gudztiensten fick iagh häst j Rudzbergh och drogh til Schanum.

Den 15. fick jagh j Schanum och Hagh ochså j Benerbergh til Hielssbergh, migh folgde Enevaldus Olaj, j Hielssbergh legde jagh häst til Wisnumss prästegårdh, tijt jagh kom sent.

Den 16. predikade jagh j Wisnumss kyrkia, om the falska propheter

[Originaliet har här en lucka omfattande tiden från midten af juli till senare hälften af oktober 1665.]

(OCTOBER)

Sid. 613. breff bleff upläset, at Tijffven och Skoghbygden östan elfven Suart åhn, skulle lända vnder Närijket.

Den 20. om ottan til Wårbool, thädan öffver siön til Reffsteen, och socknen norr uth til Green, Gaterudh och Kolerudh, sedan söder til Lenevalss torp och frosterudh, thädan väster til Kiäbberudh, Jgelssrudh och Thurssåhsen, Vgglebool och til prästegården till natten.

Den 21. gingo vij väster läggen til Gisslebacka och La-backa etc. och söder til Eedh, thädan norr uth til Spiutåhsen och Boåhsen. och til Säby Torparna som liggia til Wisnum, som är Lemåhsen, Lindåhsen, Timpen, Kiärre, etc. Tå vij kommo til Quarnen, war alt mörkt, och vij gingo til prästegården, ther war faar j Schanum, som kom från Tinget j Wall j Wisnum.

Den 22. predikade jagh j Wissnumss kyrkia, om bröllopsz kläderna. Matt. 18. och sedan war jagh j prästegården den daghen och natten, om aftonen snögade och bläss och war itt olustigt wädher.

Den 23. gingo wij bittida till Långerudh, och socknen norr uth til Jonssbool, sedan väster åth til Hindrichz torp, Huussbacka och Damöön, och öffver then länge Skogen til Wijkegårderna, och till Hult till natten.

Den 24. från Wijker til Brattesanden, och wij gingo myckit wile och galet j en stoor Skogh, j bräter, wåål och windfall, thädan söder uth j Kijlen, från wijka på bååt til Jlinrudh, och Skogen söder uth til Hasslemarken til natten, tijt vij brukte töörrebläss, ty vij kommo sent, och war ganska mörckt.

Den 25. öster uth til Justorp, ¶ och söder Skagen igenom til Sid. 615.
Eketorp, sedan norr uth til Haghen och til Kijlssbyn til natten.

Den 26. öster kroken till Strandh, och in j Waalboogårderna j Wisnum, och kommo til Nyböle til natten.

Den 27. Til Suede, Sundh och Säby, thär war Bengt Håkonson, Länssmannen och Daniel Kaja j Sundh, ther töffvade jagh ochså några timmar, och om quällen sent kommo vij til prästegården til natten.

Den 28. J kläckaregården legde jagh hästar til mina Saaker, och jagh gick til jonssbool och legde thär häst til Agen, sedan til Staden, ther jagh war hooss Borgm: Göstaff Månsonn om natten.

Den 29. war jagh j kyrkian j Christinæhamn, och ther stodo på kyrkiogården tuå stoor, nystöpte klockor; Samma dagh ¶sände jagh mina Saker til siöss til Carlstadh, och gaff Sid. 616.
Rookarlarna 4. daler koppermynt, och drengen folgde medh them. men jagh war hooss Borgmästaren den daghen och natten. fröss hårdt samma natt.

Den 30. Legde jagh häst j Staden till Bennebergh, och war itt ondt föhre j klakan, thär war faar j Schanum, honom folgde [jagh] om quällen hem.

Den 31. war jagh ochså i Schanum.

NOVEMBER.

Den 1. redh iagh til Täffta, och war thär om natten; och tå var min Moder bleffven siuk aff Sijdstingh och Magewårk, såsom och huffvudh siuke, at hon måtte hålla widh sängen; gudh ware henness hielp och bijståndh uthi henness Suagheet och högga ålder, Amen.

Den 2. Reste jagh til Carlstadh och fick häst j Täffta, och regnade häfftigt heela wägen, bläss och ¶stormade östan; Sid. 617.
war en förskräckeligh dy på wägarna; tå jagh kom hem war Johannes lille hårdt betagen aff hållsiuke, han siuknade den 31. oktober. och den 8. November bättrades något medh

honom, och bleff effter några dagar til pass ighen; gudhj ähra som hielper j behageligh tijdh.

Den 5. om en Söndagh vthdelte jagh kalken, medh herr Nils Spak, j Carlstadz kyrkia. om afstonen war jagh hooss Erick Oluffson Tullaren j grötevästehodh, ther voro och någre aff the andre Docentibus.

Den 6. Begynte jagh j Scholen läsa, som war satter, såsom och j RäkneScholen.

Den 9. om afstonen war jagh och Moor, samt myckit annat förnämbligt folck til måltijdh. Thesse dagar regnade myckit, och mäst om nätterna, bleff altså myckin kärrefyll. sedan bleff skarper winter at insiögar och wijker ladhe sigh.

sid. 618. Den 15. war jagh och jonas jonæ j Badstugh uthi Sui-nebecken; om afstonen kom Göstaff Gillieson til oss, som war stämbder til Ransakningh, om dråpet som skedde widh vår port.

Den 17. Effter middagen gick jagh och Göstaff up til Sandebecken, ther vij voro hooss Nils Månson uth på natten.

Den 18. Lätt jagh koppa migh j Nils Staffansonss badstugu, såsom och Gustaff Gillieson.

Den 19. Communicerade jagh tillijka medh herr Torbiör. och tå gick Biskopen M:r Suen Camoenius och många andra til g: bordh.

Den 20. Reste Göstaff sin kooss til Schanum.

Den 22. Reste iagh bittida til Ölmehäradt, jagh legde häst j Kiätterudh, och kom til Russbergh til natten, jagh körde Sommarvägen, och war godt åkeföhre.

Den 23. Begynte jagh och tijonde jnspector låta innåla sid. 619. j Ölmehäradt Tijenden; war en hårdh winter, och iagh hade illa ondt aff tandewerk. jagh hade och Håkon drengen medh migh.

Den 24. Lychtade vij heela Socknen, om natten war och faar j Schanum j Russbergh.

Den 25. Sedan vij hade j Russbergh warit til måltijdh,

folgde jagh faar hem til Schanum, tijt wij körde Lööten och winterwägen, om afftonen woro wij j badstuga.

Den 26. Reste jagh öfver mäserna och Warnumss wijkan till Christinæhamn, thär iagh war till måltijdh hooss Erick Larson Walman; til migh kom och Oluff Anderson Tiönde inspectoren; om afftonen körde wij öfver Wisnumss Skogen til Blomsterhult, ther vij något töffwade, och til prästegården til natten.

Den 27. intogo wij tienden aff Wisnumss sockn, och woro i j prästegården om natten. War itt dymbot wäder och snögade. Sid. 620.

Den 28. Reste wij till Rudhskoga, och vij woro en stundh j Wall, sedhan til Biörckebool och Grundbacka, och vij intogo tijnden j Rudhskoga, vndantagandess Tijffwen som war aresterat, och war lagder under Näriket, och vij woro j prästegården om natten.

Den 29. om morgonen reste wij till Sundzsockn, thär vij läto inmåla Tienden aff Socknen västan Leetellfven, östan ellfven war j arest til Näriket. —ss— och jagh hölt uthi Åtorp en Socknestämpna medh heela församlingen på Consistorij wägnar, om then förändring som thär war skedd, at helfften war lagder vnder Nerijket.

Thesse puncter bleffvo dreffne, om then fördeel the mista som j Rudhskoga wille giffva sikh ifrå Wermelandh til Närike. Sid. 621.

1) Sin nybygda kyrkia medh klockor och kyrkio Skrudh, föräldrarnass graffveplatz etc.

2.) Thet wänlige vmgånghe cum Wermelandis.

3.) Måste wänja sikh wedh Närikess Seeder, eller haffvass aff them för Spefoglar.

4.) Öffvergiffva sitt Tingzlagh, och komma vnder fremmande okändh Nembd.

5.) Mista Wermelandz Privilegio, at skiuta fogell och Diur.

- 6) Giffva dubbel folckepenningher.
 7) Giffva Quek tijonde aff allehanda Booskap.
 8) Giöra arbete till Örebro Slätt. etc.
 9) Haffva legat j många kounungerss tijdh till Wermelandh.

Sid. 622.

10) Jngen Biskop j StrengNääss, antingen M:r Petrus Jonæ; Doctor Paulinus. M:r Jacobus. Doctor Wallius, Doctor Johannes Matthiæ, haffva ryggat thet konunger haffva ther om stadgat.

och j Åtorp woro vij om natten.

Den 30. Middagz tijdh reste wij till Wisnumss prästegårdh, sedan til prästbool ther Pastor M:r Lars war j Bröllop, thär töffvade vij något och körde thädhan till Aghen till natten. War regnachtigt och leenade på.

DECEMBER.

Den 1. Til Christinæhampn, thädan öffver wijkorna til Tåffta, och min Moder war än tå siuk och hölt widh sängen, thär woro wij några timmar, och körde om natten til Russbergh, och vij foro myckit galet på Lööten, j Rudzbergh woro wij om natten.

Sid. 623.

Den 2. Middagz tijdh reste vij thädan uthi en tiock dimba öffver Pankesiön, och på Silkestadh siön foro wij wilse; och på Greensiön war så kleen ijss, at han sanck neder vnder hästen, och vij voro uthi en stoor fahra, Doch halp gudh oss wäl til Lungwijk, thädan foro wij uth medh Landet til Åtorp, thär vij körde vij [!] på landzwägen, på huilken war ingen Sniö, och öffver kroppekiärn, och war på ijsen myckit watn. och kommo til Staden sent.

Den 4. kom faar j Schanum til oss, och tå begyntess uthskriffningen j Carlstadh. j thesse dagher som var den 5. 6. och 7. war faar j Schanum så opassligh, at han måtte hålla widh Sängen och war itt hijssligh yhrwädher aff östan. jagh hade och en häfftig Tandewärk. Thenna tijden hade

Sid. 624.

och Annicka lilla illa Fondt j sin magha, huilket sedhan bätt-

radess (:gudhi skee ähra:) —ss— Thenna tijdhen förnam jagh at gudh haffver kallat til sigh aff thenna onda werlden Sal: MoorMoor j Mariæstadh hustru Anna Gertzdotter och hon begroffz den 2. Decembris, och hon war kommen till höghan ålder.

NB. Anno 1617. war leenwäder heela wintren, och fröss ingen ijss på Siögar och wijker, och thet kallass ännu thet stoora Leenåhret.

Anno 1622. Lätt konungh Gustaff halsshugga Zachariam Authelium och Jöran Biur, som woro g: Drotningz Kirstinss Cantzlijförwaltare, therfore at the satte sigh emoot then rätta Religionen.

Anno 1624. war konungh Gustaff j Ölmehäradz kyrckia, och sedhan j prästegården, och tå gaff rhan til prästegården Sid. 625. Ramholmerna til fiske, och Söbberöön till engh.

Den 8. om morgonen war jagh medh Mr Anders Hofflander och Mr Håkon, på Herregården, och talade medh Landzhöfdingen Hr. Abraham Leijonhuffvudh, om vår Tijonde som j Rudhskoga war j Arest, och vij finge henne ighen thetta åhret, till wijdare kongl: resolution. war thessa daghar itt sådant regn, at all sniön gick bort.

Den 9. Reste faar och Gustaff Gillieson sin kooss.

Den 10. Predikade jagh j Carlstads kyrkia om teckn j Sool och Måne. Luc. 21. Denne tijden fröss på, och wardt hårdh winter.

Den 12. war jagh nedher j min Lycka. och den 13. widh Canickenäaset, ther jagh lätt sättia tvenne Ryskor j mitt katzse Stödhe.

Den 15. Lätt iagh köra hem min hööstack aff Öhrsholmen, och fick 6. Lass.

Den 16. gaffz Scholen upp. Samma dagh bleff Britta Sid. 626. lilla häfftigt siuk, aff gulesottan, och effter otte daghar kom hon sigh före ighen.

Den 20. Reste jagh på mina Soknar, och jagh legde

häst aff Halffwardh i Suijnebecken heela reesan, och drengen Håkon folgdhe migh, och vij körde til Täffta til natten; och tå [war] min moder myckit suagh, gudh ware henness hielp.

Den 21. Medhdelte herr Östen min siuke moor herrans helige Nattvardh. om Quällen körde jagh til Schanum til natten.

Den 22. om afftonen reste jagh til Christinæhamn, och war om natten hooss Borgm: Gustaff Månson, war samma dagh en häftigh winter.

Den 23. om morgonen bittida körde vij öffver Wisnumss skogen uthi ett skarpt winter wäder til Blomsterhult, sedan Sid. 627. till Prästegården, thär wij woro om natten.

Den 24. Thädan til Rudhskoga, ther iagh j några gårder utthogh Sochnerättigheeten, uthi Beck, gruffverudh, gaterudh, Skottlanda och Biörkebool; och iagh kom til Rudhskoge prästegårdh om Quällen; och iagh hade i några dagar en häftigh tandewärk uthi then innerste oxletanden på nedre och wänstre Sijdan, och hon bleff om julenatten något bättre.

Den 25. predikade jagh juledagen uthi Rudhskoga kyrkia höghmässan om Christi födelse, Luc. 2. och iagh uthdelte kalken tillijka medh Pastore her Hans som messade och predikade ottesången. och jagh war j prästegården om natten.

Sid. 628. Den 26. predikade jagh j Rudhskoge kyrkia Historien om Stephano, och Evang: Matt. 23. och jagh berättade folcket medh hr. Hans Pastore, och jagh uptogh mine Sokne Rättigheeter aff Rudhskogha och iagh war sedan i prästegården afftonen och natten.

Den 27. Reste jagh jfrån Rudhskoga om morgonen till Sundzkyrkias sockn, och war j Åtorp om natten, thär var och Oluff j Lijffzlandh min frände.

Den 28. predikade jagh j Sundzkyrkia om jesu flycht in Ægypten, Matt. 2. och jagh wigdhe Matthess Larson j Soolbergh och Kirstin Larssdotter j Eka, jagh berättade och tillijka medh Pastore myckit folck; jtem trolloffwade jagh j

kyrkian Torsten Tolson höghbergh, medh Karin Hansdotter, her hansess frillebarn. Sedan iagh hade uptagit Socknerna folgde iagh Lars Gillieson til Håkonbol til natten.

[Här saknar originalet några blad.]

(ANNO 1666.)

(FEBRUARIUS.)

Sanna och Lars dotter j Wijka. sedan predikade iagh etc. sid. 629.

Den 23. Reste jagh til Ölmehäradt til min Sal: Moderss begrafningh, migh folgde jonas jonæ Schomerus, Enevaldus Olaj, och Olaus Olaj, jagh körde ijserna som woro myckit haala heela wägen, huilken var fahrligh för wråker och wijnwaker, at wij måste kroka hijt och tijt, och vnderstundom öffver Sandräfflor och Bergzvdar. jfrån Ormhalls botn til Tåftta war något Suall, och wij kommo tijt om afstonen, thär wij och woro j Badstugha. bläss samma dagh hårdh nordost.

Den 24. S. Matthiæ dagh gick jagh til kyrkian j Öllmehäradt, och effter predikan lätt jagh giöra färdigh en graaff, j kyrkian jtt stycke från dörren j gången på then nye kors- sid. 630.
[kyr]kian, och jagh lätt slå bräder omkringh graffen, sedan thetta war bestält, war iagh en stundh j Russbergh, ther war och faar j Schanum; sedan gick jagh till Tåftta, och tijt kom Britta lilla från Skanum. om afstonen war jagh och jonas j Oluff jllvarsonss trågårdh och hans lilla Stuga, såsom och j Diuregården. War samma dagh jtt liuffligit Soolskeen och kalt nordan. Lijkkijstan beslogh Börger gullsmedh i Christi-næhamn, Båårklädet hade wij från Carlstadh.

Den 25. om en Söndagh kom myckit folck til Tåftta, faar j Schanum, Göstaff Gillieson, hust: Karin j Bennebergh, och henness dotter Maria, såsom och Præcept. Andreas Knöp. Herr Måns Pastor och hanss hustru, hr Östen och hanss sid. 631.
hustru och dotter. hust: Margeta j Lundh och henness Syster Kirstin Abramhamss dotter. hust: Britta j Schrockwijk; Brynte Halstenson och hanss hustru, och all almogen j Siögårderna,

och många från Elffvegårderna och Skoghbygden. Och herr Östen gjorde utfärdz predikan, Text: Apoc: 21. vers: ult: kom Herre jesu, etc. sedan sångz Libera me Domine etc. och när min tijdh och stundh kommen är etc. Sången dirigerade hr Östen, Andreas Knöp, jonas Schomerus, Enevaldus och Olaus Olaj. Thesse båro Lijket från gården, och togo thet emot vidh neder gården j Russbergh, Länssmannen Håkon Auderson, Bryntho j Sid. 632. Schrockwijk, Anders Olffson ¶j Bennebergh och jöns Petter Krämertz tienare j Vgglebool. och the sungo till Eneskåret; j Sorgeställe folgde migh faar j Schanum och herr Måns Pastor, Gustaff och Gillius Gillieson folgde mina bröder. etc. til kyrkian sångz O Herre gudh aff himmelrijk, wår etc. Pastor predikade Lijkpredijkan, till en ingångh Evangelium, sedan Text. Eccles: 12. Tänck på tin Skapare j tin vngdom etc. från predikestolen sångz jam mästa quiesce quærela etc. och när Lijket war nedhsatt j Stofft och sandh etc. och sist när Lijket war aff Pastore her Måns begraffvet, Säll äro the som såffva wäll. från kyrkian reste til Tåffta reste [!] myckit folck Sid. 633. tillijka medh prästerna, från Schanum, Lundh, ¶Skråckwijk, Russbergh och aff grandgårderna, jagh halp och til thenna begraffningz bekostnat. om afftonen snögade förskräckeligen sönnan. Samma dagh dödde Suen j Noore som dagen tilförende var uthi Hoolerudh och Wald, och var frisk in til natten tå han dödde.

Den 26. kom fendriken jon j Skäringzbergh til Tåffta, om afftonen reste faar j Schanum bort, och snögade samma dagh häfftigt, besynnerligen om afftonen.

Den 27. om morgonen delte mine bröder och Systrar sigh emellan wår Sal: Moderss Saker, aff huilka iagh intet togh, och jagh fick hästar j Tåffta till Carlstadh och jagh togh Britta lille medh migh, och i Lundh töffvade wij några Sid. 634. timmar, jagh war och hooss herr Östen j Kläckare¶gården, wij körde åth Grään, och kommo til Staden kl: 9 om quäl- len, ijserna wooro haala,

MARTIUS.

Den 1. war jagh och Moor j barnssööl hooss her Torbiör.

Den 7. woro Docentes til hoopa hooss M:r Anders Hofflander, och bytte öfvermålet, och jagh fick på min deel j Rogh, blandkorn miöl och haffre 7. tönner.

Den 8. Lätt jagh vthsättia en Slomme Rysk, och fick j henne den 10. en kokningh. samma dagh förnam jagh at thet döör myckit j Ölmehärat, och tå woro 7. Lijk obegraffne, som var hust: Marit j Holme, Nils j Fageråhsen, jacob j Blåkiär, Hemmingz hustru ibidem. En pijga j Åhm, ett barn j Spickerudh, och Smaske Elin j norre Tålfsta. På thetta åhret haffva thär många dödt aff Brännesiuke och kopper. gudh giffve oss ett saligt affskedh.

Den 12. kom faar j Schanum hijt til fastingz marknan Sid. 635. och Gillius Gillieson, och mina bröder. Om Quällen kom Boo Ericksonss hustru j Lundh och j. Maria Erickzdotter j Eketorp till oss at wara j härberge; samma dagh war jagh widh Öhrssholmen hooss min Rysk, och fick kokefisk. war haalt på elffven, starck winter och godt åhkeföhre.

Den 13. woro wij j Consistorio hemma hooss Biskopen, som tå var siuk j sina fötter; och ibland andre Casus, bleff her Nils Spak Pastor j Millesswijk, och herr Ezechiel Milander til Sacellanium bekom Ölssrudz Sockn, Stompnen och Tertialen aff wederlaget. En vidh nampn her Anders bleff Cappelän j Frenneforss, j Sal: her Ahmundz ställe.

Den 14. om qvällen reste Lundz Quinfolcken bort.

Den 17. Reste faar och Gillius sin kooss. begynte leena Sid. 636. på, sniön gick bort, och ijserna bleffvo klena.

—ss— Den 17, Samma dagh som faar drogh bort bleff iagh siuker aff huffvudhwerk, så at jagh den 18. måtte gåå til Sängz; och wercken bleff ju länger, ju werre och hårdare, besynnerligen fram j huffwudet och öfver ännet; vnderstundom hade jagh så wäl om dagen som natten häfftige

huffvudh flogh, at ögonen måtte brista och gåå uthur huffvudet, och mäst stodh Stinget eller floget igenom wänstra ögat up j huffvudet. sådanne flogh hade jagh somblige dagar många gånger, och somblige icke så många, när the woro öffverståndne fick iagh någon roo och lijsa. The bådo och giorde förböner för migh huar predikedagh j församlingen; såsom Sid. 637. och någre reesor j Scholen. sist uthi Martio war blijdt wäder och liuffligt Soolskeen.

APRILIS.

Den 4. Lätt jagh koppa migh. jagh brukade ochså thenne tiden Medicis; äthskillige Medel och Experimenter, såsom ädrolåtande ty fältskäraren M:r Davidh upslogh på migh huffvudhådran på wänstre handen, som skedde den 21. Martij. Han lade och huffvudhplåster på migh. M:r Görgen j Örebro giorde och sitt bästa till, medh sine medicamenter; jagh köpte och Remedier aff the Apothekare som woro här från Stockholm. Jtem medh bast emot en Siuke j huffvudet, som kallass Leeten. Såsom och medh wantz updragande i en Skåål Sid. 638. uthi en gryta, thär ¶medh huffvudet tvättadess. Men ingen tingh, ehuadh jagh brukade, kunde migh hielpa, ty jagh war alt lijka suagh; till thess gudh alzmechtigh aff sin Nåde och barmhertigheet kom migh til hielp, at jagh den 15. om påskedagen kände förändringh aff thenna hårda wercken, och jagh hadhe sedhan inga flogh mehr, och den 17. orkade jagh sittia uppe, och wercken gick nedher j höghre axlen, som wärkte något, såsom och halsen på samma Sijdan; så at jagh kunde märckia thet hade warit Torrwerck, som jagh j någre [weekor] tilförende hade haft j mine Låår; och nu en längh tijdh warit frij för honom, allenast stundom kändt honom j Axlerna. Den 18. om fierdedagen giordess gudhi Tacksäjelse Sid. 639. för migh uthi församlingen, som ¶migh så nådeligen haffver hulptit til helsan. gudhi ewinnerligen ähra, Loff och prijss. Amen. Samma dagh war M:r Bryntho Magnelius hooss oss

til affton måltijdh, huilken uthi mitt siuklige Tilståndh haffver Läsit och sustinerat mine vices uthi Scholen; Såsom och för them som räkna. Huilket han gjorde, när iagh war hindrat aff Tijdenss in- och vthmålande, och vnderstundom aff Sokne Räntanss uptagande.

Sist j Mars månat gick ijsen aff Elffven, och tå fanss igen widh nye broon en drengh från Elffvedalen, som drucknade när uthskriffningen stodh j Carlstadh, och ingen wiste huar han war kommen, förrän the nu funno honom jghen j watten. först j April gick ijsen aff Wäneren.

Den 6. gaffz Scholen up, tå kom Matthias Olaj jfrån oss, som gaff sigh j tienst.

Den 8. fick målssägaren Anders Jonson på Hammeröön, Sid. 640. the böther han skulle haffva för sin Styffson, som vidh wår port bleff slaghen uthi tumultet, ty hoffrättenss Resolution war kommen, som gillade och stadhfäste Rådhestugu dommen, nemligh 90 daler koppermynt. gudhi ähra, at thenne twistige Saken kom til en godh uthgång.

Samma dagh begroffz Sal: hustru Sara j Nyedh sockn, som en tijdh sedan dödde.

Den 10. om natten kom myckin Snö, och ther på winter och kalt nordanwäder, och samma lågh till den 14. och 15. tå gick han bort; war en stoor jemmer för them som hade intet at giffva booskapen j thenna kölden, som fick intet sin föda, huarken uthe eller inne.

Den 14. Påske affton war Tiburtij dagh gick åskian ganska hårdt om morgonen medh myckin blix och dunder, och regnade sedan heela dagen.

Den 12. bleff Johannes lille illa siuker och den 14. war Sid. 641. han mechta suagh. Den 15. slogz uth på honom kopper, som syntess j några dagar och gingo sedan bort, men han war alt hårdt betagen besynnerligen den 20. jagh lätt bidia för honom j kyrkian. och den 29. bleff han bätter och kom til helsan, ährat ware gudh som sina hielper j behageligh

tijdh. Thet syntess vara som en hållsiuke, och stundom brann [han] myckit heeter.

Den 17. Bleff Britta siuker j sin Mage; och den 23. bleff hon godh och fick sin helsa ighen. Samma dagh bleff och Annika godh och kom sikh före som bleff siuk den 19. j sin mage som åftta pläger j honom haffwa ondt, stundom gick Sid. 642. hon ruppe och stundom lågh hon.

Den 21. war jagh om afftonen medh Moor, och våra 3. döttrar j Badstugh hooss Daal Erick.

Den 25. Reste jagh j Herranss Nampn, medh drengen på mina Socknar, och jagh folgde Daal Erick på båat til Ölmehäradt, kl: 2. om afftonen ladhe vij uth från Grystadh wijkan, och bläss något, men tilförende j några daghar haar warit en häfftig Storm. Tå wij kommo öffver Glyffsen til Råffvesundet vpwäxte en stor Storm aff Nordan, at vij medh stoor mödo kommo vnder Marholmen, thär voro wij j Landh, sedan hade vij Leedh vnder Jäffverölandet, men tädan til Sid. 643. j Landh, sedan stilte sikh Stormen, och vij foro åth Arnöö ytterste vdde, och emellan honom och Quinholmen, thädan åth ormhölmerna, och inom Thormessöön til Märöo Nype, ther widh j en wijk widh nampn Sandwijka lade [vij] til Landh, och iagh gick itt lithet stycke til Moröön til natten. Samma dagh snögade något, war kalt Strypemoln, och jagh måste styra bååten heela wägen, och fröss ganska myckit aff thet kalla wädret, och min Siukdomss Suagheet. —ss— Sönnan Råffvesundet är en stoor öö vidh nampn Råffön Söder från Råffvefiolen är först Söö öhn, sedan Lindöön och Radhholmerna, som äro 3. stoor holmer på en radh. och Teenholmen, såsom och Köija ett slätt skäär, Timberöön och Härön långt sudost j Siön; Kiärholmen och Arnöön. Quinholmen haffwer Sid. 644. sitt nampn ther aff, at en rustru j Mariæstadh, kom från Tingewalssmarknat [och] födde thär barn. Ther på samma holmen war och Nils j Haffstodh, tå hanss Moder reste från

marknan j Carlstadh. söder om Arnöön äro ormholmerna, och Erickzholmen, såsom och Eekevdden och Thormessöön som äro stoore öijar, och uthan för them äro Hästeholmerna och Laxhall.

Den 26. foro wij på båt öfver Haglewijkan och igenom Gååsesundet in j Sadlebotnen ther therass katsar j Tåffta äro. in til Engeboden, sedan gingo wij til Tåffta. När iagh hade thär warit några timmar folgde mina bröder migh medh båt til Kijlen, så wij kommo på siön begynte blåsa sudhwäst, och wij j Landh på Juddehampnss vdde, och vädret och stormen växte ju länger ju mehr, och wij rodde öfver flagan och emellan Booholmen och Torrholmen, sedan til Apelholmen Sid. 645. som uth medh Ramholmerna, så åth Lindöön, ther östan före är Tiuffveholmen, och så wij kommo Kalföösundet vidh middagz tijdh som är emellan Wåälöön och Sibberön, stormade så häfftigt, at wij nodgadess liggia til Landh på Sibberön, som är en mechta stoor öö, thär war en Siöboo, uthi huilken wij upgiorde eldh, och så begynte regna heela afftonen, och wij voro j samma Boo öfver natten; regnade och stormade heelan natten.

Den 27. Bittida begoffvo wij oss till siöss, ty thet lögnade något, och wij kommo til Wijkestaan öfver Kalfvefiolen. Thär rookarlarna wände om, och jagh gick til Hult j Wijkegårderna, och begynte utthaga Sid. 646. SockneRäntan, så wij hade lyctat them, gingo wij til Kijlen, först til Brattesanden, sedan till Wijka, och på båt til Jlinrudh, thadan til Medhampnss torp til natten. war samma dagh lungt och wackert wäder.

Den 28. Söder åth Skagen, och från Bergh foro wij wilse och kommo uth til stoore siön, en stoor halffmijl uthi en stoor Skogh, och wij måste samma wäghen tilbakarss; från Hasslemarken gingo wij til Justtorp, och Skagen öster uth til Skäringzbergh, och öfver til Kijllssbyn, en stoor skogh, ther wij woro om natten.

regnade och stormade samma dagh häfftigt.

Den 29. Predikade jagh j Kijlss kyrkia, om then gode herden. Joh. 10. Effter gudztiensten gick jagh til Nynääss, och få voro Herrefolcken intet hemma.

Sid. 647. Sedan om afftonen norre deelen j Socknen, til Nooltorp til natten.

Den 30. Lychtade wij thenn Socknen, och gingo til Wisnum, först Waalbogårderna, sedan til Säby, och om afftonen till prästegården, thär var och herr Jönss j Christinæhampn, och ther voro vij om natten.

April war myckit wååt, kall och olustigh.

MAIUS.

Den 1. Effter gudztiensten war jagh j prästegården til måltijdh, sedan gick jagh til Roffverudh och Säby torparna, och til öster Biurwijk til natten.

Den 2. Wästan kyrkian och til prästegården j Rudhskogha, ther iagh war then dagen och natten.

Sid. 648. Den 3. gick jagh til Suenssbool, Runnebol, Gottebol, och till Γreffvesten, tijt kom drengen til migh, som gick norre deelen j Soknen, och vij foro öffver Siön till Wärbool; sedan Tijffven söder uth til fallet, ther fick jagh häst til Däldenääss, thädan till Råbeck, som gränser in til Hoffva, och en gårdh som heeter Stuffvenääss. Vij gingo öster til Smedzfallet, och norr uth til Lemåhsen och Gökehult til natten.

Sid. 649. Den 4. Lychtade vij Tijffven och kommo til Sundh j Nykyrkie eller Sundz sockn. Sedan Leetstigen öster uth til Limkiär och Skäggebol, thädan på bååt öffver Skäggen en långh Siö, til Ölssboderna, åther på bååt öffver samma Siön wäster til itt Torp, Bergh vidh nampn, thär fingo vij en man, som ledsagade oss öffver en långh Γowägat Skogh en mijl til klippan en gårdh, som haffver sitt nampn ther aff, at på samma Skogh äro många brante och stygge klippor och Bergh, att man medh möda kan ther gåå och krypa fram, är mäst en

onyttig marck och Lanna. från Klippan öfver Elffven Suart-åhn til Håkonbool, til natten, tå war Lars Gilliuson rester til Stockholm.

Den 5. neder åth Lijdan och Billinge til Engh, ther iagh något töffvade och til Åtorp, ther jagh om afftonen war j badhstugha, och war ther om natten.

Den 6. predikade j[a]gh j Sundz kyrkia, om en liten tijdh. joh. 16. Thår var och hr. Bengt Jngemundi Capellan. om afftonen fick jagh häst j Åtorp til Gaterudh sedan foro vij medh våra Saker til Wisnum, och til Långelrudh til Sid. 650. natten. War samma dagh liuffligit Soolskeen.

Den 7. gick jagh til Blaxmoo, Torpa och Algotzrudh, sedan wåster öfver elffven til Pederssbool, och til Klockaregården, thådan jagh sände mina Saker til Christinæhampn, jagh gick til prästegården ther jagh war någre timmar, thådan til Beck, thår jagh legdhe häst til Agen, som ligger på Skogen, sedhan gick jagh till Staden, och war hooss Lars Thörson om natten.

Den 8. war jagh hooss Borgm: Göstaff Månson, och tå fick iagh weeta at mina döttrar Annika och Maria woro illa siuke aff kopperna. om Quällen foor iagh på båat til prästerudh til natten, och tå stormade häfftigt.

Den samma dagh drucknade ¶j en liten Siöö vidh Assbyttan, Sid. 651. Biör Person j Assbyhyttan bodde, och var född j Ölmehäradz klockaregårdh (:huilkenss broder vidh namn jon tilförende drucknade vidh Längenääss:) en dreng och en pijgha och Nils Nilsonss Son j Mariæstadh widh namn Laurentius, och en dreng medh honom.

Den 9. j förste gryningen foro vij öfver Sundet til Oluffzrudh, thådan jagh gick til Suartebergh, the andra foro omkringh medh bååten, them folgde jagh til Tåffta. om afftonen foro the j Tåffta medh mina Saker til Carlstadh; och en Dieckne från Bregården j Carlskoga folgde them, som kom till herberge hooss oss, widh namn Laurentius Nicolaj. Samma

Sid. 652. dagh gick jagh jgenom heela furunäset, thär nu Tmyckin och stoor Skogh är, och iagh bleff j Tåffta om natten.

Den 10. Drogh jagh om morgonen på bååt til Torp, sedan gick jagh till Schanum, och wår thär then daghen och natten.

Den 11. war jagh en stundh j Bennebergh, kl: 2. effter middagen gick jagh til Wall och Torp, thädan på bååt elffven uthføre till Gullingzholmen och Tåffta; tå kommo the från Carlstadh som förde mina Saker, och tå förnam jagh, at gudh alzmechtigh hadhe nådeligen kallat aff thenna onda werlden Sal: Mariam til sigh j then ewige glädien, som skedde den 7. Maij. gudh frögde henness Siäl evinnerligen. Straxt begaff iagh migh til Carlstadh, och the j Tåffta rodde migh, wij gingo til Lunderstranden, sedan på bååt til Lungwijk, ther

Sid. 653. i[från jagh om natten [foor] till Staden, tijt jagh kom kl: 11 bläss hårdt på siön, och besynnerligen stormade och regnade, när jagh kom in emoot Staden. När jagh hemkom fann jagh min lille dotter Sal: Mariam uthi sin rätte brudeklädningh och Skrudh, ty hon bleff dagen tilförende Suepter aff förnemblige hustrur och Jungfrur. Hon siuknade den 27. Aprilis, och dagen tilförende war hon uthe j Staden medh sina Systrar. Den 1 Maij. om afftonen tillycktes henness öghon, at hon aldrih mehr fick see thenna werldeness Liuss, uthi sin hårde Siukdom halfwer hon warit toligh, åffta ombytt Ställen at liggia på; Modren badh henne läsa fader wår, suarade hon, jagh är nu så siuker, at jagh orkar intet läsa; när Sid. 654. jagh blijr godh skall [jagh läsa; hon sade åffta; är icke jagh nu siuk, haar icke jagh nu ondt? När the frågade om hon wille döö, suarade hon, jagh will icke döö, och iblandh annat sade hon, huar är faar? Modren sadhe: han är bortto, tå frågade hon åther, huar är han tå? sadhe Modren, han är långt bortte på Socknerna, sadhe hon, huilken skall tå gåå effter honom, jagh wil tala medh honom.

Men den 7. Maij kl: 6. om afftonen, affsompnade hon

saligt j Herranom medh några pustande; tå Oluff Christophersons hustru, och Nils Månsonss hustru j Sandebecken woro hooss henne; loffwat ware gudh som sina hielper j rättan tijdh, och låther ingen plågess för länge och öffver sin för-mågo.

NB. Samma natt jagh reste hem från Öllmehäradt, aff- Sid. 655.
 bran Skråkwijs, uthi then häfftige Stormen, all gården; leff-nadess allenast en badstugha och en kölna. Små booskopen bran och inne. och mäst alla Löössaker. Elden uthsatte en tienstepijga willjandess uthi ett Skiul fult medh näffver kloffvar och thöre veedh. Thet var en stoor olycka, gudh tröste them som Skaden finge. Pijgan bleff sedan för sin ogerningh bränder på bää.

Den 14. Bleffvo Manfolcken till Lijkfärden inviterade och budne aff jöns Oluffson; och Quinfolcken aff jungf. Jngebor Oluff Christopherss dotter. samma dagh regnade, och war itt olustigt wäder.

Den 15. kl: 2. efter middagen upbarss Sal: Maria til kyrckian medh itt stort medhföllje, aff förnemblig it folck, Sid. 656.
 både präster och Borgare. Migh folgde hanss Ehrew:t Biskopen, och M:r Anders Hofflander, sedan M:r Håkon, M:r johan Forsæus och M:r Johan Jser etc. Men min hustru; An-nika Gilliusdotter henne folgde hust: Kirstin johan Börgersons och hust: Margeta Salmon Perssonss. medh Britta folgde Kir-stin Lars Jngemarssdotter och Kirstin Oluff Ericksonss dotter etc. Biskopen gjorde Lijkpredikan. Text. Joh. 16. v. 28. jagh öffvergiffwer werldena, och gåår til fadhren. öffver huilka kortta ordh giordess en myckit tröstrijk predijkan; at vij så-som Christus skulle öffvergiffva werldena, uthi huilken wij haffve tuångh, jemmer och nödh och Gåå igenom döden til Sid. 657.
 fadhren uthi en ewigh frögd och glädie. J samma predijkan infördess ochså en Historia eller Legenda: nemligh en hustru — miste en gångh igenom Dödhen sitt enda barn, huarfore hon ther öffver så sörgde och greet, at hon wille ingen tröst

emottagha, och uthi sin bedröffvelse, grååt och klagan, gick hon uth på en engh uthi grönt blomster, mente sigh ther fåå en lijsa: tå bleff hon warse en hoop små barn uthi huijte kläder, the sungo, dansade och leekte, och iblandh them sågh hon och sitt barn uthi huijta kläder, huilket war myckit bedröffvat och sorgse hengiandess neder huffvudet, och hade en

Sid. 65ⁿ. kruka j handen. Modren frågade huarföre thet icke sångh och dansadhe som the andra, uthan så sörgde; barnet suarade: min kiäre moder, så länge som j så myckit gråten och sörge, kan jagh och intet annat än gråta och sörja, jagh haar här uthi en krukka alla edhra tåårar, när jagh seer them, så måste och jagh sörja och änglass; therföre k: moder unnar migh then himmelska frögden, jagh nu haar och gråater inthet mehra öffver migh, så får jagh siunga och dansa. och strax försuunno the alla sammans. Effter predikan bleff hon aff Biskopen begraffven, och hon sattess uthi Sal: M:r Jsraëls graff, til en behageligh tijdh. Thenna Lijkpredikningh war then sista som Sal: Camoenius gjorde.

Sid. 65ⁿ. Samma dagh war lungt och itt luiffligt Soolskenss wädher.

Den 17. war jagh om afftonen til måltijdh hooss Borgm: johan Börgerson; ther var ochså Biskopen; M:r Anders Hofflander, M:r johan jser, her Torbiör och hr Nils Spaak.

Den 18. begynte jagh låta såå j min Lycka, och den 19. lychtade [jagh], ther nedher jagh ochså war.

Den 22. war jagh j Capitlet, ther handladess om tuenne dränger i Suanskogh som vnder predikan slagetz i kyrckian under predikjan. Domen öffver sådan ogjärningh haar j förtijden warit ganska skarp, jn jure Canonico, nemligh Amputatio manus, fustigatio et perpetua relegatio. Dömdess the

Sid. 66ⁿ. skulle ståå kyrkioplicht och bötha til kyrkian, huarthera 4. Rixdaler. Här till halfwer en tijdh warit torcka, och nu begynte något regna.

Den 26. Lätt jagh koppa migh j Daal Erickz badstuga.

Thenne tijdhen spordess at Doct: Jordanus Edenius war j Herranom affsompnat j Ubsala.

Den 29. bleff iagh hårdt betagen aff en häfftigh tanderwerk j then fremste oxletanden på högre sijdan offvan till, thär aff jagh hade en hårdh huffwudhwerk. Wäxte och uthi gummen på samma Sijdan en stoor böldh som migh myckit plågadhe.

JUNIUS.

Den 1. hölt iagh heela dagen widh Sängen aff werk och plåga och hade ingen roo. uthan var som jagh hade legat j elden jagh lätt sättia en kopp uthan påå kinbeenet, men halp intet, men sedan lätt iagh upsprängia bölden,

[Här saknar originalet åter några blad.]

(AUGUSTUS.)

Den 12. om afftonen predikade jagh j Carlstadz kyrkia Sid. 661.
en Lijk Sermon öfver Sal: hustru Karin Nilsdotter j Boor-
vijk Sal: Suen Påvels enkia, Text Luc. 2. om Hanna Pha-
nuelsdotter; klock: 8. om morgonen fick [iagh] budh ifrån
Biskopen, att jagh skulle predika j hanss ställe, ty han bleff
om natten hastigt Siuker. om Quällen var jagh hooss hust:
jngriidh Sal: jacob johansonss effterleverska, til måltijdh, ther
war och Leutenanten Bengt Larson, och Lars Erickson.
Samma dagh kom Olaus Olaj j Wall til härberge hooss oss. —ss—

Uthi Aug: och Sept: månat dödde många barn aff kop-
perna, j Carlstadh.

Den 13. Effter bönen war iagh och några andra präster
hooss Biskopen, huilken war myc^rkit suagh, och klagade han Sid. 662
sigh mäst om huffvudet. Samma dagh war moor widh Al-
sterss Quarnen, och kom hem sent om Quällen. Och tå be-
gynte Docentes läsa j Scholen, ty Coetus war kommen til
hoopa.

Den 14. Middagz tijdh gick iagh til Nils Månson j San-
debecken, och war ther til Quällen.

Den 20. War iagh hooss Samuel KempenSköld j hanss härberge hooss Nils Holm, och tå uthloffvade iagh, at haffva inspection medh hanss dotterss Son Samuelem Laubergium, huilkom jagh och skaffade en privatum Præceptorem.

Den 22. war iagh hooss johan Oluffson postmästaren j barnssööl, in til Quellen.

Den 24. begroffz Lars Simonsonss barn, och jagh gick Sid. 663. j Sorgeställe medh M:r Anders Hofflander och M:r Håkon Hellikio.

Den 26. predikade iagh j Carlstadsz kyrkia, om phariseen och publicanen. Luc. 18. och tå giordess Tackseijelse, at gudh alzmechtigh haffver kallat Biskopen Sal: M:r Suen Camoenium, aff thenna onda werlden igenom en häfftigh brennesiuke, som en längh tijdh haffwer här j Staden gådt; och jagh hade itt långt efftertaal; huru såsom stoore förändringer pläga föllia, när gudh kallar sin koss förnämbliche män, både uthi thet Andeliga och Werldzligha Regemente; och tå fältess många tåårar mäst aff alla j kyrkian. Effter predikan gick jagh och moor til Bispegården, ther iagh tröstade them sorgbundom, ther woro wij om natten, och wakade öffver thet Sal: Lijket.

Sid. 664. Den 28. War iagh medh på Capitlet, ther M:r Måns j Frijsdalen, M:r Anders Bergeri [i] Nyedso[k]n, her Matthias j Noor och andra woro, såsom och Borgmästarna och Rådsmännerna, som hade sitt betänkiande och rådhslagh, at man medh tijden skulle låta högga öffverheeten förnimma, om vårt sorgelige tilståndh. Samma affton bleff Sal: Biskopen Suepter; om natten war jagh och moor, och många andra ther j wakan.

SEPTEMBER.

Den 1. war jagh j Badstuga hooss Lars Simonson om afftonen.

Den 2. war Siön så lijten, at jagh gick torrskodd till ytterste Ohrholmen, emellan huilcka Ohrholmar stoore Sku-

tar pläga tilförende lööpa, såsom och stoore lastade bååtar emellan lille ohrholmen och ¶Stadzlandet, ty aff then häffti- Sid. 665.
ghe torckan förminskadess watnet j elffverna, och stoore becker uthtorckadess alt slätt.

Den 5. Reste iagh til Broosäter j Brosockn på Nääset, til Bröllop hooss her Samuel KempensSköld, som han giorde äth sin tienstepijga, jagh legdhe häst j Staden, och migh folgde jonas jonæ Schomerus, jagh kom och j föllje medh Boo Erickson j Lundh, och wij kommo till Kyrkiebyn til natten, ther min Suåger Hindrich Larson boor.

Den 6. om morgonen bittijda reste vij öffver Rasten en längh Skogh, och widh Stersstorp skildess iagh och Boo Erickson, och jagh kom till Broosäter 5 mijl från Carlstadh, och ther war en stoor församb¶lingh aff Adel, och andra Sid. 666.
Ständz personer, tå brudefolken aff Pastore hr Oluff Theodori woro wigde; hade jagh en brudh predikan uthi Salen, om huru gudh beskärer huarior och enom sin maka. Text. Tob: 9. och ther war jagh om natten uthi stoor Lust och frögd.

Den 7. om afftonen reste jagh thädan, och KempensSköldh gaff migh en Sölffskedh och 5. Böcker in Quarto, och jagh kom til kyrkiebyn j Edh sokn til natten; och medan jagh war j Broosäter dödde Hindrich Larssonss Moder, Sal: Lars trägårdzmästaress enkia, widh namn Lissbetha, som förr bodde j Mariæstadh. på wägen mötte oss myckit folck, som reste till Knusemarknan widh Broobacken.

Den 8. Middagztijdh reste iagh ¶thädan, och kom til Sid. 667.
Carlstadh kl: 7. om afftonen; och war liuffligit Soolskeen och warmt wäder lijka som om Sommaren, j Warpenäss war jagh ochså en stundh. på landet war en stor jemmer, at the intet finghe mala för brist på watn j Strömmerna; ty torckan hölt alt jempt, och Skoghhelden gick på äthskillige ortter, och brann någre alnar nedh j jorden på många Ställe, ty regnet som fölt j Augusto kunde inthet uthsläckia honom; war och thenna tijdhen fördräffeligit damb på wägarna.

Den 9. wår [iagh], Moor och flickorna, såsom och Maria j Bennebergh, j öffre Sandebecken, thår jagh besågh mina kåål-sånger, men kåålen war ther som annorstädess aff matk och
 Sid. 668. och Löss förderfvat; sådan ohyfra haar förorsakat sigh aff torkan. Thenne tijden regnade något, som war en godh sualka, för then uthsådde wintersäden; låå woro som finge såå Rogh, ther leerjordh war fick ingen plöija för then häftige torkan.

Den 16. predikade jagh j Carlstadz kyrkia om the 10. Spetelske män. Luc. 17. om afftonen reste jagh, Moor och våra Döttrar, medh Maria j Bennebergh på bååt til Lööff-nääss på Hammeröön, ther låto vij draga moot Quällen jtt nootekast och wankade inghen fisk, sedan foro wij hem; war itt liuffligit lungt Soolskeen, och warmt lijka som om Som-maren.

Den 20. Berättade jagh Anders Jonssdotter Elleka, som
 Sid. 669. lågh aff en häftigh brännesiuke. Thenna tijdhen regnade något.

Den 22. war jagh j Badstuga hooss Lars Simonson.

Den 23. Skrifttade och berättade jagh Lars Person Bork, som lågh siuk aff tuijnesott, han haffver varit en långligh tijdh Siuker.

Den 26. war jagh om afftonen neder j min Lycka.

Den 29. S. Michaelis dagh predikade jagh j Carlstadz kyrkia om then störste j himmelen, och om gudz Englar. om afftonen reste Moor til Hammerön, och måtte bliffva j Tye om natten för Stormwäder skull, och hon kom hem andra daghen om morgonen.

OCTOBER.

Den 1. om morgonen gick jagh och Moor til Quarnen j Alster, vij gingo elffven neder åth til Nooret, som tå war
 Sid. 670. tort, sedhan öffver heedan, sönnan Wälsswijka; från Alster gick jagh straxt hem, och moor bleff ther til Quällen och lätt maala. war liuffligit Soolskens wäder.

Den 3. gick jagh och Moor til Kroppe kiär, sedan hem til Staden.

Den 6. gick iagh och jonas jonæ uth til stoore Ohrholmen, och nu war siön ganska lijten, och faller dagligen uth. uthur öster elfven kommer man intet medh bååt, jcke heller medh wedefflottar neder til Stadhen.

Den 7. kom faar j Schanum til oss, hijt til Brittemesse marknat, såsom och mine Bröder, jon j Rådomb och Oluff j Eedh.

Den 8. folgde jagh M:r Anders Person Hofflandrum, at kalla til Sal: Bispenss begraffningh, vij begynte kl: 12. och gingo mäst til alla j Staden, som Listan uthwijsar; sent om quäl^{en} gick jagh til Sandebecken och inviterade Rådman-^{Sid. 671.}nen Nils Månson Ekebom, sedan war [iagh] til måltjdh hooss Hofflandrum, ther månge hanss gäster woro aff Adel, präster och andra. NB.

Den höghährewördige Herrens fordomb Biskop öfver Wermelandh, Daal och Norre prosteriet j Boohuuss Lähn M. Suenonis B. Camœnij högt bedröffvat Effterlätne Enkia, then ähreborne och gudhfruchtige Matrona hust: Maria Arvidsdotter Roman; låter wänligen begära aff N. N. at j willen wara obesuärat, at wara henness Sal: Manss Lijk följachtigh til sin Lägerstadh och huijlorum, inställandess Edher j morgon kl: 1. uthi henness huuss til husspredikan, och ^{Sid. 672.} sedan effter förrättat gudztienst komma til affton måltjdh, på wanligh tijdh kl: 6. uthloffvar sigh sådan stoor wälgerningh medh all tienst och tacksamheet afftiena; förhoppess wisserligen at j thetta effterkomma, effter han haffver warit edher kiäre Siälesörjare.

Samma dagh kom Biskopen j Schara M:r Hans Kempe hijt til Carlstadh, och hanss mågar M:r Anders Helgonis Pastor j Sköfde, och M:r Brynolphus Lundelius Phys: et Log. Lector j Schara, såsom och hanss Son en ungh person. —ss— Och jagh sände itt Epitaphium til Bispehustrun, på

Suenske Rijm författat, fem ark långt, för huiltet iagh fick en Sölffverkoosa, som wogh 11. Lodh.

Sid. 673.

Den 9. gingo Hofflander och jagh för middagen och bodho them som skulle bära Lijket, 16. personer. Klock: 1. gingo wij til huusspredikan som M:r Andreas Kilander gjorde. Text. Esa: 56. Then rättfärdige döör. och förgäss etc. och sedan gjorde Biskopen Lijkpredikan j kyrckian. Text. Gen: 25. vers: 7. Abraham war 175 åhr, och bleff siuk. etc.

NB: När han begroff hans Sal: Lekamen, togh han jorden j handen, och sade: aff jordh är kroppen kommen etc. Tå woro många präster tillhoopa uthaff heela Stiffet. om afftonen war jagh och Moor, såsom och faar j Schanum hooss Bispe enkian til måltijdh och 4. sutto emellan Bispen j Schara och uthi bäncken, om natten gick iagh och min hustru hem.

Sid. 674.

Den 10. Sedan wij hade på Capitlet några timmar warit, woro wij åther hooss Bispens Enckia, om afftonen, och faar j Schanum war och medh.

Den 11. framställte prästerskapet uthi Consistorio sina Vota de futuro Superintendente; tå fick Pastor j Frijssdalen 34. Pastor j Nyedsokn 14. Lector Theol: 1. och M:r Benedictus Bergius skulle till Stockholm förresa medh Votis.

Den 12. Reste faar j Schanum sin kooss. Nu frööss thenna tijdhen hårdt, och vatnet förminskadess myckit, gudh hielpe oss.

Den 15. war jagh j Badstugha hooss Marboo pijgorna, thet war en nyy badstuga, som the thenna Sommaren haffva låtit bygga. Denna dagen bleff iagh opassligh j mitt huffvudh.

Sid. 675.

Den 16. war iagh så suagh aff huffvudhwerk, at iagh måtte till Sängz, och jagh lågh illa siuker til den 20, tå för måtte jagh gåå uppe, gudhi ware ähra. Heela dagen den 15. regnadhe, snögade och stormade; Lijka så den 16. regnade häfftigt och bläss nordost heela dagen. Den 17. regnade och snögade först tilhopa, sedan snögade och stormade nordost

heftigt både daghen och natten, och föll myckin Sniöö. Lijka så den 18. Snögade myckit dagen och natten. Den 20. war en skarper winter, och stormade nordost, såsom och om natten, och bleff så diuper Sniöö, at ingen kunde färdess, huarcken på Landzwägen eller annorstädess, uthan resande personer måste bliffva stilla, och många hästar bleffvo j Sniön dödhe. effterföljande dagh war och en heftigh winter.

Den 21. begroffz i afftonsången Erick Oluffssonss Planss Sid. 676. dotter, Catharina, och iagh gick j Sorgeställe, migh folgte M:r Håkon och M:r Eluff. Den 22. wardt mulit och stormade förskräckelighen heela dagen och natten. om Quällen fölt ijssbark och om natten en stoor Sniö, leenachtigh och kram. Den 23. regnade heela daghen och natten aff nordost, såsom och den 24. aff östan.

Den 24. war iagh hooss Erick Oluffson Tullaren, och tå war hanss lilla Son Oluff dödh bleffven aff kopperna. Den 25. regnade om morgonen, sedan skeen Soolen, och Sniöön försmältess, gården bleffvo bara och war myckit watn och itt ondt föhre.

Den 26. Begaff jagh migh på mina Socknar och Dren- gen Håkon folgte migh, jagh gick åth krop^fpekiärss Nooret, Sid. 677. öffver huilket jagh slapp medh stoor möda för myckit watn, til Wälsswijkan, ther iagh legde häst til Öllmehäradt, och jagh reste till Wäsehäradz prästegårdh till natten, och tå war sniön mäst bortte på wägen, och j skogen begynte hon ochså gåå bort, wägarna voro myckit wååta och dyotta.

Den 27. kom jagh til Täffta ther iagh om afftonen war j badstuga; och jagh sände till Schanum drengen Håkon effter en koo, som faar gaff migh, huilken han ledde til Carlstadh. samma dagh war wackert Soolskeen.

Den 28. Reste jagh från Täffta til Rudzbergh til kyr- kian, och effter gudztiensten till ^fSchanum, tå war mulit och Sid. 678. bläss kalt nordost.

Den 29. kom fougden på Daal Erick Bengtson til Scha-

num, och iagh reste om afftonen till Herr Jöns j Christinehampn til natten, och Olaus Olaj folgde migh, som är född j Wall, ther iagh och fick häst; och wij foro neder om Wijk öfver Engerna åth Strandh, öfver tuå onda diupa becker.

Den 30. bittida om morgonen reste vij til Wissnumss prästegårdh, och tå snögade något, och bleff sedan klart, från prästegården foro vij til Rudhskoga, och sedan til Nykyrckian och til Åtorp til natten.

Den 31. gick jagh och Olaus Olaj til Gärdzbool, Engh och Suartekiär, ther iagh kiöpte jagh [!] några böcker, sedan Sid. 679. Socknen, ¶norr uth til Håkonbool, och öfver elfven til Klippan, och tijt kom Olaus til migh, som [gick] en annan deel j Socknen, och vij kom sent j mörkret til Thomess bråten til natten.

NOVEMBER.

Den 1. gick iagh til Högderna, sedan öfver elfven til kyrckian, ther iagh predikade allhelgonedagh om the otte Sallighheeter. Matt. 5. Effter predikan gick iagh til Sundh, och Olaus gick Tijffven, men jagh gick til Åtorp til natten.

Den 2. gick iagh till Moo, och til Green j Rudhskoga, och sedan Socknen uthlöre till Biörckebool, sedan til Reffvesteen til natten, tijt kom och Olaus Olaj från Tijffven. ¶War Sid. 680. samma dagh mulit, men om quällen klarnade up, och bleff en häftigh winter.

Den 3. gingo wij til Gottebol, och til prästegården sedan wäster kroken, åther til prästegården till natten.

Den 4. predikade jagh j Rudhskoge kyrkia, om konungz Marsenss Son, joh. 4. effter predikan war iagh j prästegården, och reste sedhan til Gaterudh til natten.

Den 5. Drogh jagh til kläckare gårdan j Wisnum, thändan till Långerudh, tå wij en stundh hade warit j prästegården, och norr uth til beck, sedan wäster til Huusebacken, Hindrichtztorp, Damöön, och öfver Skoghen til Hallerudzbacken, och till Söderwijke til natten.

Den 6. Tå wij kommo till Gisslegården war M:r Lars Sid. 681.
thär j troloffningh, och vij töffvade ther något, och gingo
till Kijlen, och vij foro från Wijka på bååt til Jlrudh till
natten, och tå snögade något.

Den 7. gingo wij Skaghen uthføre, och j Hasslemarken
gingo vij öffver Skogen til Justtorp, sedhan heela Söder
Skagen til Skäringzbergh, thädan öffver Skogen til Kijlssbyn
till natten.

Den 8. Lychtade vij Kiilen, och gingo til Walundzgår-
derna, och till Sundh til natten. war leenachtigt och sniön
gick sin kooss.

Den 9. gingo wij Säby torparna, och til Backa, thär
iagh hästar legde åth mina Saker til Rudzbergh, och til prä-
stegården till natten.

Den 10. Legde jagh häst j Torpa til Christinæhamn, Sid. 682.
ther jagh om natten war hooss Lars Thörson.

Den 11. gick jagh til Borgm Göstaff Månson, sedan
war jagh j kyrkian, och om afftonen hooss Borgmästaren för-
nummo wij aff posten at Pastor j Norkiöpingh M:r Johannes
Petri Lothigius, war förordnat aff höga öffverheeten til Bi-
skop j Wermelandh; jagh legde häst j Wijketorp från Sta-
den, och redh nedan för Wijk öffver tuå diupa leerbecker,
öffver huilka jagh slapp medh stoor möda, ty j them war
myckit watn, til Schanum, tijt jagh kom sent och war ganska
mörckt.

Den 12. gick iagh om morgonen til Bennebergh, ther
iagh fick en liten Biurtönna, thädan åther til Schanum, ther
jagh war then dagen och natten. Sid. 683.

Den 13. fick jagh häst j Schanum til Tåffta, jagh war
en Stundh i Wall, och redh öffver Lööten til Tåffta, til
natten.

Den 14. gick jagh til Schrockwijk, the hade tå upbygd
några huuss både j Mann- och fäagården; sedhan til Tåffta,

ther jagh om quällen war j badhstugha. War wackert Sool-sken.

Den 15. fick iagh hästar j Tåffta til mina Saker, vij körde öffver Panckesiön och Silkesstadh Mååsen, sedan öffver Måserna til Bergh j Foglewijk, och Landzvägen, på huilken war ingen sniöö; icke heller bäro ijserna, och vij kommo medh stoor möda til Biörkenääss, ther vij länte en jernskodd
 Sid. 681. kiärra til Staden, och jagh gick från Alster til Wälssfwijke heedan och öffver Nooret til Staden om quällen, och tå stodh wäll thil medh hustrun och barnen, thess gudhi ware loffvat. Tå jagh war j Tåffta, sände jagh til Örebro, at kiöpa Salt, och fick ther 1 tē* för 3. daler kopper. J Carlstadh goffvo the för en tönna Salt, 14. Rixdaler och för 1 tē. 6. daler kopper. j manne minne haar icke warit så dyrt kiöp på Salt, j Suerigess Rijke, som nu. när jagh kom hem war Scholen satter; och j mitt Ställe laass M:r Brynto Magnelius för ungdomen.

Den 18. gick jagh på wästre Sijdan elffven til Rumstadh, och lööten uthføre emot Biäffzsen, och sökte effter min båat, som war bortkommen; sedan till Rumstadh ther iagh gick öffver elffven, som tå baar, til Staden; och på lyhtonne förnam
 Sid. 685. jagh Tat bååten war uthan Loff tagen och förder til Skijffveforsen, och ther infrusen.

Den 19. Begynte jagh läsa j Scholen, såsom och j Räckne Scholen.

Den 21. gick jagh om morgonen til Alstersockn, och migh folgde Ericus jonæ, först til Skrymterudh, och war myckit haalt, at jagh måtte bruka Skoobroddar, sedhan til Långhenääss, ther vij en stund töffvade, thär jfrån öffver ijsen till Byn, sönnan för samma gårdh uthlöper Alsters elff, och til Backa Kempensköldz Säterij, ther jagh töffvade in til Quällen; och vij gingo åther öffver ijsen, nordan för Långhenääss, ther en långh vdde sigh uthsträcker, och ytterst på
 Sid. 686. honom äro många store häller, besynnerligen tuenne som

* Se noten sid. 72!

äro ganske stoore, en fyrkantigh och then andre långh och mechta släta, på både Sijdor, en aln tiocke, så store och släte häller haar jagh icke på något annat ställe sedt; och vij kommo sent hem, war mulit heela dagen och muteregn iblandh.

Den 25. om en Söndagh woro hooss oss til måltijdh M:r Bryntho Magnelius, hust: Elizabet j Sandebecken medh sina döttrar och hust: Karin prästenkian.

Den 27. Reste jagh bort at låta intaga Tienden j Öster-Sysslet och migh folgde Enevaldus Olaj, och jagh legde häst til Rudzbergh, wij foro Sommar vägen, som war myckit dyotte och oreen och vij woro j Rudzbergh om natten, och heela natten regnade och stormade häfftigt.

Sid. 687.

Den 28. Jntogz Tijenden j Öllmehäradt, och regnade heela daghen. om morgonen kom faar j Schanum til Rudzbergh ther han war then dagen och then andre til Quällen, ther var och om natten Jöns Arfvidzson, och regnade häfftigt heela natten, och kom en stoor flodh, at alla wijker och elffver gingo up, oansedt på them war tiocker ijss.

Den 29. jntogz ochså tijenden och vij lyctade thär, och jagh bleff j Rudzbergh om natten.

Den 30. Andersmessedaghen sedan jagh hade varit j kyrckian drogh jagh til Bennebergh j Barnssööl, ty Hendrich johansonss dotter christnadess hemma, och kalladess Annicka, ther war myckitt folck från Christinæhamn och andra ortter, och ther var iagh om natten. Samma dagh war en förskräckeligh Storm aff sudhost, at gärdessgårderna måste omkull, och regnade häfftigt, afftonen och heela natten.

Sid. 688.

DECEMBER.

Den 1. om morgonen drogh jagh till Schanum, och om afftonen reste jagh till Tåffta, och redh alt Sommarvägen, och tå woro elffwer, becker och Dijken öffverfulla medh watn, och myckit dyotte wagher. Om Quällen war jagh thär j badhstugha.

Den 2. Hade jagh itt Taal för Nils Torbiörson och Di-
 Sid. 689. rickz dotter j Kumbletorp, huilken Britta Bänge klädde, och
 jagh war hanss förman, och wij folgde brudfolcken til kyr-
 kian; thär jagh j Ölmehäradz kyrkia predikade om Christi
 jnrijdande, som war förste Adventz Söndagh Evang: Matt. 21.
 jagh vthdelte också kalken medh hr Östen. Sedan folgde
 jagh brudfolcken til Täfte, och tijt kom myckit folck, faar
 j Schanum, kyrkioherden hr. Måns. Boo Erikson j Lundh,
 Länssmannen, the j Schrokviyk, och andra.

Den 3. war jagh också j Täfte, och Enevaldus kom tijt.

Den 4. Bittida reste jagh och Enevaldus til Rudzbergh,
 ther jfrån Oluff Anderson folgdhe oss, och j Christinæhampn
 töffvade vij något, och redo sedhan til Blomsterhult j Wis-
 Sid. 690. num till natten, och war mycken dy.

Den 5. Reste wij til prästegården, och Tijenden intogz
 j Wisnum, huilken Sockn wij lyctade om Quällen, och vij
 bleffvo j prästegården om natten. war mulit och wååachtigt.

Den 6. Reste vij til Rådhskoga, först til Kolerudh och
 Frosterudh, sedhan foro wij på Skogen wilse och kommo til
 Sundhbool, thädan til Gottebool en krokot wägh och til
 Grundbacka; ther intogz Tijenden aff Rådhskoga, men Tijff-
 ven war j arest aff them j Nerijke. och jagh war j prästegår-
 den om natten, samma dagh regnade häftigt.

Den 7. Drogo vij til Sund sockn, och tå intogz tijenden
 på wäster Sijdan elffven, men öster sijdan war aresterat, wij
 bleffvo j Åtorp om natten.

Sid. 691. Den 8. Bittida reste wij til Wall, vthi Wisnum och til
 prästegården, sedan til Christinæhampn och jagh war hooss
 Göstaff Månson om natten. woro osäjlige dyotte wäghar.

Den 9. Redo wij til Russberg, thädan jagh drogh til
 Täfte och föll samma dagen en diup Snö j dyyn och watnet,
 på huilken winter.

Den 10. Reste jagh til Rudzbergh, sedhan til Carlstadh,
 tijt jagh kom om quällen, och war en hårdh winter.

Den 13. Skreffvo Docentes til högga öfverheeten, och begärte en förman och Superintende[n]t aff vårt Stiftt, ty Pastor Norcopensis bleff medan Nådeåhret påstodh dödh. war en hårdh winter.

Den 19. gaffz Scholen up, och mina Socknar gingo Olaus Olaj och Måns Torbiörson j Tåffta och war en hårdh Sid. 692.
och skarp vinter.

Den 22. war jagh j badstugha hooss Marboonss.

Den 24. kom medh posten hans kongl: Maj:tz fulmacht, at Pastor j Nyedsockn M:r Andreas Bergeri Kilander vardt förordnat til Biskop här j Stifttet.

Den 25. predikade jagh juleottan j Carlstadz kyrckia, om Christi eviga gudhom. Euangel: joh. 1. och wintren war något lindrigh.

Den 31. war jagh och Moor j badstugh hoos Marbo-pijgorna. war klart och en brennande winter in til Åhrsenss endhe.

ANNO 1667.

Sid. 693.

JANUARIUS.

Den 1. predikade jagh höghmessen j Carlstadh kyrckia, på then store almenne och solenne Tacksäjelse dagen, som war förordnat aff högga öfverheeten på Nyårssdagen, för freden medh Ryssen, och the Bremiske, samt andre Tydske förster, Evang. Luc: 2. om Christi omskärrelse, och giordess en tacksäjelse j Begynnelsen, såsom och j änden på predikan, och tå war myckit folck tilhopa. j synnerheet behagade samma endfaldige predikan wälborne hr Laghmannen Plenin[g]-skiöldh myckit wäl, at han straxt effter gudztiensten sände migh Ten skön nyårssgåffva för samma predikan skul (:gudhi Sid. 694.
åhra:) effter predikan uthdelte jagh Herraus Nattvardh tillijka medh herr Torbiör. war en häfftigh winter och continuerligt nordan wäder. Effter afftonsången drogh iagh och Moor up til Sandebecken til Nils Månson, och om natten körde wij hem.

Den 3. Lätt iagh hemköra mitt höö från Öhrssholmen, och fick inthet mehr än 2 lass Starr.

Den 4. kl: 1. om natten föddess wår lille dotter Maria, och hon war ganska suagh, at jagh måtte döpa henne straxt effter födzslen, och kalladess effter Sal: Maria; hon föddess om en fredagh uthi thet himelske tecknet jungfrun* gudh skee Loff som modren nådeligen förlossade, och wälsignade oss medh itt [Lijtelöst [!] barn, gudh hielpe modren til sin helsa och förrighe kraffter, och låtess barnet upfödass j tucht och herranss förmaningh.

Sid. 695.

Den 5. giordess Tacksäjelse j kyrkian, at gudh alzmechtigh hade nådeligen förlossat min k: hustru aff ett hårdt barnfängeh.

Den 6. Uthi afftonsängen Christnadess wår lilla dotter aff her Börger Carlbergh, henne baar til christendomen M:r Eluffz hustru Sara, och henne folgde Jngridh Suenssdotter Sal: Jacob johanssonss Enkia. Pijge witnen woro Elizabet Johan Börgersonss dotter, och Elleka Oluff Christopherssonss dotter. Manfolcke witnen, M:r Bryntho Magnelius och Erick Oluffson Tulla[ren, och woro både Man- och quinfolckewitnen alle 6. st: Elliest war j Sommar en ny ordningh begynt medh barnss christnande at witnen woro 3. manfolck, och 3. hustrur, men inga pijgor Sed res est a diaphora. Samma dagh war myckit förnämbeligt folck hooss oss till måltijdh, eller j barnssööl.

Sid. 696.

Den 8. predikade jagh uthi afftonsängen j Carlstads kyrkia Brudepredikan öfver Johan Oluffson Planck, och hust: Jngridh Suenssdotter Sal: Jacob Johansonss Enkia, som tå wigdass aff hanss Höghwörd:t Biskopen M:r Anders Kilander. Text: Syr: 26. Lijka som Soolen när hon upgången är. etc. effter gudztiensten offrade jagh och medh the andra j Processen. [om afftonen war jagh om medh j Bröllopet; och när Biskopen talade för hussbondess och hustruss Skålen, införde han 4. gånger min endfaldiga bröllopz Sermon, then han

Sid. 697.

* Efter detta ord är i grundtexten ett tecken liknande bokstaven M.

myckit berömbde, och jagh gick om natten hem, tå Biskopen gick bort.

Den 11. kom Gustaff Gilieson til oss, och war hooss oss om natten, och reste andre dagen til Broosäter. war en stark winter och häftigh nordan bläst.

Den 13. predikade jagh högmessan j Carlstadz kyrckia, om jesu lærer j Templet Luc. 2. om afftonen kom Måns j Tåfta till oss medh mine SockneRättighheeter, som han tillijka medh Olao Olaj j Wisnumsshäradt haffver uphemptat.

Den 15. kom Gustaff Gilieson från Näaset til oss. war en förskräckeligh winter. Först j thetta åhret reste Nicodemus Gillieson til Halmstadh til sin Broder Lars Gillieson. Sid. 698.

—ss—

Man sporde och thenne tijdhen at folck på åthskillige ortter fröso jhiäl j thenne skarpe wintren och diupe Sniön; gudh tröste fattigt folck, som ringha kläder och lithen weedh haffva.

Den 16. Reste Gösta Gill[i]eson hem, och föll både dagher och nätter myckin Sniö.

Den 17. war och the andhre Scholens betiente hooss M:r Håkon, ther wij bytte wårt Spannemål, och jagh fick på mitt Deputat 35. tönner.

Den 19. war iagh om afftonen j Badhstugh hooss Marboonss.

Samma dagh bleff Johan lille jlla siuker, som man kunde see aff ett heftigt håldh, gudh ware Hanss hielp för jesu Christi skuld. —ss—
Sid. 699.

Den 20 och 21. war johanness jlla siuker och förmåtte sigh intet.

Den 22. Läto wij bidja för honom j kyrkian. war thenna tijden en fördreffeligh winter, ja icke häftigare kan man minnass. Månge fröso sigh förderffvade, ja foglarna, såsom Skatar och andra dödde aff kölden, och heela Wäneren lade sigh, och baar at köra på alla ortter. men den 24. bleff sudost, sedan sönnan och sudhwäst och lenade på, och war

blidt och mildt wäder, gudhi ähra, som thenna hårda wintern något lindrigh gjorde.

Den 25. Pauli dagh bleff om natten och warade heela dagen en förskreckeligh Storm aff Sunnan, och om afftonen sudhwäst, snögade och yhradhe om morgonen häfftigt, och Sid. 700. war jtt hijssligit ondt wäder, sedan ^rsnögade myckit och reg-
—SS—nade, tillhoopa. och Johannes war så illa betaghen den 24. och 25. at man hade ingen Lijffzwahn om honom, ty han kämpade medh dödhen, och heela thenna tiden haar han inthet äthit, men den 25. middagztijdh bättradess något medh honom och Siukdomen förändrade sigh, sedan begynte han see och taala gudi ähra som sina j nödenness tijdh hielper.

Den 26. war jagh i badhstuga hooss Marboopijgorna. och nu leena häfftigt at myckitt watn bleff på Elffven och Siögarna.

Den 28. fick jagh ifrån Tåffta booskapz, som jagh ther j bygden kiöpt ett Lass Starr och Lass Röör eller huass.

Den 29. Begynte jagh läsa j Scholen, som tå sattsess. tå förmätte johan lille sittia uppe.

Sid. 701. Den 30. war förnembeligt folk hooss oss j grötegästed-
budh, ty jfrån Erick Oluffson Plan kom maat til oss.

FEBRUARIUS.

Den 1. Reste jagh til Ölmehäradt at låta uthtaga tijenden, och Olaus Olaj folgde migh tijt; M:r Bryntho Magnelius Sustinerade mine vices j min frånwahro uthi Scholen och medh Räknepoickerna. Wij körde ijserna åth Rudz sundet och Sollaren, Botnwick och wijentorp, och ijserna woro myckit haala, och itt godt föhre, i Tåffta woro wij om natten.

Den 2. Drogh jagh til Ölmehäradz kyrkia, och effter gudztiensten til Schanum, ther jagh war om natten.

Den 3. om morgonen reste jagh til Noore, och Håkon Sid. 702. min för^rrighe drengh folgde migh, tijt var och Oluff Ander-

son kommen, Samma dagh begroffz hustru Sigrith och wij foro thädan öffver Måaserna in på winterwägen till Christinæhampn, ther wij en stundh töffvade, thädan wij reste åth Wisnum, och oss folgde hr. Jöns Pædagogus och Gillius Gillieson, när vij kommo emot Dye, hinde wij tuenne drukne öffverdådige menniskior, som hade j Staden fyllt sikh, tå öffverfölt then ene som war en krigzofficerare från Nerijket, Oluff Anderson, huilken han först illa slogh medh gislan, sedan medh bara Suerdet och sist högg han honom j ansichtet öffver hakan mehta jlla, at han besuijmande, och blodet wille förlöpa honom, sedan lop han medh draghen «wärja Sid. 703. effter sin häst som j medler tijdh lop före, mante och skälte oss alle j hoopa; tå lop jagh straxt tomhempter effter honom, och badh honom bijdha, at man finge tala medh honom, thet han och på sistonne giorde, och stack wärjan j baljan, och jagh hindrade honom til the andra kommo effter; tå han bleff tilfrågat, huarföre han oskyldigt hade huggit wår tijende jnspector, hootade han oss alla. Tå slogh Gillius honom straxt til marken, togh wärjan jfrån honom, och slogh honom all omkringh, at han ej flere resor lystade gåå j sådan leek; jagh sände straxt til Dye effter fierdingzmannen, och lätt ar-restera honom, och måste han följa til Dye, oansedt han badh myckit om wänskap och tilgift, «Oluff Anderson måste och Sid. 704. til Dye och låta förbinda sikh aff hustru Kirstin Petters, ty aff honom lop myckit blodh, men jagh her jönss och Gillius reste jfrån thetta Dyebrooslagh til Blomsterhult till natten. Samma dagh war mulit winterwäder.

Den 4. Drogo wij til Wisnumss prästegårdh tijt kom och Oluff Anderson; och samma dagh bleff all Tijenden ther uthmålt, och wij woro j prästegården om natten, och war en kall winter.

Den 5. Reste vij til Waldh och töffvade ther til mid-dagen, sedan körde vij til Åtorp, och Länssmannen folgde oss, war kall winter och godt föhre, ther uthmåltess och straxt

then lilla Tienden ther var j kyrkioboden, ty störste deelen lågh uthi Sundh aresterat aff them j Nerijket, sedhan körde
 Sid. 705. wij åth Sund, ¶ och öffver en långh Skogh til Forssnääss, ther kommo vij på Leetelfven, och henne foro vij uth till Ska ghen, och sedan Siön till Reeffvesteen till natten.

Den 6. Reste vij ijsen som var myckit haal til Grundbacka, ther uthtogz Tijenden j Rudhskogha, Tijffven undan tagandess, och wij woro ther om natten.

Den 7. woro wij j prästegården til måltijdh, thädan vij reste til Wall j Wisnum och prästegården, och til Dye til natten.

Den 8. Bittida thädan och til Rudzbergh, och wij läto ther uthmåla Tijenden, och samma dagh snögade myckit och bläss nordost.

Den 9. Lychtade wij Ölmehäradt medh tijdenss uthmålände, och jagh [war] j Russbergh om natten, och war en häfftigh vinter.

Sid. 706. Den 10. när predikan och gudz ¶ tiensten war ändat, drogh jagh till Schanum medh faar och öffverste Leutenanten Jonas Gyllenspetz, M:r David fältskäraren jonas Bergh fendricken och Enhörningen Hans Skriffvare, ther vij gjorde oss lustige långt uth på natten. om Quällen snögade myckit.

Den 11. Widh middagztijdh reste jagh medh faar och andra till frijmarknan i Christinæhamn som war den första, och här effter på thenna tiden skulle ther åhrligen hålless; tå stormade häfftigt sunnan och war så kall winter, at man medh stoor möda kunde frij ansichtet och ögonen, när jagh hade thär upkiöpt några Saker till huussbehoff, reste jagh om Quällen til Täfta.

Sid. 707. Den 12. Drogh iagh om afftonen öffver siön åth Haffstodh ¶ till Bennebergh, sedhan til Schanum; och föll så mycken sniö at j gatorna woro så stoore Sniödeckar at ljetet syntess aff gärdessgårdz Störarna, men j Wästergöthlandh, Smålandh och Daal föll en ohörligh sniö, at huusen woro öffver

yhrade, och en part måtte hugga sigh hool på golfverna och på taaten [!] uthgåå aff Stugherna.

Den 13. war jagh, johan Hanson j Noora och andra uppe j Bennebergh heela daghen och natten, tå föll och mycken Sniö lijka som tilförende.

Den 14. kom faar til Bennebergh, och effter måltijdh drogo wij til Schanum.

Den 15. Drogh jagh til Täffta, och war myckin sniö på Siön från Haffstodh til Täffta, ther war iagh om natten.

Den 16. Drogh jagh från Täffta och war en ond wägh Sid. 708. til Holme, sedan kom iagh på Landzwägen till Rudzbergh, thädan gamble winterwägen åth Silkestadh och Gren, til Stadhen, och tå stodh wäl till hema, gudhj ähra, och johannes lille war tå kommen til sin förrige helsa. Och Håkon dren-gen war hooss oss til fastingen, huilken jagh hade vnder mitt försuar. —ss— Medan jagh war sändess til oss maat, eller Barnsängz förningh från Borgm: Salmon Person, Såsom och från postmästaren Johan Oluffson Walnæo.

Den 18. fingo the loff j Scholen till at dansa en weeka.

Den 22. Lätt jagh koppa migh j kaarbadh.

Den 24. Predikade jagh i Carlstadz kyrkia om Christus frestadess aff dieffvulen. Matt. 4. Och j afstonsången gick —ss— min [Hustru Annika Gilliusdotter j kyrkian effter lille dottren Sid. 709. Maria, henne intogh M:r Håkon, och Sara M:r Eluffz hustru och hustru Ingridh Suenssdotter war intet hemma; altså war hust: jungebor hr. Torbiörss j henness Ställe, och the folgde Moor när hon bleff intaghen, och pijgorna Elisabet Carlbergh och Elleka Oluffzdotter.

Den 27. war först witne til Mårtens Gulsmedz barn som Christnadess och kalladess Erick; och sedan war jagh witne til Jon Gudmundsonss barn beeksiudarens, som christnadess och kalladess johan. Thenna weekan var en skarp och brennande winter.

MARTIUS.

Sid. 710.

Den 4. kom Gustaff och Gillius Gilliesöner hijt till Ffastingzmarknan, men intet saar, ty Landzhöffdingen hr. Abraham Leijonhuffvudh war hooss honom; såsom och Borgmästaren j Fahlun Hindrich Kock, och Jochim Kock, at beställa om Sal: Styffmoderss Saker.

Den 5. war jagh medh uthi Consistorio, tå hade wår nybleffne Superintendens en Sermon på Suenske til prästerskapet, ståendess på golffvet, och sedan Examinerades Casus. Samma dagh stormade östan, yhrade och war en strengh winter, at huarken kiöpmän eller andra kunde sin kiöpenskap driffva, icke heller någon begiffva sigh uth på någon ort eller wägh, och detta förskräckeliga och onda wädret warade in til Quällen.

Sid. 711.

Den 7. war jagh medh M:r Anders Hofflander och M:r Johan Forsæo, hooss Landzhöffdingen på Herregården, och fordrade igen wårt tijende Spannemål, som war j Arest j Rudbskoga, men wij finge intet wiss beskeedh här om.

Den 8. Reste Gustaff och Gillius bort, såsom och Boo Erikson j Lundh, som war hooss oss til herberge. och winteren warade alt lijka skarper.

Den 9. betalade jagh Befalningzmannen Jon Larson the 50. daler kopper, som jagh honom war skyldigh, och han fick aff migh 10. Rixdaler in Specie och ett Sex markstycke.

Den 10. predikade [jagh] j Carlstadz kyrkia, om jesuS uthdreff en dieffvul. Luc. 11. om afftonen fwar jagh hooss hr. Torbiör som lågh siuk, och haar hållit widh. Sängen en tijdh, gudh ware honom nådeligh.

Sid. 712.

Den 11. jfrån Bönestunden folgde iagh Matthias Christopherson en borgare från Giötenborgh til hanss härberge hooss hanss broder Hans Christopherson, ther iagh något töffvade, och heela thenna weekan war en stark winter.

Den 16. war iagh om afftonen j badstuga hooss Marbons döttrar.

Den 19. war iagh hooss Borgmäst: johan Börgerson till måltijdh, thär war och myckitt förnemblig it folck. I these dagar woro hooss oss Måns Torbiörson och Måns Ol[u]ffson j Tåffta, och uthkörde dyn[gi]a på vår Lycka. här til haar Sid. 713. winteren warit myckit hårdh, men nu bleff han lindrigh.

Den 23. war iagh om afftonen hooss Sadelmakaren Thomas Martern, och besöckte honom medh Herrans hel: Nattvardh, huilken tå lågh illa siuk aff håldsiuke. These dagar war Soolskeen och fröss hårdt.

Den 24. War iagh om morgonen hooss hr. Torbiör, och besöckte honom medh Herrans Hel: Nattvardh, som tå war myckit suagh. Sedan predikade jagh j Carlstadsz kyrkia höghmessen, om juderna wille steena jesum. johan 8. och effter afftonsången war jagh och Moor hooss hr. Torbiör en stundh, sedan folgde jagh Hans Christopherson hem, ¶ När iagh hade thär lijtet töffvat, bleff Sid. 714. jagh kallat till Rudh j Soknebudh, tå körde iagh elfven upföre tijt om Quällen sent, och meddelte Peders hustru Jugebor Herrans Nattvardh, som war häfftigt siuk aff håldh. sedan körde iagh hem klock: 10. om natten. Samma natt som war Wårfrudagz natt fröss intet uthan war mulit, sedan fröss hårdt in till Månenss ände.

Den 26. predikade jagh bönen en timmess tijdh j Carlstadsz kyrkia, thet andra Capitlet aff 1. Sam. book.

Den 27. predikade jagh j Carlstadsz kyrkia then 5. Acten j Christi pijna fördelt j 8. stycken: widh middagz tijdh gick iagh och Annika til Sandbecken, ther wij hooss Nils Månson finge häst, ¶ och körde till Tållerudh, war godt föhre, och se- Sid. 715. dan til Sandebecken, ther vij töffvade några tijmmar, och gingo så hem.

Den 28. gjorde jagh bönepredikan j Carlstadsz kyrkia, thet tridie Capitlet af 1. Samuels book.

Den 30. war jagh bittida om morgonen hooss Erick Olffson Spak wågaren och meddelte honom Herrans hel: Nattvardh som thå war häfftigt siuk aff en långsam Siukdom

som han hafft heela wintren, så iagh war på hemwägen dödde han.

Den 31. Om en Söndagz morgon drogh jagh bittida up till Rudh och någre dieknar, thär hade iagh en uthfärdz predikan, öffver Sal. Hust: jngebor, som fördess til Staden och ther begroffz. Text: 1. Davidz psalm. Och jagh folgde Lijkfärden till Stadhen, och war godt föhre på elfwen, vij gingo kärnen från Rudh och sedhan åth Staaholmen.

Sid. 716.

J Afftonensången predikade jagh j CarlStadz kyrkia, En Lijkpredikan öffver Sal: Thomas Matern Sadelmakaren, Text. 1. Reg: 2. jagh går alla werldeness wägh; och sedan begroff jagh honom uth på kyrkiegården.

APRILIS.

Den 1. gaffz Scholen up, och war samma dagh kall winter.

Den 2. predikade jagh j Carlstadz kyrkia aff Christi pinness historia then Andre Acten om Christi kamp och Strijdh j Örtegården. Nu begynte snöga och regna och snjön småningen gåå bort. myckin Boskap dödde aff brist på foder på åthskillige ortter.

Sid. 717.

Den 5. Lätt iagh koppa migh för öronenss susande, som iagh först fick den 30. Martij, huilket jagh stundom hade heela daghen, stundom till middagen, och jagh [war] frij om afftonen, och stundom om afftonen och war frij [om] mid-dagen.

Den 6. Reste jagh och Moor til Ölmehäradt, och vij redo Sommarwäghen, som war blöt och snjön lågh på j Skogen; j gaterna war upkastat wägh, lijka som man reede uthi ett dike, och mångestädz lågo hästerna nedre vthi Sniön, vij töffvade en Stundh j Rudzbergh, och kommo til Schanum om Quällen.

Den 7. Reste jagh och min hustru påskedagen til Ölmehäradz kyrkia, och effter gudztiensten till Schanum, här

effter var starkt nattefrost j siu nätter, och sniön gick [sin] kooss aff Soolskeen, och war ingen wårflodh.

Den 8. Reste jagh och Moor medh faar til Schanum til Sid. 718.
Ölmehäradz kyrkia, och jagh skriffnade för Höghaltaret myc-
kit folck jblandh huilka war faar och Göstaff Gillieson, jöns
Arffvidzson och hanss hustru, Hindrich johanson medh sin
hustru, Halsten j Skräckvijk medh sin hustru, Brynthe och
hanss hustru. Sedan predikade jagh om the tuenne Lärjun-
gar som gingo til Emaus. Luc. 24. och iagh uthdelte kalken
tillijka medh Pastore. hr Måns. från kyrkian drogo wij til
Schanum, och gingo strax til Bennebergh, ther wij woro then
dagen och natten.

Den 9. gingo wij åther till Schanum.

Den 10. Reste wij till kyrkian, och effter gudztiensten Sid. 719.
drogh jagh och Moor, faar j Schanum och Göstaff, jöns Arf-
vidzson och hanss hustru, och hust: Kirstin j Skräckvijk, til
Lundh, och om quällen reste wij til Schanum.

Den 12. gick iagh medh faar til Lijdh, tå wij kommo
tilbakarss war jöns Arffvidson j Schanum den dagen och natten.

Den 14. Reste iagh och Moor til Ölmehäradz kyrkia,
och sedan til Schanum.

Den 15. Reste Moor hem til Carlstadh. Samma dagh
war jagh medh faar en stundh up i Bennebergh.

Den 16. Reste jagh til mina sokner j Wisnum, och Hå-
kon min förrige drengh folgde migh, när jagh kom til Chri-
stinæhamn folgde Gillius migh til Wisnum, ther wij woro j Sid. 720.
prästegården om natten.

Den 17. gick iagh til Rudhskoga, och begynte j Beck
eller Brootorp, och sedan til Wäglösa, och Moo, och Norr
til Brecka j Sundsockn, thär wij woro öffver natten.

Den 18. foor iagh öffver elffven till Klippan, thär iagh
fick häst til Thomessbråten, och åther ther häst till Högderna,
thär ifrån jagh gick [til] Åtorp til natten, tijt kom och Hå-
kon som gick östre deelen j Socknen.

Den 19. gick jagh til Green, och heele norre Socknen j Rudhskoga till prästegården till natten, och Håkon kom till migh från Tijffven, ther han Socknerna utthogh.

Sid. 721. Den 20. gick iagh wäster deelen j Socknen till Biur-wijk, thär jagh wände och gick till prästegården till natten, och drengen gick thet som tilbaka stodh. om natten war hårdt nattefrost.

Den 21. Effter som Pastor war suagh, gjorde jagh gudztiensten j Rudhskoge kyrkia, först intogh jagh Börss hustru i Vplanda, och jagh fick henness kyrkiogångh aff hr. Pastore, som war 3. kakur och en ost; sedan wigde jagh Claes Oluffson j Lijmkiärr, och Britta Nilsdotter j Eka, och jagh predikade om then gode herden. joh. 10. Sedan jagh j prästegården hade warit til måltijdh, gick iagh til Gaterudh, thädan til Wall j Wisnum, och till Backa till natten. Samma natt dödde Oluff j Lijffzlandh aff häftan, som var j Backa hooss sin mågh. gudh frögde siälen.

Sid. 722. Den 22. gingo wij til prästegården, och norre deelen j Soknen och öfver Skogen til Wijkegårderna til Hult til natten. samma dagh regnade och stormade aff nordost ganska häftigt.

Den 23. Begoffvo wij oss till Kijlen, och från Wijka til Jlinrudh på båt, och thädan gingo wij til Mehampnsstorp til natten. och stormade förskräckeligen, aff huilket regn och storm ijsen som war någre alnar tiock gick aff Wäneren sin kooss.

Den 24. gingo wij Skaghen uth til Huissla, thädan på båt, öfver en wijk til Dyröön; och öster til Brobyn, thär ifrån jagh gick öfver Skogen til Kijlssbyn, och drengen gick öster Skagetorpen.

Sid. 723. Den 25. war jagh j Nääss hooss Majoren Tuve Tuveson, och sedan öster soknen til Strandh och Walundzgårderna j Wisnum. När wij kommo till Säby, tå war then store gamble Bygningen, som Sal: Boo Ribbingh bodde uthi nyligen up-

brunnen aff wådheldh. och jagh folgde Länssmannen från Säby till Wall til natten.

Den 26. war jagh j prästegården til middagen, och jagh legde häst til Christinæhamn, ther iagh wår [!] hooss Gillius om natten.

Den 27. Sedan jagh hade warit hooss Gustaff Månson till måltijdh, war jagh hooss Lars Thörson, ther Gillius Gillieson bleff troloffyat medh Elleka Andersdotter Bänge; och jagh war j faars gårdh om natten.

Den 28. gick iagh til prästerudh, och iagh lätt föra mina Saker til Oluffzrudh, och legde ther I häst åth them til Suartebergh, thädan öfver Siön til Tåffta. Sid. 724.

Den 29. war jagh j badstugh, och gick sedan till Vlffsö til natten.

Den 30. gick iagh till Tåffta, och om afftonen på båat till Thorssholmen, och til Schanum, och war itt hårdt natterfrost.

Thenne månan war myckitt kall och torr.

MAIUS.

Den 2. war jagh j Benneberg och sedan til Schanum, thädan jagh gick till Wall, och Torp, och på båat til Gullingholmen, och från Tåffta gick iagh till Schräckvijk, och om Quällen til Tåffta.

Den 3. Sände jagh mina Saker Siöwägen til Carlstadh, och jagh redh till Wäsehäradt, och gick sedan

[Här har originalet åter en lucka sträckande sig ända till slutet af oktober, antagl. samma år, 1667.]

(OCTOBER.)

ther wij woro then daghen och natten; samma dagh bläss hårdt och regnade. Sid. 725.

Den 29. Reste vij thädan till Lundh, och sedan redo wij

till Schanum, tijt vij kommo sent. Heela thenna månaden regnade häftigt.

NOVEMBER.

Den 1. All Helgone dagh predikade jagh j Schanum, om then rätte Saligheeten. Matt. 5.

Den 2. war jagh j badstugha j Schanum, och samma dagh gaff johan Gillieson migh en Bällverhatt, och 7. böcker.

Den 4. Reste iagh och Moor til Bennebergh; såsom och faar, johan, Göstaff och hust: Margeta j Lundh, Gillius och hanss hustru Elleka, och jöns Arfwidzson; ther vij woro then
Sid. 726. daghen och natten.

Den 5. Effter måltijdh drogo wij til Schanum. Samma dagh fröss något, såsom och om natten.

Den 6. Reste Moor om afftonen til Carlstadh, och war om natten j Grannäass j Wäsehäradt. och war ondt reedföhere.

Den 8. Reste jagh och Gillius til Christinæhampn, thär iagh war hooss honom om natten.

Den 9. Legde jagh häst j Hiellessbergh och drogh til Wisnum på mina Socknar, och migh folgde Håkon min gamble drench. och jagh war j prästegården om natten.

Den 10. predikade jagh j Wisnumss kyrkia, om Skattpenningen. Matt: 22. jtem christnade jagh ther Hallorss barn j jonsbool, kall: Britta. Effter måltijdh j prästegården gingo
Sid. 727. vij til Rudhskoga, och ifrån jserudh öffwer onde gångespän-
ger och wåte Enger till Weglöse til natten. Ther war och Oluff Anderson j Russbergh. War itt blijdt och liuffligit wä-
der; och begynte hårdt frysa på.

Den 11. gingo vij til Sundzsockn, til Moo, krijgzmanss-
bol, Gärdzbool och Engh till natten, ther war Bröllop, och M:r Lars j Wisnum medh sin hustru war thär, såsom Hr Hans j Rudhskogha, Daniel Kaja j Sundh, som ther efter dödde den 16, tå han quällen tillförende siuknade.

Den 12. gick jagh Socknen upföre til Håkonebool, och

foor ther öfver elfven til Klippan; thädan Håkon drengen gick öster Läggen, men jagh till Thomessbråten till natten.

Den 13. Til Säldebråten och Limkiärr, thädan fick Sid. 728. iagh häst til Becketorp, och till Åtorp till natten.

Den 14. Sände jagh drengen till Tijffven, och iagh gick till Grenssgårderna, och nedh åth Socknen til Sundebool till natten.

Den 15. Socknen söder uth til prästegården; thädan folgde herr Erick Collinus migh til Biurwijk till natten.

Den 16. gingo wij från Booåhsen till Spiutåhsen eller Myran och öfver Skogen till Eedh. ther jagh sågh på en hoop gamble böcker. och wij gingo öfver ijsen på wijkerna som woro lagde. till Håkanääss, och tilbakarss till prästegården till natten. om Quällen kom drengen til migh, och tå hade wij lychtat heela giäldet. Denne weekan war hårdh winter, at alla måsar och myfror, kiärr och insiögar boro, war Sid. 729. godt gångeföhre och baarfrost.

Den 17. predikade jagh j Rudhskoghe kyrckia, om Jajri dotter. Matt. 9. om afftonen drogo wij til Gaterudh til natten.

Den 18. gingo wij til Wisnum och norre Socknen til Jonssbool, Brynterudh och Beck och til Damöön til natten.

Den 19. om ottan ginge wij öfver then länge Skogen till Hallerudzbacken och Liussåhsen, tå dagadess thet. sedan til Riddargården och Quarnebråten, och Wijkegårderna til Kijlen, och till Silletorp til natten.

Den 20. Thädan om ottan til Wijkan och på bååt till Jlirudh och Skagen söder uth til Haslemarken, Justtorp och Broobyn, och til Kijlssbyn til natten. Sid. 730.

Den 21. gingo wij öfver heela Kijlen, och Walbogårderna och till Sundh til natten.

Den 22. gingo wij til gårderna widh Landzwägen; om quällen gick jagh til Taskerudh ther hr Cappelanen bodde, ther haffver iagh intet warit, sedan Anno 1636, tå jagh folgde

Sal: Herr Märten från Brette. och sedan til prästegården till natten, och war en kall winter.

Den 23. Legde jagh hästar til mina Saker och sände them til Christinæhampn, och jagh såsom och drengen gingo till Blomsterhult, och Vdden, och så lyctade jagh thetta giället; och vij gingo öfver Skogen til Hiellsbergh, sedan til Sid. 731. Staden. och jagh war hooss Gillius om natten, tijt kom och johan Gillieson från Schanum. heela thenna weekan war klart, lungt och skarp winter.

Den 24. Sedan wij hade warit j kyrkian j Christinæhampn gick jagh medh johan Gillieson til Borgm: Gösta Månson til måltijdh, tijt kom och her Staphan, Borgm: Jöran Camitz, Lars Thörson och Gillius, om natten gick [jagh] till Gillius, och kom om natten myekin Sniö, at man fick wäl köra.

Den 25. woro vij til måltijdh hooss Lars Thörson, ther war her Staphan, Borgmäst: Gustaf Månson, Gillius och Jöran Bänge. Effter middagen reste johan Gillieson på reesa til Sid. 732. Stockholm, och jagh til Täfta, medh mina saker till natten.

Den 26. om morgonen sände jagh mina Saker til Carlstadh, och iagh war ther j badstugha. sedan körde jagh til Russbergh thädan jagh och drengen gingo till Schanum. Samma dagh lenade häfftigt och sniön gick bort, bleff och myckit watn j Bäckerna och på ijsen.

Den 27. folgde jagh Oluff Anderson til Wald, thädan redh jagh till Russbergh til natten.

Den 28. Läto wij heela dagen inmåla Tijenden aff Öllmehäradt. om quällen kom faar j Schanum och Gillius til Russbergh, och woro ther om natten, så begynte frysa på.

Den 29. inmaldess och så tijenden, och Socknen lyctadess.

Den 30. Sedan wij hade warit j kyrkian, reste jagh och Sid. 733. Oluff Andersson til österhäradt, och jagh fick faarss häst j Schanum och Bengt hanss gosse, och Håkon folgde Oluff, Samma dagh snögade något, at vij finge bruka Slädar, vij

körde öfver wijkerna til Christinæhamn, och sedan til Anders j Dye til natten.

DECEMBER.

Den 1. körde wij til Torpa j Wisnum, och sedan til Gaterudh til natten. och kom sniö nogh om natten.

Den 2. körde wij til Sundh sockn och intogo ther tijenden, och woro j Åtorp om natten.

Den 3. reste wij til Grundbacka, och läto inmåla tijenden j Rudhskoga, och jagh war j prästegården om natten.

Den 4. Drogo wij til Wall j Wisnum, sedan til prästegården och samma dagh läto wij inmåla tijenden j then Socken. och woro j prästegården om natten. Sid. 734.

Den 5. körde wij til Blomsterhult, sedan til Christinæhamn, thädan ijserna till Täffta, tijt iagh kom sent.

Den 6. om morgonen till Russbergh, thädan iagh gick till Kläckaregården och prästegården, äther til Rudzbergh til natten.

Den 7. Drogh iagh till Schanum, thär jagh war om natten; war wacker och hårdh winter.

Den 8. Drogh iagh til Ölmehäradz kyrkia, ther jagh predikade om teckn j Sool och måne. Luc. 21. Thär vidh kyrkian war och Crispinus Flyg[ge. om aftonen körde jagh till Täffta, ther var jagh om natten. Sid. 735.

Den 9. Reste jagh til Carlstadh, och Torbiör och Oluff folgde migh, wij körde äth Wijdetorp, Hult och Kärne ijssvägen, och öfver Skogen till Green, och sedan Siögarna och Elffven till Staden; och få war Moor myckit opassligh aff hosta och ondh bröstwerk, som hon en längh tijdh haffver plågass medh, at hon om natterna måste sittia j Sängen och hosta.

War samma dagh kall nordväst hårdh winter.

Den 13. Lucix dagh kom til oss Göstaff Gillieson och hustr. Margeta j Lundh til marknan och den 14. reste the bort.

Den 15. Ordinerades M:r Johan jser, och iagh war medh
 sid. 736. j processen, han hade och Messekläderna på sigh.

Den 17. Gaffz Scholen upp. och mina Sockner j Wisnumss häradt skulle Nicolaus Olaj j Thomessbråten och Måns Torbiörson j Tåffta gåå j mitt ställe. om afftonen war jagh hooss M:r Johan Forsæum och the andre Scholens betiente, ther vij bytte wårt Deputat och tiende Spannemål; och jagh fick på min deel, rogh 8. tön. 4. fr. blandk: 5. tön. 4. fr. haffre 25. tönner. 2. fat.

Den 18. War jagh hooss Borgm: Johan Börgerson till måltijdh, och jagh betalte honom 89. daler koppermynt medh 12. tönner miöll, och 4. fr. om quällen gick jagh hem.

Den 21. Thomessedagh bleff min k: hustru Annika myc-
 sid. 737. kit suagh uthi kyrkian.

Den 22. kl: 2. om natten bleff min k: hustru förlossat aff ett hårdt barnfänge, och födde ett piltebarn ganska lithet. ty thet fattadess 11. wekor effter räkningen; ty hostan hade uthan tuiffvel tillskyndat födslen j förtijdh; lijkwål greet thet temmeligit hårdt eller högt, sågh up, men kunde jntet dija, war wälskapat, hade alla sina Ledamoter, näglar och ögnehäär och huffwudh häär, föddess vnder Leijonet; och han föddess om en Söndagh, och thet badz för min hustru j kyrkian för predikan och effter giordess och tacksäjelse at gudh haffver nådeligen förlossat henne, och effter thet war myckit suagt,
 sid. 738. och war en kall winter, så christnadess barnet hemma aff M:r Johan jser, och kalladess Magnus, effter min Samma fadher; Witnen woro Borgm: Johan Börgerson, och Rådhsman Oluff Christopherson. Hust: Lissbeth i Sannebecken baar honom; och henne folgde Ellaka Månsdotter M:r Johan jsers hustru. etc. gudh låte honom upwäxa j gudzfruchtan och Christelige dygder.

Den 23. gick jagh til Almar j Graffvesockn til M:r Anders Hofflander, och migh folgde Olaus Nicolaj, war godt gängeföhre på elffen, lungt och mulit wäder; sent om qual-

len fick iagh ther häst och körde till Staden. och tå war wår lilla Son myckit suagh.

Den 24. kl. 2. om natten affsompnade j Herranom wår lille Son Magnus uthi prästeenkianss knää eller Skiöt, sedan Sid. 739. han hade här j thenne onde werlden leffvat j 2. dagher och nätter, gudh frögde hanss Siäl, som om juleaffton fick den ewighe julen hooss gudh j himmelen.

Den 25. predikade jagh ottesången j Carlstadz kyrkia om gudz Sonss ewige guddom. joh. 1. Samma dagh Skriffade jagh för höghaltaret, them som gingo till Skriff, och myckit folck gick till Absolution; och effter predikan Communicerade jagh them tillijka medh hr. Nils Edenio.

Den 26. giordess tacksäjelse j kyrkian effter wår lille Sal: Son; och tå Siärlingdess samma dagh effter honom en timess tijdh.

Den 28. predikade jagh j Carlstadz kyrkia höghmessen om the meenlöse barn. Matt. 2. effter predijkan uthdelte Sid. 740. jagh tillijka medh Herr Nils Edenio, sedan war jagh hooss Oluff Christopherson til måltijdh.

Den 30. kom maat till oss från Erick Oluffson Plaan, hooss oss woro, Oluff Christopherson, och Forsæi hustru Karin, till måltijdh. Samma affton bleff Moor illa siuk aff modrens siukdom, huilken siuke hon intet haffver hafst för, och war så suagh om natten, at man måste waka öffver henne, gudh hielpe henne.

Den 31. war hon hårdt betagen. Britta hade och illa ondt j sitt bröst och mäst j magen. war lindrigh winter.

ANNO

[Originallet slutar här. Det sista ordet låter en antaga att dagboken ursprungligen fortgått ännu längre fram i tiden.]

Den 24. Dec. 1813. En tillfälligt utvald kommitté af borgarna i Stockholm, som hade utvalts till att undersöka de förslag som hade gjorts till att förändra stadens stadgar, hade den 24. Dec. 1813. utgivit ett förslag till stadgar för den nya staden.

Den 25. Dec. 1813. En tillfälligt utvald kommitté af borgarna i Stockholm, som hade utvalts till att undersöka de förslag som hade gjorts till att förändra stadens stadgar, hade den 25. Dec. 1813. utgivit ett förslag till stadgar för den nya staden.

Den 26. Dec. 1813. En tillfälligt utvald kommitté af borgarna i Stockholm, som hade utvalts till att undersöka de förslag som hade gjorts till att förändra stadens stadgar, hade den 26. Dec. 1813. utgivit ett förslag till stadgar för den nya staden.

Den 27. Dec. 1813. En tillfälligt utvald kommitté af borgarna i Stockholm, som hade utvalts till att undersöka de förslag som hade gjorts till att förändra stadens stadgar, hade den 27. Dec. 1813. utgivit ett förslag till stadgar för den nya staden.

Den 28. Dec. 1813. En tillfälligt utvald kommitté af borgarna i Stockholm, som hade utvalts till att undersöka de förslag som hade gjorts till att förändra stadens stadgar, hade den 28. Dec. 1813. utgivit ett förslag till stadgar för den nya staden.

Den 29. Dec. 1813. En tillfälligt utvald kommitté af borgarna i Stockholm, som hade utvalts till att undersöka de förslag som hade gjorts till att förändra stadens stadgar, hade den 29. Dec. 1813. utgivit ett förslag till stadgar för den nya staden.

Den 30. Dec. 1813. En tillfälligt utvald kommitté af borgarna i Stockholm, som hade utvalts till att undersöka de förslag som hade gjorts till att förändra stadens stadgar, hade den 30. Dec. 1813. utgivit ett förslag till stadgar för den nya staden.

Den 31. Dec. 1813. En tillfälligt utvald kommitté af borgarna i Stockholm, som hade utvalts till att undersöka de förslag som hade gjorts till att förändra stadens stadgar, hade den 31. Dec. 1813. utgivit ett förslag till stadgar för den nya staden.

ANNONCER

En tillfälligt utvald kommitté af borgarna i Stockholm, som hade utvalts till att undersöka de förslag som hade gjorts till att förändra stadens stadgar, hade den 31. Dec. 1813. utgivit ett förslag till stadgar för den nya staden.

Register.

De inom parenthes ställda sidtalen beteckna att personen omnämnes i texten, ej med sitt tillnamn, utan endast med förnamnet eller titeln.

- Achander, Petrus, sidan 240.
 Achrelius, Ericus, 145, 238, 239.
 Afrättning för blodskam, 300.
 „ „ mord, 60, 201.
 „ „ mordbrand, 38, 337.
 Alanus, Claudius, (164) 228, 243.
 „ Georgius, 135, 136 145, 163,
 213, 233, 238, 239.
 Amund, kapellan i Frändefors, (329).
 Anckar, Botvid, 105.
 Anders, kapellan i Frändefors, (329).
 Anglenius, Simon, 134.
 Anxelius, Daniel, 233, 240.
 Aquilinus, Petrus, 230.
 Arboga bondkyrka, 188.
 „ stad brinner, 194.
 „ stadskyrka, 188.
 Areen, Sven, 221.
 Arenius, Måns, 233.
 „ Olof, 8, 135.
 „ Peter, 8, 229, 233.
 Arpenius, Olaus, 240.
 Äskebrännarens kapell, 245.
- Baccheliu, Jöns, (346).
 Bagge, Ivar, 91.
 Bartheliu, Jonas, 104.
 Baxter, Jacobus, 136, 146, 241.
 „ Thomas, 134—136.
 Belcko, Philip, 233.
 Bengt, kapellan i Kilen, 129.
 Bengt Ingemundi, komminister i Rud-
 skoga, 335.
 Bergius (Bergh), Bengt, 319, 344.
 „ Jonas, 188, 273, 356.
 „ Olaus, 229, 240.
 „ Petrus, 141, 153, 162, 217,
 233, 239.
 Bergas vid Tässeberg, 271.
 Binningius, Ericus, 240.
 Bjelke, Gustaf, 160.
 Bjudning till begrafning, 343.
 Bock, Petrus, 28, 29.
 Bogesund, 196.
 Borg, herregård nära Stockh. (sägen),
 195.
 Bork, Lars, 342.
- Brahe, Per, 137, 140, (144).
 Brase, Bengt, 29.
 Bratt, Anna, 111.
 Bro, (Kristinehamn), 11, 40.
 Brockenius, Zacharias, 219.
 Brun, Johan, 288.
 „ Sven, 100.
 Brunius, Anund, 114.
 „ Christopher, (45).
 „ Johannes, (245, 257).
 „ Nicolaus, 21, 30, 31, 34, 36,
 37, 43, 50, 54, 55, 62, 78.
 Brusenius, Magnus, 240.
 Brötto (Wennergors), 24.
 Bänge, Elleka, 363.
 Båt, Karin, 251.
 Bäfverfelt, Margreta, 258, 286.
 Böckler, Catharina, 212.
- Calmar, Anders, (258), 286.
 Camitz, Göran, 366.
 Camoenius, Bengt, (263, 273), 294.
 „ (Elvedalium), Sven, 112, 122,
 124, 186, 223, (224, 226, 244, 251,
 255, 273), 322, (329, 337), 338, (339),
 240, 343, (344).
 Carl Gustaf, arfurste, 189, 190, 192,
 193; konung 219.
 Carlberg, Birger, 352.
 „ Elisabeth, 357.
 Carlinus, Andreas, 62.
 Carlstadiensis, Bergerus, 55, 98.
 Carlstadius, Benedictus, 27, 72, (74,
 76), 124.
 „ Israel, (224).
 „ Johannes, 86, (326, 365).
 Chronander, Jacobus, 139.
 Colliander, Arvidus, 240.
 Collinus, Benedictus, 240.
 „ Ericus, 222, 224—226, 365.
 „ Johannes, 74, 170.
 „ Laurentius, 216, 241, 242.
- Comoedia, 146.
 „ Susanna, 102.
 „ Then Bedela granna jung-
 frun, 102.
 „ Olof Skötkonung, 111.

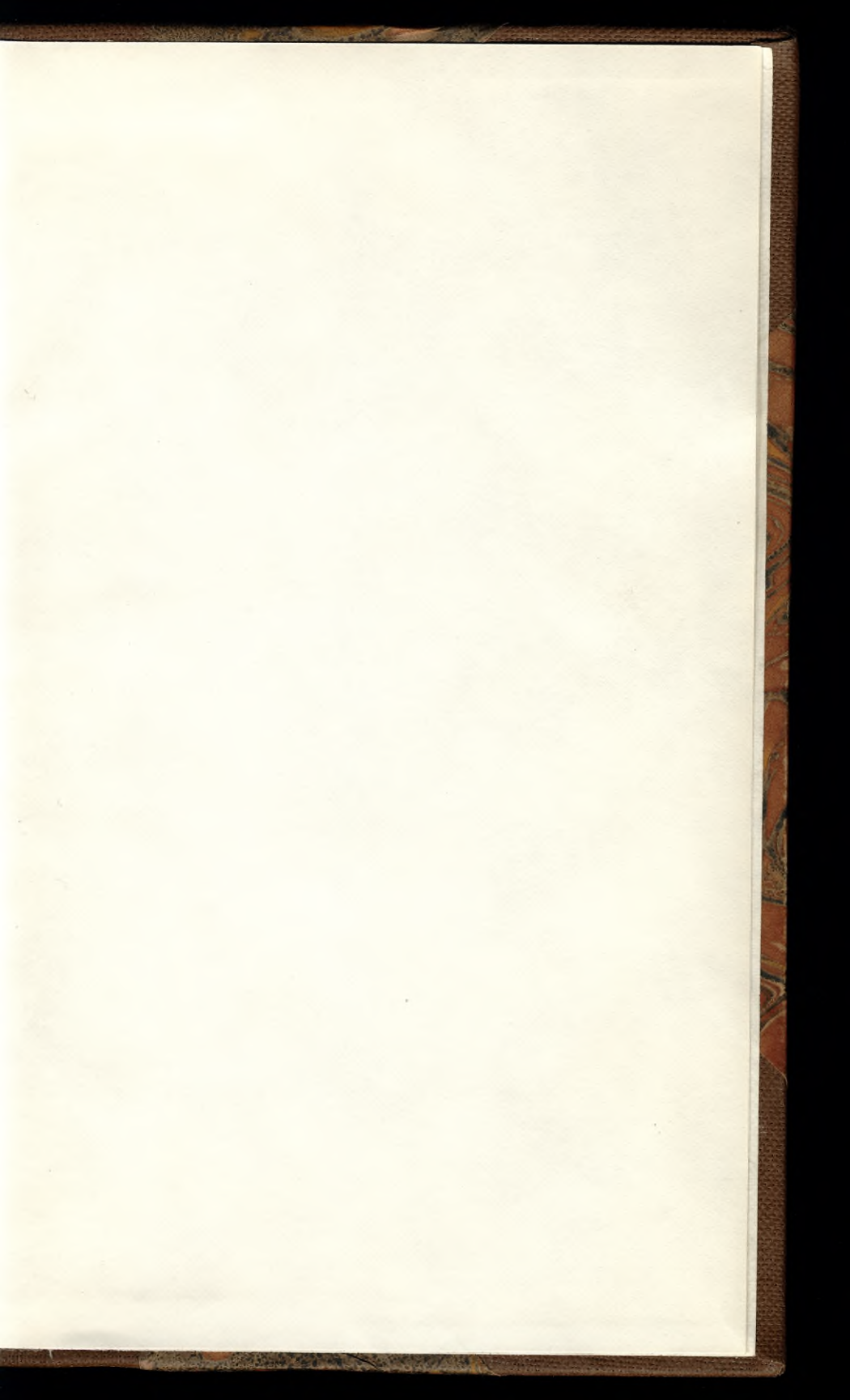
- Comoedia, De tormentis apostolorum, 137.
 ,, Om äktenskapsståndet, 139.
 ,, Om de tre hufvudstånden, 144.
 ,, Om den förlorade sonen (på svenska och finska), 145.
- Creutz, Ernst, 170.
 ,, Lorentz, 159, 170.
 Cupidinis källa, se Kuppis.
 Cygnæus, Andreas, 124.
 ,, Bryngel, 60, 97.
 ,, Nicolaus, 107.
- Dansk krigsstyrka i Wermland, 85, 86, 88, 89, 91—95, 97—99, 101.
 Denitz, Abraham, 134.
 Djur, undersamma, uppträda i Livland, 143.
 Drakekällan på Långskär (i Korpo), 167.
 Dress, Otto, 272.
 Drängesprånget, sund i Eds socken, (sägen) 103.
 Dusinius, Michael, 318.
 Duvall, 170.
 Dyr tid, 4, 135, 158—159, 199.
- Edenius, Jordanus, 339.
 ,, Nicolaus, 273, 369.
 Edsbergius, Gunnar, (258, 300).
 Edsböte, holme i Mälaren, (sägen) 195—196.
 Edsfinnar, 195.
 Eds slott, se Gruffö slott.
 Eek, Jesperus, (130).
 ,, Petrus, 240.
 ,, Torstanus, (130).
 Ekeblad, Maria, (308), 309.
 Ekebom, Andreas, 125.
 ,, Nils, 343.
 Ekenberg, 138.
 Ekenbom, Måns, 68.
 Ekestubbe, Henrik, 228, 229, 241, 242.
 ,, Margreta, 230.
 Ekman, Laurentius, 123 (124).
 Elisabeth, hertig Carl Philips dotter, 191.
 Elmegren, Andreas, 152, 214.
 Elvedalius, se Camcenius.
 Emporagius, Ericus, 182.
 Empteruds skans, 91.
 Emzelius, Lars, (247, 285, 295, 296, 324, 364).
 ,, Jonas, (247).
 Enesköld, Engelbrecht, 7, 8.
 Enevaldus Svenonius, professor i Åbo, 217, 239.
 Eurenus, Jacobus, 240.
- Fabricius, Æschillus, 229, 234, 240.
 Fabrinander, Ericus, 123, (124), 128, 131, (132).
 Fagræus, Laurentius, 21, 28.
 Falander, Isak, 240.
 Farsot, 173.
 Favorinus, Johannes, 198.
 Faxelius, Anundus, 101, 130.
 ,, Birgitta, 128, (131).
 ,, Christophorus, 101, 107, 110, 114, 120, 130, 223.
 ,, Daniel, 101, 130.
 ,, Erlandus, 101, 102, (110, 111), 120, 130, 182, 262, (294), 295, (301, 302).
 ,, Gunilla, 128, (131).
 ,, Maria, 128, (131).
 ,, Sven, 100, 290.
 Flachsenius, Johannes, 229.
 Fleming, Erik, 139.
 ,, Henrik, 154.
 ,, Ivar, 139.
 ,, Klas, (dess graf), 203.
 Flisö kyrka, 244.
 Florinus, Henricus, 240.
 Flugnander, Olaus, 123, (124), 125, (132), 240.
 Flygge, Crispinus, 367.
 ,, Elisabeth, 102.
 ,, Petter, 37, 38.
 Fogelius, Elias, (247).
 ,, Haquinus (247).
 Fornfynd, 46, 249.
 Forsæus, Johannes, 122, 247, 254, 275, 276, 294, 301, 303, 317, 337, 358, 368, (369).
 Forsenius, Johannes, 144, 229.
 Forsius, Arvidus, 137.
 Forsman, Torbjör, 267, (294, 296, 317, 338, 357, 359).
 Fortelius, Ericus, 141, (146) 241.
 ,, Samuel, 141, (146) 241.
 Fraxenius, Johannes, 233.
 Fred i Markaryd, 103.
 Frijschlinus, Nicodemus, 146.
 Fösingh, Laurentius, 240.
- Gallenius, Andreas, 240.
 Gartzius, Johannes, 146.
 Gers, Peder, 153.
 Gesen, Anders, 290.
 Gijse, Berndt, 24.
 ,, Märten (1) 16, (20, 21), 24, (25, 29, 89, 221, 366).
 Gilbergius, (Gilberger), Benedictus, (26).
 ,, Nicolaus, (107), 131, 188.
 Glaff, Anders, 269, 288, 307.
 Glasbruket vid Stockholm, 181.
 Grabbe, 176.

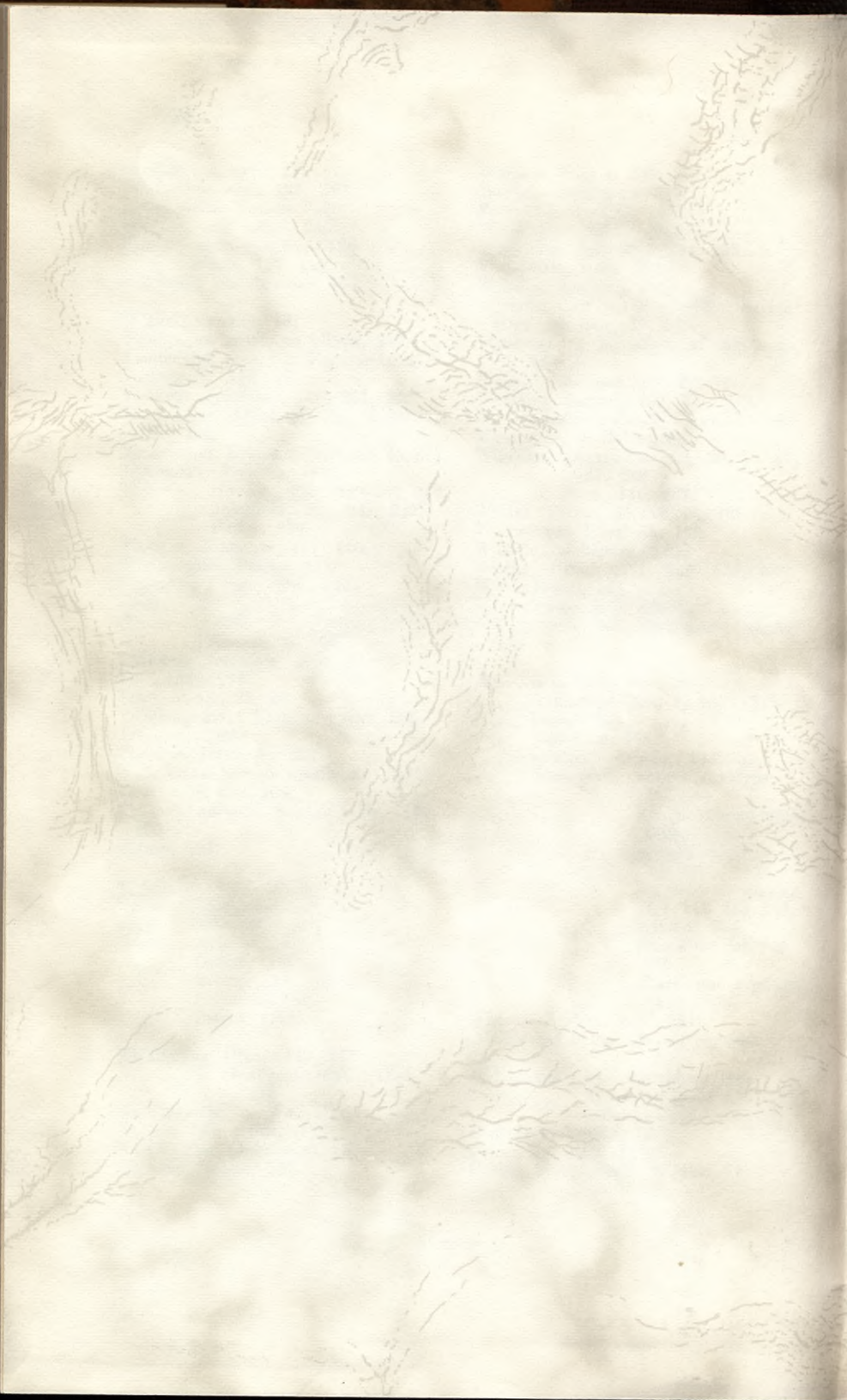
- Grek, Carl, (208, 217, 228, 229, 233, 234—236, 242).
 „ Henricus, 208, 209, 229, 241, 242.
 „ Johannes, 208, 241, 242.
 „ Simon, 208, 241, 242.
 Gripsholm, 189.
 Gripsholms djurgård, 191.
 Groot, Ingierd, 296, 314, 315.
 Gruffö slott, 42, (sågen) 109.
 Grundelius, Johannes, 240.
 Gråberg, Eskil, (117, 186).
 Gräsmarks kyrka, 279.
 Gröneborg, (sågen) 179.
 Gustaf II Adolf, 325.
 Gustaf Adolf, phaltzgreffen Adolf Johans son, 190, 192.
 Gycklare, kringvandrande, 30, 133, 274.
 Gyllenholmen, deraf Gyllenius tog sitt namn, 42.
 Gyllenpets, Anna Catharina, 288.
 „ Jonas, 264, 287, 356.
 „ Maria, 287.
 Gyllenstolpe, (Wexionius), Michael, 146, 217, 229, 234, 238, 239.
Hack, Wilhelm Mauritz, 263, 270, 273, 276, 301.
 Hafstodius, Magnus, (15).
 Hallenius, Olaus, 140, 145.
 Hambrinus, Olaus, 137.
 Hartmannus, Samuel, 218, 238, 239.
 Haquinus, Anund, 58, (310, 318).
 Heffner, Märten, 281.
 Helgonius, Andreas, 313.
 Hellichius, Håkan, (244, 262, 276, 294, 296, 317, 325, 337), 340, (345, 357).
 Henrik, medicus i Carlstad, 112.
 Hertzfelt, Johannes, 141, 146, 241.
 „ Simon, 141.
 Hinsbergius, Laurentius, 152.
 Hjärne, Torsten, (92).
 Hofflander, Andreas, 122, 273, 283, 294, 325, 329, 337, 338, 340, 343, 344, 358, 368.
 Hoffstenius, Nicolaus, 124.
 Hogelius, Nicolaus, 91.
 Holm, Nils, 340.
 Holstenius, Catharina, 128, 131.
 „ Ericus, 63, 72, 75, 87, 90, 94, 106, 127, 128, 187, 189, 194, 216.
 Horn, Christina, 139—140.
 „ Gustaf, 235.
 Horneus, Anders, 151, 161.
 Hossman; Påvel, 225.
 Hultenius, Andreas, 21, 31, 35, 37, 42—44, 53, 63, 68, 70, 88, 100, 101, 125, 184, 185.
 Hungvidius, Nicolaus, 54, 64, 124.
 Hygnetorps djurgård, 22.
 Hård, Beata, (frun på Agnhammar), (118).
 Hästkötts försäljning straffas med döden, 180.
 Högher, Lorentz, 133.
 Högvaldius, Ericus, (318).
Ilbergius, Ericus, 124.
 Iser, Johannes, 18, 21, 254, 269, 319, 337, 338, (344), 368.
Jakob, H:r, prest, 22.
 Jakob Jonsson, pastor i Karlsskoga, 79.
 Jacobus Petri, pastor i Wichtis, 230.
 Jeronius, Paulus, 234.
 Jheringius, Joachimus, 134.
 Johan Kasimir, phaltzgreffe, 190, 192, 193.
 Johannes Matthiæ, biskop i Strengnäs, 324.
 Jon, H:r, prest och kollega i Skarskola, 22.
 Jordskalf i Wermland, 306.
 Jungfrun, ö invid Bornholm, (sågen) 208—9.
 Jurmo kapell (i Korpo), 167.
 Jurvelius, Jacobus, 209.
 Juslenius, Daniel, 240.
 Justander, Ericus, 145, 239.
 Jägerhorn, 229.
 Järnkors på grafvar, 10.
Kagge, Lars, 195.
 Kasvalla bytta, 28.
 Katt, Malin, 22.
 Keding, Christian, 200.
 Kellinus, Bryngel, 203.
 Kettil Runzke, trollkarl, 51.
 Kexlerus, Simon, 134, 145, 162, 176, 217, 238.
 Kijl, (Kille), en jätte, 236.
 Kilander, Andreas, 124, (315, 340), 344, 351, 352.
 Kinnekulle, 26.
 Kinnoræus, Andreas, 140.
 Knorring, Kaspar Fredrik, 231.
 Knöp, Andreas, 125, 131, 188, 196, 218, (219, 220), 223, 226, 327, 328.
 Koch, Hindrik, 358.
 „ Joachim, 292, 295, 358.
 Kolthoff, Brita, 301.
 „ Henrik, 223.
 „ Herman, 273, 316, 318.
 „ Kirstin, 275.
 Komet synlig, 200, 312.
 Korois biskopshus, 206.
 Korpo kyrka och dess formninen, 168—170.

- Korpo tullstation, 151.
 Koskmannus, Henricus, 137.
 Krabbe, Anna, (frun på Ugglebo), 2, 12, 90.
 Kukkarokivi, klippblock vid Runsala utanför Åbo, (sågen) 237.
 Kuppis (Cupidinis eller St Johans) källa vid Åbo, 138.
 Kurck, Jöns, 135, 139.
 Kuustö bebodt af svenskar, 139.
 Kuustö slott 139.
 Källby kloster (?), 25.
 Kämpe, Hans, 343.
 Kämpensköld, Samuel, 255, 285, 296, 340, 341, 348.
 Kärnbo kyrka. (190).
 Köld, stark, 155, 353.
- L**abeckius, Nicolaus, 262, 263, 266, 276, 294, 295, 302, 303, 314, 317, 319.
 Lænæus, Johannes, 182.
 Lanzelius, Johannes, 240.
 Lappfinnar, 32.
 Lars Olofson, H.r., 224.
 Laubergius, Samuel, 340.
 Laurbechius, Petrus, 240.
 Lejonhufvud, Abraham, 308, 325, 358.
 Lemlar hemsöka i ovanlig mängd Wermland, 19.
 Lilius, Johannes, 240.
 Liljekrona, Kaspar, 194.
 Liljewan, Johannes, 214.
 Lindbäck, Thomas, (203).
 Lindebom, Sven, 21, 197.
 Lindqvist, Ericus, 128.
 Lindskog, Töres, 180.
 Lithman, Jacob, 315.
 Liver, Mäns, (221, 222, 315, 327, 328, 350, 361).
 Lothigius, Johannes, 347.
 Lucander, Ericus, 239.
 Lundelius, Brynolphus, 343.
 Lundius, Ericus, 192, 193.
 Lyna, 194.
 Långskog öde kyrka, 85.
- M**agnelius, Bryntho, 319, 330, 348, 349, 352, 354.
 Magnus Benedicti, kapellan i Amnehärad, 22.
 Mangelbro skans, 92.
 Mariefred, 189—190.
 Mariestadiensis, Johannes, 62, 87, 99, 107, 110.
 „ Magnus, 113, (226, 248, 249, 287, 292, 307, 317, 340).
 „ Sven, 91.
 Marknadsoroligheter i Wermland, 37, 38.
- Martern, Thomas, 359, 360.
 Milander, Ezechiel, 329.
 Miltopæus, Martinus, 209, 240.
 Modenius, Nicolaus, 122, 216, 236, 241, 242.
 Molithæus, Daniel, (131).
 „ Johan, (251).
 Morast skans, 86, 88, 92—94, 99, 101, 102.
 Moroenius, Laurentius, 27, 29, 37, 54, 62, 64, 68, 75, 80, 86, 105, 125, 263, 286, 292.
 Munkeläget vid Stockh., 181.
 Muræus, Staffan, 187, (366).
 Mäns, prest i Kila, 290.
 Mäns Svensson, fogde på Åbo slott, 139.
- N**orenius, Gudmund, (64), 73, 91, 98, 102, 123, 124.
 „ Mathias, (223, 317, 340).
 Nummis (St Karins) kyrka, (sågen), 207.
 Nycopensis, Joachimus, 214, 234.
 „ Nicolaus, 134, 136, 137, 144—146, 148, 162, 214, 235, 238, 239.
 „ Petrus, 240.
 Nysockens kyrka uppbrinner af åskeld, 78.
 Nädendal, 176, 208.
 Nädendals kloster, 176, 208.
- O**ljeqvist, Johannes, 193.
 Olof, kapellan i Pargas, 203.
 Olof Henrici, H.r., 99.
 Oväder, starkt, 10—11, 20, 157—158.
 Oxenstjerna, Gabriel, 38, 40, 98.
 „ Johan, 77.
- P**argas kyrka och dess fornminnen, 203.
 Pargas' makkara (korfven), 203.
 Pathmos ö; dess biskop besöker Sverige, 121.
 Paulinus, Laurentius, 182, 324.
 Peder, sacellanus i Houtskär, 164, 177, 205.
 Pest härjar i Karlstad, 68.
 „ „ i Stockholm, 213.
 Peträus, Andreas, 176, 205, 207.
 „ Aeschillus, 137, 162, 163, (176, 180), 198, (200), 219, (235), 237, 239.
 „ Catharina, 206.
 „ Johannes, 162, 241, 242.
 „ Laurentius, 229.
 „ Samuel, 162, 241, 242.
 „ Zacharias, (224).
 Petrus Jonæ, biskop i Strengnäs, 324.

- Philipstad, 185.
 Philipstadius, Lars, (7, 8), 184.
 Philp, Wilhelm, 98.
 Phrychius, Arvidus, 47.
 „ Christophorus, (16, 21, 49,
 50, 53, 55, 59, 63, 66,
 78, 121).
 „ Nicolaus, (1), 16, 27, 40,
 (59, 63), 297.
 „ Petrus, (246).
 Piikis kyrka, 229.
 Piscator, Petrus, 125.
 Plagmannus, Johannes, 229, 240.
 Plan, Erik, 354, 369.
 Planck, Johan, 352.
 Platugården i Åbo, 197, 198, 208.
 Pleningsköld, Kirstin, 258.
 „ Mathias, 292, 316, (351).
 Posse, Nils, 250.
 Pratanus, Johannes, 217, 239.
 Promotion, se Åbo domkyrka.
 Purmerus, Birgitta, (136).
 „ Engelbertus, 135, 241.
 „ Ericus, 135, 241.
 „ Johannes, 134, 135, (136), 241.
- Ramsay**, Elin, (frun på Palikais),
 (230).
 Rangela, fru på Gruffö slott, 109.
 Rangela sundet i Ed socken, (sägen)
 109—110.
 Rankovius, Nicolaus, 21, 31, 37, 42,
 43, 44, 53.
 Ravius, Johannes, 193.
 Rektorsombyte vid Åbo akademie;
 ceremonier dervid, 137.
 Rennemannus, Pável, (117), 203.
 Reso kyrka, 216, (sägen) 236.
 Reval, Olai kyrka i, (sägen) 179.
 Ribbing, Bo, 55.
 Ringius, (Ring), Ingeborg, 163, (164),
 267.
 „ Magnus, 147, 151, (152, 160,
 162, 163, 165), 197, (214),
 227, 241—243.
 „ Nils, 146, 160.
 „ Petrus, 147, (150), 153, 154,
 (162), 163, 164, 168, (214),
 241—243.
- Riveliuſ, Laurentius, 145.
 Rosander, Daniel, 240.
 Rosenholm, Haquinus, 240.
 Rosskamp, Albert, 140.
 „ Johannes, 240.
 Rostock, krog vid Mälaren, nära Stockh.,
 182, 195, 219.
 Rothovius, Isak, 146, 155, (158).
 Rudenius, Håkan, (298, 307, 312).
 „ Laurentius, 55, (56, 57).
- Runsten vid Hareby uti Torsensocken,
 189.
 Råttor uppåta en bonde i Tavastland,
 159.
 Ränkesberg i Küls socken, (sägen) 51, 52.
 Rântämäki kyrka, 207.
 Rödans (Rödhamns?) kyrka, på Åland,
 178.
- Saxholms slott**, 11, (sägen) 45.
 fynd derstädes, 46.
 Saxo, uppbygger Saxholms slott, 45.
 Schivedius, Magnus, (307, 312).
 Schomerus, Jonas, 273, 317, 328, 341.
 Schragge, se Skragge.
 Schroderus, Elaus, 130, 240, (295),
 314, 317, (319, 345,
 352, 357).
 „ Henricus, 224, 229.
 Schut, Jost, 155.
 Seminander, Laurentius, 240.
 Silfverax, Christiern, 191.
 „ Sigrid, 2, 222.
 Skara domkyrka, ett torn nedblåser, 20.
 „ skola, 22.
 Skarebuller, 28.
 Skarike (Warnhems) kloster, 22.
 Skog, Olof, 196.
 Skragge, Simon, 77, (251), 295.
 Skytte, Anna, 265, 315.
 Skälningemarks skans, 92.
 Slagsmål i kyrka under pågående guds-
 tjenst, 338.
 Smolandus, Olaus, 60.
 Snö, ovanlig mängd, 356, 357.
 Solförmörkelse, 43.
 Soop, Erik, 223.
 Spak, Erik, 276, 301, 359.
 „ Maria, 182.
 „ Nicolaus, 102, 322, 329, 338.
 Sparf, Olof, 251.
 Spetalhamn, 178.
 Spetalsund, 178.
 S:t Görans källa, 51.
 S:t Henrik, (sägen) 167.
 S:t Henriks holme i Rimitto, 167.
 „ källa 167.
 S:t Johans källa, se Kuppis.
 S:t Karin, se Nummis.
 Staffänder, Johannes, 170, 181—183.
 Stake, Gustaf, 91.
 „ Olof, 40, 74, 77.
 Stenbock, Christina Catharina, (140).
 „ Gustaf, 98.
 Stockholms slott, 181.
 Stodius, Martinus, 238, 239.
 Stolpe, Aeschillus, 144.
 Strengnäs domkyrka, 182, 192.
 Stretovius, Johannes, 152, 240.

- Stråkark, Evert, 224.
 Stålfot, Andreas, 227, 240.
 Stålhandske, Torsten, 139.
 Sundius, Laurentius, 240.
 Sylvius, Haraldus, 127, 128.
 „ Olaus, 127, 128.
 Södertelje stad brinner, 194.
- T**affel, kunglig, 181.
 Talonpojan tarvit, en klippta, 219.
 Tampeleipä pois, (= Furusund), 178.
 Taskehamn, 178.
 Terserus, Johannes, 136, 237, 238.
 Thauvonius, Abraham, 204, (209), 217, 229, 239.
 Thorstenius, Ericus, (27, 34, 43, 45, 67).
 Thuronius, Andreas, 198.
 Thörwest, Herman, 228, 240, 241, 242.
 „ Johannes, 228, 241, 242.
 „ Petter, 242.
 Tibelius, Johannes, 137, 140.
 Tilmontanus, Petrus, 151.
 Tivander, Peder, (285, 302).
 Tobak, 268.
 (Tollet), Annika, 221, (222), 225, (226).
 „ Johannes, 21, 42.
 Torkåret, det stora, 199.
 Tott, Clas, 191.
 Tratt, Pável, 22, 25.
 Trollberg invid Nummis kyrka, 206.
 Trollpacka, 266.
 Tuderus, Johannes, 229.
 Turk bland hofvets musikanter, 181.
 Tuvæus, Ericus, 134.
 Thöres Laurentii, pastor i By, (186, 223).
 Töresö, 191.
- U**ddenius, Björ, (261).
 Uggla, Hildebrand, 308, 309.
 Ulenius, Benedictus, 50.
 Uranius, Andreas, (58).
 „ Daniel, (130).
 „ Ericus, 117, (131).
 „ Erlandus, 182.
 „ Petrus, (113).
- W**allenius, Olaus, 140, 145.
 „ (Wallenstjerna), Olof, (215).
 Wallenstjerna, se Wallenius.
 Wallius, Laurentius, (324).
 Walmoenius, (Johannes), 252.
 Walnæus, Johan, 357.
- Wanæus, Petrus, 240.
 Wargar, närgångna, 317.
 Warientin, Jochim, 155.
 Wasboensis, Ericus, 36, 50.
 Wassenius, Johannes, 134, 233.
 Wattuflöde, stort, 271.
 Welinus, Andreas, 221.
 Wenern, dess natur att efter vissa år stiga och falla, 13, 54.
 Wennersborg hemsökes af danskarne, 89, 98—99.
 Wermannus, Haquinus, 20, 70.
 Westhius, Samuel, 202, 241, 242.
 Westphaliska fredslutet firas i Åbo, 142.
 Wexionius, se Gyllenstolpe.
 Wigelius, Laurentius, 29, 30, 33, 37, 41, 228.
 „ Sven, 145, 237.
 Wikius, Petrus, 75, 88, 90, 125.
 Winkelhaus, Elisabeth, 136.
 Wisenius, Johannes, 240.
 Wising, Östen, (261, 326—328, 350).
 Woel, Jakob, 144.
 Woiwalenius, Erik, (205).
 Wårby, herregård nära Stockh., (sågen) 195.
- Å**bo, dess forna läge, 207.
 „ folkmängdsförh. år 1652, 212.
 „ brand, 234.
 „ slottsbom, 198.
 „ akademie brinner, 234.
 „ domkyrka, choret utvidgas 143—44.
 „ „ nya predikstol uppsättes, 154.
 „ „ gammal biskopsgraf derstädes, 171.
 „ „ begrafne derstädes, 136, 212, 218, 238.
 „ „ brinner, 234.
 „ „ promotion der, 146, 235.
 „ „ allarm under gudstjenst, 236.
 Åhman, Anders, 248, (254).
 Ålands haf håller köra öfver, 230.
- Ö**lmehärads kyrka utvidgad, 247.
 „ kyrkodörr tagen från Saxholms slott, 46.
 Ölsruds kyrkoruin, 72.
 Öpekullan, ett troll, 120.
 Örebro kyrka slagen af åska, 79.

18:40
resolvent
lok binder
Rötberg

